



# SPAREBANK 1 NORD-NORGE ÅRSRAPPORT

2018

SpareBank 1  
NORD-NORGE 

# DELHOLD

06 Fra konsernsjefen

## SpareBank 1 Nord-Norge

10 Strategisk kompass  
12 Historikk  
14 Viktige hendelser 2018  
16 SpareBank 1 Nord-Norges tilstedeværelse  
17 Organisasjonskart og selskapsstruktur  
18 Årsregnskap  
22 Styrets årsberetning

## Årsregnskap 2018

48 Årsregnskap – Resultatregnskap  
49 Årsregnskap – Balanse  
50 Årsregnskap – Endringer i egenkapitalen  
52 Årsregnskap – Kontantstrømanalyse  
53 Årsregnskap – Noter  
146 Erklæring fra styret og konsernsjef  
147 Revisjonsberetning

## Virksomheten

156 Konsernledelsen  
158 Styret  
160 Styrende organer  
162 Eierstyring og selskapsledelse  
174 Risikostyring og internkontroll  
181 Eierforhold  
189 Virksomhetsredegjørelse  
196 SpareBank 1 Nord-Norge Markets  
198 SpareBank 1-alliansen  
202 Stiftelsene  
204 Organisasjon og HR

## Samfunnsansvar

214 Index Global Reporting Initiative  
219 Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge  
230 Samfunnsløftet

# EN STABIL ENKLAVE I EN USTABIL VERDEN



## 2018 har vært et år preget av ustabilitet i verden. Klimaendringer, handelskrig, #metoo og Brexit har preget nyhetsbildet.

**P**olitisk ustabilitet i normalt stabile land som for eksempel Sverige har vært symptomer som har komplettert bildet. I alt dette har Norge og Nord-Norge vært en stabil enklave i en ustabil verden. Det preger også SpareBank 1 Nord-Norges resultater.

For veksten Nord-Norge har sett de siste årene fortsatte også i 2018, om enn noe litt lavere enn tidligere. Fortsatt høy investeringstakt og lave renter påvirker ennå bygg- og anleggsbransjen og boligmarkedet. Lav kronekurs har gitt betydelig drahjelp til en landsdel preget av eksport av varer og import av turister.

En blomstrende økonomi har selvsagt potensial til å påvirke resultatene i SpareBank 1 Nord-Norge positivt. Og tallene i rapporten du nå leser understreker dette. Samtidig kan ikke konsernets høye vekst forklares med makrotall alene. SpareBank 1 Nord-Norge vekst henger aller mest sammen med at konsernet har lyktes med å ta markedsandeler innen alle forretningsområder, alle segmenter og alle lokalmarkeder.

Men ingenting kommer av seg selv. Nye konkurrenter og skjerpede myndighetskrav gir utfordringer. Økte forventninger fra kunder og omverdenen om forenkling, tilgjengelighet og bedre kundeopplevelser krever sin mann og sin kvinne. SpareBank 1 Nord-Norges ambisjon er ubeskjeden; vi skal være nummer én for både kunder, eiere og ansatte. Enkelheten i konsernets strategi er utslagsgivende for resultatene. Samtidig jobbes det langsiktig med kultur, og vår visjon For Nord-Norge er en integrert del av konsernets DNA. Summen av alt dette gir utslag på både topp- og bunnlinje.

Våre eiere nyter selvsagt godt av gode resultater. Egenkapitalbeviserne får et utbytte på 4 kroner per EK-bevis. Dette er blant de beste i bransjen. Det er mulig fordi konsernet leverer egenkapitalavkastning på 12,9 %. Utbyttet gir samtidig store utbetalinger til vår største eier; det nordnorske samfunnet. Derfor lanserte vi Samfunnsløftet i 2018. Etter regnskapsåret 2018 kan ytterligere 265 mill kroner tilføres Samfunnsløftet, og dermed bidra til ytterligere å utvikle det nordnorske samfunnet videre.

Samtidig er arbeidet med å skape de aller beste kundeopplevelsene den beste garantien for avkastning til våre eiere også i fremtiden. Og skal man snakke om hovedfokus – så er nettopp kundeopplevelsen vårt. Rådgivning, gjennom kontakt mellom mennesker og fygital tilstedeværelse er og blir vårt egentlige komparative fortrinn. Vi er tilstede lokalt. Vi har lokal kunnskap. Vi er blant de beste på digitale løsninger. Men det er kombinasjonen av alt dette som legger grunnlaget for kundeopplevelser som våre konkurrenter ikke kan kopiere.

SpareBank 1 Nord-Norge opererer i en stabil enklave i en ustabil verden. Men vi vet at uroen kan treffe også oss. Heller ikke Nord-Norge er beskyttet mot handelskriger. Mot klimaendringer. Mot politisk ustabilitet – og den ofte medfølgende økonomiske utforbakken dette fører med seg. Det er i gode tider man har mulighet til å forberede seg på de dårlige. Den beste måten å gjøre dette på er å bygge robuste strukturer både når det gjelder kapitalisering og fornøyde kunder.

## SpareBank 1 Nord-Norge har gjennom 2018 forsterket den høye og lønnsomme veksten innenfor alle konsernets virksomhetsområder. Vi er solid kapitalisert og har de siste årene levert avkastning på topp internasjonalt nivå.



**G**jennom året har eiermodell og samfunnsposisjon blitt tydeliggjort gjennom den prisvinnende lanseringen av Samfunnsløftet. Konsernet fremstår med en tydelig nummer 1 posisjon i Nord-Norge og har en aktiv rolle i utviklingen av landsdelen gjennom finansiering, et totaltilbud av finansielle tjenester og samfunnsengasjement.

Konsernet har investert tungt i IT for å utvikle nye salgskanaler og optimalisere de eksisterende. Det er også investert for å forbedre og forenkle interne prosesser med digital hjelp. Mottoet er at alt som kan automatiseres skal automatiseres. Parallelt med digitaliseringen investeres det i fysisk tilstedeværelse. I 2018 har det blitt åpnet nye lokaler i Alta, Finnsnes og Mo i Rana. I løpet av 2019 blir det åpning i Bodø, samt innflytting i nytt hovedkontor i Tromsø. Kombinasjonen av fysisk tilstedeværelse og digital anvendelse kalles "fygital". Den har resultert i at SpareBank 1 Nord-Norge har en dominerende posisjon i landsdelen

gjennom 38 kontorer. Dette, kombinert med effektiv drift, er en viktig pilar i konsernets strategi. En annen pilar i strategien er samarbeid. Gjennom SpareBank1-alliansen utvikles produkter, teknologi og markedsføring i et nasjonalt samarbeid. Over 20 år med samarbeidserfaring har også vært verdifullt for nye samarbeidskonstellasjoner, der konsernet har vært aktivt. En av disse er Vipps, som på kort tid har blitt ledende på betalingsløsninger i Norge og samtidig har internasjonale ambisjoner. Et annet eksempel er etableringen av Fremtind, som er en forsikringsfusjon mellom SpareBank 1 og DNB. Det nye selskapet får en ledende rolle blant forsikringselskapene i Norge. Konkurrenter som finner områder for samarbeid har også fått et eget begrep "Frenemies".

Den økonomiske situasjonen i Nord-Norge er fortsatt preget av optimisme og god fart. Landsdelen er eksportorientert, og en vedvarende lav kronekurs har stimulert til sterk vekst i de tradisjonelt sterke næringene i nord. Fiskeriene har alltid preget Nord-Norge. Verden trenger mat, og fisk fra nord ligger hver dag på millioner av middagstallerkener over hele verden. Parallelt med økende eksport er strømmen av turister voksende. Arbeidsledigheten er fortsatt rekordlav. Utfordringen er tilgangen på arbeidskraft. Avtakende befolkningsvekst er en nasjonal utfordring, men den er ekstra synlig i nord. Det er fordi det er i nord vi finner vår største formue når det gjelder naturressurser; ren natur, ren mat, ren energi, den blå næringen og et fortsatt utnyttet olje- og gasspotensial. Nord-Norge trenger kompetent arbeidskraft for å utnytte mulighetene som naturressursene gir. Dette er temaer som vi belyser og analyserer gjennom arbeidet med Konjunkturbarometer for Nord-Norge (KB). På dette området har det siden høsten 2018 vært arbeidet med en utvidelse som skal skape et enda

# FRA KONSERNSEJEFEN

tydeligere kunnskapsgrunnlag for landsdelen. Ambisjonen er at KB skal være et viktig grunnlag for beslutninger i eller om Nord-Norge.

2018 er også året der SpareBank 1 Nord-Norge lanserte Samfunnsløftet. Bankens eiermodell har alltid gitt stort utbytte til lokalsamfunnet. Det vi tidligere kalte Gavefond er nå satt i et system der folk i nord kan komme med innspill til hvordan utbyttet skal anvendes for å sikre størst mulig effekt for det nordnorske samfunnet. I løpet av høsten ble det lansert seks forskjellige samfunnsløft, - tema - der 300 millioner kroner i første omgang skal investeres. Samfunnsløftet har skapt et sterkt engasjement, og har blant annet resultert i 10 000 innspill. Lanseringen har ført til økt kunnskap om bankens eiermodell, der 53,6 % er eid av det nordnorske samfunnet. Eiermodellen og samfunnsengasjementet vurderes som svært verdifulle konkurransefortrinn.

I september samlet vi hele konsernet i Harstad, og det ble ekstra synlig hvordan vi som konsern skiller oss ut. Samlingen var delt i to: "Oppdrag Nord-Norge" gikk ut på at alle konsernets ansatte jobbet dugnad, noe vi også har gjort ved tidligere konsernsamlinger. Denne gangen ble det ryddet strender, montert idrettsparker og gjennomført besøk på byens sykehjem med kaffe, kaker og levende musikk. Prosjektet er en levendegjøring av vårt DNA, og vi donerte i praksis bort 1,5 årsverk i løpet av én dag. Den andre delen av arrangementet var konserten "Glød", en hyll-est til ildsjelene i nord. Mer enn 20 000 var med på konserten, like mange som bor i Harstad.

Arbeidet med bærekraft skjøt fart i løpet av året som gikk. Årsaken er todelt: for det første faller det naturlig for konsernet å ta et utvidet ansvar som en betydelig næringsaktør i et sårbart område. For det andre forventer kunder, ansatte og samfunnet for øvrig at vi satser på bærekraft, noe som dermed kan gjøres til et konkurransefortrinn. SpareBank 1 Nord-Norge har signert Global Compact, og rapporterer nå på bærekraft etter GRI-standarden. Gjennom samarbeidet med Den Nordiske Investeringsbank (NIB) tilbyr vi gunstig finansiering til grønne prosjekter. Arbeidet med å integrere bærekraft i strategi og daglig drift pågår for fullt, og vil fortsette i 2019.

2018 ebbet ut med et kaldt gufs fra en fjern fortid da vår lokalbank i Longyearbyen ble utsatt for væpnet ran, samtidig som resten av landet forberedte seg på jul. Heldigvis kom ingen fysisk til skade, og raneren ble anholdt etter kort tid. Selv om hendelsen var dramatisk, var det godt å se at både sikkerhetsrutiner og de omsorgsmessige sidene av krisehåndteringen fungerte som de skulle. Ranet var det første i konsernet på 13 år. Jeg håper vi aldri opplever det igjen. Samtidig vil vi fortsatt bli utfordret av nye former for kriminalitet i digitale kanaler. Innsatsen her vil derfor fortsette. Vi vil også bli utfordret på å tilpasse oss nytt og omfattende regelverk, som den nye hvitvaskingsloven, PSD2 og GDPR. Også her har det blitt og vil fortsatt bli investert betydelige ressurser.

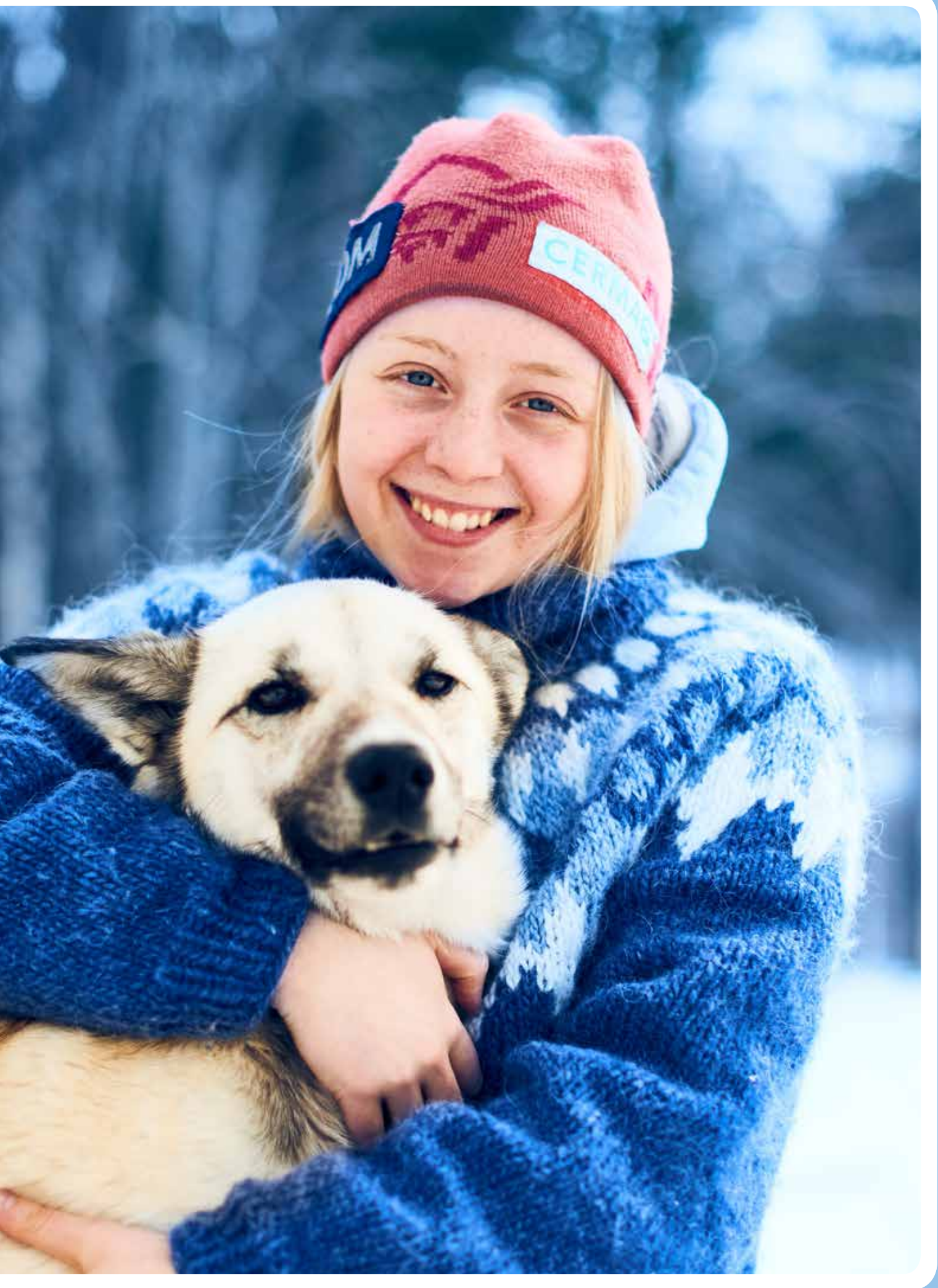
I oktober leverte jeg min oppsigelse etter seks år som konsernsjef. Dette er derfor min siste årsmelding. På mange måter føles det vemodig. Samtidig er jeg stolt over den tilstanden konsernet er i og den organisasjonen vi har; en organisasjon som er robust nok til å håndtere både lederskifter og de langt større endringene som skjer i finansnæringen. Endringer som gir mange utfordringer, men som med riktig håndtering kan gi enda større muligheter. Fortsatt med tydelig visjon – For Nord-Norge.

**Jan-Frode Janson**, Konsernsjef

**SPAREBANK 1  
NORD-NORGE  
SKAL VÆRE  
NUMMER 1  
FOR KUNDER,  
ANSATTE OG  
EIERE**







# STRATEGISK KOMPASS

Nummer 1 – for kunder, ansatte og eiere.



Sentralt i rammestyringen står konsernets strategiske kompass, som gjør det mulig å treffe gode beslutninger, også i en tid hvor omgivelsene og markedsforholdene endrer seg raskt. I løpet av 2018 har det strategiske kompasset etablert seg som en tydelig veiviser for konsernet. Det gir grunnlag for effektivitet i drift og utviklingsarbeid, som igjen skal sikre god og langsiktig verdiskaping.

Kompasset har tre deler: en høyreside, en venstreside og en kompassrose. På høyresiden fremkommer konsernets strategiske mål og ambisjon. Dersom konsernet løpende når de 5 strategiske målene, vil også posisjonen som nummer 1 oppnås og beholdes – for kunder, ansatte og eiere.

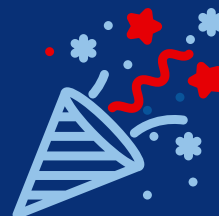
Det er også viktig hvordan konsernets resultater oppnås. Dette beskrives på venstre side i det strategiske kompasset. Konsernet skal være et gjenkjennbart nordnorsk alternativ, med sterk gjennomføringskraft og en stolt kultur. Dette er vårt unike DNA. Og i møte med kunder og samfunnet, skal hver og en av de ansatte i sin opptreden være bærere av konsernets verdier – de 5 T-ene. Dersom både høyre- og venstresiden i kompasset etterleves, oppfylles også visjonen – For Nord-Norge. Visjonen er kompassets tredje element, den er plassert i kompassrosen og peker mot nord.

Se for øvrig Styrets årsberetning.



#### DNA og verdier

SpareBank 1 Nord-Norges særpreg er kombinasjonen av en unik nordnorsk forretningsmodell, med en organisasjon som er rå på gjennomføring, og har en stolt og kunderettet kultur.



#### Ambisjon

SpareBank 1 Nord-Norge skal være nummer 1 for kunder, ansatte og eiere.

# HISTORIKK



**1836**

SpareBank 1 Nord-Norges historie startet med etableringen av Tromsø Sparebank i 1836. Mange av landsdelens små sparebanker ble fusjonert på 1960 og 70-tallet.

**1995**

Startet å gi ut Konjunkturbarometer for Nord-Norge to ganger i året.



**1996**

Sparebanken Nord-Norge var med på etableringen av SpareBank 1-alliansen, en sammenslutning som da besto av fire regionbanker og 16 mindre sparebanker.



**1915**

Rødbanken i Storgata har vært bankens hovedkontor siden 1915.



**1989**

Fusjonsbølgen kulminerte med etableringen av Sparebanken Nord-Norge 1. juli 1989, dette som følge av en sammenlutning av Tromsø Sparebank og Sparebanken Nord. Senere ble også Nordkapp Sparebank (1991), og Sparebanken Nordland (1992) innfusjonert som en del av landsdelsbanken.



**2009**

Mobilbank/bankapper ble introdusert og ble da brukt av 89 % av befolkningen over 15 år.

**2018**

# VIKTIGE HENDELSER

Q1

Q2

## Januar

Fornyhet hovedsponsoravtalen med langrennslandslaget. I den nye avtalen er også paralympiske landslagsutøvere sikret støtte. I tillegg står initiativet rettet mot barn og breddeidrett sentralt.

180 ansatte mistet jobben da entreprenørselskapet M3 Anlegg i Bodø gikk konkurs. En dugnad mellom SpareBank 1 Nord-Norge, LO i Nordland, Norsk Arbeidsmandsforbund og bobestyreren gjorde det mulig å utbetale lønn og feriepenger i ekspressfart.

338 ansatte meldte seg på et spareprogram der de gjennom faste månedlige trekk kunne kjøpe egenkapitalbevis. Gjennom ordningen kunne de kjøpe egenkapitalbevis for 5,8 millioner kroner i 2018.

## Februar

SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge kjøpte opp Regnskapscentralen Nord AS. Ti medarbeidere fikk ny arbeidsgiver, og mer enn 200 bedriftskunder fikk ny leverandør av regnskapstjenester.

## April

Vi arrangerte Barnas NM-sprint under norgesmesterskapet i langrenn i Alta. 750 barn inntok løypene i sentrum.

SpareBank 1 Nord-Norge ba landsdelen om innspill til hvordan konsernets samfunnsutbytte best kunne brukes for å løfte landsdelen. I løpet av noen uker kom det inn over 10 000 innspill.

## Mai

The Nordic Investment Bank (NIB) og SpareBank 1 Nord-Norge inngikk ny låneavtale på 1 milliard kroner tilknyttet finansiering av lån til små og mellomstore bedrifter, samt miljøprosjekter i nord.

Rundt 800 ansatte ble tatt ut i streik som en følge av en konflikt mellom LO Finans og Finans Norge. Etter en uke kom partene til enighet.

## Juni

SpareBank 1 og DNB inngikk en intensjonsavtale om å slå sammen forsikringsvirksomhetene. Fusjonen ble godkjent i løpet av året, og det nye selskapet skal hete Fremtind.

## Fra lansering av Samfunnsløftet og forsikringsfusjon til Barnas NM-sprint og eget betalingskort for fiskere. Her er noen høydepunkt fra 2018.



### September

En løsning for enkel betaling av papirfakturaer ble lansert. Kundene kan ta bilde av fakturaen og få den automatisk ferdig utfyllt i mobilbanken.

Finanssenteret i Mo i Rana flyttet inn i splitter nye lokaler. Det ble åpnet med kaker, bobler, musikk, og snorklipping. I løpet av året flyttet konsernet også inn i nye lokaler i Alta og på Finnsnes.

650 ansatte møttes til konsernsamling i Harstad, hvor de jobbet dagnad med besøk på sykehjem, vindusvask og søppelrydding. Banken arrangerte konserten Glød for over 20 000 publikummere.

Lansering av Samfunnsløftet – konsernets nye strategi for hvordan samfunnsutbyttet kan brukes til å løfte landsdelen.



### Oktober

Det ble kunngjort at Bengt Olsen blir ny CFO. Han kommer fra stillingen som økonomi- og finansdirektør og viseadministrerende direktør i DIPS AS.

Jan-Frode Janson meldte sin avgang som konsernsjef. Han hadde takket ja til å bli ny konsernsjef i SpareBank 1 SMN.

Norges Råfisklag valgte SpareBank 1 Nord-Norge som sin bankforbindelse. Avtalen innebærer blant annet et eget "Råfisklagskort" – et betalingskort for fiskere, mannskap og ansatte i fiskeriorganisasjoner.

### November

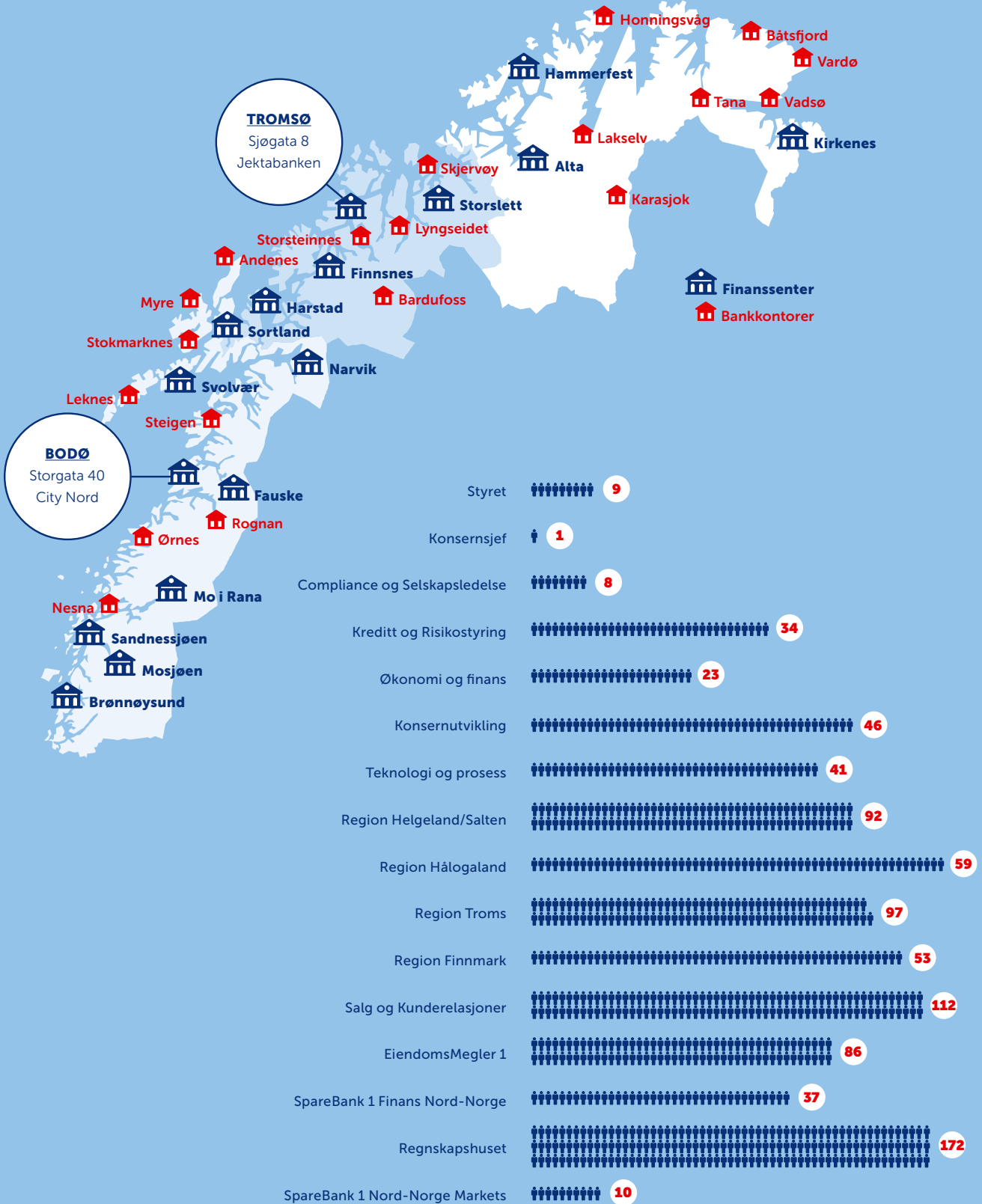
Nordnorsk kommunikasjonspris gikk til SpareBank 1 Nord-Norge for arbeidet med Samfunnsløftet. Juryen mente at prosjektet hadde klart å involvere, engasjere og samle folk i hele landsdelen.

Den nye bedriftsavtalen for de ansatte i banken og SpareBank 1 Finans Nord-Norge ble signert. I avtalen fastlegges lønns- og arbeidsvilkår som ikke er regulert i sentralavtalen.

### Desember

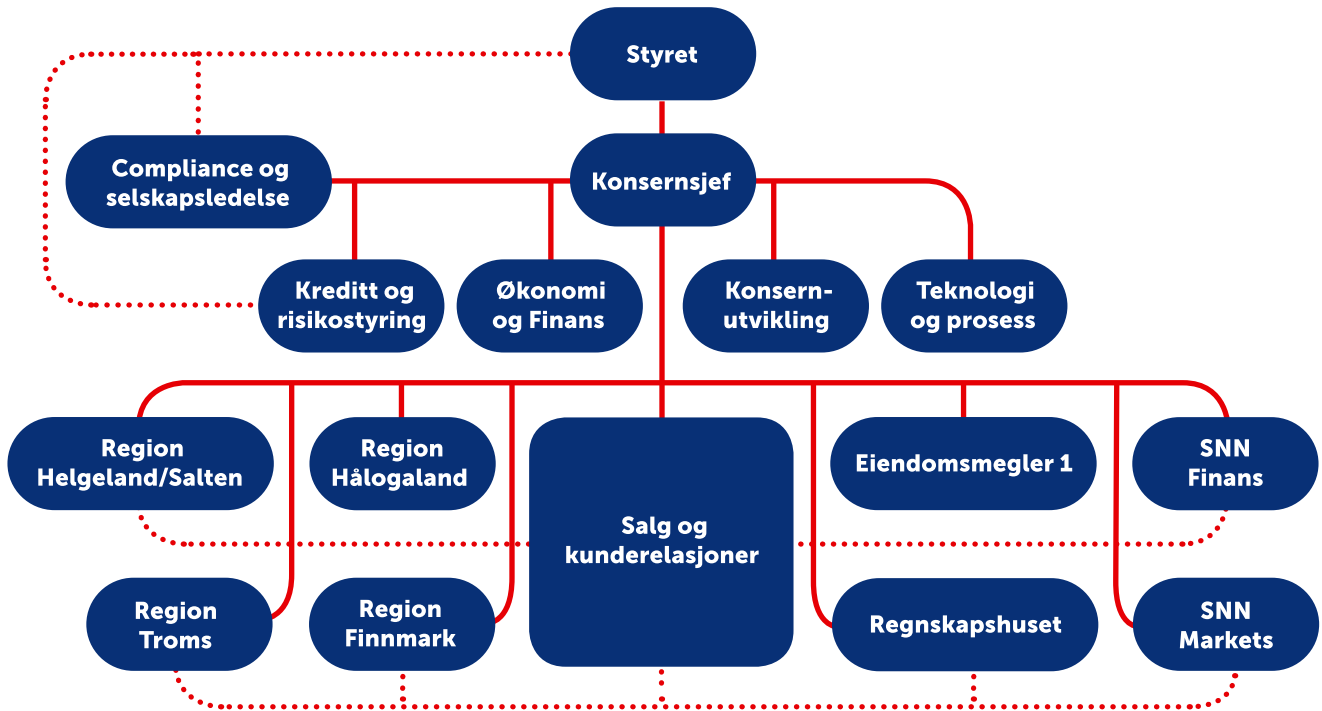
Kontoret på Svalbard ble utsatt for ran av en bevæpnet mann. Han fikk med seg et pengebeløp, men ble etter kort tid pågrepet av politiet. Ingen ansatte ble fysisk skadet i ranet.

# VÅR TILSTEDEVÆRELSE

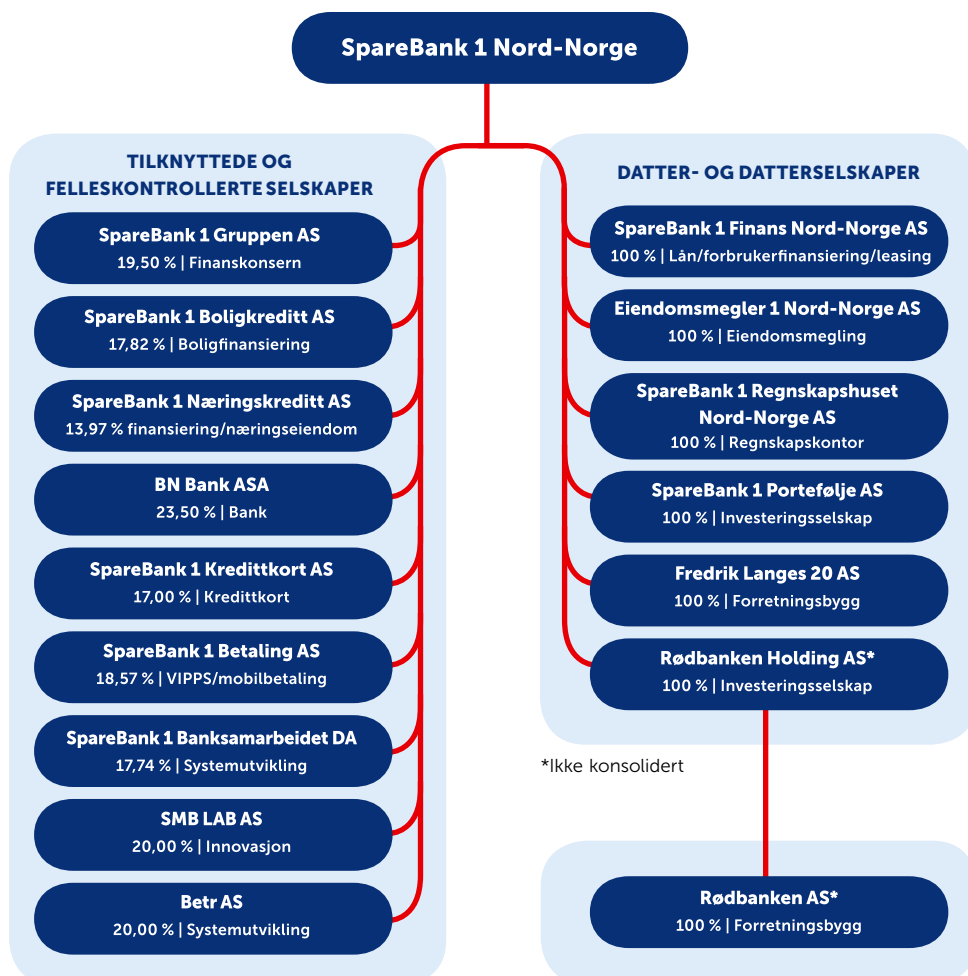




## ORGANISASJONSKART



## SELSKAPSSTRUKTUR



# ÅRSREGNSKAP

## Fra resultatregnskapet

Beløp i mill. kroner	Note	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Netto renteinntekter	20	<b>1 896</b>	1 770	1 644	1 512	1 426	1 285	1 166	1 129	1 129	1 173
Netto provisjons- og andre inntekter	21	<b>1 057</b>	992	924	933	966	931	656	506	513	462
Netto inntekter på finansielle investeringer	22	<b>463</b>	552	509	249	602	346	260	184	404	524
<b>Sum netto inntekter</b>		<b>3 416</b>	3 314	3 077	2 694	2 994	2 562	2 082	1 819	2 046	2 159
Personalkostnader	23	<b>748</b>	708	689	850	704	638	581	514	477	508
Andre driftskostnader	24	<b>726</b>	658	631	611	624	571	539	522	480	464
<b>Sum kostnader</b>		<b>1 474</b>	1 366	1 320	1 461	1 328	1 209	1 120	1 036	957	972
<b>Resultat før tap</b>		<b>1 942</b>	1 948	1 757	1 233	1 666	1 353	962	783	1 089	1 187
Tap	14	<b>22</b>	184	213	200	321	172	195	101	87	185
<b>Resultat før skatt</b>		<b>1 920</b>	1 764	1 544	1 033	1 345	1 181	767	682	1 002	1 002
Skatt	26	<b>374</b>	324	291	163	223	214	172	157	186	143
Resultat fra virksomhet holdt for salg	31	<b>-4</b>			-5	-27					
Minoritetsinteresser					-7		1				
<b>Resultat for regnskapsåret</b>		<b>1 542</b>	1 440	1 253	872	1 096	966	595	525	816	859

## Fra balansen

Beløp i mill. kroner	Note	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Kontanter, utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10	<b>3 786</b>	3 431	2 721	2 398	4 405	2 047	2 142	2 866	3 294	3 067
Aksjer, obligasjoner og andre rentebærende instrumenter	29,30	<b>14 565</b>	11 811	10 470	11 747	10 193	11 919	12 997	11 841	12 178	9 453
Brutto utlån til og fordringer på kunder	11	<b>82 145</b>	75 003	70 763	64 053	61 249	57 282	54 551	51 642	49 046	48 180
Individuelle nedskrivninger	14		-216	-154	-169	-171	-244	-303	-206	-271	-228
Gruppenedskrivninger	14		-300	-373	-247	-236	-209	-198	-226	-200	-238
Tapsavsetninger utlån trinn 3	14	<b>-162</b>									
Tapsavsetninger utlån trinn 2	14	<b>-157</b>									
Tapsavsetninger utlån trinn 1	14	<b>-192</b>									
Andre eiendeler	34	<b>6 171</b>	7 457	7 074	7 621	7 748	6 725	6 072	5 122	4 733	4 005
<b>Sum eiendeler</b>		<b>106 156</b>	97 186	90 501	85 403	83 188	77 520	75 261	71 039	68 780	64 239
Gjeld til kredittinstitusjoner	10	<b>187</b>	434	818	1 816	2 758	4 284	6 663	6 446	6 123	6 868
Innskudd fra og gjeld til kunder	35	<b>63 985</b>	57 849	53 870	48 087	45 761	44 940	41 220	41 765	39 389	34 877
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	36	<b>25 135</b>	23 552	21 165	21 470	21 116	16 336	16 534	13 342	14 477	14 162
Andre forpliktelser	37	<b>2 591</b>	2 202	2 287	2 719	2 861	2 008	1 917	1 709	1 774	1 564
Ansvarlig lånekapital	39	<b>1 200</b>	850	1 350	1 350	1 350	1 450	2 095	1 356	1 347	1 608
Fondsobligasjon klassifisert som egenkapital	42	<b>780</b>	530								
Sum egenkapital eksklusive fondsobligasjon	42	<b>12 278</b>	11 769	11 011	9 961	9 342	8 502	6 832	6 421	5 670	5 160
<b>Sum gjeld og egenkapital</b>		<b>106 156</b>	97 186	90 501	85 403	83 188	77 520	75 261	71 039	68 780	64 239

## Nøkkeltall

Beløp i mill. kroner	Note	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Egenkapitalavkastning <sup>1)</sup>	42	<b>12,9 %</b>	12,9 %	12,0 %	9,1 %	12,2 %	13,0 %	9,0 %	8,5 %	15,3 %	18,2 %
Kostnadsprosent konsern <sup>2)</sup>	24	<b>43,1 %</b>	41,2 %	42,9 %	54,2 %	44,4 %	47,2 %	53,8 %	57,0 %	46,8 %	45,0 %
Kostnadsprosent morbank <sup>2)</sup>	24	<b>38,8 %</b>	36,9 %	35,4 %	52,4 %	46,4 %	44,0 %	51,8 %	57,6 %	50,1 %	46,8 %
Utlån til kunder inkl. formidlingslån <sup>4)</sup>	8,11	<b>115 399</b>	105 485	96 287	88 403	84 980	80 581	75 914	68 034	63 334	59 061
Utlånsvekst inkl. formidlingslån siste 12 mnd <sup>4)</sup>	8,11	<b>8,2 %</b>	9,6 %	8,9 %	4,0 %	5,5 %	6,1 %	11,6 %	7,4 %	7,2 %	4,0 %
Utlånsvekst siste 12 mnd	8,11	<b>7,8 %</b>	6,0 %	10,5 %	4,6 %	6,9 %	5,0 %	5,6 %	5,3 %	1,8 %	-6,0 %
Innskudd fra kunder	35	<b>63 985</b>	57 849	53 870	48 087	45 761	44 940	43 588	41 765	39 389	34 877
Innskuddsvekst siste 12 mnd	35	<b>10,6 %</b>	7,4 %	12,0 %	5,1 %	1,8 %	3,1 %	-1,3 %	6,0 %	12,9 %	0,9 %
Andel utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt av totale lån i personmarked	8,11	<b>40,0 %</b>	40,0 %	36,7 %	38,2 %	39,7 %	40,8 %	41,1 %	35,0 %	32,3 %	26,7 %
Andel utlån overført til SpareBank 1 Boligkreditt av totale utlån	8,11	<b>28,9 %</b>	28,9 %	26,5 %	27,5 %	27,9 %	28,5 %	28,1 %	24,1 %	22,6 %	18,4 %
Innskuddsdekning inkl. formidlingslån <sup>6)</sup>	35	<b>56,1 %</b>	54,8 %	55,9 %	54,4 %	53,8 %	55,8 %	54,3 %	61,4 %	62,2 %	59,1 %
Innskuddsdekning <sup>5)</sup>	35	<b>79,1 %</b>	77,1 %	76,1 %	75,1 %	74,7 %	78,5 %	75,6 %	80,9 %	80,3 %	72,4 %
Sum eiendeler		<b>106 156</b>	97 186	90 501	85 403	83 188	77 520	75 329	71 032	68 780	64 239
Gjennomsnittlig forvaltningskapital <sup>3)</sup>		<b>101 855</b>	93 905	89 168	84 039	80 191	75 952	72 921	70 291	66 245	65 169
Antall kontorer		<b>38</b>	38	38	62	74	74	74	75	75	76
Antall årsverk konsern	23	<b>841</b>	784	774	830	927	922	881	794	788	778
Antall årsverk morbank	23	<b>559</b>	538	510	618	639	647	672	670	675	690
Antall årsverk datterselskap	23	<b>282</b>	246	264	212	288	275	209	124	113	88
Netto andre inntekter i % av sum netto inntekter	21	<b>30,9 %</b>	29,9 %	30,0 %	34,6 %	32,3 %	36,3 %	31,5 %	27,8 %	25,1 %	21,4 %
Ren kjernekapital	5	<b>10 334</b>	9 992	9 155	8 367	7 752					
Ren kjernekapitaldekning i %	5	<b>14,5 %</b>	14,9 %	15,0 %	13,9 %	12,5 %					
Kjernekapital	5	<b>11 396</b>	10 857	9 951	9 110	8 439	7 783	6 672	6 002	5 334	4 846
Kjernekapitaldekning i %	5	<b>16,0 %</b>	16,2 %	16,3 %	15,1 %	13,6 %	13,4 %	12,1 %	11,6 %	10,9 %	10,7 %
Ansvarlig kapital	5	<b>12 904</b>	12 141	11 229	10 358	9 680	8 069	7 270	6 465	5 849	5 776
Kapitaldekning i %	5	<b>18,1 %</b>	18,1 %	18,4 %	17,2 %	15,6 %	13,9 %	13,2 %	12,5 %	11,9 %	12,8 %
Beregningsgrunnlag	5	<b>71 167</b>	67 223	61 120	60 328	61 925	57 989	55 098	51 704	48 966	45 250
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	5	<b>7,2 %</b>	7,2 %	7,0 %	6,1 %	5,9 %					
Tap på utlån til kunder i % av utlån til kunder inkl. formidlingslån <sup>4)</sup>	14	<b>0,02 %</b>	0,17 %	0,22 %	0,22 %	0,19 %	0,21 %	0,26 %	0,15 %	0,14 %	0,31 %
Mislighold i % av brutto utlån inkl. formidlingslån <sup>4)</sup>	14	<b>0,22 %</b>	0,25 %	0,31 %	0,30 %	0,34 %	0,60 %	0,52 %	0,69 %	0,78 %	0,97 %
Tapsutsatte i % av brutto utlån inkl. formidlingslån <sup>4)</sup>	14	<b>0,16 %</b>	0,60 %	0,22 %	0,27 %	0,27 %	0,46 %	0,78 %	0,50 %	0,60 %	0,39 %
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer i % av bto utlån inkl. formidlingslån	14	<b>0,25 %</b>	0,65 %	0,37 %	0,39 %	0,41 %	0,75 %	0,89 %	0,87 %	0,93 %	0,96 %
Tapsavsetningsgrad <sup>7)</sup>	14	<b>37,00 %</b>	23,76 %	30,08 %	32,82 %	32,82 %	28,41 %	30,64 %	25,46 %	34,15 %	28,39 %

- 1) Resultat etter skatt i forhold til gjennomsnittlig egenkapital, beregnet som et snitt av kvartalsvis egenkapital, IB 01.01 og UB 31.12. Bankens utstedte fondsobligasjoner i 2018 er regnskapsmessig klassifisert som egenkapital. I beregningen av egenkapitalavkastning er imidlertid fondsobligasjoner 780 mill kroner holdt utenfor, og tilhørende rentekostnader på 20 mill kroner er fratrukket i resultatet.
- 2) Sum kostnader i forhold til sum netto inntekter.
- 3) Gjennomsnittlig forvaltningskapital er beregnet som et snitt av IB 01.01, og forvaltningskapital UB hvert kvartal.
- 4) I formidlingslån inngår lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS med 33 254 mill kroner per 31.12.18, som er fraregnet i balansen.
- 5) Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån.
- 6) Innskudd fra kunder i prosent av brutto ulån inklusive formidlingslån
- 7) Trinn 3 tapsavsetninger i forhold til sum misligholdte- og tapsutsatte engasjementer

## Nøkkeltall egenkapitalbevis (EK-bevis) NONG

Utstedte fondsobligasjoner i SpareBank 1 Nord-Norges, 780 mill kroner, omfattes ikke av definisjonen på gjeld i IFRS-regelverket og er derfor klassifisert som egenkapital.

Påløpte renter på fondsobligasjonene, 20 mill kroner, er på denne bakgrunn ikke kostnadsført i resultatregnskapet, men er bokført direkte mot egenkapitalen. Ved beregning av nøkkeltall tilknyttet egenkapitalen og egenkapitalbevisene, er derfor det regnskapsmessige resultatet fratrukket påløpte renter på fondsobligasjoner.

I balansen er samtidig egenkapitalen fratrukket fondsobligasjoner. Dette sikrer at relevante nøkkeltall for bankens eiere beregnes på grunnlag av det resultat og den egenkapital som reelt sett tilhører eierne.

Se for øvrig note 43.

	Note	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Børskurs NONG <sup>1)</sup>		<b>62,80</b>	62,25	52,25	36,70	39,90	35,50	24,70	28,90	37,76	34,62
Antall utstedte EK-bevis <sup>2)</sup>	42	<b>100 398</b>	100 398	100 398	100 398	100 398	100 398	74 398	73 996	56 918	56 918
Avsatt utbytte per EK-bevis <sup>3)</sup>	43	<b>4,00</b>	4,00	3,45	2,00	1,90	1,10	1,02	1,25	1,81	2,12
Bokført egenkapital per EK-bevis konsern <sup>4)</sup>		<b>56,70</b>	54,34	50,84	46,00	44,05	40,08	38,19	36,43	34,41	31,31
Resultat per EKB konsern, justert for renter fondsobligasjon <sup>5)</sup>	42	<b>7,03</b>	6,61	5,54	5,10	4,64	4,14	4,01	2,72	5,26	4,95
P/E - Pris/inntjening konsern <sup>6)</sup>		<b>8,9</b>	9,4	9,0	8,9	7,7	8,6	7,3	10,5	7,6	6,6
P/B - Pris/Bok konsern <sup>7)</sup>		<b>1,1</b>	1,1	1,0	0,8	0,9	0,9	0,6	0,8	1,1	1,1
Utdelingsforhold EK-bevis <sup>8)</sup>	43	<b>56,90 %</b>	60,50 %	59,63 %	48,65 %	36,77 %	26,62 %	11,80 %	19,74 %	33,14 %	29,65 %
Eierandelsbrøk 01.01. benyttet ved resultatfordeling	42	<b>46,36 %</b>	46,36 %	46,36 %	46,36 %	47,33 %	47,33 %	42,07 %	38,74 %	34,54 %	34,54 %

<sup>1)</sup> Børskurs (justert for emisjoner, fondsemisjoner, utbytteemisjoner og splitter)

<sup>2)</sup> Antall utstedte EK-bevis (Beløp i tusen kroner)

<sup>3)</sup> Avsatt utbytte

<sup>4)</sup> Egenkapital ekskl. fondsobl. x eierandelsbrøk x 1 000/(antall EK-bevis/1 000)

<sup>5)</sup> Resultat etter skatt konsern x eierandelsbrøk/antall EK-bevis

<sup>6)</sup> Børskurs/resultat per EK-bevis konsern, justert for renter fondsobligasjoner

<sup>7)</sup> Børskurs/bokført verdi per EK-bevis konsern

<sup>8)</sup> Utbytte per EK-bevis/resultat per EK-bevis konsern

# KONSERN – RESULTATANALYSE

## Fra resultatregnskapet

Beløp i mill kroner	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Renteinntekter	2 795	2 611	2 548	2 702	2 998	2 990	2 845	2 823	2 549	2 763
Rentekostnader	899	841	904	1 190	1 572	1 705	1 679	1 694	1 420	1 590
<b>Netto renteinntekter</b>	<b>1 896</b>	<b>1 770</b>	<b>1 644</b>	<b>1 512</b>	<b>1 426</b>	<b>1 285</b>	<b>1 166</b>	<b>1 129</b>	<b>1 129</b>	<b>1 173</b>
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	380	438	440	407	469	330	227	209	294	304
Provisjonsinntekter	978	931	871	908	940	892	686	567	590	526
Provisjonskostnader	95	85	85	75	74	75	74	80	85	88
Netto gevinst/ tap på verdipapirer og valuta	83	114	69	-158	133	16	33	-25	110	220
Andre driftsinntekter	174	146	138	100	100	114	44	19	8	24
<b>Dekningsbidrag</b>	<b>3 416</b>	<b>3 314</b>	<b>3 077</b>	<b>2 694</b>	<b>2 994</b>	<b>2 562</b>	<b>2 082</b>	<b>1 819</b>	<b>2 046</b>	<b>2 159</b>
Lønn og generelle administrasjonskostnader	1 202	1 101	1 066	1 218	1 053	975	900	827	758	792
Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	61	65	60	56	97	53	54	47	45	49
Andre driftskostnader	211	200	194	187	178	181	166	162	154	131
<b>Resultat før tap</b>	<b>1 942</b>	<b>1 948</b>	<b>1 757</b>	<b>1 233</b>	<b>1 666</b>	<b>1 353</b>	<b>962</b>	<b>783</b>	<b>1 089</b>	<b>1 187</b>
Tap på utlån og garantier	22	184	213	200	321	172	195	101	87	185
<b>Resultat før skatt</b>	<b>1 920</b>	<b>1 764</b>	<b>1 544</b>	<b>1 033</b>	<b>1 345</b>	<b>1 181</b>	<b>767</b>	<b>682</b>	<b>1 002</b>	<b>1 002</b>
Skatt på ordinært resultat	374	324	291	163	223	214	172	157	186	143
Resultat fra virksomhet holdt for salg	-4			-5	-27					
<b>Resultat for regnskapsåret</b>	<b>1 542</b>	<b>1 440</b>	<b>1 253</b>	<b>865</b>	<b>1 095</b>	<b>967</b>	<b>595</b>	<b>525</b>	<b>816</b>	<b>859</b>
Minoritetsinteresser				-7	-1	1	0	0	0	1
Majoritetsinteresser	1 542	1 440	1 253	872	1 096	966	595	525	816	858

## Fra resultatregnskapet

I % av gjennomsnittlig forvaltningskapital	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Renteinntekter	2,74 %	2,78 %	2,86 %	3,22 %	3,74 %	3,94 %	3,90 %	4,02 %	3,85 %	3,91 %
Rentekostnader	0,88 %	0,90 %	1,01 %	1,42 %	1,96 %	2,24 %	2,30 %	2,41 %	2,14 %	2,18 %
<b>Netto renteinntekter</b>	<b>1,86 %</b>	<b>1,88 %</b>	<b>1,84 %</b>	<b>1,80 %</b>	<b>1,78 %</b>	<b>1,69 %</b>	<b>1,60 %</b>	<b>1,61 %</b>	<b>1,70 %</b>	<b>1,73 %</b>
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	0,37 %	0,47 %	0,49 %	0,48 %	0,58 %	0,43 %	0,31 %	0,30 %	0,44 %	0,47 %
Provisjonsinntekter	0,96 %	0,99 %	0,98 %	1,08 %	1,17 %	1,17 %	0,94 %	0,81 %	0,89 %	0,81 %
Provisjonskostnader	0,09 %	0,09 %	0,10 %	0,09 %	0,09 %	0,10 %	0,10 %	0,11 %	0,13 %	0,14 %
Netto gevinst/ tap på verdipapirer og valuta	0,08 %	0,12 %	0,08 %	-0,19 %	0,17 %	0,02 %	0,05 %	-0,04 %	0,17 %	0,17 %
Andre driftsinntekter	0,17 %	0,16 %	0,15 %	0,12 %	0,12 %	0,15 %	0,06 %	0,03 %	0,01 %	0,04 %
<b>Dekningsbidrag</b>	<b>3,35 %</b>	<b>3,53 %</b>	<b>3,45 %</b>	<b>3,21 %</b>	<b>3,73 %</b>	<b>3,37 %</b>	<b>2,86 %</b>	<b>2,59 %</b>	<b>3,09 %</b>	<b>3,14 %</b>
Lønn og generelle administrasjonskostnader	1,18 %	1,17 %	1,20 %	1,45 %	1,31 %	1,28 %	1,23 %	1,18 %	1,14 %	1,22 %
Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	0,06 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,12 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,08 %
Andre driftskostnader	0,21 %	0,21 %	0,22 %	0,22 %	0,22 %	0,24 %	0,23 %	0,23 %	0,23 %	0,20 %
<b>Resultat før tap</b>	<b>1,91 %</b>	<b>2,07 %</b>	<b>1,97 %</b>	<b>1,47 %</b>	<b>2,08 %</b>	<b>1,78 %</b>	<b>1,32 %</b>	<b>1,11 %</b>	<b>1,64 %</b>	<b>1,82 %</b>
Tap på utlån og garantier	0,02 %	0,20 %	0,24 %	0,24 %	0,40 %	0,23 %	0,27 %	0,14 %	0,13 %	0,28 %
<b>Resultat før skatt</b>	<b>1,89 %</b>	<b>1,88 %</b>	<b>1,73 %</b>	<b>1,23 %</b>	<b>1,68 %</b>	<b>1,55 %</b>	<b>1,05 %</b>	<b>0,97 %</b>	<b>1,51 %</b>	<b>1,54 %</b>
Skatt på ordinært resultat	0,37 %	0,35 %	0,33 %	0,19 %	0,28 %	0,28 %	0,24 %	0,22 %	0,28 %	0,22 %
Resultat fra virksomhet holdt for salg	0,00 %			-0,01 %	-0,03 %					
<b>Resultat for regnskapsåret</b>	<b>1,51 %</b>	<b>1,53 %</b>	<b>1,41 %</b>	<b>1,03 %</b>	<b>1,37 %</b>	<b>1,27 %</b>	<b>0,82 %</b>	<b>0,75 %</b>	<b>1,23 %</b>	<b>1,32 %</b>
Minoritetsinteresser	0,00 %	0,00 %	0,00 %	-0,01 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Majoritetsinteresser	1,51 %	1,53 %	1,41 %	1,04 %	1,37 %	1,27 %	0,82 %	0,75 %	1,23 %	1,32 %

Gjennomsnittlig forvaltningskapital er beregnet som et snitt av kvartalsvis forvaltningskapital (sum eiendeler) og per 01.01. og 31.12. Beregnet gjennomsnittlig forvaltningskapital for 2018 er beregnet til kr 101 855 mill. Forvaltningskapital tilsvarer sum balanseførte eiendeler for konsernet.



# STYRETS ÅRSBERETNING

## Hovedtrekk 2018 (samme periode 2017)

**Årsresultat:** 1 542 mill kroner (1 440 mill kroner).

**Egenkapitalavkastning (konsern):** 12,9 % (12,9 %)¹.

**Resultat per egenkapitalbevis (konsern):** 7,03 kroner (6,61 kroner).

**Netto inntekter på finansielle eiendeler:** 463 mill kroner (552 mill kroner).

**Utlånsvekst siste 12 måneder:** 8,2 % (9,6 %) inkludert formidlingslån.

**Innskuddsvekst siste måneder:** 10,6 % (7,4 %).

**Innskuddsdekning:** 79 % (77 %).

**Ren kjernekapitaldekning konsern:** 14,5 % (14,9 %).

**Avsatt utbytte:** 4,00 kroner (4,00 kroner)

¹) Bankens utstedte fondsobligasjoner er regnskapsmessig klassifisert som egenkapital. I beregningen av EK-avkastning er imidlertid fondsobligasjoner holdt utenfor.

## Strategiske mål og måloppnåelse

Strategiske mål	Måltall	2018	2017	2016	2015	2014	2013
<b>Lønnsomhet</b>							
Egenkapitalavkastning	Bankdrift på topp blant sammenlignbare finanskonsern, for tiden 12 % eller høyere	<b>12,9 %</b>	12,9 %	12,0 %	9,1 %	12,2 %	12,9 %
<b>Effektivitet</b>							
Kostnader	Fra 2017: Langsiktig mål: Kostnadsprosent K/I 40 % eller lavere	<b>43,1 %</b>	41,2 %	42,9 %	54,2 %	44,4 %	47,2 %
	Før 2017: Mål for maksimal kostnadsvekst¹		0 %	0 %	1 %	2 %	2 %
	2017: Faktisk kostnadsvekst		4,5 %	-2,5 %	1,4 %	9,8 %	7,8 %
<b>Soliditet</b>							
Ren kjernekapitaldekning	Ubestriddt solid. Ren kjernekapitaldekning ett prosentpoeng over regulatorisk minimumskrav. For tiden 14,5 % eller høyere.	<b>14,5 %</b>	14,9 %	15,0 %	13,9 %	12,6 %	13,4 %
<b>Utbytte</b>							
Utbyttegrad, konsern	50 % eller høyere. Før 2017: Inntil 50 %	<b>56,9 %</b>	60,5 %	59,6 %	48,7 %	36,8 %	28,1 %

¹) Eksklusive omstillingskostnader, virksomhetsutvidelser og finansskatt.

**K**onsernets lønnsomhetsmål har blitt oppfylt de siste seks årene, bortsett fra for 2015. Dette året ble det gjort betydelige avsetninger tilknyttet lønnsomhetsforbedrende tiltak, herunder bemanningsreduksjoner. Gjeldende lønnsomhetsmål er å ha en bankdrift på topp blant sammenlignbare finanskonsern. Ved vurdering av det konkrete, løpende målet til EK-avkastning gjøres det en sammenligning mot andre bankers lønnsomhetsmål og faktiske lønnsomhet. I tillegg gjøres en vurdering av kapitalmarkedets lønnsomhetsforventninger gjennom prognoser fra bankanalytikere. Ovennevnte tilsier at avkastningsmålet for 2018 fortsatt har vært 12 %, og det samme gjelder for 2019.

Målet om en langsiktig kostnadsprosent på maksimalt 40 % er underordnet konsernets strategiske lønnsomhetsmål. Etter styrets vurdering tilsier utviklingen i finanssektoren at det er nødvendig med stram kostnadsstyring og en kontinuerlig søken etter effektivisering gjennom digitalisering og forenkling av prosesser. Kostnads målet vurderes å være ambisiøst, men oppnåelig.

Bakgrunnen for endringen i kostnads målet fra 2018 er et ønske om å ha et effektivitetsmål som er bedre egnet for sammenligning med andre aktører. I tillegg hensyntar et relativt mål også inntekts siden, noe som er spesielt viktig i en tid med betydelig omstilling i virksomheten. K/I for 2018 og 2017 var henholdsvis 43,1 % og 41,2 %.

Konsernet har et overordnet strategisk mål om å være ubestridt solid, og med en ren kjernekapitaldekning ett prosentpoeng over regulatorisk minimumskrav. Per 31.12.18 medfører dette et mål om en ren kjernekapitaldekning på 14,5 %.

Bortsett fra oppnåelse av kostnads målet, oppfyller konsernet alle strategiske mål for regnskapsåret 2018. Konsernet viser også progresjon i retning av å nå det langsiktige kostnads målet. Resultatet for 2018 karakteriseres som godt, og soliditeten i konsernet er god.

## Fremtidsfokus

Kjernevirksomhet står fortsatt sentralt i konsernets strategi. Samtidig er endrede regulatoriske krav, og endrede forventninger fra både kunder og samfunnet, drivere for en kontinuerlig videreutvikling av konsernet SpareBank 1 Nord-Norge. Dette stiller store krav til endringstakten i konsernet, og både forretningsmodeller og interne prosesser er langt mindre statiske enn tidligere.

2018 har vært preget av innføringen av flere nye EU-direktiv, herunder: Markets in Financial Instruments Directive (MIFID) II og General Data Protection Regulation (GDPR). De regulatoriske endringene har krevd både kompetanse- og prosessendringer. Begge områdene er viktige gitt den tilliten et finanskonsern er avhengig av, og arbeidet med å integrere disse som en del av forretningsstrategien vil fortsette i de kommende årene.

Konsernet investerer fortsatt betydelig innenfor IT-området – dette for å utvikle nye salgskanaler og optimalisere de eksisterende. Det er også gjort betydelige investeringer for å forbedre og forenkle interne prosesser digitalt. Mottoet er at alt som kan automatiseres skal automatiseres. Parallelt med digitaliseringen investeres det også i konsernets fysiske tilstedeværelse. I 2018 har banken fornyet og/eller flyttet til nye lokaler i byer som Alta, Finnsnes og Mo i Rana. I løpet av 2019 blir det også åpning etter flytting til nye lokaler i Bodø, samt innflytting i nytt hovedkontor i Tromsø. Samlokalisering av selskapene i konsernet skal gi mer kraft, som igjen skal tas ut i forsterkede kundeopplevelser.

Kombinasjonen av fysisk tilstedeværelse og digital anvendelse omtales ofte som fygital. Med 38 fysiske kontorer – kombinert med gode digitale løsninger – har SpareBank 1 Nord-Norge en dominerende tilstedeværelse i landsdelen.

Et annet tema det er lagt stor vekt på i 2018 er bankens eiermodell. Modellen med en stor andel samfunnsmessig eierskap er attraktiv. Samfunnsløftet ble lansert i september, og SpareBank 1 Nord-Norge satte seg flere mål. To av disse var å gjøre eiermodellen mer kjent, og skape positivt engasjement internt og eksternt. Et særskilt høyt kontantutbytte for 2017 med et samfunnsutbytte på hele 465 mill kroner, gjorde det mulig å gjøre større løft enn tidligere. Det var også et ønske om å få en mer tydelig struktur på ambisjonene for samfunnsutbyttet. Konsernet gikk derfor ut og spurte nordlendingene hvordan samfunnets andel av kontantutbyttet burde benyttes for å utvikle det nordnorske samfunnet på en best mulig måte. *Å løfte Nord-Norge videre* var ordlyden man valgte. Sammen med en gruppe representanter fra det nordnorske samfunnet – et samfunnsråd, ble de innkomne forslagene analysert og kategorisert. Dette resulterte i fem kategorier – kalt løft, eller løfter: *ungdomsløftet, kunnskapsløftet, innovasjonsløftet, arenaløftet* og *lokalsamfunnsløftet*. Det ble besluttet at løftene skal gjelde i hele konsernets strategiperiode, fram til 2021. I tillegg



ble det definert et *temaløfte* som årlig vil kunne endres i strategiperioden. For 2018 ble dette *plastløftet*, der arbeidet er startet med å forhindre at gummigranulat fra kunstgressbaner havner som mikroplast i havet. Dette vil bli videreført i 2019.

Konsernets eiermodell med et delvis samfunnsmessig eierskap, er til glede både for samfunnet som eier og for bankens egenkapitalbevisiere.

I sum er SpareBank 1 Nord-Norge godt rustet til å forsterke sin posisjon som nummer 1 for kunder, eiere og ansatte i Nord-Norge – For Nord-Norge.

## Strategisk kompass: SpareBank 1 Nord-Norge – nummer 1 for kunder, ansatte og eiere

SpareBank 1 Nord-Norge har en unik posisjon i landsdelen, med et sterkt kontornett og nesten halve befolkningen som kunder. Høy endringstakt stiller likevel betydelige krav til både organisasjonen og styringsformen. Konsernet legger derfor vekt på rammestyling, kortreiste beslutninger og lokal gjennomføringskraft. Sentralt i rammestyringen står konsernets *strategiske kompass*. Det strategiske kompasset beskriver både hva konsernet skal oppnå; strategiske mål og ambisjon, og på hvilken måte det skal oppnås; gjennom konsernets *DNA* og verdier. Å styre etter et strategisk kompass gjør det mulig å treffe gode beslutninger, også i en tid hvor omgivelsene og markedsforholdene endrer seg raskt. I løpet av 2018 har det strategiske kompasset etablert seg som en tydelig veiviser for konsernet. Dette gir grunnlag for effektivitet i drift og utviklingsarbeid, som igjen skal sikre god og langsiktig verdiskaping.

Det vises også til nærmere beskrivelse av det strategiske kompasset tidligere i årsrapporten.

## Strategiske valg

SpareBank 1 Nord-Norge er en sterk totalleverandør av finansielle tjenester. Det er sentralt i konsernets strategi at kunden skal ha samme gode kundeopplevelse uavhengig av hvilken kanal som benyttes (fysisk møte, direktebank eller digitalt), og uavhengig av hvilken del av konsernet kunden møter. I dette arbeidet tar konsernet i bruk tilgjengelig teknologi, utnytter lokal tilstedeværelse og søker samtidig å styrke konsernets egenart.

Strategiperioden gjelder for 2018 - 2021 og videreføres således i 2019. For områdene nedenfor vil det bli lagt vekt på å ta konsekvensene av de strategiske valgene og forsterke etterlevelsen. Dette innbefatter blant annet:

- *Dyrke særpreg i merkevare og kultur:*  
Videreutvikle og utnytte den nordnorske merkevaren. Bygge videre på den stoltheten som kjennetegner organisasjonen.
- *Fokus på kjernevirksomhet:*  
Defineres geografisk som Nord-Norge og personer/virksomheter med tilknytning til Nord-Norge. Inkluderer bank, eiendoms-megling, regnskap og objektsfinansiering. Virksomhetsområdene kan utvides i takt med at finansbransjens grenser endres.
- *Utnytte konsernkraft og synergier:*  
Anvende og utnytte konsernets finansielle, markeds- og kompetansemessige kraft i alle deler av konsernet. Fremstå som sømløs mellom virksomhetsområder og kanaler.
- *Effektivisere og fornye bemanning:*  
Kontinuerlig effektivisere drift, samtidig som konsernet tiltrekker og utvikler relevant kompetanse. Tilgangen på kvalifisert arbeidskraft forventes å bli en betydelig utfordring som krever nye tiltak.
- *Ta en frontposisjon i å utvikle SpareBank 1-alliansen:*  
Utvikle fortrinnet som ligger i å være en del av Norges sterkeste finansallianse.

Strategien legger vekt på å videreføre og forsterke de elementene konsernet har hatt suksess med. Følgende prioriteringer videreføres:

- *Redesigne distribusjon og betjeningsstrategi:*  
Design og implementere ny betjeningsstrategi. Dette inkluderer sterke finanssentre, utvidet kapasitet og kompetanse innen digitalt-og direktealg og investering i nye kunderelasjonssystemer (CRM – Customer relationship management).
- *Sentrale prinsipper* er at kunden velger kanal, og at kunden skal kunne nå hele konsernets kompetanse i alle treffpunkter. Det legges vekt på å ha en fortsatt bred geografisk distribusjon i Nord-Norge. Samtidig skal ekspedisjons- og produksjonsoppgaver

effektiviseres og søkelys settes på proaktivitet, rådgivning og salg. Det skal arbeides systematisk for at kundene basert på tillit skal gi samtykke til relevant anvendelse av kundedata.

- *Etablere og tilpasse konsernet til nye økosystemer:*  
Utvikle tredjepartssamarbeid for å styrke forretningsmodell og kundeopplevelse. Viktige milepæler i 2018 inkluderer fusjonen mellom Vipps AS, BankAxept AS og BankID Norge AS hvor det fusjonerte selskapet VBB AS eies av mer enn 100 banker. VBB AS skal videreutvikle dagens betalings- og identifiseringsløsninger, samt skape enda bedre kundeopplevelser. Dette grepet tas for å stå sterkere i konkurransen mot de globale teknologigigantene. En annen viktig milepæl i 2018 har vært avtalen om forsikringsfusjonen mellom SpareBank 1 Skadeforsikring AS og DNB Forsikring AS. SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å ta en aktiv rolle i utviklingen av ytterligere tredjepartssamarbeid.
- *Automatisere alle prosesser som kan automatiseres.*  
Effektivisering gjennom prosessoptimalisering med aktiv bruk av digitale assistenter (roboter) og kunstig intelligens.
- *Bygge organisasjon og nettverk for innovasjon:*  
Styrke innovasjonskompetansen og kapasiteten for utvikling av nye produkter, prosesser og kanaler. Dette gjelder både i konsernet, SpareBank 1-alliansen og i samarbeid med øvrige samarbeidspartnere.
- *Aktivt invitere til konsolidering innenfor nordnorsk finansnæring:*  
Invitere til konsolidering innenfor alle virksomhetsområder der det kan styrke konsernets tilbud, skape synergier og sikre fortsatt nordnorsk tilstedeværelse av et fullservice finanskonsern.
- *Oppruste arbeid med compliance (etterlevelse) og etikk:*  
Utvikle prosesser og rammeverk som imøtekommer skjerpede regulatoriske krav, herunder videreutvikle bærekraft som perspektiv.
- *Styrke forvaltning og anvendelse av samfunnets eierskap:*  
Utvikle modeller og prosesser som anvender, synliggjør og øker verdien av den unike eiermodellen. Videreføring av arbeidet med Samfunnsløftet, som også understøtter konsernets virksomhet.

Det er videre fastsatt strategier for de ulike hovedsegmentene for konsernet. Det vises for øvrig til kapitlet om virksomhetsredegjørelse i årsrapporten.

## Datterselskapene

SpareBank 1 Nord-Norges kunder tilbys en komplett tjenesteportefølje fra morbanken og de øvrige selskapene som inngår i konsernet.

Datterselskap Beløp i mill. kroner	Bankens bokførte egenkapital i selskapet	Resultatandel etter skatt 2018	Utbytte i morbankregnskapet 2018	Allokert kapital iht. interne modeller	Avkastning på allokert kapital
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	1 114	131	5	1 203	10,9 %
EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS	43	11	10	30	35,6 %
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS	53	17		44	39,5 %
SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS	12	-1		7	-10,6 %
Nord-Norge Eiendom IV AS*				NA	NA
Alsgården AS*				NA	NA
Fredrik Langesgt. 20 AS	27			NA	NA
<b>SUM</b>	<b>1 250</b>	<b>158</b>	<b>15</b>	<b>1 283</b>	<b>12,3 %</b>

\*Solgt medio 2018

De største datterselskapene omtales kort i det følgende:

### **SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS**

Selskapet eies 100 % av SpareBank 1 Nord-Norge og har forretningsansvar for produktområdene leasing og salgspantfinansiering, med Nord-Norge som det primære markedsområdet. I tillegg tilbyr selskapet forbrukerfinansiering. Morbanken og eksterne forhandlere er viktige distribusjonskanaler for selskapet.

Selskapet har en god inntjeningsbase og forvaltet ved årsskiftet forbrukslån, leasing- og salgspantavtaler for til sammen 6 256 mill. kroner (5 475 mill. kroner). Selskapets bokførte egenkapital var 1 114 mill. kroner (857 mill. kroner) per 31.12.18. EK-avkastningen for 2018 er beregnet til 15,8 % (0,7 %). Utsiktene for økt fremtidig aktivitet og tilfredsstillende avkastning i selskapet er god.

Selskapet er samlokalisert med banken i Bodø og Tromsø, og hadde 37 (35) fast ansatte per 31.12.18.

### **EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS**

EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS er medlem i en landsdekkende allianse med andre eiendomsmeglerselskaper eid av SpareBank 1-banker. Selskapet eies 100 % av SpareBank 1 Nord-Norge og driver eiendomsmeglervirksomhet på 16 ulike steder i Nord-Norge.

De aller fleste av kontorene er samlokalisert med banken. Ved dette årsskiftet var det 86 (87) ansatte i EiendomsMegler 1 Nord-Norge.

Selskapet er markedsleder i Nord-Norge og i de fleste byene i nord. De siste årene har selskapet befestet sin posisjon, og hadde i 2018 en markedsandel på 37 %. Markedsandelen er økt over flere år, fra 22 % i 2011. I 2018 ble det formidlet 3 389 eiendommer gjennom EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS, mot 2 955 året før. Selskapet hadde en omsetning på 195 mill. kroner, som tilsvarer en økning på 15 % sammenlignet med 2017. Tilgangen på nye oppdrag var god og var 13 % høyere enn året før. Dette er et godt utgangspunkt for videre vekst i det nordnorske boligmarkedet.

Provisjonsinntektene per omsatt boenhet har vært stabile siden 2011. I samme periode har gjennomsnittsprisen på omsatte boliger steget med 1 mill, opp til 2,8 mill per omsatte boenhet i 2018.

### **SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS**

Konsernet startet i 2011 virksomhet innenfor økonomistyring og regnskapsføring. Bakgrunnen for satsingen på SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS er et ønske om å utnytte synergieffekter med konsernets øvrige virksomhet. Dette gjelder blant annet gjennom mersalg på tvers av konsernet, økt kundetilfredshet og mer effektive betalingstjenester som økt integrering og automatisering av kundenes faktureringsystemer, betalingsløsninger og bokføring.

Etter etableringen er flere selskaper innenfor bransjen kjøpt opp. Per 31.12.18 hadde selskapet 172 (135) medarbeidere og avdelinger i Hammerfest, Alta, Tromsø, Balsfjord, Finnsnes, Harstad, Narvik, Bodø, Mo i Rana, Sandnessjøen, Mosjøen/Trofors og Brønnøysund.

Satsingen på denne bransjen skjer i samarbeid med flere av alliansebankene som har tilsvarende virksomhet. Samarbeidet foregår på områder som merkevare, IT, kompetanse, arbeidsprosesser og kvalitet.

Selskapet overtok 01.01.18 eierskapet i Bluecon Brønnøysund, Bluecon Sandnessjøen, Bluecon Mosjøen og Bluecon Rana. Regnskapscentralen Nord i Harstad ble overtatt 01.02.18. Det forventes at SpareBank 1 Regnskapshuset AS i 2019 vil få nær 200 ansatte og en samlet omsetning på ca 180 mill kroner. Selskapet er i en endrings- og utviklingstid, der rask digitalisering krever betydelige tiltak i tiden fremover.

### **SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS**

Som et ledd i konsernets økte fokus på kjernevirksomhet, er dette selskapets tidligere virksomhet under omstrukturering/avvikling. Av juridiske og praktiske grunner, er SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje likevel videreført som juridisk enhet. Formålet til selskapet er å drive med "forvaltning av eierposter eid av SpareBank 1 Nord-Norge-konsernet og virksomhet som naturlig hører dertil". Deler av virksomheten omfatter forvaltning av eierposter som skriver seg fra tidligere kundeengasjement i banken.

SpareBank 1 Nord-Norge Porteføljes investeringer hadde en markedsverdi på 21,3 mill kroner per 31.12.18, fordelt på 11,3 mill kroner i aksjeinvesteringer og 10,0 mill kroner i ansvarlige lån, mens selskapets egenkapital utgjorde 12,5 mill kroner. EK-avkastningen for året er negativ og må ses i sammenheng med selskapets virksomhetsområde.

SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS eier 100 % av aksjene i Bodø-Gruppen II AS (industribygg tilknyttet tidligere solcelleproduksjon i Glomfjord, Nordland). Selskapet er vurdert etter IFRS 5 (IFRS - International Financial Reporting Standards) som tilgjengelig for salg, og er derfor ikke konsolidert inn i regnskapet som ordinært datterselskap.

SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS administreres av banken og har ingen ansatte.

## **SpareBank 1-alliansen**

Bankens deltakelse i SpareBank 1-alliansen og eierskapet i SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er en viktig del av konsernets strategi. Deltakelsen har betydd mye for SpareBank 1 Nord-Norges positive utvikling, og har vært en viktig bidragsyter til at konsernet har blitt solid og sterkt – for Nord-Norge.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet og utviklingen av produktselskapene gjennom felleseide SpareBank 1 Banksamarbeidet i tillegg til holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen. SpareBank 1-alliansens formål er å anskaffe og levere konkurransedyktige finansielle tjenester og produkter, og oppnå stordriftsfordeler i form av lavere kostnader og/eller høyere kvalitet. Slik bidrar alliansen til at privatpersoner og bedrifter kan tilbys både dyktighet, lokal forankring og en enklere bankhverdag. Alliansen skal også bidra til å sikre bankenes verdiskaping, til fordel for egen region og bankenes eiere.

Alliansebankene har valgt å samle sine eierskap i norsk finanssektors infrastruktur i SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet. Det samlede eierskapet gjør at alliansebankene kan fremstå som en betydelig aktør både innenfor det norske banksamarbeidet og også overfor utenlandske aktører.

SpareBank 1 Nord-Norge eier 19,5 % i SpareBank 1 Gruppen og 17,74 % i SpareBank 1 Banksamarbeidet. På grunn av bankens størrelse utgjør dette en forholdsmessig høyere eierandel enn for de øvrige eierbankene. Dette gjør SpareBank 1-alliansen spesielt viktig for konsernet SpareBank 1 Nord-Norge, også fordi de underliggende verdiene i allianseselskapene vurderes å være betydelig. Sistnevnte er i 2018 synliggjort gjennom fusjonen mellom SpareBank 1 Skadeforsikring AS og DNB Forsikring AS.

Resultatbidrag fra-, og EK-avkastning og kapitalbinding i de ulike tilknyttede selskapene i alliansen, fremgår i avsnittet som omhandler netto inntekter fra finansielle investeringer.

Se egen omtale av SpareBank 1-alliansen senere i årsrapporten.

## Redegjørelse for årsregnskapet

SpareBank 1 Nord-Norges konsernregnskap er avlagt i samsvar med IFRS – International Financial Report Standards (godkjent av EU), og regnskapslovens paragraf 3-9. I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning, regnskapslovens paragraf 4-5, er årsregnskapet for 2018 utarbeidet under forutsetning om fortsatt drift.

### Resultatutvikling

Beløp i mill. kroner	Konsern 2018	Konsern 2017	Morbank 2018	Morbank 2017
Netto renteinntekter	1 896	1 770	1 650	1 563
Netto provisjons- og andre inntekter	1 057	992	722	725
Netto inntekter finansielle investeringer	463	552	449	573
Driftskostnader	1 474	1 366	1 095	1 055
Tap	22	184	31	46
Resultat før skatt	1 920	1 764	1 695	1 760
Skatt	374	324	321	316
Resultat virksomhet holdt for salg	4			
<b>Årsresultat</b>	<b>1 542</b>	<b>1 440</b>	<b>1 374</b>	<b>1 444</b>

Konsernet og morbanken har god inntjening, god soliditet, samt tilfredsstillende likviditet og innskuddsdekning.

#### Netto renteinntekter

Den sterke konkurransen om utlånskundene, med press på rentevilkårene, har fortsatt i 2018. I tillegg påvirkes netto renteinntekter av bankens innlånskostnad (finansieringskostnad i pengemarkedet), og vekst i utlåns- og innskuddsvolum.

Konsernets samlede netto renteinntekter økte med 126 mill. kroner fra 2017 til 2018.

Bankens innlånskostnad har vært stigende gjennom hele året, først og fremst som følge av økte pengemarkedsrenter. Utlånsmarginen målt mot pengemarkedsrenten (NIBOR) har som følge av dette vært fallende fram mot november. Tilsvarende har innskuddsmarginen økt noe utover året. Etter at Norges Bank økte styringsrenten i september, økte banken boliglånsrenten med 0,25 prosentpoeng med virkning fra medio november 2018. Også utlånsrentene på såkalte øvrige "pt-rente" vilkår og innskuddsrenter ble økt. Netto effekt av renteendringen har gitt økt netto rentemargin for

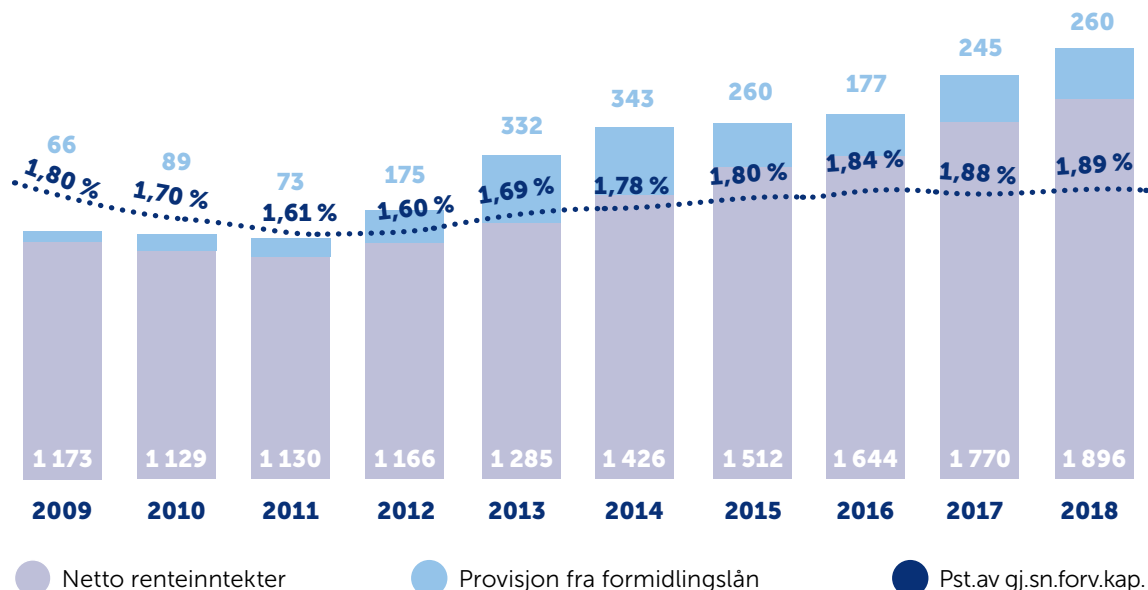
4. kvartal. Likevel har økte pengemarkedsrenter medført at en betydelig del av økningen i rentemarginen igjen er redusert.

Forutsatt konstante forhold i kapitalmarkedet, forventes bankens innlånskostnad å være tilnærmet uendret i 2019.

Utlånsveksten både i person- og bedriftsmarkedet var i 2018 på 8,2 %. Dette vurderes å være høyere enn den generelle utlånsveksten i markedet. I beregningen av vekst er nye lån gitt av banken som i ettertid er solgt til alliansens kredittforetak, også tatt med. Bakgrunnen for den relativt sterke veksten i bedriftsmarkedet er dels en strategisk prioritering av dette segmentet, og dels gode markedsmuligheter i landsdelen. Utlånsveksten i 2018 vurderes som god, og samlet sett er dette en viktig årsak til veksten i netto renteinntekter.

Utviklingen i netto renteinntekter påvirkes i tillegg av overførte lån til alliansens kredittforetak SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Inntektene på 260 mill. kroner fra den overførte porteføljen er ført under provisjonsinntekter. Tilsvarende tall for 2017 var 245 mill. kroner.

### Utvikling i netto renteinntekter inkludert provisjon fra SB1BK, og i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital



#### Netto provisjons- og andre inntekter

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om å øke inntektene gjennom et bredt produktspekter også fra områder uten kredittrisiko, herunder sparing, plassering og forsikring. I tillegg skal datterselskapene bidra til økte inntekter innenfor objektfinansiering, eiendomsmegling og regnskapstjenester.

I 2018 utgjorde netto provisjons- og andre inntekter 35,8 % av de totale inntektene fra konsernets kjernevirksomhet. Tilsvarende tall for 2017 var 35,9 %.

Provisjonsinntektene fra SpareBank 1 Boligkreditt økte med 15 mill kroner i 2018 mens netto renteinntekter, inklusive provisjonsinntekter fra overført utlånsportefølje, økte med 141 mill kroner.

#### Utviklingen i øvrige provisjons- og andre inntekter siste året er som følger:

Beløp i mill. kroner	31.12.18	31.12.17	Endring
Inntekter forsikring	155	159	-4
Inntekter betalingsformidling	282	261	21
Inntekter eiendomsmegling	135	121	14
Inntekter regnskapshonorarer	158	116	42
Netto andre inntekter	67	90	-23
<b>SUM</b>	<b>797</b>	<b>747</b>	<b>50</b>

Konsernet har over tid arbeidet aktivt med ulike tiltak for å bedre inntjeningen innenfor disse områdene. De økte inntektene fra regnskapsvirksomheten er påvirket av flere oppkjøp av ny virksomhet i 2018. Nedgangen i netto andre inntekter skyldes i hovedsak at banken i 2017 solgte deler av sitt bankbygg "Rødbanken" i Tromsø, med en gevinst på 17 mill kroner.

**Netto inntekter fra finansielle investeringer**

Konsernets netto inntekter fra finansielle investeringer i 2018 utgjør 463 mill kroner (552 mill kroner). Disse fordeler seg som følger:

	2018	2017
Aksjeutbytte fra andre selskaper	<b>6 mill kroner</b>	4 mill kroner
Resultatandeler fra tilknyttede- og felleskontrollerte selskaper	<b>374 mill kroner</b>	434 mill kroner
Netto verdiendringer finansielle eiendeler	<b>83 mill kroner</b>	114 mill kroner
<b>Herav;</b>		
Aksjer	<b>88 mill kroner</b>	73 mill kroner
Sertifikater, obligasjoner, valuta og derivater	<b>7 mill kroner</b>	42 mill kroner
Verdiendringer lån til virkelig verdi	<b>-12 mill kroner</b>	-1 mill kroner

**Resultater fra tilknyttede- og felleskontrollerte selskaper**

I konsernregnskapet innarbeides resultatandeler fra tilknyttede- og felleskontrollerte selskaper etter egenkapitalmetoden. Konsernets andel av de respektive selskapers resultater fremkommer på linjen "Inntekter fra eierinteresser" i resultatregnskapet, med tilsvarende justering av verdien på

eierposten i balansen, "Investering i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet". I morbankregnskapet brukes kostmetoden, som innebærer inntektsføring av årlig faktisk mottatte aksjeutbytte fra disse selskapene, se oversikt nedenfor:

Tilknyttede selskap	Bankens bokførte andel av egenkapital i selskapet	Resultatandel etter skatt 2018	Utbytte	Allokert kapital iht. interne modeller	Avkastning på allokert kapital
SpareBank 1 Gruppen AS	715	289	287	1.595	18,1 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	1 923	-6	11	NA	NA <sup>1</sup>
SpareBank 1 Næringskreditt AS	284	7	10	NA	NA <sup>1</sup>
BN Bank ASA	209	65		919	7,1 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	152	22	37	173	12,7 %

Øvrige tilknyttede selskap					
SpareBank 1 Betaling AS	137	-7		NA	
SpareBank 1 Banksamarbeidet	18	0		NA	
SMB LAB AS <sup>2</sup>	20	-2		NA	
Betr AS <sup>3</sup>	3	-1		NA	
<b>Sum øvrige</b>	<b>178</b>	<b>-10</b>		<b>203</b>	<b>-7,7 %</b>

<b>Sum tilknyttede selskap</b>	<b>3 461</b>	<b>374</b>	<b>343</b>	<b>3 342</b>	<b>11,5 %</b>
--------------------------------	--------------	------------	------------	--------------	---------------

<sup>1</sup>) I SpareBank 1 Bolig- og Næringskreditt føres i hovedsak resultatskapingen tilbake til eierbankene gjennom provisjonsutbetalinger. Det måles derfor ikke avkastning på allokert kapital for disse selskapene

<sup>2</sup>) SMB LAB AS – Selskap for utvikling av produkter og løsninger for SMB-markedet

<sup>3</sup>) Betr AS – Selskapet leverer programvare for kvalitets- og virksomhetsstyring

SpareBank 1 Gruppens resultat for 2018 er noe lavere enn for 2017. Dette skyldes i hovedsak lavere finansinntekter i forsikringselskapene, men også et svakere forsikringsresultat i skadeselskapet, blant annet som følge av en hard vinter. Endringer i skattereglene for liv- og skadeselskap har på den annen side medført en positiv skattekostnad for konsernet SpareBank 1 Gruppen. Videre har datterselskapene ODIN Forvaltning, SpareBank 1 Factoring og SpareBank 1 Portefølje alle resultatfremgang sammenlignet med 2017.

Underskudd i SpareBank 1 Boligkreditt AS de tre siste årene skyldes negativ verdiendring i selskapets beholdning av sikringsforretninger i form av basisswapper. I 2015 var effekten positiv. Den regnskapsmessige føringen av dette medfører ikke endring i løpende kontantstrømmer, og samlet resultat effekt over tid blir null.

Høsten 2017 inngikk over 100 norske banker avtale om å etablere et felles selskap for betalingskonseptene Vipps (DnB) og mCash (SpareBank 1 Mobilbetaling AS). I juni 2018 ble selskapet Vipps og selskapene BankAxept og BankID Norge, hvor SpareBank 1 Nord-Norge hadde eierandeler i, fusjonert. SpareBank 1-alliansen eier nå, via selskapet SpareBank1 Betaling AS, 22 % i dette nye selskapet VBB AS.

SpareBank 1 Gruppen AS og DNB ASA inngikk i september 2018 avtale om å slå sammen sine forsikringsvirksomheter. Fusjonen ble godkjent av Finanstilsynet 21. desember og trådte i kraft med virkning fra 1. januar 2019. Det fusjonerte selskapets navn er Fremtind Forsikring AS. Som ledd i transaksjonen er planen å fisjonere de individuelle personrisikoforsikringene fra SpareBank 1 Forsikring AS (livselskapet) og DNB Livsforsikring AS, i tillegg til de bedriftsbetalte personrisikoforsikringene fra SpareBank 1 Forsikring AS, til det fusjonerte selskapet. Denne delen av transaksjonen planlegges gjennomført i løpet av første kvartal 2019.

I transaksjonsavtalen er det lagt til grunn et bytteforhold på 80 % for SpareBank 1 Gruppen AS og 20 % for DNB ASA. Dette bytteforholdet baserer seg på fremforhandlet markedsverdi av de to skadeforsikringselskapene, inklusive verdien av personrisikoproduktene i den planlagte fisjonen. DNB ASA skal deretter kjøpe seg opp til en eierandel på 35 % i selskapet. DNB har i tillegg sikret seg en opsjon på å kjøpe seg opp til 40 % eierandel.

I transaksjonen er det nye skadeselskapet verdsatt til 19,75 mrd kroner, inklusive verdien av personrisikoproduktene. Fremtind, uten personrisikoproduktene, er verdsatt til 13,5 mrd kroner. Basert på tall per 31.12.17 og proforma konsernregnskap, vil fusjonen og DNBs oppkjøp fra 20 til 35 % eierandel, samlet sett medføre en økt egenkapital for SpareBank 1 Gruppen på konsernivå på ca 4,7 mrd kroner. Majoriteten (SpareBank 1-bankene og LO) sin andel av denne økningen er ca 2,5 mrd kroner. SpareBank 1 Nord-Norge sin andel av denne økningen (19,5 %) utgjør ca 488 mill kroner og vil bokføres over resultatregnskapet eller direkte mot egenkapitalen i første kvartal 2019. Dette gir imidlertid tilnærmet uendret ren kjernekapitaldekning i konsernet. Sistnevnte skyldes at den økte bokførte verdien av eierandelen i SpareBank 1 Gruppen AS øker fradraget i ren kjernekapital og øker risikovektet beregningsgrunnlag. Samlet sett vil dette tilnærmet nøytralisere effekten av økte bokførte verdier.

SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet) vil, før man tar hensyn til effekten av eventuell overføring av personrisikoproduktene, få en skattefri gevinst på ca. 1,71 mrd kroner som følge av nedsalget til DNB ASA. SpareBank 1 Gruppen sitt utbyttegrunnlag øker tilsvarende denne gevinsten. SpareBank 1 Nord-Norge sin andel av et eventuelt utbytte på 1,71 mrd kroner (19,5 %), er beregnet til 334 mill kroner. Utbyttet vil redusere verdien av konsernets bokførte verdi av investeringen i SpareBank 1 Gruppen, og dermed også redusere både fradraget i ren kjernekapital og størrelsen på risikovektet beregningsgrunnlag (ref foregående avsnitt). Konsernets kapitaldekning vil således øke. Basert på konsernets regnskapstall per 30.09.18 vil dette medføre en økt ren kjernekapitaldekning på anslagsvis 0,4-0,5 prosentpoeng. Et eventuelt utbytte fra SpareBank 1 Gruppen vil være betinget av kapitalsituasjonen og beslutninger i selskapets styrende organer og kan ikke gjennomføres før tidligst andre kvartal 2019.

Finanstilsynet offentliggjorde i 3. kvartal 2018 et brev til finansdepartementet hvor det ble foreslått endringer i gjeldende regelverk som vil forhindre finansinstitusjoner å utbetale utbytte basert på interimsregnskap. Dersom dette blir vedtatt vil ovennevnte mulige utbytte fra SpareBank 1 Gruppen til eierbankene ikke kunne skje før i 2020. Tilsvarende vil et eventuelt økt utbytte til bankens eiere basert på nedsalget da ikke kunne gjennomføres før i 2021.



Resultatandel "Øvrige" består av resultatandeler fra selskapene SpareBank 1 Banksamarbeidet DA, SMB Lab AS og Betr AS.

De felleseide selskapene i SpareBank 1-alliansen har god inntjening. Etter styrets vurdering foreligger det videre betydelige underliggende verdier i disse selskapene. De planlagte fusjonene synliggjør i noen grad slike underliggende verdier.

## Netto verdiendringer på finansielle eiendeler

### Aksjer

Konsernets aksjeportefølje per 31.12.18 utgjør 352 mill kroner (270 mill kroner). Porteføljen har hatt et netto positivt resultatbidrag på 88 mill kroner siste året, hvorav det meste, 81 mill kroner, skyldes effekter i forbindelse med fusjonen mellom selskapene BankAxept, BankID Norge og Vipps.

### Sertifikater, obligasjoner, derivater og valuta

Konsernets beholdning av sertifikater og obligasjoner per 31.12.18 utgjør 12 560 mill kroner (11 541 mill kroner). Samlet netto verdiendring i 2018 utgjør en gevinstføring på 6 mill kroner. Reduserte kredittpremier i 1. kvartal 2018 ga positiv verdiendring på porteføljen, men denne er gradvis redusert utover året på grunn av økning i kredittpremiene høsten 2018.

### Lån til virkelig verdi

Konsernets porteføljer av fastrentelån og lån for salg til kredittforetak er klassifisert og verdsatt til virkelig verdi. Fastrentelånsporteføljen er sikret med renteswapper som også verdsettes til virkelig verdi. Samlet verdiendring i 2018 på låneporteføljen og tilhørende rentesikringer har gitt negativt resultatbidrag med 12 mill kroner som følge av økte renter gjennom året.

### Datterselskap

I morbankens regnskap bokføres mottatt utbytte fra datterselskapene i henhold til kostmetoden. Oversikt over resultat og utbytte fra de ulike datterselskapene fremgår i eget avsnitt foran i beretningen.

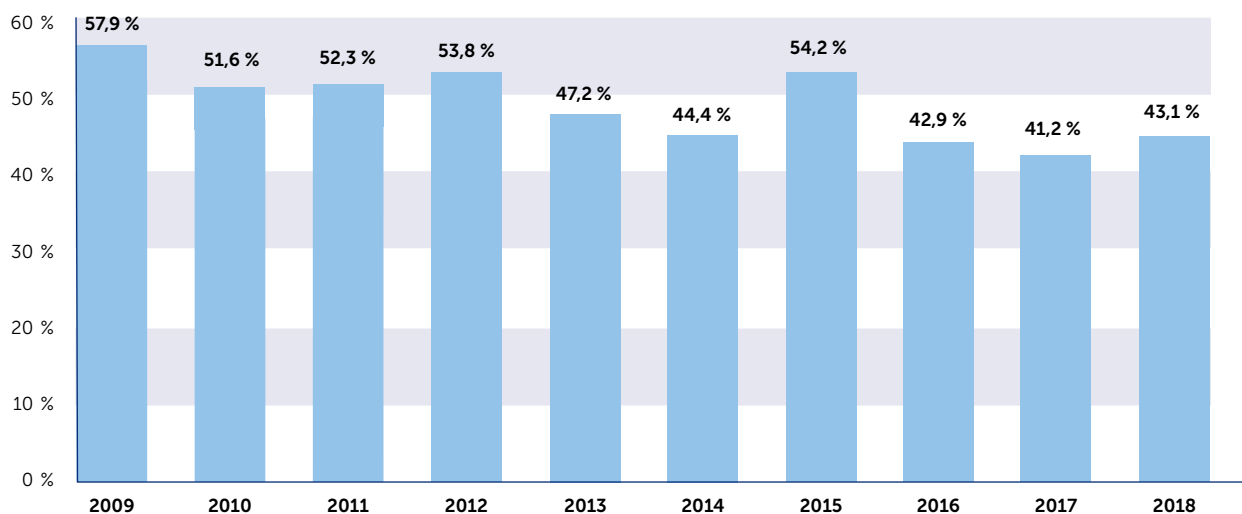
Som det også fremgår av omtale tidligere i styreberetningen, har konsernets datterselskap et samlet resultat etter skatt i 2018 på 158 mill kroner (51 mill kroner), som er fullt ut konsolidert i konsernregnskapet.

Datterselskapet Nord-Norge Eiendom IV og underliggende datterdatterselskap Alsgården AS er solgt i 2018. Det ble i den forbindelse inntektsført en realisert gevinst på 6 mill kroner i 3. kvartal 2018.

## Driftskostnader

Konsernets har et langsiktig kostnadmål om at kostnadsprosenten (K/I; kostnad/inntekt) skal være 40 % eller lavere. Per 31.12.18 er dette nøkkeltallet 43,2 % (41,2 %) for konsernet og 38,9 % (36,9 %) for morbanken.

### Utvikling kostnadsprosent de siste 10 år



Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17	Endring
Lønn	578	552	26
Pensjon	52	42	10
Sosiale kostnader	118	114	4
Administrasjonskostnader	454	393	61
Avskrivninger varige driftsmidler	61	65	-4
Driftskostnader eiendommer	19	22	-3
Andre driftskostnader	192	178	14
<b>SUM</b>	<b>1 474</b>	<b>1 366</b>	<b>108</b>

Konsernets kostnader for 2018 er 108 mill kroner (8 %) høyere enn i 2017, og er spesifisert i tabellen over. Økningen skriver seg fra morbanken med 41 mill kroner og konsernets datterselskaper med 67 mill kroner. Økte kostnader i morbanken skyldes først og fremst høyere aktivitet tilknyttet digitalisering, automatisering og nye systemløsninger. Dette skal gi kostnadsbesparelser og økte inntekter fremover. I tillegg er det høyere husleiekostnader i Tromsø og Bodø som følge av leie av lokaler tilknyttet flytting og bygging av nytt hovedkontor i Tromsø. Det er satt av 12 mill kroner til formuesskatt i 4. kvartal 2018.

Gjennomført oppkjøp av ny virksomhet i datterselskapet SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge har økt inntekter, kostnader og resultat i selskapet i 2018. Innfusjoneringen av ny virksomhet skjedde i 2. kvartal 2018, med regnskapsmessig virkning fra 01.01.18. Antall årsverk i konsernet var 841 ved utgangen av 2018 (784). Antall årsverk i morbanken ved utgangen av 2018 var 559 (538).

## Tap og mislighold på utlån

Konsernets samlede tapsavsetninger på utlån ble økt med 51 mill kroner per 01.01.18 etter implementering av nytt regelverk for nedskrivninger av finansielle eiendeler og gjeld, IFRS 9.

Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs innregning av et utlån, beregnes tapsavsetningen som forventet kredittap over hele levetiden til lånet.

Dersom kredittrisikoen ikke har økt vesentlig siden første gangs innregning, beregnes tapsavsetningen som forventet kredittap over de neste 12 måneder. Konsernets netto tap på utlån og garantier for 2018 utgjør 22 mill kroner (184 mill kroner), som fordeler seg med 25 mill kroner (35 mill kroner)

fra personmarkedet, og -3 mill kroner (149 mill kroner) fra bedriftsmarkedet. Tapsnivået vurderes som meget lavt.

Sum tapsavsetninger på utlån og garantier per 31.12.18 utgjør 546 mill kroner (611 mill kroner). Dette tilsvarer en avsetningsgrad på 121 % (60 %) av sum misligholdte og tapsutsatte engasjement. Sum tapsavsetninger på utlån utgjør per 31.12.18 0,66 % (0,79 %) av konsernets samlede brutto utlån til kunder, og 0,48 % (0,58 %) av brutto utlån til kunder inklusive formidlingslån.

Konsernets samlede tapsavsetninger per 31.12.18 på trinn 3 etter IFRS 9 på utlån og garantier er 166 mill kroner (311 mill kroner). Tapsavsetninger på trinn 1 og 2 på utlån og garantier etter IFRS 9 per 31.12.18 utgjør 380 mill kroner (300 mill kroner).

Kvaliteten i konsernets utlånsportefølje er etter styrets vurdering god, og det arbeides godt med mislighold og tapsutsatte engasjement. Det vil fortsatt være stort fokus på dette arbeidet i tiden fremover. Det generelle tapsnivået forventes å være lavt den nærmeste tiden.

## Skatt

Konsernets skattekostnad for 2018 er estimert til 374 mill kroner (324 mill kroner). Grunnlaget for skatt er redusert med permanente forskjeller mellom regnskaps- og skattemessig behandling av enkelte balanseposter, samt effekter av fritaksmetoden. Som nevnt ovenfor føres formuesskatt som en del av ordinære driftskostnader.

## Disponering av overskudd

Før disponering av årets overskudd til eierne, er morbankens regnskapsmessige overskudd etter skatt på 1 374 mill kroner (1 445 mill kroner). Dette justeres (reduseres) med 20 mill kroner (10 mill kroner). Dette representerer renteavkastning (justert for skatt) til utstedte fondsobligasjonslån som i regnskapet er ført som direkte reduksjon av egenkapitalen. Etter dette er resterende overskudd, 1 354 mill kroner (1 436 mill kroner), fordelt mellom egenkapitalbeviserne og bankens samfunnsmessige eide kapital. Fordelingen samsvarer med den relative egenkapitalfordelingen mellom eiergrupperingene i morbanken.

Bankens utbyttepolitikk fastsetter en målsatt utbyttegrad på minimum 50 % av konsernets resultat. Styret foreslår overfor bankens representantskap

et kontantutbytte på 4,00 kroner (4,00 kroner) per egenkapitalbevis, totalt 402 mill kroner (402 mill kroner), og en avsetning til utjevningfond på 226 mill kroner (264 mill kroner). Det foreslås videre en samlet avsetning på 465 mill kroner (465 mill kroner) til allmennyttige formål. Den foreslåtte resultatdisponeringen innebærer en lik utdelingsgrad til bankens egenkapitalbevisiere og samfunnskapitalen. Utdelingsgraden utgjør 56,9 % (60,5 %) av konsernets resultat og 64,0 % (60,3 %) av morbankens resultat. Det vises også til eget avsnitt omhandlende eierforhold senere i beretningen og i årsrapporten.

Årsregnskapet med disponering av resultatet er godkjent av bankens representantskap.

Disponering resultat 2018	Sum
Resultat morbank etter skatt	<b>1 374</b>
Rentekostnader fondsobligasjon ført mot egenkapitalen	<b>20</b>
Resultat til disponering	<b>1 354</b>
Utdeling utbytte	<b>402</b>
Utdeling gaver/samfunnsutbytte	<b>465</b>
Tilbakeholdt overskudd	<b>488</b>
-herav til utjevningfond	<b>226</b>
-herav til Sparebankens fond	<b>261</b>
Sum disponert	<b>1 354</b>
Tilbakeholdt andel, morbankresultat	<b>36,0 %</b>
Tilbakeholdt andel, konsernresultat	<b>43,1 %</b>

Utbytte utbetales til egenkapitalbevisiere som er registrerte eiere per 21.03.19. Bankens egenkapitalbevis noteres ex utbytte 22.03.19.

## Kontantstrømanalyse

Samlet kontantstrøm fra driften i konsernet var på 1 637 mill kroner (710 mill kroner). Kontantstrøm fra virksomheten var -203 mill kroner (-1 301 mill kroner), mens resultat etter skatt for konsernet utgjorde 1 542 mill kroner (1 440 mill kroner). Differansen skyldes i hovedsak utlånsvekst, samt økt beholdning av sertifikater og obligasjoner. De samlede investeringene i konsernet i 2018 utgjorde -342 mill kroner (-407 mill kroner). Årets investeringer har i stor grad gått til felleskontrollerte virksomheter i alliansen.

Konsernets likviditetsbeholdning per 31.12.18 var på 5 068 mill kroner (3 431 mill kroner). Konsernets evne til egenfinansiering av investeringer er god.

Det vises også til kontantstrømanalysen som finnes som del av årsregnskapet.

## Balanseutvikling

Per 31.12.18 er utlån på til sammen 33 mrd kroner (30 mrd kroner) solgt til SpareBank 1 Boligkreditt, og 0,4 % mrd kroner (0 mrd kroner) er solgt til SpareBank 1 Næringskreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse.

Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17	Endring %	30.09.18	Endring %
Utlån PM	<b>82 381</b>	76 158	<b>8,2 %</b>	81052	1,6 %
Utlån BM	<b>31 736</b>	29 327	<b>8,2 %</b>	32687	-2,9 %
Sum utlån inkl formidlingslån	<b>114 117</b>	105 485	<b>8,2 %</b>	113 739	0,3 %
Sum utlån eks formidlingslån	<b>80 863</b>	75 003	<b>7,8 %</b>	81 989	-1,4 %
Innskudd PM	<b>34 179</b>	32 304	<b>5,8 %</b>	34 188	0,0 %
Innskudd BM	<b>29 806</b>	25 545	<b>16,7 %</b>	27 286	9,2 %
Sum innskudd	<b>63 985</b>	57 849	<b>10,6 %</b>	61 474	4,1 %
Innskuddsdekning eks formidlingslån	<b>79 %</b>	77 %	<b>3 %</b>	75 %	6 %
Forvaltningskapital	<b>106 156</b>	97 186	<b>9,2 %</b>	103 672	2,4 %

Ved nye utlån vektlegges særlig betalingsevne og tilfredsstillende sikkerhetsdekning, dette for å holde kredittrisikoen på et akseptabelt nivå. Veksten i utlån innenfor bedriftsmarkedet har vært sterk siste del av 2017 og de tre første kvartalene i 2018, for så å flate ut mot slutten av året. Det er flere særtrekk ved markedet og konkurranseforholdene i nord som har bidratt til denne veksten, herunder:

- De internasjonale bankene har lavere markedandel i Nord-Norge sammenlignet med landet for øvrig.
- Næringslivet i nord er dominert av små og mellomstore bedrifter (SMB) som vektlegger lokal tilstedeværelse. Dette er en fordel for sparebankene. For SpareBank 1 Nord-Norges del er denne effekten forsterket gjennom en rekke kontornedleggelse fra konkurrenter. Sistnevnte har også påvirket utlånsveksten i personmarkedet positivt.
- En sterk prioritering av SMB-segmentet fra konsernet.

Det forventes en utlånsvekst fremover noe over markedsveksten. Utlånsveksten forventes likevel å ligge innenfor konsernets vekstkapasitet (forutsatt 50 % utbyttegrad og uten svekkelse av kapitaldekningen) som indikeres til 3– 5 % og 7– 9 % for henholdsvis bedrifts- og personmarkedet. Andelen utlån til personmarkedet utgjør 72 % av totale utlån per 31.12.18 (72 %).

## Likviditet

Bankens viktigste finansieringskilde er innskudd fra kunder. Ved utgangen av 2018 er innskuddsdekningen (eksklusive formidlingslån) tilfredsstillende på 79 % (77 %). Foruten ansvarlig kapital og kundeinnskudd representerer langsiktige innlån fra kapitalmarkedet i hovedsak bankens øvrige finansiering. Bankens tilgang på likviditet, og nøkkeltall for likviditet, er tilfredsstillende.

Det er et mål for banken å holde likviditetsrisikoen på et lavt nivå. LCR (Liquidity Coverage Ratio) per 31.12.18 er beregnet til 172 % (126 %).

Langsiktig rating hos ratingbyråene Moody's og Fitch er henholdsvis A1 og A.

## Soliditet og kapitaldekning

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om å være ubestridt solid, og skal tilfredsstillende de myndighetspålagte minstekrav til kapitaldekning. Konsernet har et mål for ren kjernekapitaldekning på ett prosentpoeng over regulatorisk minstekrav, noe som medfører en målsatt ren kjernekapitaldekning på for tiden 14,5 %.

SpareBank 1 Nord-Norge benytter interne målemetoder (IRB – Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko, men er likevel underlagt nasjonale regler for bruk av "gulvberegning" som reduserer kapitaldekningen sammenlignet med hva den ville vært ved bruk av IRB.

Konsernet benytter proporsjonal konsolidering i kapitaldekningsrapporteringen av eierandelene i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt, BN Bank og SpareBank 1 Kredittkort.

I forbindelse med den tidligere omtalte fusjonen som resulterte i etableringen av det nye selskapet VBB AS, har Finanstilsynet gitt dispensasjon fra kravet om forholdsmessig konsolidering for deltakere i samarbeidende gruppe som har eierandeler under 10 %, mot at det gjøres 100 % fradrag for hele den bokførte verdien av investeringen i VBB AS i ren kjernekapital.

Bokført verdi av eierandelen i SpareBank 1 Gruppen går til fradrag i ren kjernekapital i henhold til gjeldende kapitalkravsregelverk.

Kapitaldekning per 31.12.18	Konsern		Morbank	
	2018	2017	2018	2017
Ren kjernekapitaldekning	14,5 %	14,9 %	18,9 %	18,9 %
Kjernekapitaldekning	16,0 %	16,2 %	20,5 %	20,0 %
Tilleggskapitaldekning	2,1 %	1,9 %	2,2 %	1,7 %
Totalkapitaldekning	18,1 %	18,1 %	22,6 %	21,7 %

Ansvarlig kapital har økt med 763 mill kroner det siste året. Herav utgjør økningen i ren kjernekapital 342 mill kroner, øvrig kjernekapital 197 mill kroner og tilleggskapital 224 mill kroner.

### Endring i ren kjerne

Årsresultat 2018	<b>1 542</b>
Utbetalt utbytte for 2017	<b>-867</b>
Føring direkte mot EK	<b>84</b>
Ny fondsobligasjon	<b>-250</b>
Økning fradragposter	<b>-167</b>
<b>Netto endring</b>	<b>342</b>

Beregningsgrunnlaget har økt med 3 945 mill kroner. Av dette utgjør vekst i konsernets egen balanse 3 506 mill kroner, herav 2 569 mill kroner på utlånsporteføljen, samt vekst i konsoliderte selskapers balanse med 1 139 mill kroner.

Det samlede minimumskravet til uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) er 5 %. I SpareBank 1 Nord-Norge er denne per 31.12.18 beregnet til 7,2 % (7,2 %) på konsernnivå og 9,5 % (9,7 %) på morbanken. Konsernets soliditet vurderes som god ut fra gjeldende regulatoriske krav.

Det vises også til avsnittet Risiko- og kapitalstyring senere i beretningen, her beskrives også regulatoriske rammebetingelser.

## Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått hendelser etter balansedagen som vurderes å ha vesentlig innvirkning på konsernets resultat og/eller finansielle stilling.

## Virksomhetsstyring og selskapsledelse (Corporate Governance)

Styringen av SpareBank 1 Nord-Norge bygger på regnskapsloven og de prinsipper som er gitt i den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Det vises til eget kapittel i årsrapporten om Virksomhetsstyring og selskapsledelse, som også dekker kravene i regnskapslovens § 3-3b. Kapitlet beskriver hvordan SpareBank 1 Nord-Norge følger opp anbefalingen, og inneholder også informasjon om styret med undervalg.

## Risiko- og kapitalstyring – generelle kommentarer

Konsernets øverste styringsdokumenter er forretningsstrategien (se egen omtale) og risikostrategien. Alle øvrige styringsdokumenter er avledet av disse. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Nord-Norge har som hovedmål å optimalisere forholdet mellom risiko og lønnsomhet i et langsiktig perspektiv. Det er et mål å styre alle vesentlige risikoer på linje med beste praksis for sammenlignbare finanskonserner.

Konsernets kontroll- og styringsmodell definerer klare ansvar og roller. SpareBank 1 Nord-Norge bruker betydelige ressurser på å etablere, følge opp og videreutvikle konsernets kvalitets-systemer, risikostyringssystemer- og prosesser.

Konsernets prinsipper og rammer for risikostyring og intern kontroll er nedfelt i et eget rammeverk. Dette gjennomgås og godkjennes årlig av styret.

Det beregnes risikojustert kapitalbehov for alle vesentlige risikoområder. Dette er en viktig forutsetning for vurderinger knyttet til risikoeksponering og soliditetsmål. Dette er faktorer som skal sikre konsernets drift også under stressede markedsforhold.

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være lavt til moderat og innenfor rammene som er satt i konsernets risikostrategi.

### Intern kontroll

Konsernet har etablert en kontrollmodell hvor avdeling for risikostyring har et overordnet ansvar for å sikre at styrings- og rapporteringssystemer benyttes aktivt av ledere i oppfølgingen av forretnings- og fagområder.

Styret har gjennom året kvartalsvise oppfølginger av utviklingen i sentrale kvalitets- og risiko-indikatorer, og behandler årlig en rapport om internkontrollen i konsernet ("lederbekreftelsen"). Rammeverket for styring og kontroll evalueres og oppdateres årlig.

Intern og ekstern revisor rapporterer jevnlig til styret, med uavhengige vurderinger av konsernets risiko, og om den interne kontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende.

### **Risikostyring og kapitalstyring**

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Nord-Norge skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og den skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- I størst mulig grad prise produkter i tråd med den underliggende risikoen.
- Å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategi.
- Å utnytte synergi- og diversifiseringseffekter.
- Å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

Kapitaldekningsregelverket stiller minstekrav til ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital, samt uvektet kapitalandel. Dette regelverket omfatter kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko (pilar 1). I tillegg kreves det at finansinstitusjoner gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess (Internal Capital Adequacy Assessment Process - ICAAP - pilar 2). Finanstilsynet har gitt føringer for prosessen, og kapitalvurderingen skal innbefatte alle vesentlige risikoer, også utover det regulatoriske minstekravet. Kapitalvurderingen skal videre være fremoverskuende og basert på tilfredsstillende metoder og data. Det skal også tas høyde for usikkerhet i beregninger, metoder og data.

Styret behandler kvartalsvis en oppsummering av risikobildet for konsernet. Dette danner grunnlag for styrets diskusjoner og vurderinger av nødvendige tiltak. Sentralt i denne gjennomgangen står vurderinger av konsernets soliditet, likviditet og finansiering, lønnsomhet og effektivitet på bakgrunn av utviklingen i underliggende porteføljer og risikoer.

## **De mest sentrale risikoområdene**

### **Forretningsrisiko**

Forretningsrisiko defineres som risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av konsernets virksomhet, eller endringer i eksterne forhold som markeds situasjonen eller myndighetenes reguleringer. Sistnevnte gjelder spesielt fall i inntekter som følge av økt konkurranse, endring i rammebetingelser, eller annen endring i forretningsgrunnlaget samt endringer i kostnadsbildet som man ikke klarer å kompensere gjennom andre kostnadsreducerende eller inntektsøkende tiltak.

Konsernet benytter et bredt spekter av kvantitative og kvalitative verktøy for å identifisere og rapportere forretningsrisiko.

God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere forretningsrisikoen. Konsernets rammer og retningslinjer for god virksomhetsstyring (Corporate Governance) er viktige elementer i den forretningsmessige styringen av virksomheten.

Forretningsrisikoen i konsernet vurderes som lav.

### **Kredittrisiko**

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale. Kredittrisiko oppstår som en følge av at finansiering er en del av kjernevirksomheten til konsernet.

Konsernets kredittportefølje i bedriftsmarkedet har moderat risiko, mens personmarkedsporteføljens risiko vurderes som meget lav. Risikoutviklingen i begge porteføljene er god, med økte andeler i lav og middels risikoklasse, og reduserte andeler i høy og høyeste risikoklasse. Denne utviklingen gjenspeiler den gode makroøkonomiske situasjonen i landsdelen. Konsernet har lav direkte eksponering mot oljeavhengige sektorer. Det meste av utlån til personmarkedet er sikret med pant i fast eiendom, og sikkerhetsdekningen er god. Nivået på misligholdte lån er noe lavere i 2018 enn i 2017, men fortsatt på nivå med hva konjunktur-utviklingen i landsdelen tilsier.

Tapene i 2018 kommer i hovedsak fra økning i tapsavsetninger i trinn 1 og 2, Expected Credit Loss (ECL), og nedskrivning av verdi på portefølje av langtidsovervåking (LTO). Det er fortsatt lave tap i trinn 3 i personmarkedet. For bedriftsmarkedet er det netto tilbakeførsel på tap i trinn 3 som skyldes ett vesentlig engasjement.

I risikostراتيجien er det etablert risikorammer for løpende styring av kredittrisikoen i porteføljen. Bankens bevilgningsreglement og fullmakter er basert på sannsynligheten for mislighold og "to par øynes prinsipp". Bevilgningsreglementet evalueres og godkjennes årlig av styret.

Status på risikorammene rapporteres kvartalsvis til styret. Dette inkluderer også forslag til eventuelle tiltak og status på tidligere vedtatte tiltak relatert til risikoeksponeringen.

Det vises til nærmere beskrivelse av kredittrisiko i noter til årsregnskapet.

#### **Markedsrisiko**

Markedsrisiko er definert som risiko for verdiendringer på eiendeler/finansielle posisjoner som følge av endringer i markedsverdi. Typiske faktorer som påvirker markedsrisiko er aksjekurser, eiendomspriser, renter, valutakurser og råvarepriser. Markedsrisiko oppstår som følge av åpne posisjoner i valuta-, rente- og kapitalmarkedene forøvrig.

Konsernets markedsrisiko klassifiseres som lav. Banken har lav markedsrisiko på egen balanse. Banken tar videre i liten grad posisjoner i verdipapirer og finansielle instrumenter med henblikk på videresalg, eller for på kort sikt å dra fordel av pris eller rentevariasjoner.

Stresstester for markedsrisiko viser at banken og konsernet har evne til å holde risikoen innenfor vedtatte rammer. Det vises for øvrig til nærmere beskrivelse av markedsrisiko i noter til årsregnskapet.

#### **Likviditetsrisiko og finansieringsrisiko**

Likviditets- og finansieringsrisiko defineres som risikoen for at konsernet ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser ved forfall, og risikoen for at konsernet ikke klarer å møte sine likviditetsforpliktelser uten at kostnaden ved dette øker betydelig. Likviditetsrisikoen i konsernet vurderes som lav og banken har betydelig fokus på området. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og gjeld til kredittinstitusjoner er på 25 135 mill

kroner per 31.12.18, en økning på 1 582 mill kroner fra 2017. Konsernets innskuddsdekning er 79 % per 31.12.18 mot 77 % i 2017 og 76 % i 2016. God innskuddsdekning og stabile kundeinnskudd er viktig for bankens likviditetsstyring.

Refinansieringsbehovet i kapitalmarkedet er i 2018 innenfor et nivå som vurderes som normalt for konsernet, og er ikke forventet å medføre likviditetsmessige utfordringer.

Konsernets finansieringsstrategi skal ivareta ulike hensyn, som avveininger mellom lavest mulig innlånskostnad i kapitalmarkedet og kostnadene knyttet til diversifisering av bankens innlån ut fra løpetid og innlånskilder. Styret behandler konsernets likviditetsstrategi og beredskapsplaner minimum én gang i året.

Krav til forsvarlig likviditetsstyring reguleres blant annet gjennom regulatoriske og interne minimumskrav til LCR (Liquidity Coverage Ratio) og NSFR (Net Stable Funding Ratio). SpareBank 1 Nord-Norges finansiering er tilpasset disse kravene.

Det vises for øvrig til nærmere beskrivelse av likviditetsrisiko i noter til årsregnskapet.

#### **Operasjonell risiko**

Operasjonell risiko defineres som risiko for at mennesker, prosesser, systemer eller eksterne hendelser reduserer konsernets evne til å oppfylle sine mål. Operasjonell risiko er et omfattende risikoområde som inkluderer blant annet: Compliance-risiko, cyber-/IT-risiko, omdømmerisiko, atferdsrisiko og humankapitalrisiko.

Styring av operasjonell risiko er en viktig del av den samlede risikostyringen. Det er derfor utviklet et eget system for oppfølging, dokumentasjon og rapportering av operasjonell risiko og forbedringsmuligheter innenfor dette området.

Den operasjonelle risikoen i konsernet overvåkes kontinuerlig. Avdeling for risikostyring koordinerer dette arbeidet og rapporterer til ledelsen og styret.

Internrevisjonen foretar uavhengige gjennomganger og tester av sikkerhetsnivået i konsernet. Konsernet har betydelig oppmerksomhet rettet mot de til enhver tid mest aktuelle truslene, som IT-kriminalitet, svindel og andre typer trusler mot konsernet og kundene. Hendelser som har påvirket, eller kan påvirke konsernets lønnsomhet,

omdømme eller kunder, følges opp i konsernets risikostyringssystem. SpareBank 1 Nord-Norge samarbeider også med SpareBank 1-alliansen for å sikre god og stabil drift og et høyt sikkerhetsnivå.

Høsten 2017 etablerte Banken en compliance-funksjon på konsernnivå. Arbeidet med etablering og videreutvikling av rammeverket for compliance har fortsatt gjennom 2018. Styret vil følge opp at konsernet til enhver tid er innenfor gjeldende regulatoriske krav. Konsernets operasjonelle risiko vurderes å være noe høyere enn normalt. Dette som følge av høy endringstakt både internt og eksternt.

### **Eierrisiko**

Eierrisiko defineres som risikoen for at konsernet blir påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskap, eller at konsernet må tilføre ny egenkapital til strategisk eide selskap.

Eierandelene i hel- og deleide selskaper er betydelige for konsernets totale resultatskaping. På en annen side kan disse eierandelene gi både økt volatilitet i resultatene og påvirke kapitaldeknningen. Risikoen i de ulike selskapene er moderat. Eierposten i SpareBank 1 Gruppen representerer den største risikodriveren på området.

## **Regulatoriske rammebetingelser**

Endringstakten i regulatoriske krav er høy, og forventes å vedvare fremover. Konsernet identifiserer, vurderer og tilpasser seg regulatoriske endringer løpende. Dette for å sikre både:

- Etterlevelse av de regulatoriske kravene.
- Håndtering av forretningsmessige implikasjoner.

Konsernet har etablert en tett oppfølging av regulatoriske endringer gjennom blant annet:

- Etablering av complianceutvalg.
- Etablering av et felles samarbeid på området på tvers av SpareBank 1-bankene.
- Kvartalsvis rapportering til styret knyttet til regulatoriske endringer, herunder innhold, tidslinje for iverksettelse og implikasjoner.

Sentrale endringer i 2018 og varslede regelverksendring i kommende år kan kort oppsummeres til:

### • **Kapital/soliditet**

- Slutføring av Basel III, herunder nye standardmetoder og IRB-parametergulv mv.: Forventes innført i 2022.
- CRR/CRD IV (Basel III), herunder Basel I-gulvet, "SMB-rabatt"<sup>2</sup> mv.: Forventes innført i 2019.
- Bufferkrav motsyklisk kapitalbuffer: Økes fra 2,0 % til 2,5 % fra 31. des 2019.
- Bufferkrav SIFI, herunder mulig definering av SpareBank 1 Nord-Norge som systemviktig finansforetak. Avklaring forventes i 2019.
- Innskuddsgaranti og krisehåndtering av banker: Nye regler trådte i kraft 1. jan 2019.

### • **Likviditet og finansiering**

- Revised Payment Services Directive (PSD2): Forventes innført i 2019.
- NSFR minstekrav: Forventes innført i 2021.

### • **Kreditt**

- Boliglånsforskriften: Ble i 2018 videreført og gjeldende frem til 31. des 2019.
- Forskrift forbruksfinansiering: Forventes innført i 2019.
- Gjeldsregister: Forventes innført i 2019.

### • **Regnskap**

- IFRS 9: Innført med virkning fra 1. jan 2018.
- IFRS 16: Innføres med virkning fra 1. jan 2019.

### • **Andre områder**

- GDPR: Innført i juli 2018.
- Ny hvitvaskingslov: Innført i okt 2018.
- MiFID II: Innføres med virkning fra 1. jan 2019.
- European Banking Authority (EBA) guidelines: Internal governance (EBA GL/2017/11): Tatt inn i tilsynsoppfølgingen fra 30. juni 2018.

<sup>2</sup>) SMB-rabatten innebærer at bankene får lavere kapitalkrav ved utlån til små- og mellomstor bedrifter (SMB), og ble innført i EU som en del av CRR/CRD-regelverket.



Når det gjelder PSD2, er dette et EU-direktiv som regulerer betalingsformidlingen i EU og EØS, og som vil føre til store endringer når det gjelder betalingstjenester. SpareBank 1-alliansen har allerede startet arbeidet med PSD2, og har i den forbindelse åpnet for at kunder med konto i en annen SpareBank 1-bank kan se saldo og betalingsstransaksjoner fra andre SpareBank 1-banker.

Med hensyn til ny hvitvaskingslov har SpareBank 1 Nord-Norge tilpasset seg nytt direktiv gjennom innføring av nytt oppdatert rutineverk/arbeidsprosesser, intern opplæring og implementering av nye kontrollrutiner. Det har også blitt gjort investeringer i oppdateringer av systemer.

Se mer om GDPR, MIDID II, PSD 2 og nytt hvitvaskingsdirektiv i kapitlet Virksomhetsredegjørelse i årsrapporten.

Totalt sett vurderes endringene i det regulatoriske landskapet som omfattende, men håndterbare. Det er ikke forventet at konsernet på kort eller mellomlang sikt må foreta vesentlige endringer i forretningsmodell eller strategi som følge av endringer i regulatoriske rammebetingelser.

## Revisjon

Ekstern revisor for konsernet er KPMG. Intern revisjon utføres av EY. Ekstern og intern revisor rapporterer til styret.

## Forskning og utviklingsaktiviteter

SpareBank 1 Nord-Norge driver forretningsutvikling i egen regi, og deltar samtidig i et omfattende utviklingssamarbeid innenfor SpareBank 1-alliansen.

Utviklingsarbeidet relaterer seg til nye produkter og tjenester, og i 2018 har betalingsområdet stått sentralt. I 2018 har dette arbeidet særlig vært rettet mot deltakelse i utviklingen av bransjesamarbeidet i Vipps og den etterfølgende fusjonen mellom Vipps AS, BankAxept AS og BankID Norge AS til VBB AS.

SpareBank 1 Nord-Norge driver ikke direkte med aktiviteter som kan karakteriseres som forskning. Men gjennom samfunnsutbyttet tildeler konsernet midler til kunnskaps- og forskningsformål i landsdelen, og bidrar dermed til utvikling av ny kunnskap på viktige områder.

## Organisasjon og HR

Konsernets strategiske kompass viser vei for utviklingen av organisasjon og ansatte. For å lykkes med å skape verdier for kunder, eiere og for Nord-Norge, har konsernets ambisjon om å være nummer 1 for ansatte, og å være Nord-Norges mest attraktive og engasjerende arbeidsplass. Gjennom jevnlig organisasjonsundersøkelser måles blant annet de ansattes engasjement knyttet til arbeidet i konsernet. Dette måles gjennom en såkalt engasjementsindeks som over tid har vist over 80 i verdi – dette vurderes som meget høyt. Konsernets ansatte har videre en stor interesse for tiltak som gjennomføres både internt og eksternt.

Ved utlysning av stillinger eksternt, oppnås en stor og kvalifisert søkermasse. Samtidig er konsernets evne til å tiltrekke seg de rette arbeidstakerne helt sentralt dersom de strategiske målsettinger skal nås. Det legges derfor ned et betydelig arbeid i å ha gode og profesjonelle rekrutteringsprosesser.

Compliancearbeid har preget organisasjonen i 2018. Styringsdokumenter og rammeverk er endret i tråd med nye krav og forventninger til organisasjonen, og det har vært arbeidet godt i organisasjonen med kompetanseutvikling og endring av arbeidsprosesser i tråd med nye rammeverk. I tillegg har implementering av ny kundestrategi ført til endringer i organisasjonsdesign, noe som igjen har ført til justeringer i arbeidsoppgaver og arbeidsdeling for ansatte i kundeoposisjon. Foreløpig ser dette ut til å ha hatt god effekt på konsernets mål innenfor kundetilfredshet.

Samfunnsløftet er ett av konsernets viktige strategiske satsinger. Dette preger også organisasjonen gjennom levendegjøring av samfunnsengasjementet i aktiviteter for de ansatte. Oppslutningen om disse tiltakene er særdeles stor. Se også omtale om Samfunnsløftet lenger bak i årsrapporten.

### Likestilling og mangfold

Mangfold er en pilar for å fremme innovasjon og konkurransekraft. SpareBank 1 Nord-Norge har utarbeidet en ny rekrutteringspolicy der vektlegging av likestilling og mangfold preger bestemmelsene, og der diskriminering ikke aksepteres.

I konsernet er det flere kvinner enn menn. Andelen kvinnelige ledere er ved utgangen av 2018 på 37 %. Ambisjonen er minst 40 % kvinneandel i ledelsen i SpareBank 1 Nord-Norge. Konsernets lønnsanalyser viser at det ikke er lønnsforskjeller mellom kvinner og menn basert på kjønn.

### **Helse, miljø og sikkerhet**

Konsernet har siden 2014 hatt et meget lavt sykefravær; under 3 %. I 2018 økte dette til 4,0 % (lege- og egenmeldt). Dette er fortsatt et lavt sykefravær sett opp mot gjennomsnittet for landsdelen, men konsernet arbeider likevel aktivt for å identifisere årsaker til økningen og identifisere nye tiltak. Konsernets deltakelse i SINTEFS forskningsprosjekt Arbeidskraft i nord, forventes å gi god beslutningsstøtte framover.

HR-avdelingen og vernetjenesten bistår ledelsen i organisasjonsutviklende tiltak og oppfølging av lederne. Det er tydelig at dette arbeidet gir resultater, ved at enkeltavdelinger har store framskritt på de gjennomførte organisasjonsundersøkelsene.

SNN SPOR er konsernets kostholds- og trimkonsept, og representerer den mest offensive delen av konsernets systematiske HMS-arbeid. Arbeidsmiljøloven pålegger arbeidsgiver å vurdere tiltak for å fremme fysisk aktivitet blant arbeidstakerne. Gjennom SNN Spor er vurdering blitt tiltak, og bidrar til sunn livsstil og økt fysisk aktivitet blant konsernets ansatte. Hele 87 % av konsernets ansatte deltar, og aktivitetsnivået ligger fortsatt godt over Helsedirektoratets anbefalinger om fysisk aktivitet.

Gjennomsnittlig pensjonsalder i 2018 var 64,4 år.

Det har vært gjennomført obligatoriske kurs for alle ansatte om hvitvasking og GDPR i 2018. I tillegg gjennomfører de ansatte mindre kurs om ulike temaer innenfor sikkerhetsproblematikk (nanolæring).

I desember 2018 ble konsernets filial på Svalbard utsatt for væpnet ran. De tre ansatte ble ikke fysisk skadd, men følges opp i henhold til konsernets beredskapsrutiner.

Det var registrert to tilfeller av trusler mot ansatte og to ulykker i 2018.

## **Miljø og bærekraft – ESG: Environmental Social and Governance Criteria**

Som Nord-Norges største finanskonsern er lang-siktig og bærekraftig verdiskaping svært viktig for SpareBank 1 Nord-Norge. Konsernet er opptatt av hvordan aktiviteter påvirker mennesker, miljø og samfunn. I 2018 har arbeidet med å gjøre bærekraft til en integrert del av forretningsstrategien skutt fart gjennom prosjektet "Grønn nummer 1". Prosjektet har som ambisjon at bærekraft også skal legges til grunn for alle vesentlige beslutninger som tas i konsernet, og stiller krav til konsernet selv, til leverandører og andre samarbeidspartnere, og til kunder.

FN Global Compacts definisjon av bærekraft, med særlig fokus på menneskerettigheter, arbeidsliv, miljø og bekjempelse av korrupsjon, ligger til grunn for konsernets bærekraftfokus. Konsernet sluttet seg til og signerte Global Compact i 2017. Prinsippene er blant annet inkludert i alle kredittvurderinger og er inkludert i alle leverandøravtaler. Fra og med 2018 rapporterer konsernet på bærekraft etter den internasjonale standarden Global Reporting Initiativ (GRI). Gjennom et samarbeid med Den Nordiske Investeringsbank er konsernet også i gang med å tilby finansiering til grønne prosjekter.

Det er forventet at fokus på bærekraft og klimarisiko vil øke fremover – også i finansnæringen. Det kan derfor forventes enda mer tydelige krav til arbeidet med ESG fra konsernets investorer. Stadig flere kunder forventer også at det skal være enklere å velge fondsprodukter basert på samme parametre.

Mer om rapportering i eget kapittel i årsrapporten. I årsrapporten finnes det også informasjon om stiftelsene som er tilknyttet konsernet.

## Makroøkonomiske forhold

### Global Utvikling

Etter et år med relativt sterk global vekst i 2017, har 2018 vært preget av avtagende vekst og økt usikkerhet om den videre utviklingen. Siste del av 2018 var preget av stor uro i de internasjonale finansmarkedene, med kraftige fall på verdens aksjebørser. De viktigste forklaringsfaktorene var eskalerende handelskrig mellom Kina og USA, økte amerikanske renter og usikkerhet knyttet til Brexit.

I USA er det fortsatt god økonomiske vekst, og arbeidsledigheten har i løpet av 2018 blitt ytterligere redusert, fra et allerede historisk lavt nivå. Til tross for dette har amerikanske myndigheter valgt å fortsette med en svært ekspansiv finanspolitikk. Dette har ført til økt inflasjon og økte sentralbankrenter. Styringsrenten har vært økt ni ganger siden bunnivået i 2015. Markedsaktører stiller nå spørsmål ved om veksten vil avta.

Etter en periode med tiltakende vekst i eurosonene som følge av en svært ekspansiv pengepolitikk, avtok veksten igjen i løpet av 2018. Usikkerheten rundt Storbritannias utmeldelse av EU og budsjett-situasjonen i Italia har vært forklaringsfaktorer. I tillegg har veksten i Tyskland, særlig mot slutten av året, vært skuffende.

BNP-veksten i de fremvoksende økonomiene vil ifølge IMF trolig havne på om lag 4,7 % i 2018, noe som i så fall er uendret fra året før. Vekstnivået er godt over takten i de utviklede økonomiene, men det er store variasjoner mellom landene. Gjennom året har usikkerheten rundt global handel økt. Handelskrigen har i stor grad handlet om USA og Kina, men vil også ha ringvirkninger til andre økonomier, og da særlig til land med stor internasjonal handel.

### Norsk økonomi

2018 har vært et relativt godt år for norsk økonomi. BNP-veksten for Fastlands-Norge vil ifølge Norges Bank trolig havne på om lag 2,4 %, noe som er 0,4 prosentpoeng høyere enn i 2017. Arbeidsmarkedet bedret seg ytterligere gjennom fjoråret ved at sysselsettingen økte og arbeidsledigheten gikk videre ned. Investeringene økte også i fjor. For første gang siden oljeprisfallet i 2014 bidro investeringer innen petroleum positivt, mens boliginvesteringene ble redusert etter en

periode med solid vekst. Veksten i boligprisene har utviklet seg moderat gjennom året. Gjeldsveksten i husholdningene ble redusert, men oversteg samlet sett inntektsveksten. Dermed steg gjeldsbelastningen i husholdningen videre.

Inflasjonen steg betydelig i 2018, særlig som følge av økte elektrisitetspriser. Dette, sammen med relativt god aktivitet i norsk økonomi, gjorde at hovedstyret i Norges Bank besluttet å heve styringsrenten fra 0,50 % til 0,75 % i september. Dette var den første rentehevingen siden 2011. Norges Bank har signalisert en gradvis renteoppgang fremover, men hovedstyret ønsker å gå varsomt fram i rentesettingen etter en lang periode med lave renter.

### Nordnorsk økonomi

Nordnorsk økonomi er solid og har over tid hatt en høyere vekst enn landet for øvrig. Næringslivet har god inntjening og bygger soliditet, godt hjulpet av en fortsatt svak krone. Veksten i økonomien er på nivå med resten av landet. Konjunkturbarometeret for Nord-Norge (KB) fra november 2018 anslår likevel at veksten fremover forventes å være litt svakere enn i landet for øvrig. Hovedårsaken til dette er at Nord-Norge ikke vil få med seg oppsvinget i olje- og gassinvesteringene i like stor grad som i sør. I tillegg forventes veksten i eksportmarkedene å avta, dels som følge av en forventet sterkere krone, og dels som følge av kapasitetsbegrensninger i nordnorsk økonomi. Dette gjelder særlig begrensninger i tilgang på arbeidskraft, men også kapasitetsbegrensninger innenfor sjømatproduksjon og produksjon av metall som nå er på kapasitetsgrensen. Dagens flyplassinfrastruktur representerer også en begrensning når det gjelder veksten innenfor reiseliv. Bedriftene og konsumentene er likevel optimistiske med hensyn til framtidsutsiktene.

Nord-Norge har et stramt arbeidsmarked, med lav arbeidsledighet. Samtidig er befolkningsveksten i landsdelen svak og viser en negativ trend, noe som ytterligere bidrar til mangel på arbeidskraft. Landsdelen er i dag i betydelig grad avhengig av arbeidsinnvandring, og det vil ha stor betydning for verdiskapingen fremover at landsdelen også klarer å knytte til seg arbeidskraft utenfra, først og fremst fra utlandet.

Boligprisene har i 2018 hatt en moderat utvikling i Nord-Norge, med en årsvekst på 1,5 %. Dette er lavere enn landet som helhet som hadde en prisøkning på 2,8 %, og betydelig lavere enn Oslo hvor veksten var 6,3 %. Med unntak av Tromsø er boligprisene i landsdelen lavere enn i landet for øvrig, noe som gir mindre fallhøyde hvis boligmarkedet skulle svekkes. Nordnorske husholdninger har stor sett en sunn økonomi. Det er likevel slik, særlig i de største byene i landsdelen, at stigende boligprisene har medført at mange husholdninger har en høy gjeldsbelastning. Dersom rentene skulle stige mer enn antatt, kan dette gi utfordringer for enkelthusholdninger.

Etter en høy investeringsvekst i Nord-Norge i 2016 og 2017, ser det nå ut til at veksttakten er på vei ned. Mye av veksten ble drevet av at nye byggeprosjekter ble satt i gang. Ordreservene i byggenæringen er nå lavere, og det er tegn på at boliginvesteringene skal noe ned - men kanskje ikke så mye som i resten av landet. Til Norges Banks regionale nettverk svarer bedriftene at de har tro på fremtiden, og de nordnorske bedriftene har omtrent samme forventninger til investeringer som i landet for øvrig. Dette kan gi grunn til optimisme for næringslivets investeringer i 2019.

Etter sterk vekst i vareeksporten fra Nord-Norge i første halvdel av 2018, har veksten avtatt noe etter sommeren. I følge KB fra november vil eksportveksten fra Nord-Norge ende på om lag 2 % i 2018, ned fra 2,5 % i 2017. Dette skyldes hovedsakelig manglende volumvekst innen fisk, og redusert vekst i turismen. Eksportindustrien nyter for tiden godt av en svak krone. De fleste forventer fortsatt en sterkere krone, noe som vil være negativt for eksportører og turismen.

Verdien av sjømateksporten fra Nord-Norge økte med 9,3 % per utgangen av november 2018, sammenlignet med samme periode i 2017. Næringen nyter fortsatt godt av relativt høye priser og lav kronekurs, selv om volumet er fallende. Sjømatnæringene i nord sliter med å øke volumene. Dette gjelder særlig innenfor oppdrett, hvor behovet for å bekjempe lakselus begrenser mulighetene for økt produksjon. Luseproblemet har bidratt til at det ikke tildeles nye konsesjoner. Unntaket er utviklingskonsesjoner, men det vil ta noe tid før disse gir utslag på produksjonsstatistikken.

Veksten i antall overnattingsdøgn i Nord-Norge har avtatt siden 2016, og den senere tiden har antallet gått noe ned. Veksten i nordnorsk reiseliv har de senere årene i hovedsak vært drevet av flere utenlandske turister. I 2017 økte antall overnattinger fra utlendinger med 11 %, og per oktober 2018 var årsveksten på 5,6 %. Veksten i 2018 har i hovedsak vært i Troms, hvor vinterturismen utgjør en stadig større andel av turiststrømmen. Bedre tider i den globale økonomien taler for at denne trenden vil fortsette, men reiselivsnæringen kan være sensitiv for prisendringer. En sterkere krone kan i så fall bidra negativt med hensyn til videre vekst. Næringen lider også av begrensninger knyttet til flyplassinfrastrukturen i landsdelen.

Olje og gass er fortsatt i en tidlig fase i nord, hvor det kun er feltene Norne, Snøhvit, Skarv, Goliat og Aasta Hansteen som er i drift. Sammen med nye funn (Johan Castberg, Gotha og Alta) og åpning av nye leteområder, vil det i tiden fremover bli mer fokus på denne sektoren. I rapporten "Levert" fra Kunnskapsparken Bodø, trekkes det frem at leverandørbedriftene innen olje og gass i Hammerfest-regionen har grunn til å se lyst på fremtiden. Rapporten tegner ikke et like positivt bilde for de øvrige regionene i landsdelen. Det er derfor liten grunn til å tro at økt oljeaktivitet i landet for øvrig med det første vil bidra til en kraftig oppgang for leverandørbedriftene i Nord-Norge.

De makroøkonomiske forholdene både internasjonalt, nasjonalt og regionalt ligger til rette for at også 2019 vil gi vekstmuligheter for Nord-Norge og for SpareBank 1 Nord-Norge, dette selv om veksten vil kunne bli noe svakere i nord enn i resten av landet. Samtidig finnes det også usikkerhetsmomenter både i det internasjonale makrobildet, og for hvordan kronekursen fremover vil utvikle seg og påvirke eksportnæringene og reiseliv. Et stramt arbeidsmarked er en utfordring for veksten i landsdelen. Mange steder og næringer i landsdelen opplever mangel på kvalifisert arbeidskraft. Det samme gjelder infrastrukturen, som ikke er effektiv nok, samt gjeldende volumbegrensninger innenfor sjømatnæringen. De makroøkonomiske utsiktene for Nord-Norge vurderes likevel å være relativt gode.

## Oppsummering og fremtidsutsikter

Som nevnt innledningsvis er konsernets strategiske hovedmål som følger:

- 1) Nord-Norges mest begeistrerte kunder.
- 2) Nummer 1 innenfor alle virksomhetsområder og geografier i landsdelen.
- 3) Nord-Norges mest attraktive og engasjerende arbeidsplass.
- 4) Ubestridt solid, med avkastning på topp blant sammenlignbare konsern.
- 5) Kvalitet i alt vi gjør.

De gjeldende finansielle målsettinger og ambisjoner er uendret og som følger:

- Ren kjernekapitaldekning på ett prosentpoeng over regulatorisk krav.
- EK-avkastning på 12 % eller høyere.
- En langsiktig kostnadsprosent på 40 % eller lavere.
- Utbyttegrad på minimum 50 %.

De makroøkonomiske forholdene både internasjonalt, nasjonalt og regionalt ligger til rette for at også 2019 vil gi vekstmuligheter for Nord-Norge og for SpareBank 1 Nord-Norge, selv om veksten vil kunne bli noe svakere i nord enn i resten av landet. Samtidig finnes det også usikkerhetsmomenter både i det internasjonale makrobildet, og for hvordan kronkursen fremover vil utvikle seg og påvirke eksportnæringene og reiseliv. Et stramt arbeidsmarked er fortsatt en utfordring for veksten i landsdelen. De makroøkonomiske utsiktene for Nord-Norge vurderes likevel å være relativt gode.

Konsernets markedsposisjon og finansielle stilling er god. Konsernet har med godt resultat gjennomført betydelige strategiske tiltak de siste år. Dette gjelder blant annet reorganisering av distribusjonsapparatet, effektivisering av konsernets prosesser samt konsentrasjon om kjernevirksomhet. Også 2018 har vært et år med betydelig fokus på digitalisering og tilpasning til nye regulatoriske rammebetingelser. Gjennom året har konsernet fullført tilpasning til ny personvernforordning (GDPR),

og nytt direktiv og forordning som regulerer markedet for finansielle instrumenter, MiFID II. De nye regelverkene pålegger konsernet flere plikter og skjerper kravene til informasjonssikkerhet og internkontroll. For å øke kompetansen og bevisstheten om personvern hos ansatte, har det vært gjennomført tiltak i 2018 som vil fortsette i 2019.

For å bevare og styrke konsernets ledende markedsposisjon, er takten på utvikling av nye produkter og tjenester ytterligere økt. Ambisjonen er å øke effektiviteten, styrke konsernets kunderelasjoner, samt vinne nye markedsandeler. I dette arbeidet vektlegges en ytterligere synliggjøring av konsernets lokale tilnærming til kunder og markedsområder. Tiltakene for å øke konkurransekraften har medført økte kostnader i 2018, herunder er konsernet blitt tilført nye ferdigheter i form av nye ansatte med teknologibakgrunn. Positive bidrag av dette arbeidet vises i form av bedret kundetilfredshet, økte markedsandeler spesielt innenfor utlån, og positiv kundeutvikling innen alle kjerneproduktområder. Ytterligere resultatbidrag fra arbeidet forventes å gjøre seg gjeldende fremover. Jan-Frode Janson varslet i oktober 2018 sin avgang som konsernsjef i SpareBank 1 Nord-Norge. Konserndirektør konsernutvikling Petter Høiseeth er ansatt som ny konsernsjef og tiltrer stillingen 15.03.19.

Årsregnskapet for 2018 er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Konsernets langsiktige strategiske plan og resultatprognoser for de nærmeste årene ligger til grunn for dette.

SpareBank 1 Nord-Norges resultat for 2018 betegnes som godt, og konsernet er i en sunn og god økonomisk og finansiell stilling. Basert på dette, samt en relativt god makroøkonomisk situasjon i landsdelen, vurderes de fremtidige utsiktene for konsernet fortsatt som gode.

Som nevnt tidligere i beretningen, er det regulatoriske kravet til kapitaldekning under endring. Det er likevel styrets målsetting også i 2019 å være innenfor konsernets mål innenfor området. Konsernets lønnsomhetsmål er ambisiøst, men vurderes å være oppnåelig for 2019. Kostnads målet er også krevende, men er underordnet lønnsomhets målet. Det vil likevel fortsatt arbeides med effektiviseringstiltak i konsernet. En utbyttegrad over 50 % vurderes også som oppnåelig.

SpareBank 1 Nord-Norge vil være en aktiv partner i utviklingen av landsdelen også i årene fremover, og er etter styrets vurdering meget godt rustet til å forsterke sin posisjon som en tradisjonsrik og moderne landsdelsbank – For Nord-Norge.

Styret takker alle konsernets medarbeidere for stor arbeidsvilje og innsats i 2018. Dette er et viktig bidrag til utviklingen av SpareBank 1 Nord-Norge. Styret takker også konsernets kunder og forretningsforbindelser for samarbeidet i 2018.

**Tromsø, 28. februar 2019**

Styret for SpareBank 1 Nord-Norge

  
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen  
(leder)

  
Hans Tore Bjerkås  
(nestleder)

  
Ingvild Myhre

  
Kjersti Terese Stormo

  
Greger Mannsverk

  
Sonja Dønne

  
Kjetil Berntsen  
(ansattevalgt)

  
Vivi Ann Pedersen  
(ansattevalgt)

  
Jan-Frode Janson  
(konsernsjef)

# ÅRSREGNSKAP



## Årsregnskap - Resultatregnskap

MORBANK				KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	Noter	2018	2017
2 387	<b>2 558</b>	Renteinntekter	20	<b>2 795</b>	2 611
824	<b>908</b>	Rentekostnader	20	<b>899</b>	841
1 563	<b>1 650</b>	<b>Netto renteinntekter</b>		<b>1 896</b>	1 770
756	<b>782</b>	Provisjonsinntekter	21	<b>978</b>	931
77	<b>82</b>	Provisjonskostnader	21	<b>95</b>	85
46	<b>22</b>	Andre inntekter	21	<b>174</b>	146
725	<b>722</b>	<b>Netto provisjons- og andre inntekter</b>		<b>1 057</b>	992
4	<b>6</b>	Utbytte	22	<b>6</b>	4
457	<b>364</b>	Inntekt av eierinteresser	22	<b>374</b>	434
112	<b>79</b>	Gevinst/tap og netto verdiendringer på finansielle eiendeler	22	<b>83</b>	114
573	<b>449</b>	<b>Netto inntekter fra finansielle eiendeler</b>		<b>463</b>	552
2 861	<b>2 821</b>	<b>Sum netto inntekter</b>		<b>3 416</b>	3 314
511	<b>517</b>	Personalkostnader	23,24,25	<b>748</b>	708
544	<b>578</b>	Andre driftskostnader	24,32	<b>726</b>	658
1 055	<b>1 095</b>	<b>Sum kostnader</b>		<b>1 474</b>	1 366
1 806	<b>1 726</b>	<b>Resultat før tap</b>		<b>1 942</b>	1 948
46	<b>31</b>	Tap	14	<b>22</b>	184
1 760	<b>1 695</b>	<b>Resultat før skatt</b>		<b>1 920</b>	1 764
316	<b>321</b>	Skatt	26	<b>374</b>	324
		Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	31	<b>4</b>	0
1 444	<b>1 374</b>	<b>Resultat for regnskapsåret</b>		<b>1 542</b>	1 440
<b>Resultat per egenkapitalbevis</b>					
6,62	<b>6,25</b>	Resultat per egenkapitalbevis, justert for renter fondsobligasjoner 1)	42	<b>7,03</b>	6,61
<b>Utvidet resultatregnskap</b>					
1 444	<b>1 374</b>	<b>Resultat for regnskapsåret</b>		<b>1 542</b>	1 440
<b>Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat</b>					
		Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet		<b>-30</b>	5
61	<b>-35</b>	Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger		<b>-36</b>	69
-15	<b>9</b>	Skatt		<b>9</b>	-17
46	<b>-26</b>	<b>Sum</b>		<b>-57</b>	57
<b>Poster som vil bli reklassifisert til resultat</b>					
15	<b>7</b>	Netto endring i virkelig verdi finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		<b>7</b>	15
		Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet		<b>1</b>	3
		Skatt			
15	<b>7</b>	<b>Sum</b>		<b>8</b>	18
1 505	<b>1 355</b>	<b>Totalresultat for regnskapsåret</b>		<b>1 493</b>	1 515
<b>Totalresultat per egenkapitalbevis</b>					
6,90	<b>6,16</b>	Resultat per egenkapitalbevis, justert for renter fondsobligasjoner 1)	42	<b>6,80</b>	6,95

1) Resultat, justert for renter fondsobligasjoner, multiplisert med egenkapitalbeviserens andel av resultatet dividert på antall egenkapitalbevis.



## Årsregnskap – Balanse

MORBANK			KONSERN		
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	Noter	31.12.18	31.12.17
<b>Eiendeler</b>					
775	<b>3 786</b>	Kontanter og fordringer på sentralbanker		<b>3 786</b>	775
7 081	<b>5 976</b>	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10	<b>1 282</b>	2 656
69 177	<b>74 409</b>	Netto utlån til og fordringer på kunder	11,13,14	<b>80 352</b>	74 487
255	<b>340</b>	Aksjer og andeler	30,22	<b>352</b>	270
11 541	<b>12 560</b>	Sertifikater og obligasjoner	29,22	<b>12 560</b>	11 541
1 511	<b>1 653</b>	Finansielle derivater	17,22	<b>1 653</b>	1 511
924	<b>1 073</b>	Investering i konsernselskaper	31,41		
3 160	<b>3 461</b>	Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	31,41	<b>4 990</b>	4 755
234	<b>216</b>	Eiendom, anlegg og utstyr	32	<b>499</b>	453
		Virksomhet holdt for salg	31	<b>25</b>	30
		Immatrielle eiendeler	33	<b>95</b>	68
499	<b>428</b>	Andre eiendeler	34	<b>562</b>	640
<b>95 157</b>	<b>103 902</b>	<b>Sum eiendeler</b>		<b>106 156</b>	97 186
<b>Gjeld</b>					
436	<b>188</b>	Gjeld til kredittinstitusjoner	10	<b>187</b>	434
57 883	<b>64 005</b>	Innskudd fra og gjeld til kunder	35	<b>63 985</b>	57 849
23 552	<b>25 135</b>	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	36	<b>25 135</b>	23 552
902	<b>874</b>	Finansielle derivater	17	<b>874</b>	902
739	<b>1 015</b>	Andre forpliktelser	37,25,26	<b>1 440</b>	1 014
		Virksomhet holdt for salg	30		
178	<b>173</b>	Utsatt skatt	26	<b>277</b>	286
850	<b>1 200</b>	Ansvarlig lånekapital	39	<b>1 200</b>	850
<b>84 540</b>	<b>92 590</b>	<b>Sum gjeld</b>		<b>93 098</b>	84 887
<b>Egenkapital</b>					
1 807	<b>1 807</b>	Eierandelskapital	42	<b>1 807</b>	1 807
843	<b>843</b>	Overkursfond		<b>843</b>	843
530	<b>780</b>	Fondsobligasjon		<b>780</b>	530
1 980	<b>2 200</b>	Utjevningfond		<b>2 200</b>	1 980
4 770	<b>5 024</b>	Sparebankens fond		<b>5 024</b>	4 770
585	<b>585</b>	Gavefond		<b>585</b>	585
35	<b>42</b>	Fond for urealiserte gevinster		<b>42</b>	35
67	<b>31</b>	Annen egenkapital		<b>1 777</b>	1 749
<b>10 617</b>	<b>11 312</b>	<b>Sum egenkapital</b>		<b>13 058</b>	12 299
<b>95 157</b>	<b>103 902</b>	<b>Sum egenkapital og gjeld</b>		<b>106 156</b>	97 186

Tromsø, 28. februar 2019

Styret for SpareBank 1 Nord-Norge

  
Karl Erik Schjøtt-Pedersen  
(leder)

  
Hans Tore Djerås  
(nestleder)

  
Ingvid Myhre

  
Kjersti Terese Stormo

  
Greger Mannsvik

  
Siri Dønne

  
Kjetil Berntsen  
(ansattevalgt)

  
Vivi Ann Pedersen  
(ansattevalgt)

  
Jan-Frode Janson  
(konsernsjef)

## Årsregnskap – Endringer i egenkapitalen

### MORBANK

Beløp i mill kroner	Eier- andels- kapital	Over- kurs- fond	Fonds- obliga- sjon	Utjevn- ings- fond	Spare- bankens fond	Fond for ureali- serte gevinster	Gave- fond	Annen egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital 01.01.17	1 807	843		1 657	4 459	20	521	31	9 338

#### Totalresultat for regnskapsåret

Resultat for regnskapsåret				669	310		465		1 444
----------------------------	--	--	--	-----	-----	--	-----	--	-------

#### Utvidede resultatposter:

Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger								61	61
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg						15			15
Skatt på utvidede resultatposter								-15	-15
Sum utvidede resultatposter				0	0	15		46	61
Totalresultat for regnskapsåret				669	310	15	465	46	1 505

#### Transaksjoner med eierne

Avsatt til utbytte				-402					-402
Tilbakeført utbytte				402					402
Utbetalt utbytte for 2016/Utdelinger				-346			-401		-747
Andre føringer mot EK			530		1			-10	521
Sum transaksjoner med eierne			530	-346	1		-401	-10	-226
Egenkapital 31.12.17	1 807	843	530	1 980	4 770	35	585	67	10 617

#### Totalresultat for regnskapsåret

Resultat for regnskapsåret				637	272		465		1 374
----------------------------	--	--	--	-----	-----	--	-----	--	-------

#### Utvidede resultatposter:

Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger								-35	-35
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg						7			7
Skatt på utvidede resultatposter								9	9
Sum utvidede resultatposter						7		-26	-19
Totalresultat for regnskapsåret				637	272	7	465	-26	1 355

#### Transaksjoner med eierne

Avsatt til utbytte				-402					-402
Tilbakeført utbytte				402					402
Utbetalt utbytte for 2017/Utdelinger				-402			-465		-867
Andre føringer mot EK			250	-15	-18			-10	207
Sum transaksjoner med eierne			250	-417	-18		-465	-10	660
Egenkapital 31.12.18	1 807	843	780	2 200	5 024	42	585	31	11 312

**KONSERN**

Beløp i mill kroner	Eier- andels- kapital	Over- kurs- fond	Fonds- obliga- sjon	Utjevn- ings- fond	Spare- bankens fond	Fond for ureali- serte gevinster	Gave- fond	Annen egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital 01.01.17	1 807	843		1 657	4 459	20	521	1 704	11 011

**Totalresultat for regnskapsåret**

Resultat for regnskapsåret				669	310		465	-4	1 440
----------------------------	--	--	--	-----	-----	--	-----	----	-------

Utvidede resultatposter:

Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet								8	8
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg						15			15
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger								69	69
Skatt på utvidede resultatposter								-17	-17
Sum utvidede resultatposter				0	0	15	0	60	75
Totalresultat for regnskapsåret				669	310	15	465	56	1 515

**Transaksjoner med eierne**

Avsatt til utbytte				-402					-402
Tilbakeført utbytte				402					402
Utbetalt utbytte for 2016/Utdelinger			530	-346					184
Andre føringer mot EK					1		-401	-11	-411
Sum transaksjoner med eierne			530	-346	1		-401	-11	-227
Egenkapital 31.12.17	1 807	843	530	1 980	4 770	35	585	1 749	12 299

**Totalresultat for regnskapsåret**

Resultat for regnskapsåret				637	272		465	168	1 542
----------------------------	--	--	--	-----	-----	--	-----	-----	-------

Utvidede resultatposter

Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet								-29	-29
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg						7			7
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger								-36	-36
Skatt på utvidede resultatposter								9	9
Sum utvidede resultatposter				0	0	7	0	-56	-49
Totalresultat for regnskapsåret				637	272	7	465	112	1 493

**Transaksjoner med eierne**

Avsatt til utbytte				-402					-402
Tilbakeført utbytte				402					402
Utbetalt utbytte for 2017/Utdelinger				-402			-465		-867
Andre føringer mot EK			250	-15	-18		0	-84	133
Sum transaksjoner med eierne			250	-417	-18		-465	-84	-734
<b>Egenkapital 31.12.18</b>	<b>1 807</b>	<b>843</b>	<b>780</b>	<b>2 200</b>	<b>5 024</b>	<b>42</b>	<b>585</b>	<b>1 777</b>	<b>13 058</b>

## Årsregnskap – Kontantstrømanalyse

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
1 760	<b>1 695</b>	Resultat av ordinær drift	<b>1 920</b>	1 764
51	<b>48</b>	+ Ordinære avskrivninger	<b>61</b>	65
-11	<b>1</b>	+ Nedskrivninger og gevinst/tap anleggsmidler	<b>1</b>	1
46	<b>30</b>	+ Tap på utlån, garantier m.v.	<b>22</b>	184
316	<b>321</b>	- Skattekostnader/Resultat virksomhet holdt for salg	<b>374</b>	324
747	<b>867</b>	- Utbetalt utbytte egenkapitalbevis/utdelinger	<b>867</b>	747
783	<b>586</b>	<b>Tilført fra årets drift</b>	<b>763</b>	943
-39	<b>181</b>	Endring diverse gjeld: + økning/- nedgang	<b>219</b>	-17
-195	<b>-71</b>	Endring diverse fordringer: - økning/+ nedgang	<b>-86</b>	-46
-3 553	<b>-5 262</b>	Endring utlån til og fordringer på kunder: - økning/+ nedgang	<b>-5 887</b>	-4 435
-1 341	<b>-1 104</b>	Endring kortsiktige verdipapirer: - økning/+ nedgang	<b>-1 101</b>	-1 341
3 959	<b>6 122</b>	Endring innskudd fra og gjeld til kunder: + økning/- nedgang	<b>6 136</b>	3 979
-397	<b>-248</b>	Endring gjeld til kredittinstitusjoner: + økning/- nedgang	<b>-247</b>	-384
-783	<b>204</b>	<b>A. Netto likviditetsendring fra virksomhet</b>	<b>-203</b>	-1 301
-40	<b>-80</b>	- Investeringer i varige driftsmidler	<b>-169</b>	-90
123	<b>49</b>	+ Salg av varige driftsmidler	<b>62</b>	68
-507	<b>-450</b>	Endring langsiktige verdipapirer: - økning/+ nedgang	<b>-235</b>	-385
-424	<b>-481</b>	<b>B. Likviditetsendring fra investeringer</b>	<b>-342</b>	-407
2 387	<b>1 583</b>	Endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer: + økning/ - nedgang	<b>1 582</b>	2 388
30	<b>600</b>	Endring ansvarlig lånekapital/eierandelskapital: + økning/ - nedgang	<b>600</b>	30
2 417	<b>2 183</b>	<b>C. Likviditetsendring fra finansiering</b>	<b>2 182</b>	2 418
1 210	<b>1 906</b>	A + B + C. Sum endring likvider	<b>1 637</b>	710
6 646	<b>7 856</b>	+ Likviditetsbeholdning ved periodens begynnelse	<b>3 431</b>	2 721
7 856	<b>9 762</b>	<b>= Likviditetsbeholdning ved periodens slutt</b>	<b>5 068</b>	3 431

Likviditetsbeholdningen er definert som kontanter, fordringer på sentralbanken og utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner.

# Årsregnskap – Noter

Note		Side
1	Generell informasjon	54
2	Regnskapsprinsipper	55
3	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper	67
4	Segmentinformasjon	68
5	Kapitaldekning	70
6	Finansiell risikostyring	74
<b>Kredittrisiko</b>		
7	Kreditteksponering for hver interne risikoring	78
8	Maksimal kredittrisikoeksponering	79
9	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler	82
10	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld	84
11	Utlån til og fordringer på kunder	85
12	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån	89
13	Overføring av finansielle eiendeler	90
14	Tap på utlån og garantier	92
<b>Markedsrisiko</b>		
15	Markedsrisiko knyttet til renterisiko	98
16	Markedsrisiko knyttet til valutarisiko	99
17	Finansielle derivater	99
<b>Likviditetsrisiko</b>		
18	Gjenværende kontraktmessig løpetid på forpliktelse	101
19	Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelse	103
<b>Resultatregnskapet</b>		
20	Netto renteinntekter	107
21	Netto provisjonsinntekter og andre driftsinntekter	108
22	Inntekter fra andre finansielle investeringer	108
23	Personalkostnader, ytelser og lån til - samt egenkapitalbevis eid av- ledende ansatte og tillitsvalgte	109
24	Driftskostnader	113
25	Pensjoner	114
26	Skatt	117
<b>Balanse</b>		
27	Finansielle instrumenter til virkelig verdi	118
28	Virkelig verdi på finansielle instrumenter til amortisert kost	121
29	Sertifikater og obligasjoner	122
30	Aksjer og andeler	123
31	Eierinteresser i konsernselskap, tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter	126
32	Eiendom, anlegg og utstyr	129
33	Immatrielle eiendeler	130
34	Andre eiendeler	130
35	Innskudd fra kunder	131
36	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	132
37	Andre forpliktelse	133
38	Garantier	134
39	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner	135
40	Oppkjøp av virksomheter	135
41	Nærstående parter	136
42	Eierandelskapital og eierstruktur	138
43	Årdisponeringer	141
44	Hendelser etter balansedagen	142
45	Implementeringseffekt IFRS 16	143

# ÅRSREGNSKAP – NOTER

## Note 1 – Generell informasjon

### Beskrivelse av virksomheten

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig norsk finanskonsern i SpareBank 1-alliansen, med egenkapitalbevis og obligasjoner notert på Oslo Børs.

Vi kjenner Nord-Norge og er en ledende leverandør av finansielle løsninger til kunder med basis i det nordnorske markedet.

Ved utgangen av året hadde konsernet 16 finanssentre fordelt på 38 lokasjoner i Nord-Norge og på Svalbard.

### Forretningsadresse

SpareBank 1 Nord-Norge har hovedkontor i Tromsø, med forretningsadresse Sjøgata 8, 9008 Tromsø.

### Dato for vedtak av konsernregnskapet

- Foreløpig årsregnskap for 2018 er vedtatt av styret 07.02.19
- Endelig årsregnskap for 2018 er vedtatt av styret 28.02.19
- Årsregnskap for 2018 vedtas på representantskapsmøtet 21.03.19
- Utbetaling for utbytte er 11.04.19

### Revisor

Konsernets revisor er revisjonsselskapet KPMG v/ statsautorisert revisor Stig-Tore Richardsen.

## Note 2 – Regnskapsprinsipper

### Grunnlaget for utarbeidelse av årsregnskapet

Konsernregnskapet og morbankregnskapet 2018 for SpareBank 1 Nord-Norge er avlagt i samsvar med EU-godkjent IFRS (International Financial Reporting Standards), IAS (International Accounting Standards) og tilhørende fortolkninger som kan anvendes per 31.12.18, samt norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven og årsoppgjørskravet for banker og finansieringsforetak per 31.12.18. Der ikke noe annet er særskilt presisert, er regnskapsprinsippene de samme for morbank og konsern. Regnskapet er basert på historisk kostprinsippet, med unntak av finansielle eiendeler tilgjengelige for salg og finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistente med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer i IFRS som har vært relevant for konsernet med virkning for regnskapsåret 2018.

- IFRS 9 Finansielle instrumenter
- IFRS 15 Inntekt fra kontrakter med kunder

IFRS 9 er implementert fra 01.01.2018. Viser til omtale nedenfor, samt tabeller over implementeringseffekter avslutningsvis i denne note, og en beskrivelse av modell for tapsavsetninger i note 14.

IFRS 15 trådte i kraft 01.01.2018. Standarden introduserer en ny modell for innregning av inntekter fra kundekontrakter, men har ikke påvirket konsernets regnskap for 2018 i vesentlig grad.

IFRS og fortolkningsuttalelser som er utgitt frem til forslag til årsregnskap er fastsatt, og som ikke er obligatoriske å anvende per 31.12.18 antas, basert på de vurderinger som er gjort så langt, ikke å få vesentlig effekt for rapporterte tall.

IFRS 16 Leieavtaler skal implementeres fra 01.01.19. Standarden er godkjent av EU.

Etter ny standard skal det ikke lenger skilles mellom operasjonell og finansiell leasing der inngåtte avtaler overfører bruksretten til en spesifikk eiendel fra utleier til leietaker for en spesifikk periode. For utleier videreføres i all hovedsak regelverket fra IAS 18. Standarden vil for SpareBank 1 Nord-Norge hovedsakelig få betydning for leieavtaler knyttet til kontorlokaler.

Konsekvensen av implementeringen gir en bruksrettseiendel på ca 430 mill kroner og en tilsvarende leieforpliktelse. Effekten av implementeringen medfører en reduksjon av ren kjernekapitaldekning på ca - 0,09 %-poeng.

Viser for øvrig til note 45.

## Note 2 – Regnskapsprinsipper

Forslag til årsregnskap ble fastsatt av styret og konsernsjef på det tidspunkt som fremgår av datert og signert balanse. Årsregnskapet skal behandles av representantskapet 21.03.19 for endelig godkjenning. Frem til endelig godkjenning, har styret myndighet til å endre årsregnskapet.

### IFRS 9

IFRS 9 Finansielle instrumenter erstattet IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling fra 01.01.18. IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering og måling, nedskrivning, fraregning og sikringsbokføring. IFRS 9 er godkjent av EU.

Konsernet har forberedt implementering av IFRS 9 i flere år.

Arbeidet har vært omfattende og innebærer i hovedsak utvikling av beregningsløsning og modell for å etablere forventningsrette fremadskuende estimater for forventet tap, samt gjennomgang av prosesser for klassifisering og måling av finansielle instrumenter.

### Overgangsregler

IFRS 9 anvendes retrospektivt, med unntak for sikringsbokføring. Retrospektiv anvendelse innebærer at SpareBank 1 Nord-Norge har lagd åpningsbalanse 01.01.18 som om konsernet alltid har anvendt de nye prinsippene. Regnskapsmessige effekter som følge av nytt regelverk i åpningsbalansen for 2018, er ført direkte mot egenkapitalen.

I IFRS 9 (6.1.3) gis det anledning til fortsatt anvendelse av sikringsbokføringskravene i IAS 39 på en virkelig verdi sikring av renteesponeringen for en portefølje av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser. Konsernet har valgt å benytte seg av dette.

### Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens gjeldende valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner, med mindre noe annet er angitt.

### Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterselskap som ikke er planlagt avhendet i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterselskap regnes alle selskap hvor banken har kontroll, det vil si makt

til å styre et selskaps finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av selskapets aktiviteter. Datterselskap er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll.

### Datterselskap

Per 31.12.18 er følgende selskap fullt ut konsolidert inn i konsernregnskapet:

- SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS (100 %)
- SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS (100 %)
- EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS (100 %)
- SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS (100 %)
- Fredrik Langes gate 20 AS (100 %)

Ved overtakelse av kontroll i et selskap (virksomhetssammenslutning), blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. Positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler. I morbankens balanse er eierandeler i datterselskap, tilknyttede- og felleskontrollerte virksomheter bokført til kostpris iht. IFRS.

I morbankens resultatregnskap fremkommer kun mottatte årlige utbytter fra datterselskap, samt resultat effekt av eventuelle nedskrivninger av verdi på aksjene (kostmetoden). I konsernregnskapet brukes egenkapitalmetoden, der resultater fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttet selskap tas inn i konsernets resultatregnskap etter eierandel (enlinjeskonsolidering), og hensyntas i balanseført verdi på eierandelene i balansen. Døtrenes resultatregnskap og balanse konsolideres fullt ut, inn på respektive linjer i morbankens resultat- og balanseoppstilling. Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskapene er eliminert.

Bokførte verdier er testet for verdifall og eventuell nedskrivning.

### Tilknyttet selskap

Tilknyttet selskap er selskap der banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Normalt inntreffer betydelig innflytelse når eierandel er mellom 20 % og 50 %. Tilknyttede selskap føres i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost, og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede selskapet. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede selskapet i konsernregnskapet, mens man i morbankens regnskap bokfører eierposten etter kostmetoden, tilsvarende som for datterselskap.

Per 31.12.18 er følgende tilknyttede selskap konsolidert inn etter egenkapitalmetoden:

- SpareBank 1 Boligkreditt AS (17,82 %)
- SpareBank 1 Næringskreditt AS (13,97 %)
- BN Bank AS (23,5 %)
- SpareBank 1 Kredittkort AS (17,00 %)
- SpareBank 1 Betaling AS (18,57 %)
- SMB Lab AS (20 %)
- Betr AS (tidligere Proaware) (20 %)

### Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte selskap. Felles kontroll innebærer at banken gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler regnskapsføres ved at bankens forholdsmessige andel av eiendeler, forpliktelser og balanseposter innregnes i bankens konsernregnskap. Felleskontrollert virksomhet regnskapsføres i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. I morbankens regnskap benyttes kostmetoden.

Per 31.12.18 er følgende felleskontrollerte virksomheter konsolidert inn etter egenkapitalmetoden:

- SpareBank 1 Gruppen AS (19,5 %)
- SpareBank 1 Banksamarbeidet DA (17,74 %)

### Virksomhet holdt for salg

Konsernet klassifiserer virksomhet som holdt for salg etter IFRS 5, når ledelsen har vedtatt en plan for avhendelse. Dette gjelder også datterselskaper som er ervervet med tanke om videresalg, herunder selskaper som er overtatt som ledd i restrukturering av utlån, dersom konsernet forventer å avhende selskapet innen rimelig tid. Se note 31.

## Klassifisering og verdsettelse av balanseposter

Konsernets balanseposter er klassifisert avhengig av om de er finansielle eiendeler- og forpliktelser, eller øvrige poster.

### Finansielle eiendeler

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier:

- Virkelig verdi med verdiendring over resultatet
- Virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultatregnskap (Other Comprehensive Income - OCI)
- Amortisert kost

For finansielle eiendeler skilles det mellom gjeldsinstrumenter, derivater og egenkapitalinstrumenter, hvor gjeldsinstrumenter er alle finansielle eiendeler som ikke er derivater eller egenkapitalinstrumenter.

### Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal måles til amortisert kost. Det meste av konsernets utlån er klassifisert i denne klassen.

Instrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer, som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell for salg, skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Konsernets boliglån som selges til SpareBank 1 Boligkreditt ligger i denne klassen.

Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold. Konsernets fastrenteutlån ligger i denne kategorien.

Instrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg, skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, med renteinntekt, valutaomregningseffekter



## Note 2 – Regnskapsprinsipper

og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene. Konsernet har per 31.12.18 ingen slike poster.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente og hovedstol, og instrumenter som holdes i en forretningsmodell hvor formålet i hovedsak ikke er mottak av kontraktsfestede kontantstrømmer. Konsernets portefølje av sertifikater og obligasjoner ligger i denne klassen.

### Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter

Alle derivater i konsernet måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter bokføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring.

Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument, som ikke er holdt for handelsformål og som ikke er et betinget vederlag etter en virksomhetsoverdragelse, er utpekt som målt til virkelig verdi med verdiendringer over OCI.

### Finansielle forpliktelser

For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak de samme som de var i IAS 39. En endring fra IAS 39 er at for finansielle forpliktelser som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, skal endringer i verdien som skyldes selskapets egen kredittrisiko innregnes i OCI og ikke i det ordinære resultatet som tidligere, med mindre innregning i OCI skaper eller forsterker et regnskapsmessig misforhold.

Konsernet har imidlertid klassifisert all gjeld og kundeinnskudd til amortisert kost.

### Sikring

Det er tre typer sikringsforhold:

- **Virkelig verdi sikring:** En sikring av eksponeringen for endringer i virkelig verdi av en innregnet eiendel eller forpliktelse eller et uinnregnet bindende tilsagn, eller en identifisert andel av en slik eiendel, forpliktelse eller bindende tilsagn som er henførbar til en særlig risiko, og som kan påvirke resultatet.

- **Kontantstrømssikring:** En sikring av eksponeringen for variabilitet i kontantstrømmer som i) er henførbar til en særlig risiko tilknyttet en innregnet eiendel eller forpliktelse (for eksempel alle eller noen fremtidige rentebetalinger til variabel rente) eller en svært sannsynlig forventet transaksjon, og ii) kan påvirke resultatet.
- **Sikring av en nettoinvestering i en utenlandsk virksomhet, som definert i IAS 21.**

Sikringsbokføring innregner de utlignende virkningene på resultatet knyttet til endringer i de virkelige verdiene av sikringsinstrumentet og sikringsobjektet. IAS 39 har imidlertid strenge krav for at sikringsbokføring kan benyttes.

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring. Kravet om en sikringseffektivitet på 80–125 prosent er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav, herunder at det skal være en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt. Konsernet har i 2018 ikke brukt sikringsbokføring.

Det benyttes derivater i operasjonelt sikringsøyemed for å minimere renterisiko på fastrenteinstrumenter. Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet, både ved første gangs klassifisering og på løpende basis. Ved virkelig verdisikring, blir verdiendring av den sikrede risiko regnskapsført og endringer fra inngående balanse blir resultatført. Banken har i ubetydelig grad benyttet seg av kontantstrømsikring.

### Øvrige balanseposter eiendeler og gjeld

Alle andre eiendels- og gjeldsposter i balansen, som ikke er finansielle, omfattes ikke av IFRS 9, men øvrig IFRS-regelverk, og er verdsatt til amortisert kost.

Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet på neste side.

## Klassifisering av finansielle eiendeler og finansiell gjeld – desember 2018

	Finansielle eiendeler Beløp i mill. kroner	Gjeldende IFRS/IAS	Finansiell eiendel eller gjeld	Klassifi- sering 2018	Nivå virkelig verdi	Noteopplysninger årsrapport	Saldo morbank 31.12.18	Saldo konsern 31.12.18
B	Konter	IFRS 9	Ja	FVPL	1	Kontantstrømanalyse	160	160
B	Fordringer på sentralbanken	IFRS 9	Ja	FVPL	1	Kontantstrømanalyse	3 626	3 626
A	Lån til finansforetak	IFRS 9	Ja	AC		10	5 976	1 282
A	Nedskrivning lån finansforetak	IFRS 9	Ja	AC		10,14	-	-
A	Boliglån til personkunder	IFRS 9	Ja	AC		11,28	13 898	13 898
A	Boliglån til personkunder som kan selges til boligkredittforetak (webklient)	IFRS 9	Ja	AC		11,28	18 337	18 337
B	Boliglån til personkunder som skal selges til boligkredittforetak (webklient)	IFRS 9	Ja	FVPL	3	11,27,13	1 963	1 963
C	Fastrenteutlån til kunder	IFRS 9, IFRS 13	Ja	FVPL	3	11,27	7 652	7 693
A	Andre lån til personkunder	IFRS 9	Ja	AC		11,28	5 991	8 540
A	Lån til bedriftsmarkedkunder	IFRS 9	Ja	AC		11,28	27 039	30 436
A	Tapsavsetninger utlån	IFRS 9	JA	AC		14	-470	-511
B	Aksjer, trading	IFRS 9, IFRS 13	Ja	FVPL	1	22,30	143	143
B	Aksjer, tilgjengelig for salg med endr over resultat	IFRS 9	Ja	FVPL	3	22,30	-	-
D	Aksjer, tilgjengelig for salg med endr over OCI	IFRS 9	Ja	FVOCI	3	22 30	40	40
B	Aksjer, ikke trading	IFRS 9, IFRS 13	Ja	FVPL	2.3	22,30	4 540	5 092
B	Aksjer, ikke trading fondsobligasjoner	IFRS 9, IFRS 13	Ja	FVPL	2.3	22,30	151	67
B	Likviditetesporteføljen	IFRS 9, IFRS 13	Ja	FVPL	1.2	22,29	12 493	12 493
B	Likviditetesporteføljen, fondsobligasjoner	IFRS 9, IFRS 13	Ja	FVPL	1.2	22,30	67	67
B	Derivater - rentesikring obligasjoner	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	503	503
B	Derivater rentesikring fastrentelån	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	39	39
B	Derivater - rentesikring funding	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	1 070	1 070
B	Derivater - råvaresikring kunder	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	40	40
	<b>Sum finansielle eiendeler</b>						<b>103 258</b>	<b>104 978</b>
	<b>Finansiell gjeld</b>							
A	Gjeld til finansforetak	IFRS 9	Ja	AC		10	188	187
A	Innskudd til kunder med flytende rente	IFRS 9	Ja	AC		35 20	62 752	62 732
A	Innskudd til kunder med fast rente	IFRS 9	Ja	AC		35,20	1 253	1 253
A	Verdipapirgjeld, flytende rente	IFRS 9	Ja	AC		35,20	11 535	11 535
A	Verdipapirgjeld, fast rente	IFRS 9	Ja	AC		36,20	13 600	13 600
B	Tapsavsetninger garantier, kredittammer, komitterte utlån	IFRS 9	Ja	AC		14	35	35
B	Derivater - rentesikring obligasjoner	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	423	423
B	Derivater - rentesikring fastrentelån	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	159	159
B	Derivater - rentesikring kunder	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	2	2
B	Derivater - rentesikring funding	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	252	252
B	Derivater - råvaresikring kunder	IAS 39	Ja	FVPL	2	17,22,27	39	39
A	Ansvarlig lånekapital	IFRS 9	Ja	AC		39,28	1 200	1 200
	<b>Sum finansiell gjeld</b>						<b>91 438</b>	<b>91 417</b>
A	Amortisert kost (AC - Amortized Cost)	Holde for å inndrive kontraktsfestede kontantstrømmer	Rapporterer etter virkelig verdi, men investerer med investeringshorisont som matcher forpliktelsene som kommer itil forfall. Man bruker tilbakebetaling av pålydende eller salg rett før forfall til å gjøre opp gjeld. Selger aldri før dette.					
B	Virkelig verdi over resultat (FVPL - Fair Value Profit and Loss)	For å selge	Investerer uavhengig av forpliktelser, hovedmålet er størst mulig total avkastning i form av kupong og endringer i verdi. Gjør salg i porteføljen når man trenger likviditet for å gjøre opp forpliktelser.					
C	Virkelig verdi over resultat (FVO - Fair Value Option)	For å selge	Investerer uavhengig av forpliktelser, hovedmålet er størst mulig total avkastning i form av kupong og endringer i verdi. Gjør salg i porteføljen når man trenger likviditet for å gjøre opp forpliktelser.					
D	Virkelig verdi over utvidet resultat (FVOCI - Fair Value Other Comprehensive Income)	Holde for å inndrive kontraktsfestede kontantstrømmer og for å selge.	Samme som AC, men selger instrumenter der man mener andre kan gi bedre avkastning frem mot forfall. Matcher gjennomsnittlig durasjon i porteføljen med durasjon på forpliktelser.					

## Note 2 – Regnskapsprinsipper

### **Innregning, fraregning og måling av finansielle eiendeler og forpliktelser**

“Virkelig verdi” er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for overføring av en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

“En finansiell eiendels eller finansiell forpliktelses amortiserte kost” er det beløp som den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen måles til ved førstegangsinnregning, minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering ved en effektiv rentemetode, av enhver differanse mellom dette førstegangsbeløpet og forfallsbeløpet, og minus en eventuell reduksjon (direkte eller ved bruk av en avsetningskonto) for verdifall eller tapsutsatthet.

En “effektiv rentemetode” benyttes til å beregne amortisert kost for en finansiell eiendel eller en finansiell forpliktelse (eller en gruppe av finansielle eiendeler eller finansielle forpliktelser) og for å fordele renteinntekt eller rentekostnad over en relevant periode. Den “effektive renten” er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid, eller over en kortere periode da dette passer, til netto balanseført verdi av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Ved beregning av den effektive renten skal et foretak estimere kontantstrømmer og ta i betraktning alle kontraktsvilkår ved det finansielle instrumentet (for eksempel førtidig betaling, kjøpsopsjoner og tilsvarende opsjoner), men skal ikke ta hensyn til framtidige kredittap. Beregningen omfatter alle honorarer og punkter betalt eller mottatt mellom parter i kontrakten som er en integrert del av den effektive renten, transaksjonsutgifter og alle andre merbetalinger eller rabatter. Det antas at kontantstrømmene og den forventede levetiden til en gruppe av tilsvarende finansielle instrumenter kan estimeres på en pålitelig måte. I de sjeldne tilfellene der det imidlertid ikke er mulig å estimere kontantstrømmene eller den forventede levetiden til et finansielt instrument (eller en gruppe av finansielle instrumenter) på en pålitelig måte, skal foretaket benytte de kontraktsregulerte kontantstrømmene over hele den avtalte løpetiden til det finansielle instrumentet (eller gruppen av finansielle instrumenter).

“Fraregning” er fjerning av en tidligere innregnet finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse fra et foretaks balanseoppstilling. Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen er utløpt, eller når rettighetene til kontantstrømmene fra eiendelen er overført på en slik måte at risiko og avkastning knyttet til eierskapet i det alt vesentlige er overført.

Finansielle forpliktelser fraregnes når de kontraktsmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

Banken har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. I tillegg til salgssummen mottar banken et vederlag i form av løpende provisjoner for lånene. Det foreligger en gjenværende involvering knyttet til solgte utlån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Kredittforetakene kan foreta videresalg av utlån samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene, kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre har banken opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser. Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap til de solgte utlånene er overført. Det innebærer fraregning. Det vises for øvrig til note 13.

Ved tilbakekjøp av egne obligasjoner fraregnes de tilbakekjøpte obligasjoner med resultatføring av forskjellen mellom vederlaget og bokført beløp av tilbakekjøpt obligasjon.

### **Utlån og tap på utlån**

Utlån og fordringer er finansielle eiendeler med betalinger som er faste, eller lar seg fastsette, og som ikke er notert i et aktivt marked. Utlån og fordringer bokføres til virkelig verdi med tillegg av direkte marginale transaksjonskostnader ved førstegangsinnregning, og til amortisert kost etter effektiv rentes metode i etterfølgende perioder. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. I perioder etter første måling verdivurderes utlån til amortisert kost etter effektiv rentemetode, som

et uttrykk for virkelig verdi på utlånet. Fastrentelån øremerkes ved første gangs innregning som vurdert til virkelig verdi med verdiendringer ført mot resultat. Virkelig verdi fastsettes ved at kontraktsmessige, faktiske kontantstrømmer fra kunder neddiskonteres etter konsernets eget fastsatte avkastningskrav iht. faktisk løpetid på lånet. I avkastningskravet inngår også kredittrisiko. Gevinst og tap som skyldes endringer i virkelig verdi føres i resultatregnskapet som verdiendringer. Opptjente renter og over-/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrenteutlånene styres ved bruk av renteswapper som bokføres til virkelig verdi.

### **Tapsnedskrivning utlån**

Etter IAS 39 skulle nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene innregnes basert på forventet kredittap ECL (expected credit loss). Den generelle modellen for nedskrivninger av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for finansielle eiendeler målt til amortisert kost, og som ikke hadde inntrufne tap ved første gangs balanseføring. I tillegg er også lånetilsagn, finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet og leieavtalefordringer omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap i den generelle modellen avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring, skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. 12-måneders forventet tap er det tapet som er forventet å inntreffe over levetiden til instrumentet, men som kan knyttes til begivenheter som inntreffer de første 12 månedene. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig etter førstegangsinnregning skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Forventet kredittap er beregnet basert på nåverdien av alle kontantstrømmer over gjenværende forventet levetid, dvs. forskjellen mellom de kontraktsmessige kontantstrømmer i henhold til kontrakten, og den kontantstrømmen som banken forventer å motta, diskontert med effektiv rente på instrumentet.

I tillegg til den generelle modellen er det egne prinsipper for utstedte, herunder reforhandlede lån som behandles som nye, og kjøpte lån hvor det

er påløpt kredittap ved førstegangs balanseføring. For disse beregnes en effektiv rente som tar hensyn til forventet kredittap, og ved endringer i forventede kontantstrømmer skal endringen diskonteres med den opprinnelig fastsatte effektive renten og resultatføres. For disse eiendelene er det derved ikke behov for å overvåke hvorvidt det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko etter førstegangs balanseføring da forventet tap over hele levetiden uansett skal tas hensyn til.

### **Misligholdte og tapsutsatte engasjementer**

Et engasjement anses som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager, og beløpet er over 1 000 kroner. Et engasjement anses for å være tapsutsatt når det foreligger objektive bevis for at én eller flere tapshendelser har funnet sted, og tapshendelsen har en effekt på den forventede fremtidige kontantstrøm som lar seg anslå på en pålitelig måte.

### **Immaterielle eiendeler**

Immaterielle eiendeler består i hovedsak av goodwill. Immaterielle eiendeler innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av goodwill overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet og reverseres ikke.

### **Eiendom, anlegg og utstyr**

Eiendom, anlegg og utstyr, med unntak av investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom, førsteganginnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan, splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Ved implementering av IFRS 01.01.04 ble alle eiendommer verdiregulert til virkelig verdi. Etter IAS 16 ansees disse eiendommene å ha en estimert anskaffelseskost som tilsvarer verdiregulert beløp på tidspunktet for verdireguleringen. Eiendom, anlegg og utstyr

## Note 2 – Regnskapsprinsipper

som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36, når omstendighetene indikerer det.

### Overtagne eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar konsernet i enkelte tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Overtatte eiendeler som skal realiseres, klassifiseres som beholdninger eller anleggsmidler holdt for salg, og bokføres etter henholdsvis IAS 2 eller IFRS 5. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler, føres som tillegg eller fradrag i tap på utlån.

### Gjeld

Innlån førstegangsinnregnes til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån med flytende rente måles deretter til amortisert kost og eventuell over-/underkurs blir periodisert over løpetiden. Lån til fast rente inngår i sikringsbokføring med neddiskontering etter gjeldende rentekurve. Opsjonen om å benytte virkelig verdi benyttes ikke for konsernets gjeld.

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

### Usikre forpliktelser

Konsernet utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Latente forpliktelser fremgår av note 38. Tapsvurderinger skjer som et ledd i vurderingen av tap på utlån og etter samme prinsipper, og rapporteres sammen med disse, jf. note 11. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser, dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg, og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig.

### Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld, klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og verdsettes til amortisert kost. En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men utsteder har ikke plikt å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og en investor har ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt. Fondsobligasjoner klassifiseres som egenkapital i balansen og verdsettes til amortisert kost.

### Modifiserte eiendeler og forpliktelser

Dersom det gjøres modifiseringer eller endringer i vilkårene til en eksisterende finansiell eiendel eller forpliktelse, behandles instrumentet som en ny finansiell eiendel dersom de reforhandlede vilkårene er vesentlig forskjellig fra de gamle vilkårene. Dersom vilkårene er vesentlig forskjellig fra regnes den gamle finansielle eiendelen eller forpliktelsen, og en ny finansiell eiendel eller forpliktelse innregnes. Generelt vurderes et utlån til å være en ny finansiell eiendel dersom det utstedes ny lånedokumentasjon, samtidig som det foretas ny kredittprosess med fastsettelse av nye lånevilkår.

Dersom det modifiserte instrumentet ikke vurderes å være vesentlig forskjellig fra det eksisterende instrumentet, anses instrumentet regnskapsmessig å være en videreføring av det eksisterende instrumentet. Ved en modifisering som bokføres som en videreføring av eksisterende instrument, diskonteres de nye kontantstrømmene med instrumentets opprinnelige effektive rente og eventuell forskjell mot eksisterende balanseført beløp resultatføres.

### Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på effektiv rentes metode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres over forventet løpetid. For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi, vil markedsrenten klassifiseres som renteinntekt eller -kostnad, mens effekten av renteendringer klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer.

### Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen sluttføres.

### **Konstaterte tap**

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelig, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket av tidligere foretatte individuelle tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger resultatføres.

### **Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta**

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres, med mindre de føres rett mot egenkapital etter prinsippene om sikringsbøkføring. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

### **Skatt**

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Formuesskatt beregnes og kostnadsføres som andre driftskostnader. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser.

Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat. Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Se for øvrig note 26.

### **Pensjoner**

SpareBank 1 Nord-Norge er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov. Konsernet har to typer pensjonsavtaler, én ytelsesbasert ordning og én innskuddsbasert ordning. Ytelsesbasert ordning forvaltes i egen pensjonskasse. Innskuddsbasert pensjonsordningen ble etablert 01.07.06 og alle

nytilsatte etter denne dato meldes inn i denne ordningen. Pensjoner behandles regnskapsmessig i henhold til internasjonale standarder for beregning og bokføring av pensjoner (IAS 19). Se note 25.

### **Segmentrapportering**

Konsernet har ordinær bankdrift i personmarked og bedriftsmarked, som sitt primære rapporteringsformat, og inntekter fra markets og leasing som sitt sekundære rapporteringsformat. Se note 4.

### **Hendelser etter balansedagen**

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det. Hendelser frem til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater, og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige. Slike forhold fremgår i note 44. Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse. Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen. Foreslått utbytte og utdelinger til allmennyttige formål klassifiseres som egenkapital inntil regnskapet er endelig vedtatt.

### **Innføringen av IFRS 9 har resultert i følgende prinsippendringer og effekter**

Det følger i det videre en beskrivelse av de ulike finansielle instrumentene, og hvordan de er klassifisert etter IAS 39 og IFRS 9, med tilhørende beskrivelse av hvilke vurderinger som er lagt til grunn i klassifiseringen.

## Note 2 – Regnskapsprinsipper

### Overgang til IFRS 9

Konsernet har anvendt klassifiseringsbestemmelsene i IFRS 9 for de finansielle eiendeler og gjeld som følger:

EIENDELER			
Instrument/post	Beskrivelse	IAS 39	IFRS 9
P.t lån (lån til såkalt "for tiden" rente, som kan endres av banken innenfor offentlig regulerte frister)	P.t. vilkår er normale vilkår i Norge for utlån til bolig med flytende rente og til deler av bedriftsmarkedet, og vilkårene er normalt standardiserte og gjelder likt for alle utlån av denne typen. Låntagers rett til tidlig innløsning og konkurransen mellom banker gjør at lånenes kontantstrømmer i liten grad vil kunne avvike fra hva som er definert som betaling av renter og hovedstol på gitte datoer i IFRS 9. Bankens vurdering er derfor at disse utlånenes betingelser er konsistent med måling til amortisert kost.	AC	AC
Lån som evt. skal selges til boligkredittforetak	Noen banker i SpareBank 1 Alliansen overfører deler av de utlån som kvalifiserer for overføring til boligkredittselskapene. Utlån som inngår i forretningsmodeller (porteføljer) med utlån som kvalifiserer for overføring holdes derfor både for å motta kontraktmessige kontantstrømmer og for salg.	AC	FVOCI
Lån som skal selges til boligkredittforetak	SpareBank 1 Nord-Norge overfører utvalgte utlån som kvalifiserer for overføring til boligkredittselskapene. Disse lånene holdes derfor for salg.	AC	FVPL
Fastrenteutlån til kunder	I henhold til IFRS 9.B4.1.12(b) er betaling av en rimelig tilleggskompensasjon for tidlig innløsning av et finansielt instrument konsistent med at et instruments kontantstrømmer bare er betaling av rente og hovedstol. Underkurs er ikke en tilleggskompensasjon for tidlig innløsning, men et fradrag i kontantstrømmene som ellers skulle ha vært betalt. Som del av et instruments kontraktmessige vilkår vil derfor muligheten for betaling av underkurs medføre at instrumentet skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.	FVPL (FVO)	FVPL (FVO)
Aksjer, ikke trading	Tilgjengelig for salg-kategorien (TFS) som eksisterer i IAS 39 blir ikke videreført i IFRS 9.	FVPL	FVPL
Likviditetsportefølje	Bankens beholdning av rentebærende verdipapirer er i all hovedsak holdt som likviditetsreserver. Formålet med likviditetsreservene er i mange tilfeller å stille sikkerhet for ordinære repo-transaksjoner og/eller lån i Norges Bank og de ulike porteføljene vil ha en varierende grad av omsetning. Det er varierende grad av omsetning i konsernets likviditetsportefølje. Det er også varierende grad av omsetning innenfor ulike deler av likviditetsporteføljen. Formålet med porteføljen er i mange tilfeller å stille sikkerhet for ordinære repotransaksjoner og lån i Norges Bank. At porteføljen er en likviditetsportefølje medfører derfor ikke nødvendigvis at konsernet har intensjon om å selge instrumentene som inngår i porteføljen, da likviditet sikres gjennom sikkerhetsstillelse og lån i forbindelse med ordinære repotransaksjoner og lån i Norges Bank i stedet for salg av instrumenter som inngår i porteføljen.	FVPL	FVPL
Øvrige porteføljer	Bankens beholdning av rentebærende verdipapirer utover porteføljer definert som likviditetsreserver er i all hovedsak knyttet til kundeaktivitet gjennom SpareBank 1 Nord-Norge Markets. Eventuelle beholdninger av fondsobligasjoner (hybridkapital) er håndtert som egenkapitalinstrument.	FVPL	FVPL
FORPLIKTELSER			
Verdipapirgjeld	Prinsippene for klassifisering og måling av finansielle forpliktelser er i hovedsak som under IAS 39, men under visse forutsetninger skal verdiendringer som skyldes endringer i egen kredittrisiko føres over OCI når virkelig verdi opsjonen er benyttet.	AC	AC
OCI	(Other Comprehensive Income) Utvidet resultatregnskap		
AC	(Amortised cost) Amortisert kost		
FVOCI	(Fair value through OCI) Virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultatregnskap (med reklassifisering)		
FVPL	(Mandatorily fair value through profit and loss) Virkelig verdi med verdiendring over resultatet (pliktig)		
FVPL (FVO)	(Designated fair value through profit and loss - Fair value option). Virkelig verdi med valgt verdiendring over resultatet (opsjon).		

## Overgang til IFRS 9

Følgende tabell viser effekter ved implementering av IFRS 9

KONSERN						
Finansielle instrumenter	Note	Klassifisering etter IAS 39	Klassifisering etter IFRS 9	Balansført beløp etter IAS 39	Balansført beløp etter IFRS 9	Implementerings-effekt
Kontanter og fordringer på sentralbanker		Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet	775	775	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10	Amortisert kost	Amortisert kost	2 655	2 655	0
Utlån til og fordringer på kunder til fast rente	11	Virkelig verdi opsjon	Virkelig verdi opsjon	6 395	6 395	0
Utlån til og fordringer på kunder for salg	11	Amortisert kost	Virkelig verdi over resultatet	4 002	4 002	0
Øvrige utlån til og fordringer på kunder	11	Amortisert kost	Amortisert kost	64 090	64 039	-51
Sertifikater og obligasjoner	29	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet	11 541	11 541	0
Finansielle derivater	17	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet	1 511	1 511	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	30	Tilgjengelig for salg	Virkelig verdi over totalresultat	43	43	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	30	Tilgjengelig for salg	Virkelig verdi over resultatet	18	18	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	30	Virkelig verdi over resultatet (trading)	Virkelig verdi over resultatet	123	123	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	30	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet	86	86	0
Gjeld til kredittinstitusjoner	10	Amortisert kost	Amortisert kost	-434	-434	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	35	Amortisert kost	Amortisert kost	-57 849	-57 849	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	36	Amortisert kost	Amortisert kost	-23 553	-23 553	0
Finansielle derivater	17	Virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi over resultatet	-902	-902	0
Ansvarlig lånekapital	39	Amortisert kost	Amortisert kost	-850	-850	0
<b>TOTAL</b>				<b>7 651</b>	<b>7 600</b>	<b>-51</b>



## Note 2 – Regnskapsprinsipper

### Overgang til IFRS 9

Følgende tabell viser effekter ved implementering av IFRS 9

<b>KONSERN</b>					
<b>Finansielle eiendeler</b>	<b>Note</b>	<b>Balanseført beløp etter IAS 39 31.12.17</b>	<b>Endring som følge av reklassifisering</b>	<b>Endring som følge av ny måling</b>	<b>Balanseført beløp etter IFRS 9 01.01.18</b>
<b>Amortisert kost</b>					
Kontanter og fordringer på sentralbanker		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10	2 656	0	0	2 656
Utlån til og fordringer på kunder	11	68 008	-4 002	-51	63 955
Sertifikater og obligasjoner		0	0	0	0
Finansielle derivater		0	0	0	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser		0	0	0	0
Andre finansielle eiendeler		0	0	0	0
<b>Sum effekt amortisert kost</b>		<b>70 664</b>	<b>-4 002</b>	<b>-51</b>	<b>66 611</b>
<b>Virkelig verdi over resultatet</b>					
Kontanter og fordringer på sentralbanker		775	0	0	775
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kunder	11	6 479	4 002	0	10 481
Sertifikater og obligasjoner	29	11 541	0	0	11 541
Finansielle derivater	17	1 511	0	0	1 511
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	30	209	18	0	227
Andre finansielle eiendeler		0	0	0	0
<b>Sum effekt virkelig verdi over resultatet</b>		<b>20 515</b>	<b>4 020</b>	<b>0</b>	<b>24 535</b>
<b>Virkelig verdi over OCI- med resirkulering</b>					
Kontanter og fordringer på sentralbanker		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kunder		0	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner		0	0	0	0
Finansielle derivater		0	0	0	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser		0	43	0	43
Andre finansielle eiendeler		0	0	0	0
<b>Sum effekt virkelig verdi over OCI- med resirkulering</b>		<b>0</b>	<b>43</b>	<b>0</b>	<b>43</b>
<b>Virkelig verdi over OCI- uten resirkulering (egenkapitalinstrumenter)</b>					
Kontanter og fordringer på sentralbanker		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kunder		0	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner		0	0	0	0
Finansielle derivater		0	0	0	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	30	18	-18	0	0
Andre finansielle eiendeler		0	0	0	0
<b>Sum effekt virkelig verdi over OCI- uten resirkulering</b>		<b>18</b>	<b>-18</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Virkelig verdi over OCI- tilgjengelig for salg</b>					
Kontanter og fordringer på sentralbanker		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		0	0	0	0
Utlån til og fordringer på kunder		0	0	0	0
Sertifikater og obligasjoner		0	0	0	0
Finansielle derivater		0	0	0	0
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	30	43	-43	0	0
Andre finansielle eiendeler		0	0	0	0
<b>Sum effekt virkelig verdi over OCI- tilgjengelig for salg</b>		<b>43</b>	<b>-43</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Sum finansielle eiendeler</b>		<b>91 197</b>	<b>43</b>	<b>-51</b>	<b>91 189</b>

## Overgang til IFRS 9

Følgende tabell viser effekter ved implementering av IFRS 9

### KONSERN

Finansielle forpliktelser	Balanseført beløp etter IAS 39 31.12.17	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Balanseført beløp etter IFRS 9 01.01.18
<b>Amortisert kost</b>				
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	-434	0	0	-434
Innskudd fra og gjeld til kunder	-57 849	0	0	-57 849
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-23 553	0	0	-23 553
Finansielle derivater	0	0	0	0
Ansvarlig lånekapital	-850	0	0	-850
Andre finansielle forpliktelser	0	0	0	0
<b>Sum effekt amortisert kost</b>	<b>-82 686</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-82 686</b>

### Virkelig verdi over resultatet

Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	0	0
Finansielle derivater	-902	0	0	-902
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	0
Andre finansielle forpliktelser	0	0	0	0
<b>Sum effekt virkelig verdi over resultatet</b>	<b>-902</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-902</b>
<b>Sum finansielle forpliktelser</b>	<b>-83 588</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-83 588</b>

### Endring tapsavsetninger

Endring tapsavsetninger	Tapsavsetning etter IAS 39 per 31.12.17	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Tapsavsetning etter IFRS 9 per 01.01.18
Utlån og fordringer og instrumenter holdt til forfall under IAS 39 som skal måles til amortisert kost under IFRS 9	516		20	536
Gjeldsinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg under IAS 39 som skal måles til amortisert kost under IFRS 9	0			0
<b>Sum instrumenter målt til amortisert kost under IFRS 9</b>	<b>516</b>		<b>20</b>	<b>536</b>

Utlån og fordringer og instrumenter holdt til forfall under IAS 39 som skal måles til virkelig verdi over resultat under IFRS 9

Gjeldsinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg under IAS 39 som skal måles til virkelig verdi over resultat under IFRS 9				
<b>Sum instrumenter målt til virkelig verdi over resultat under IFRS 9</b>				
Finansielle garantikontrakter	3		4	7
Lånetilsagn			27	27
<b>Sum finansielle garantier og lånetilsagn</b>	<b>3</b>		<b>31</b>	<b>34</b>
<b>Sum endring tapsavsetninger</b>	<b>519</b>		<b>51</b>	<b>570</b>

## Note 3 – Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

### Tap på utlån og garantier

Banken gjennomgår hele bedriftsmarkedsporteføljen årlig. Store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås kvartalsvis.

Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt mer enn 55 dager, eller dersom de har en særlig dårlig betalingshistorikk.

Det beregnes en misligholdssannsynlighet for hver bedriftskunde, basert på historiske regnskapsdata og anmerkingshistorikk, tilsvarende for privatkunder, og da med utgangspunkt i likningstall og anmerkingshistorikk.

Banken har i dag ni risikoklasser for friske engasjement og to klasser for misligholdte engasjement, basert på misligholdssannsynligheten til hver kunde. Disse 11 klassene deles videre inn i gruppene lav, middels, høy, høyeste risiko, samt mislighold og tap i forhold til misligholdssannsynlighet. Hele porteføljen scores månedlig med bruk av automatisk datafangst, og med utgangspunkt i objektive data.

Banken foretar tapsavsetninger i trinn 3 på lån hvor det har vært vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og det foreligger objektive bevis for tap. Tapsavsetningen består av forventet tap over lånets løpetid på grunn av økt kredittrisiko som følge av mislighold. Slike tapsavsetninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs tapsavsetning. Senere renteendringer tas hensyn til for låneavtaler med flytende rente.

Tapsavsetninger i trinn 1 og 2 beregnes på alle nye lån og lån uten vesentlig høyere kredittrisiko enn ved innvilgelse i form av 12 måneders forventet tap (trinn 1) og på alle lån der det har vært vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, selv om en tapshendelse ikke har skjedd (trinn 2). Forventet tap i trinn 2 består av forventet tap over hele lånets løpetid.

Vurdering av tapsnedskrivninger vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilke relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. I mange tilfeller vil sikkerheter måtte realiseres i lite

likvide markeder og prisfastsettelsen kan derfor være beheftet med betydelig usikkerhet.

### Virkelig verdi av verdipapirer

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet, vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet.

Tilsvarende vil markedsverdier for eiendeler og forpliktelser som bokføres til amortisert kost og som fremkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike verdier vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak for noen få aksjer, er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs. I noen tilfeller der likviditeten er dårlig, og det fremkommer større uforklarte prisbevegelser rundt årsskiftet, vil kursen kunne være fastsatt som volumvektet gjennomsnitt over en tidsperiode, vanligvis desember.

Dersom det ikke har vært representative transaksjoner, har man benyttet andre verdsettelsesmetoder i henhold til verdsettelseshierarkiet etter IFRS 9.

### Virkelig verdi av derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verddivurderingsmodeller, der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I motsatt fall brukes den relevante kjøps- eller salgskurs for å vurdere nettoposisjonen.

For derivater der motpart har svakere kredittrating enn banken, vil prisen reflektere en underliggende kredittrisiko. I den utstrekning markedspriser innhentes med utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette tas hensyn til ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko, amortiseres over løpetiden.

### Immaterielle eiendeler

Nedskrivningstester av immaterielle eiendeler er i hovedsak basert på neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer.

Det vil alltid være betydelig usikkerhet knyttet til kontantstrømestimer, og i noen tilfeller vil også metodene for tilordning av kontantstrømmer til ulike eiendeler være beheftet med usikkerhet.

### Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad i den ytelsesbaserte pensjonsordningen i konsernet er basert på en rekke estimer, herunder avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i G og den generelle utviklingen i antall uføretrygdede og levealder.

Usikkerheten er i stor grad knyttet til bruttoforpliktelsen og ikke til den nettoforpliktelsen som fremkommer i balansen.

Alle estimatavvik føres direkte mot egenkapitalen og fremkommer i oppstilling over andre inntekter og kostnader under utvidede resultatposter, OCI (Other Comprehensive Income).

### Oppkjøp

Oppkjøp av annet selskap regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden, jfr. IFRS 3. Ved oppkjøpsmetoden foretas det en oppkjøpsanalyse med fullstendig merverdiallokering, der kjøpesummen allokeres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, oppføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier (badwill) kan, etter gitte kriterier, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret. Oppkjøpsanalysen kan anses som foreløpig eller endelig.

Oppkjøpsanalysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er etter beste evne underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner mv.

Se også note 33 og 40.

---

## Note 4 – Segmentinformasjon

I henhold til IFRS 8 har SpareBank 1 Nord-Norge følgende segmenter; personmarked, bedrifts-marked, leasing og markets.

Segmentene sammenfaller med den interne rapporteringsstruktur til konsernledelsen. I SpareBank 1 Nord-Norge er konsernledelsen ansvarlig for å evaluere og følge opp segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker i betydningen til IFRS 8.

Prinsipper for innregning og måling i bankens segmentrapportering baseres på regnskapsprinsippene etter IFRS slik de er fastsatt i konsernregnskapet. Eventuelle transaksjoner mellom segmentene gjennomføres på armlengdes avstand.

Under posten annet er aktiviteter som ikke lar seg allokere til segmentene, herunder virksomhet fra enkelte datterselskaper, tilknyttede - og felleskontrollerte selskaper. Banken opererer i et geografisk avgrenset område og rapportering av geografisk informasjon gir lite tilleggsinformasjon. Viktige eiendelsklasser (utlån) er imidlertid fordelt geografisk i egen note under utlån.

## Note 4 – Segmentinformasjon

### KONSERN

31.12.18 Beløp i mill kroner	PM	BM	Markets	SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	Eiendoms- Megler 1 Nord-Norge	SpareBank 1 Finans Nord-Norge	Ufordelt	Totalt
Netto renteinntekter	1 038	635	10	0	0	247	-34	1 896
Netto provisjons- og andre inntekter	644	73	4	159	195	6	-24	1 057
Netto inntekter på finansielle investeringer	4	13	33	0	0	0	413	463
Sum kostnader	923	134	21	137	181	81	-4	1 474
<b>Resultat før tap</b>	<b>762</b>	<b>587</b>	<b>26</b>	<b>22</b>	<b>14</b>	<b>172</b>	<b>359</b>	<b>1 942</b>
Tap	17	8	0	0	0	-3	0	22
<b>Resultat før skatt</b>	<b>745</b>	<b>579</b>	<b>26</b>	<b>22</b>	<b>14</b>	<b>175</b>	<b>359</b>	<b>1 920</b>
Brutto utlån	49 553	25 053	0	0	0	6 257	1 282	82 145
Tapsavsetninger utlån - trinn 3	-32	-96	0	0	0	-34	0	-162
Tapsavsetninger utlån - trinn 2	-28	-106	0	0	0	-23	0	-157
Tapsavsetninger utlån - trinn 1	-23	-149	0	0	0	-20	0	-192
Andre eiendeler	0	5 125	0	94	94	56	19 153	24 522
<b>Sum eiendeler per segment</b>	<b>49 470</b>	<b>29 827</b>	<b>0</b>	<b>94</b>	<b>94</b>	<b>6 236</b>	<b>20 435</b>	<b>106 156</b>
Innskudd fra kunder	34 179	29 806	0	0	0	0	0	63 985
Annen gjeld og egenkapital	15 306	0	0	94	94	6 236	20 441	42 171
<b>Sum egenkapital og gjeld per segment</b>	<b>49 485</b>	<b>29 806</b>	<b>0</b>	<b>94</b>	<b>94</b>	<b>6 236</b>	<b>20 441</b>	<b>106 156</b>

### KONSERN

31.12.17 Beløp i mill kroner	PM	BM	Markets	SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	Eiendoms- Megler 1 Nord-Norge	SpareBank 1 Finans Nord-Norge	Ufordelt	Totalt
Netto renteinntekter	1 049	566	13	0	0	208	-65	1 770
Netto provisjons- og andre inntekter	624	60	7	62	82	0	157	992
Netto inntekter på finansielle investeringer	4	10	28	0	0	0	511	552
Sum kostnader	864	135	-24	49	71	-63	333	1 366
<b>Resultat før tap</b>	<b>813</b>	<b>500</b>	<b>71</b>	<b>13</b>	<b>11</b>	<b>271</b>	<b>269</b>	<b>1 948</b>
Tap	24	22	0	0	0	138	0	184
<b>Resultat før skatt</b>	<b>789</b>	<b>478</b>	<b>71</b>	<b>13</b>	<b>11</b>	<b>133</b>	<b>269</b>	<b>1 764</b>
Brutto utlån	45 676	23 923	0	0	0	5 404	2 748	77 751
Individuelle tapsnedskrivninger (IAS 39)	-11	-267	0	0	0	-30	0	-308
Individuelle tapsnedskrivninger (IAS 39)	-73	-198	0	0	0	-29	0	-300
Andre eiendeler	0	2 087	0	69	80	148	17 659	20 043
<b>Sum eiendeler per segment</b>	<b>45 592</b>	<b>25 545</b>	<b>0</b>	<b>69</b>	<b>80</b>	<b>5 493</b>	<b>20 407</b>	<b>97 186</b>
Innskudd fra kunder	32 304	25 545	0	0	0	0	0	57 849
Annen gjeld og egenkapital	13 288	0	0	69	80	5 493	20 407	39 337
<b>Sum egenkapital og gjeld per segment</b>	<b>45 592</b>	<b>25 545</b>	<b>0</b>	<b>69</b>	<b>80</b>	<b>5 493</b>	<b>20 407</b>	<b>97 186</b>

## Note 5 – Kapitaldekning

### Bakgrunn

Kapitaldekning beregnes og rapporteres i samsvar med EUs kapitalkravsregelverk for banker og verdipapirforetak (CRD IV/CRR).

SpareBank 1 Nord-Norge fikk i januar 2007 tilatelse til å benytte IRB-modeller for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. I februar 2015 fikk banken i tillegg godkjenning for å benytte avansert IRB-metode for foretaksporteføljen. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer.

SpareBank 1 Nord-Norge, og øvrige norske IRB-banker, er underlagt overgangsregler knyttet til størrelsen på risikovektet beregningsgrunnlag. Overgangsreglene innebærer at risikovektet beregningsgrunnlag ikke kan bli lavere enn 80 prosent av risikovektet beregningsgrunnlag etter Basel I. Dette omtales som "Basel I-gulvet". For SpareBank 1 Nord-Norge aktualiseres "Basel I-gulvet" på konsern-nivå, men ikke på morbank-nivå per 31.12.18.

### Regulatoriske kapitalkrav

Per 31.12.18 er det regulatoriske minstekravet til ren kjernekapitaldekning 13,5 %. Dette inkluderer minstekravet på 4,5 %, det samlede bufferkravet på 7,5 %, samt pilar 2-kravet på 1,5 %.

Finanstilsynet har forskjøvet planlagt SREP fra 2018 til 2019, og ny SREP forventes å foreligge i 2019. Finanstilsynets praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov (SREP) er en gruppering av norske finansforetak basert på størrelse, kompleksitet og virkeområde, samt graden av risiko som foretaket representerer for det finansielle systemet. Pilar 2-vedtaket fra SREP 2016 (1,5 %) er følgelig fortsatt gjeldende.

### Kapitalmål

SpareBank 1 Nord-Norge skal til enhver tid være ubestridt solid, samt tilfredsstillende de regulatoriske minstekrav til kapitaldekning. Konsernet har et mål for ren kjernekapitaldekning på ett prosentpoeng over regulatorisk minstekrav, noe som medfører en målsatt ren kjernekapitaldekning på for tiden 14,5 %.

### Behandling av tilknyttede og felleskontrollerte selskaper

I kapitaldekningsrapporteringen for konsernet foretas det proporsjonal konsolidering av eierandelene i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt, BN Bank og SpareBank 1 Kredittkort.

SpareBank 1 ID og SpareBank 1 Asept er i 4. kvartal fusjonert inn i SpareBank 1 Betaling. Bokført verdi av eierandelen i det fusjonerte selskapet går i sin helhet til fradrag i ren kjernekapital. Behandlingen er i henhold til vedtak fra Finansdepartementet (juni 2018).

Bokført verdi av eierandelen i SpareBank 1 Gruppen går til fradrag i ren kjernekapital i henhold til gjeldende kapitalkravsregelverk.

### Endringer i kapitalkravsregelverket

Finansdepartementet besluttet i desember 2018 at det motsykliske kapitalbufferkravet skal øke til 2,5 % med virkning fra 31.12.19. Dette vil øke det regulatoriske minstekravet til ren kjernekapitaldekning med 0,5 prosentpoeng.

Det er i 2019 forventet at "Basel I-gulvet" fjernes, samt at den såkalte "SMB-rabatten" implementeres. Sistnevnte medfører lavere kapitalkrav for lån til små og mellomstore bedrifter. Endelig tidspunkt for implementering av endringene i fortsatt ikke avklart.

Finanstilsynet publiserte oktober 2018 foreslåtte endringer i regelverket for identifisering av systemviktige finansforetak (SIFI). De foreslåtte endringene vil medføre at SNN anses som systemviktig. Kravet til ren kjernekapitaldekning vil da øke med to prosentpoeng, og kravet til uvektet kjernekapitalandel vil øke med ett prosentpoeng til 6 %. Den samlede effekten av bortfall av "Basel I-gulvet" og innføring av SIFI-krav for konsernet er per 31.12.18, alt annet likt, beregnet å medføre en økt buffer mellom rapportert ren kjernekapitaldekning og regulatorisk minimumskrav. Endelig avklaring av de foreslåtte endringene forventes å foreligge i 2019.

Baselkomiteen vedtok i desember 2017 slutføring av "Basel III-regelverket". Regelverket vil innføres i EU i 2022, med overgangsregler frem til 2027. Endelig tidspunkt for implementering i Norge er fortsatt ikke avklart.

## Note 5 – Kapitaldekning

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
1 807	<b>1 807</b>	Eierandelskapital	<b>1 807</b>	1 807
843	<b>843</b>	Overkursfond	<b>843</b>	843
1 980	<b>2 200</b>	Utjevningfond	<b>2 200</b>	1 980
4 770	<b>5 024</b>	SpareBankens fond	<b>5 024</b>	4 770
585	<b>585</b>	Gavefond	<b>585</b>	585
35	<b>42</b>	Urealiserte gevinster på aksjer tilgjengelig for salg	<b>42</b>	35
67	<b>31</b>	Annen egenkapital	<b>1 777</b>	1 749
530	<b>780</b>	Fondsobligasjoner	<b>780</b>	530
10 617	<b>11 312</b>	<b>Sum egenkapital</b>	<b>13 058</b>	12 299
-530	<b>-780</b>	Fondsobligasjoner	<b>-780</b>	-530
		<b>Kjernekapital</b>		
-866	<b>-866</b>	Fradrag for avsatt utbytte	<b>-866</b>	-866
		Justert kjernekapital fra konsoliderte finansinstitusjoner	<b>-100</b>	-36
		Goodwill og immatrielle eiendeler	<b>-113</b>	-87
-23	<b>-25</b>	Justeringer knyttet til regulatoriske filtre	<b>-28</b>	-27
-130	<b>-144</b>	Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	<b>-154</b>	-136
-75	<b>-4</b>	Fradrag for forventet tap IRB utover regnskapsmessige avsetninger	<b>-49</b>	-36
		Fradrag for vesentlige eierandeler i selskaper i finansiell sektor	<b>-511</b>	-589
	<b>-137</b>	Fradrag for ikke vesentlige investeringer i finansiell sektor	<b>-123</b>	
8 993	<b>9 356</b>	<b>Ren kjernekapital</b>	<b>10 334</b>	9 992
530	<b>780</b>	Fondsobligasjonskapital	<b>1 062</b>	869
		Beholdning av egen fondsobligasjonskapital	<b>0</b>	-4
9 523	<b>10 136</b>	<b>Sum kjernekapital</b>	<b>11 396</b>	10 857
		<b>Tilleggskapital</b>		
850	<b>1 200</b>	Tidsbegrenset ansvarlig kapital	<b>1 644</b>	1 328
		Forventet tap utover regnskapsmessige avsetninger		
-61	<b>-136</b>	Fradrag for ansvarlig kapital i andre selskaper i finansiell sektor med vesentlig eierandel	<b>-136</b>	-44
789	<b>1 064</b>	<b>Tilleggskapital</b>	<b>1 508</b>	1 284
10 312	<b>11 200</b>	<b>Ansvarlig kapital</b>	<b>12 904</b>	12 141

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Risikovektet beregningsgrunnlag</b>				
35 250	<b>36 289</b>	Kredittrisiko IRB	<b>38 238</b>	36 969
7 694	<b>8 147</b>	Kredittrisiko unntatt IRB (Standardmetoden)	<b>15 997</b>	14 375
42 944	<b>44 436</b>	<b>Sum kredittrisiko</b>	<b>54 235</b>	51 344
94	<b>66</b>	Gjeldsrisiko	<b>66</b>	94
68	<b>99</b>	Egenkapitalrisiko	<b>99</b>	68
4 112	<b>4 604</b>	Operasjonell risiko (Sjablongmetoden)	<b>5 210</b>	4 026
Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet hos motpart				
411	<b>262</b>	(CVA-tillegg "Credit Valuation Adjustment")	<b>1 081</b>	1 036
47 629	<b>49 467</b>	<b>Risikovektet beregningsgrunnlag IRB</b>	<b>60 691</b>	56 568
		Overgangsordningen - tillegg i forhold til "gulv" etter Basel I	<b>10 476</b>	10 655
47 629	<b>49 467</b>	<b>Risikovektet beregningsgrunnlag</b>	<b>71 167</b>	67 223
		Andel gulvkorleksjon etter Basel I	<b>15 %</b>	16 %
<b>Minimumskrav ansvarlig kapital</b>				
935	<b>936</b>	Engasjement med spesialiserte foretak	<b>1 042</b>	1 026
144	<b>72</b>	Engasjement med øvrige foretak	<b>77</b>	154
352	<b>363</b>	Engasjement med SMB (små og mellomstore bedrifter)	<b>380</b>	362
920	<b>1,026</b>	Engasjement med massemerked	<b>1 496</b>	1 336
65	<b>66</b>	Øvrige engasjement med massemerked	<b>63</b>	66
405	<b>441</b>	Egenkapitalposisjoner	<b>2</b>	13
2 820	<b>2 903</b>	<b>Sum interne målemetoder (IRB)</b>	<b>3 059</b>	2 958
616	<b>652</b>	Engasjement standardmetoden	<b>1 280</b>	1 150
3 436	<b>3 555</b>	<b>Sum kredittrisiko</b>	<b>4 339</b>	4 108
8	<b>5</b>	Gjeldsrisiko	<b>5</b>	8
5	<b>8</b>	Egenkapitalrisiko	<b>8</b>	5
329	<b>368</b>	Operasjonell risiko (Sjablongmetoden)	<b>417</b>	322
33	<b>21</b>	CVA-tillegg	<b>86</b>	83
		Overgangsordning	<b>838</b>	852
3 810	<b>3 957</b>	<b>Minimumskrav ansvarlig kapital</b>	<b>5 693</b>	5 378



## Note 5 – Kapitaldekning

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
		<b>Kapitaldekning</b>		
20,0 %	20,5 %	Kjernekapitaldekning	16,0 %	16,2 %
1,7 %	2,2 %	Tilleggskapitaldekning	2,1 %	1,9 %
21,7 %	22,6 %	Kapitaldekning	18,1 %	18,1 %
18,9 %	18,9 %	Ren kjernekapitaldekning inkl. tilbakeholdt andel av resultat	14,5 %	14,9 %
20,0 %	20,5 %	Kjernekapitaldekning IRB	18,8 %	19,2 %
21,7 %	22,6 %	Kapitaldekning IRB	21,3 %	21,5 %
18,9 %	18,9 %	Ren kjernekapitaldekning IRB inkl. tilbakeholdt andel av resultat	17,0 %	17,3 %
<b>Regulatoriske minimumskrav CRD IV:</b>				
2 143	2 226	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 %	3 203	3 025
<b>Bufferkrav</b>				
1 429	1 484	Systemrisikobuffer, 3 %	2 135	2 017
953	989	Motsyklisk buffer, 2 %	1 423	1 344
1 191	1 237	Bevaringsbuffer, 2,5 %	1 779	1 681
5 715	5 936	<b>Sum regulatorisk krav til ren kjernekapital etter bufferkrav, 7,5 %</b>	<b>8 540</b>	<b>8 067</b>
714	742	Pilar 2-krav, 1,5 %	1 068	1 008
6 430	6 678	<b>Sum regulatorisk krav til kjernekapital, 13,5 %</b>	<b>9 608</b>	<b>9 075</b>
2 563	2 678	<b>Tilgjengelig ren kjernekapital</b>	<b>726</b>	<b>917</b>

### Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)

31.12.17	31.12.18	Eksporeringsmål	31.12.18	31.12.17
95 337	104 042	Balanseposter	153 058	147 202
3 168	3 174	Poster utenom balanse	4 652	4 486
-21	-25	Øvrige justeringer	-33	-34
98 484	107 191	<b>Sum eksponeringsmål</b>	<b>157 677</b>	<b>151 654</b>
9 523	10 136	Kjernekapital	11 396	10 857
9,7 %	9,5 %	<b>Uvektet kjernekapitalandel</b>	<b>7,2 %</b>	<b>7,2 %</b>

## Note 6 – Finansiell risikostyring

### Risikoeksponering: Definisjon og opphav

SpareBank 1 Nord-Norge er gjennom sin virksomhetsutøvelse eksponert for ulike typer risiko. De mest sentrale risikoene er:

#### Kredittrisiko

Risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser i henhold til avtale. I et låneforhold består kredittrisiko i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen.

Kredittrisiko oppstår som følge av og er primært knyttet til:

- Finansiering/utlån til privatmarked.
- Finansiering/utlån til bedriftsmarked.

Konsernet har i tillegg kredittrisiko tilknyttet plasseringer i rentebærende verdipapirer. Dette er nærmere beskrevet under "Markedsrisiko" nedenfor.

#### Likviditets- og finansieringsrisiko

Risikoen for at konsernet ikke er i stand til å kunne innfri sine forpliktelser ved forfall, samt risikoen for at konsernet ikke klarer å møte sine likviditetsforpliktelser uten at kostnaden ved dette øker betydelig.

Likviditets- og finansieringsrisiko oppstår som følge av og er primært knyttet til:

- Ulik løpetid og forfall på aktiva og passiva.
- Avhengighet av kapitalmarkedet.
- Regulatoriske endringer.

#### Markedsrisiko

Risiko for verdiendringer på eiendeler/finansielle posisjoner som følge av endringer i markedsverdi, herunder endringer i priser på obligasjoner/sertifikater, endringer i aksjekurser, rentenivå og valutakurser.

Markedsrisiko oppstår som følge av og er primært knyttet til:

- Forvaltning (herunder også beholdning) av likviditetsreserver.
- Endring i rentenivå som påvirker både aktiva og passiva.
- Endring i valutakurser som påvirker både aktiva og passiva.
- Endring i aksjekurser som påvirker aktiva.
- Kundevirksomhet innen rente- og valutahandel.

#### Eierisiko

Risikoen for at konsernet blir påført et negativt resultat fra eierposter i strategisk eide selskap, eller at konsernet må tilføre ny egenkapital til strategisk eide selskap.

Eierisiko oppstår som følge av og er knyttet til eierskapet i strategisk viktige selskaper.

#### Operasjonell risiko (inkludert compliance-risiko, omdømmerisiko mv.)

Risiko for at mennesker, prosesser, systemer eller eksterne hendelser hindrer konsernets evne til å oppfylle sine mål. Operasjonell risiko er en funksjon av interne kontroller, ansattes adferd, prosesseffektivitet, tilsyn med tredjeparter, fysisk sikkerhet og krise- og kontinuitetsplanlegging mv.

Operasjonell risiko oppstår som følge av og er knyttet til blant annet (ikke uttømmende):

- Prosesser og systemer.
- Teknologirisiko (Cyber, IT).
- Regulatoriske krav.

#### Forsikringsrisiko

Risiko som oppstår som følge av forsikringsaktiviteter i konsernet, og de svingninger dette gir i konsernets resultat.

Forsikringsrisiko oppstår som følge av eierskapet i SpareBank 1 Gruppen.

#### Pensjonsrisiko

Risiko som oppstår som følge av endringer i variabler som påvirker konsernets forpliktelser knyttet til fremtidige pensjonsutbetalinger.

Pensjonsrisiko oppstår som følge av at konsernet har ytelsesbaserte pensjonsordninger.

#### Systemrisiko

Risiko for at finansiell ustabilitet gir forstyrrelser i tilbudet av finansielle tjenester av et omfang som kan føre til betydelige negative virkninger på produksjon og sysselsetting.

Systemrisiko oppstår som følge av karakteristika ved det finansielle systemet som konsernet opererer i.

## Note 6 – Finansiell risikostyring

### Overdreven gjeldsoppbygging

Risikoen for at andel fremmedfinansiering på konsernets balanse blir for høy i forhold til konsernets egenkapital.

Risikoen for overdreven gjeldsoppbygging kan oppstå som følge av at konsernets kredittmodeller estimerer for lave risikovekter sett opp mot den reelle risikoen i kredittengasjementene.

### Forretningsrisiko

Risiko for uventede inntekts- og kostnads-svingninger som følge av konsernets virksomhet, eller endringer i eksterne forhold som markeds-situasjonen eller myndighetenes reguleringer. Sistnevnte gjelder spesielt fall i inntekter som følge av økt konkurranse, endring i rammebetingelser eller annen endring i forretningsgrunnlaget samt endring i kostnadsbildet som man ikke klarer å kompensere gjennom andre kostnadsreducerende eller inntektsøkende tiltak.

Forretningsrisiko oppstår som følge av og er knyttet til blant annet (ikke uttømmende):

- Forretningsmodell.
- Markedssituasjon.
- Strategiske satsninger.
- Makroøkonomiske forhold.
- Regulatoriske rammebetingelser.

## Styring og kontroll av konsernets risikoeksponering

### Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Nord-Norge

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Nord-Norge skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og den skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- I størst mulig grad å prise produkter i tråd med den underliggende risikoen.
- Å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategi.
- Å utnytte synergi- og diversifiseringseffekter.
- Å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.

### Rammeverket for styring og kontroll

Det er etablert et rammeverk for styring og kontroll av konsernets risikoeksponering. Dette omfatter både enkeltrisikoeer og den samlede risikoeksponeringen, og innbefatter:

- Styrende dokumenter.
- Organisering og ansvarsforhold.
- Systemstøtte og målemetoder.
- Overvåking og rapportering.

### Risikostrategi

Konsernets risikostrategi definerer hvilken risiko konsernet er villig til å ta for å nå sine strategiske mål, samt hvordan risikoen skal styres og følges opp. Risikostrategien vedtas av styret, og er basert på følgende:

- Kartlegging og vurdering av konsernets risikoeksponering.
- Beregning av konsernets risikoevne.

### Definering av konsernets risikovilje

Det er et bærende prinsipp at konsernets risikonivå skal være innenfor konsernets risikoevne og -vilje. Konsernet skal aldri være i brudd med nivåene for risikovilje når disse er definert som risikorammer. Risikostrategien setter retning for underliggende strategier, policyer, rutiner og retningslinjer på hvert enkelt risikoområde.

Det er nedenfor gitt en nærmere beskrivelse av styring og kontroll innenfor de risikoområdene som i størst grad eksplisitt påvirker regnskapet per 31.12.18.

### Kredittrisiko

Kredittrisiko styres gjennom konsernets rammeverk for kredittinnvilgelse, engasjementsoppfølging og porteføljestyling. Dette innbefatter blant annet risikorammer, måltall, bransjespesifikke policykrav, fullmaktstrukturer, kredittmodeller, samt løpende måling, overvåking og rapportering. Konsernet har særlig fokus på konsentrasjonsrisiko og porteføljekvalitet i utlånsporteføljen, herunder oppfølging av dette både ved kredittinnvilgelse og i den løpende porteføljestylingen. Etablert styring og kontroll skal underbygge konsernets risikovilje på området.

SpareBank 1 Nord-Norge har, i samarbeid med SpareBank 1-alliansen, utviklet egne kredittmodeller som benyttes ved:

- Beregning av kapitalkrav for kredittrisiko (IRB)
- Kredittinnvilgelse.
- Engasjementsoppfølging.
- Porteføljestyling.
- Beregning av forventet kreditttap (ECL).

Modellene baserer seg på tre hovedkomponenter:

- 1) Sannsynlighet for mislighold (PD): Kundene blir klassifisert i risikoklasse ut fra sannsynligheten for at kunden skal misligholde sine forpliktelser i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynligheten for mislighold beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall, samt ikke-finansielle kriterier som adferd og alder. For å gruppere kundene etter misligholds-sannsynlighet benyttes det ni risikoklasser (A-I). I tillegg har konsernet to risikoklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.
- 2) Eksponering ved mislighold (EAD): En beregnet størrelse som angir den forventede eksponeringen mot kunden ved mislighold.
- 3) Tapsgrad ved mislighold (LGD): En beregnet størrelse som angir hvor mye konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Vurderingen tar hensyn til realisasjonsverdien av de sikkerhetene kundene har avgitt, og de kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement. Disse størrelsene fastsettes på bakgrunn av egne erfaringer over tid. Det benyttes syv klasser (1-7) for klassifisering i henhold til sikkerhetsdekning.

Kredittmodellene etterprøves (valideres) og videreutvikles løpende. Det foretas årlig en kvantitativ og en kvalitativ validering. I den kvantitative valideringen foretas det en vurdering av om modellenes estimater og forutsetninger fungerer som forutsatt. I den kvalitative valideringen foretas den vurdering om IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det utgjør en sentral del av konsernets risikostyring og beslutningstaking.

For ytterligere informasjon vises det til relaterte noter og konsernets pilar 3 rapport.

### Likviditets- og finansieringsrisiko

Likviditets- og finansieringsrisiko styres gjennom konsernets rammeverk på området. Dette innbefatter blant annet risikorammer, måltall, samt løpende måling, overvåking og rapportering. Konsernet har særlig fokus på forutsigbarhet og stabilitet i likviditeten og finansieringen. Etablert styring og kontroll skal underbygge konsernets risikovilje på området.

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde. Per 31.12.18 er innskuddsdekningen (ekskudert formidlingslån) 79 %. Øvrig finansiering består av innlån i form av obligasjoner med fortrinnsrett gjennom SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, senior usikrede obligasjoner, samt ansvarlig lån og fondsobligasjoner.

SpareBank 1 Nord-Norge har et bevisst og aktivt forhold til norske og utenlandske aktører i kapitalmarkedet (Investor Relations), herunder eiere, potensielle investorer, analytikere og andre som har interesse i og for konsernet. SpareBank 1 Nord-Norge søker en finansieringsstruktur som er veldiversifisert innenfor gitte rammer både med hensyn på marked, produkt og forfall.

Andelen finansiering i utenlandsk valuta har økt de siste årene. Konsernet har god kapasitet på finansiering i norske kroner, men periodevis lav likviditet i det norske markedet gjør at konsernet finner det risikoreduserende å være aktiv i alternative markeder for utstedelse av verdipapirgjeld. For å sikre god tilgang til dette kapitalmarkedet, har banken rating fra Moodys og Fitch. Bankens langsiktige rating hos Moody's er A1 med "negative outlook", mens Fitch sin rating er A med "stable outlook". Videre har banken et felles EMTN-låneprogram for opptak av gjeld i utenlandsk valuta sammen med SpareBank 1 Østlandet og SpareBank 1 SMN.

Liquidity Coverage Ratio (LCR) er et av likviditetsområdets mest sentrale styringsparametere. Kravet til LCR innebærer at konsernet til enhver tid skal ha en likviditetsreserve på minst 100 %, det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Det regulatoriske minimumskravet til total LCR er 100 %. Per 31.12.18 var total LCR 172 %.

Nøkkeltallet Net Stable Funding Ratio (NSFR) benyttes til å vurdere hvorvidt konsernet er tilstrekkelig langsiktig finansiert. NSFR defineres som tilgjengelig stabil finansiering relativt til nødvendig

## Note 6 – Finansiell risikostyring

stabil finansiering. Det er ikke implementert et regulatorisk minstekrav til NSFR i Norge, men Finanstilsynet forventer at norske banker bør ha en NSFR på minst 100 %. Per 31.12.18 var total NSFR 111 %.

For ytterligere informasjon vises det til relaterte noter og konsernets pilar 3 rapport.

### Markedsrisiko

Markedsrisiko styres gjennom konsernets rammeverk på området. Dette innbefatter blant annet risikorammer, samt løpende måling, overvåking og rapportering. Konsernet har en konservativ tilnærming til risikoeksponeringen på området, herunder tar konsernet i liten grad posisjoner i verdipapirer og finansielle instrumenter med henblikk på videresalg eller for på kort sikt å dra fordel av pris eller rentevariasjoner. Hovedregelen er at konsernet skal begrense markedsrisiko gjennom aktiv bruk av sikringsinstrumenter. Udekket risiko skal kun forekomme innenfor egne tildelte rammer. Etablert styring og kontroll skal underbygge konsernets risikovilje på området.

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Renterisikoen måles ved å simulere hvordan ulike vridninger i rentekurven påvirker konsernets posisjoner. Konsernets renterisiko er i hovedsak kort og anses som lav.

Kredittspreadrisiko defineres som risikoen for tap som følge av økning i kredittspreader på rentebærende papirer som konsernet har investert i. Konsernet er hovedsakelig eksponert mot kredittspreadrisiko gjennom forvaltning av likviditetsporteføljen som består av obligasjoner og sertifikater med lav risiko. Tapspotensialet tilknyttet kredittspreadrisiko beregnes ved bruk av metodikk beskrevet i Finanstilsynets rundskriv 12/2016.

Valutarisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Rammene for valuta-kursrisiko er uttrykt ved rammer for samlet netto valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta. Tapspotensialet tilknyttet valutarisiko beregnes ved bruk av metodikk beskrevet i Finanstilsynets rundskriv 12/2016.

Aksjerisiko er risikoen for tap som oppstår som følge verdiendringer på egenkapitalposisjoner som konsernet har investert i. Tapspotensialet tilknyttet aksjerisiko beregnes ved bruk av metodikken beskrevet i Finanstilsynets rundskriv 12/2016. Konsernets eksponering mot aksjer har blitt gradvis redusert de siste årene som følge av rendyrkning av kjernevirksomhet.

For ytterligere informasjon vises det til relaterte noter og konsernets pilar 3 rapport.

### Eierrisiko

Eierrisiko styres gjennom aktiv styredeltakelse i en rekke av de deleide selskapene. SpareBank 1 Nord-Norge har i hovedsak eierrisiko gjennom eierandelene i SpareBank 1 Gruppen AS (19,5 %), BN Bank ASA (23,5 %), SpareBank 1 Boligkreditt AS (17,82 %), SpareBank 1 Næringskreditt AS (13,97 %), Sparebank 1 Banksamarbeidet DA (17,74 %), SpareBank 1 Kredittkort AS (17 %), SpareBank 1 Betaling AS (18,57 %), SMB Lab AS, BETR AS (20 %) og SpareBank 1 Markets (12,2 %).

Tapspotensialet tilknyttet eierrisiko beregnes ved bruk av ulike tilnærminger, og tar blant annet utgangspunkt i Finanstilsynets metodikk for eierisiko og aksjerisiko i rundskriv 12/2016.

For ytterligere informasjon vises det til relaterte noter og konsernets pilar 3 rapport.

## Note 7 – Kredittrisikoeksponering for hver interne risikorating

SpareBank 1 Nord-Norge benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. Utover misligholdssannsynlighet, benytter banken vurdert verdi av sikkerheter som et element i gruppering av kunder etter risiko. Fordeling skjer ved tilordning av sikkerheter til det enkelte utlån. Misligholdssannsynlighet og sikkerhetsklasse grupperer deretter den enkelte kunde inn i risikogrupper, som vist nedenfor. Klassifiseringsmatrisen omfatter 77 risikoklasser i forhold til sannsynlighet for mislighold og sikkerhetsdekning. Eksponeringene er gruppert etter totalt engasjement. Totalt engasjement er summen av saldo lån, garantiramme, ramme på kreditt samt påløpte renter.

<b>Morbank</b>	<b>Gjennomsnittlig usikret eksponering i %</b>	<b>Gjennomsnittlig usikret eksponering i %</b>	<b>Totalt beløp</b>	<b>Totalt beløp</b>
Beløp i mill kroner	<b>2018</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
Svært lav risiko	0,3 %	0,4 %	38 701	38 150
Lav risiko	1,1 %	1,4 %	23 054	21 766
Middels risiko	1,7 %	1,4 %	21 112	18 720
Høy risiko	0,1 %	0,1 %	2 504	2 151
Svært høy risiko	0,1 %	0,2 %	1 513	1 504
Misligholdt og nedskrevet	0,0 %	0,0 %	400	951
<b>Totalt</b>	<b>3,3 %</b>	<b>3,5 %</b>	<b>87 284</b>	<b>83 242</b>

<b>Konsern</b>	<b>Gjennomsnittlig usikret eksponering i %</b>	<b>Gjennomsnittlig usikret eksponering i %</b>	<b>Totalt beløp</b>	<b>Totalt beløp</b>
Beløp i mill kroner	<b>2018</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
Svært lav risiko	0,3 %	0,4 %	36 584	35 761
Lav risiko	1,0 %	1,4 %	24 503	22 865
Middels risiko	1,9 %	1,6 %	22 263	20 416
Høy risiko	0,1 %	0,1 %	2 886	2 505
Svært høy risiko	0,2 %	0,2 %	1 823	1 762
Misligholdt og nedskrevet	0,0 %	0,0 %	449	909
<b>Totalt</b>	<b>3,5 %</b>	<b>3,7 %</b>	<b>88 508</b>	<b>84 218</b>

## Note 8 – Maksimal kreditrisikoeksponering

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kreditrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto, etter eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger. For maksimal kreditteksponering i balansen hensyntatt pantstillelser er denne vist netto for 2018. For øvrig informasjon henvises det til Pilar 3-rapport.

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Maksimal kreditteksponering i balansen</b>				
775	<b>3 786</b>	Fordringer på sentralbanker	<b>3 786</b>	775
7 173	<b>5 976</b>	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	<b>1 282</b>	2 748
62 731	<b>65 265</b>	Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	<b>71 207</b>	68 068
6 935	<b>9 615</b>	Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	<b>9 656</b>	6 935
11 541	<b>12 560</b>	Sertifikater og obligasjoner	<b>12 560</b>	11 541
1 511	<b>1 653</b>	Finansielle derivater	<b>1 653</b>	1 511
90 666	<b>98 855</b>	<b>Sum brutto maksimal kreditrisikoeksponering i balansen</b>	<b>100 144</b>	91 578
<b>Maksimal kreditteksponering utenfor balansen</b>				
1 259	<b>1 171</b>	Betingete forpliktelse (garantier)	<b>1 171</b>	1 152
5 144	<b>5 258</b>	Ubenyttede kreditter	<b>5 193</b>	5 315
3 102	<b>2 074</b>	Lånetilsagn (kommitteringer)	<b>2 092</b>	3 110
9 505	<b>8 503</b>	<b>Sum maksimal kreditrisikoeksponering utenfor balansen</b>	<b>8 456</b>	9 577
100 171	<b>107 358</b>	<b>Total kreditrisikoeksponering</b>	<b>108 600</b>	101 155
<b>Maksimal kreditteksponering i balansen hensyntatt pantstillelser</b>				
775	<b>3 786</b>	Fordringer på sentralbanker	<b>3 786</b>	775
7 173	<b>5 976</b>	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	<b>1 282</b>	2 748
3 557	<b>4 808</b>	Utlån til og fordringer på kunder	<b>4 748</b>	4 148
11 541	<b>12 560</b>	Sertifikater og obligasjoner	<b>12 560</b>	11 541
1 511	<b>1 653</b>	Finansielle derivater	<b>1 653</b>	1 511
24 557	<b>28 783</b>	<b>Sum maksimal kreditrisikoeksponering i balansen</b>	<b>24 029</b>	20 723
<b>Bankaktiviteter geografisk</b>				
11 536	<b>13 372</b>	Finnmark	<b>14 548</b>	12 542
27 290	<b>30 973</b>	Nordland	<b>33 177</b>	29 201
11 183	<b>11 625</b>	Øvrige Norge	<b>12 244</b>	11 766
27 202	<b>28 583</b>	Troms inkl Svalbard	<b>25 856</b>	24 611
403	<b>88</b>	Utlandet	<b>105</b>	406
77 614	<b>84 642</b>	<b>Totalt</b>	<b>85 931</b>	78 526
<b>Aktiviteter kapitalmarked geografisk</b>				
10 049	<b>10 433</b>	Norge	<b>10 433</b>	10 049
2 996	<b>3 771</b>	Europa/Asia	<b>3 771</b>	2 996
7	<b>9</b>	USA	<b>9</b>	7
13 052	<b>14 213</b>	<b>Totalt</b>	<b>14 213</b>	13 052
90 666	<b>98 855</b>	<b>Total kreditteksponering i balansen fordelt geografisk</b>	<b>100 144</b>	91 578

SpareBank 1 Nord-Norge benytter sikkerheter for å redusere kredittrisiko. De vanligste sikkerhetene i personmarked er fast eiendom, sikkerheter i bedriftsmarkedet er næringseiendom, skip og fartøy, i tillegg til pant i øvrige eiendeler. Følgende tabell beskriver kredittrisiko for boliglån til privatkunder. LTV står for "loan to value", og angir hvor mye lån en har i forhold til verdien på pantet. LTV beregnes som forholdet mellom lånets bruttobeløp - eller beløpet forpliktet til låneforpliktelser - til verdien av sikkerheten. Verdivurderingen av sikkerheten utelukker eventuelle justeringer for å skaffe og selge sikkerheten. Verdien av sikkerheten for boliglån er basert på sikkerhetsverdien ved opprinnelse oppdatert basert på endringer i boligprisindikatorerne. Denne tabellen er kun oppgitt på morbank.

LTV - boliglånskunder		
Intervaller Beløp i mill. kroner	2018	2017
< 50 %	7 194	7 457
50% - 70 %	15 173	14 312
70 % - 90 %	21 890	19 123
90% - 100%	1 193	1 071
> 100 %	1 517	1 405
<b>Sum brutto utlån PM</b>	<b>46 967</b>	<b>43 368</b>

### Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er risiko som oppstår ved høy samlet eksponering på en enkelt motpart eller utsteder av sikkerhet. Konsentrasjonsrisikoen kan også være knyttet til motparter med virksomhet innen samme bransje eller geografisk område. For mer informasjon henvises det til Pilar 3-rapporten for SpareBank 1 Nord-Norge. Formidlingslånene til Sparebank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt er solgt og fraregnet i balansen.

IAS 39	IFRS 9	IFRS 9	Utlån fordelt på produkt	IFRS 9	IFRS 9	IAS 39
31.12.17	01.01.18	31.12.18	Beløp i mill. kroner	31.12.18	01.01.18	31.12.17
			Leiefinansieringsavtaler (finansiell leasing) <sup>1)</sup>	3 220	2 782	2 782
6 148	6 148	6 581	Kasse-/drifts- og brukskreditter	6 657	6 150	6 150
1 770	1 770	1 690	Byggelån	1 690	1 770	1 770
68 921	68 921	72 585	Nedbetalingslån	70 578	67 049	67 049
76 839	76 839	80 856	<b>Brutto utlån og fordringer på kunder</b>	<b>82 145</b>	77 751	77 751
			<b>Herav ansvarlig lånekapital</b>			
61	61	136	Ansvarlig kapital i kredittinstitusjoner	136	45	45
61	61	136	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	136	45	45
			<b>Utlån til ansatte</b>			
1 205	1 205	1 222	Lån til ansatte	1 222	1 205	1 205
			<b>Formidlingslån</b>			
30 482	30 482	32 828	Utlån fraregnet og overført til SpareBank1 Boligkreditt	32 828	30 482	30 482
		426	Utlån fraregnet og overført til SpareBank1 Næringskreditt	426		
30 482	30 482	33 254	<b>Brutto formidlingslån fraregnet</b>	<b>33 254</b>	30 482	30 482
107 321	107 321	114 110	<b>Brutto utlån inklusive formidlingslån</b>	<b>115 399</b>	108 233	108 233

1) Se neste side for leiefinansieringsavtaler.



## Note 8 – Maksimal kreditrisikoeksponering

### Leiefinansieringsavtaler

1) Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler	31.12.18	31.12.17
– Forfall innen 1 år	470	114
– Forfall 1 - 5 år	786	1 649
– Forfall etter 5 år	2 177	1 198
<b>Totalt</b>	<b>3 433</b>	<b>2 961</b>
Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	-213	-179
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	3 220	2 782
Netto investeringer i finansielle leieavtaler		
– Forfall innen 1 år	441	107
– Forfall 1 - 5 år	737	1 550
– Forfall etter 5 år	2 042	1 125
<b>Totalt</b>	<b>3 220</b>	<b>2 782</b>

31.12.17		31.12.18		Utlån fordelt på geografiske områder	31.12.18		31.12.17	
Brutto andel	Utlån	Brutto andel	Utlån		Utlån	Brutto andel	Utlån	Brutto andel
15 %	11 308	15 %	12 461	Beløp i mill kroner				
				Finnmark	13 630	17 %	12 314	16 %
				Troms inkl. Svalbard	28 947	35 %	31 461	40 %
				Nordland	31 021	38 %	25 602	33 %
				Øvrige fylker i Norge	8 444	10 %	8 271	11 %
				Utlandet	103	0 %	103	0%
100 %	76 839	100 %	80 856	<b>Sum brutto utland</b>	<b>82 145</b>	<b>100 %</b>	<b>77 751</b>	<b>100 %</b>

## Note 9 – Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

SpareBank1 Nord-Norge benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kreditt risiko i porteføljen. For mer informasjon se Pilar 3 rapporten. Porteføljen er oppgitt på brutto utlån og finansielle investeringer.

### MORBANK

2018 Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Totalt
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5 976						5 976

#### Utlån til og fordringer på kunder

Privatmarked	23 998	16 397	5 681	337	415	139	46 967
Bedriftsmarked	6 218	5 118	13 386	1 849	957	261	27 789
Offentlig	37	87				0	124
<b>Sum</b>	<b>36 229</b>	<b>21 602</b>	<b>19 067</b>	<b>2 186</b>	<b>1 372</b>	<b>400</b>	<b>80 856</b>

#### Finansielle investeringer

Noterte statsobligasjoner	703						703
Noterte andre obligasjoner	11 584	0	11	20	-		11 615
Unoterte obligasjoner	125	0	115	2	-		242
<b>Sum</b>	<b>12 412</b>	<b>0</b>	<b>126</b>	<b>22</b>	<b>0</b>		<b>12 560</b>

<b>Totalt</b>	<b>48 641</b>	<b>21 602</b>	<b>19 193</b>	<b>2 208</b>	<b>1 372</b>	<b>400</b>	<b>93 416</b>
Andel	52 %	23 %	21 %	2 %	2 %	0 %	100 %

### MORBANK

2017 Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Totalt
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7 058				23	92	7 173

#### Utlån til og fordringer på kunder

Privatmarked	22 992	13 641	5 876	299	375	185	43 368
Bedriftsmarked	5 363	6 104	11 678	1 469	856	674	26 144
Offentlig		154					154
<b>Sum</b>	<b>35 413</b>	<b>19 899</b>	<b>17 554</b>	<b>1 768</b>	<b>1 254</b>	<b>951</b>	<b>76 839</b>

#### Finansielle investeringer

Noterte statsobligasjoner	821						821
Noterte andre obligasjoner	9 708		10	54			9 772
Unoterte obligasjoner	757		132	59			948
<b>Sum</b>	<b>8 716</b>	<b>208</b>	<b>1 175</b>	<b>34</b>	<b>31</b>		<b>11 541</b>

<b>Totalt</b>	<b>44 129</b>	<b>20 107</b>	<b>18 729</b>	<b>1 802</b>	<b>1 285</b>	<b>951</b>	<b>88 380</b>
Andel	50 %	23 %	21 %	3 %	2 %	1 %	100 %

## Note 9 – Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

### KONSERN

2018 Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Totalt
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 282						1 282

#### Utlån til og fordringer på kunder

Privatmarked	25 719	16 777	5 969	388	492	208	49 553
Bedriftsmarked	6 970	6 187	14 410	2 179	1 189	241	31 176
Offentlig	48	86				0	134
<b>Sum</b>	<b>34 019</b>	<b>23 050</b>	<b>20 379</b>	<b>2 567</b>	<b>1 681</b>	<b>449</b>	<b>82 145</b>

#### Finansielle investeringer

Noterte statsobligasjoner	703						703
Noterte andre obligasjoner	11 584	0	11	20			11 615
Unoterte obligasjoner	125	0	115	2			242
<b>Sum</b>	<b>12 412</b>		<b>126</b>	<b>22</b>			<b>12 560</b>

<b>Totalt</b>	<b>46 431</b>	<b>23 050</b>	<b>20 505</b>	<b>2 589</b>	<b>1 681</b>	<b>449</b>	<b>94 705</b>
Andel	49 %	24 %	22 %	3 %	2 %	0 %	100 %

### KONSERN

2017 Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Totalt
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 656					92	2 748

#### Utlån til og fordringer på kunder

Privatmarked	24 464	13 994	6 201	349	455	213	45 676
Bedriftsmarked	6 078	6 902	12 865	1 680	1 034	604	29 163
Offentlig		164					164
<b>Sum</b>	<b>33 198</b>	<b>21 060</b>	<b>19 066</b>	<b>2 029</b>	<b>1 489</b>	<b>909</b>	<b>77 751</b>

#### Finansielle investeringer

Noterte statsobligasjoner	821						821
Noterte andre obligasjoner	9 708		10	54			9 772
Unoterte obligasjoner	757		132	59			948
<b>Sum</b>	<b>11 286</b>	<b>0</b>	<b>142</b>	<b>113</b>	<b>0</b>		<b>11 541</b>

<b>Totalt</b>	<b>44 484</b>	<b>21 060</b>	<b>19 208</b>	<b>2 142</b>	<b>1 489</b>	<b>909</b>	<b>89 292</b>
Andel	50 %	24 %	22 %	2 %	1 %	1 %	100 %

## Note 10 – Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld

Utlån til kredittinstitusjoner måles til amortisert kost i samsvar med IFRS 9. Amortisert kost innebærer verdifastsettelse etter opprinnelige avtalte kontantstrømmer, justert for forventet tap i ECL modellen.

MORBANK				KONSERN				
31.12.17	Gj.snittlig rentesats % *	31.12.18	Gj.snittlig rentesats % *	Beløp i mill kroner	31.12.18	Gj.snittlig rentesats % *	31.12.17	Gj.snittlig rentesats % *
<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>								
520	0,70 %	450	0,39 %	Utlån til og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	450	0,39 %	520	0,70 %
6 561	1,99 %	5 526	1,82 %	Utlån til og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	832	1,82 %	2 136	1,90 %
7 081	1,82 %	5 976	1,70 %	<b>Totalt</b>	<b>1 282</b>	<b>1,70 %</b>	2 656	1,53 %
<b>Spesifisert på de vesentligste valutasorter</b>								
6 601		5 765		NOK	1 071		2 176	
4		10		GBP	10		4	
348		185		EUR	185		348	
123		6		USD	6		123	
1		2		SEK	2		1	
4		8		Andre valutasorter	8		4	
7 081		5 976		<b>Totalt</b>	<b>1 282</b>		2 656	
<b>Gjeld til kredittinstitusjoner</b>								
11	13,78 %	13	10,39 %	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	13	10,39 %	11	12,50 %
425	0,41 %	175	0,95 %	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	174	0,95 %	423	0,41 %
436	0,88 %	188	1,87 %	<b>Totalt</b>	<b>187</b>	<b>1,87 %</b>	434	0,88 %
<b>Spesifisert på de vesentligste valutasorter</b>								
0		174		NOK	173		0	
4		1		USD	1		4	
1		5		EUR	5		1	
431		8		Andre valutasorter	8		429	
436		188		<b>Totalt</b>	<b>187</b>		434	
<b>Sikkerhetsstillelser</b>								
480		398		Balanseført verdi av utlån og fordringer på kredittinstitusjoner stilt som sikkerhet for derivathandel	398		480	

\* Gjennomsnittlig rente er beregnet som sum årlige renter / snittvolum

## Note 11 – Utlån til og fordringer på kunder

### Utlån til virkelig verdi over resultatet

Boliglån til kunder for salg til boligkredittselskap. Boliglån som skal selges til boligkredittselskap de neste 12 månedene er verdsatt til den avtalte verdi disse lånene skal overdras med.

### Utlån til kunder med fast rente

Virkelig verdi fastsettes ved at lånenes faktiske kontantstrømmer neddiskonteres med en diskonteringsfaktor basert på swaprente tillagt et marginkrav. I marginkravet inngår kredittpåslag, administrativt påslag, forventet tap og likviditetspremie. Banken vurderer fortløpende endringer i observerbare markedsrenter som kan påvirke verdien av disse lånene. Det gjøres også en fortløpende vurdering av mulige forskjeller mellom diskonteringsrente og observerbare markedsrenter for tilsvarende utlån. Banken foretar nødvendige justeringer av diskonteringsrenten dersom denne forskjellen blir betydelig. Verdiendringer på lånene inngår i sin helhet i resultatet på linjen netto verdiendringer på finansielle eiendeler.

### Utlån til amortisert kost

For alle utlån til amortisert kost er det fra og med 2018 foretatt beregning av forventet kreditttap og tapsavsetninger etter IFRS 9. Se note 14.

MORBANK			KONSERN			
IAS 39	IFRS 9	IFRS 9	Klassifisering av utlån og fordringer på kunder	IFRS 9	IFRS 9	IAS 39
31.12.17	01.01.18	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	01.01.18	31.12.17
<b>Utlån til virkelig verdi over resultat</b>						
6 935	6 935	<b>7 652</b>	Utlån til kunder med fast rente	<b>7 693</b>	6 935	6 935
	4 002	<b>1 963</b>	Boliglån til kunder for salg til boligkredittselskap	<b>1 963</b>	4 002	
6 935	10 937	<b>9 615</b>	<b>Sum brutto utlån til virkelig verdi</b>	<b>9 656</b>	10 937	6 935
<b>Utlån til amortisert kost</b>						
7 173	7 173	<b>5 976</b>	Utlån til kredittinstitusjoner	<b>1 282</b>	2 748	2 748
62 731	58 729	<b>65 265</b>	Øvrige utlån til kunder	<b>71 207</b>	64 066	68 068
69 904	65 902	<b>71 241</b>	<b>Sum brutto utlån til amortisert kost</b>	<b>72 489</b>	66 814	70 816
76 839	76 839	<b>80 856</b>	<b>Sum brutto utlån</b>	<b>82 145</b>	77 751	77 751
<b>Tapsavsetninger</b>						
	-333	<b>164</b>	Tapsavsetninger utlån - trinn 3	<b>-162</b>	-365	
	-100	<b>-134</b>	Tapsavsetninger utlån - trinn 2	<b>-157</b>	-112	
	-149	<b>-172</b>	Tapsavsetninger utlån - trinn 1	<b>-192</b>	-151	
-309			Individuelle tapsnedskrivninger			-308
-271			Gruppevise tapsnedskrivninger			-300
76 259	76 257	<b>80 386</b>	<b>Sum netto utlån</b>	<b>81 634</b>	77 123	77 143

Kontraksregulerte utestående beløp for finansielle eiendeler som er nedskrevet og som fremdeles er underlagt håndhevsaktiviteter, utgjorde per 31.12.18, 147 mill kroner (150 mill kroner per 31.12.17). Herav gjelder 22 mnok nedskrivning i 2018.

### Bankens engasjement fordelt på sektor og næring

Bankens totale engasjement er definert som summen av saldo lån, garantiramme, ramme på kreditt samt påløpte renter. Differansen mellom totalt engasjement og brutto utlån er ikke balanseførte eiendeler. Etter IFRS 9 inngår også disse engasjementene ved beregning av tapsavsetninger.

Implementeringseffekten av tapsnedskrivninger på balanseførte eiendeler fremkommer som differansen mellom netto utlån 31.12.17 og netto utlån 01.01.18 etter IFRS 9 tapsnedskrivninger.

#### MORBANK 31.12.18

Utlån fordelt på sektor og næring (IFRS 9) Beløp i mill kroner	Totalt engasjement	Utenom balanse	Brutto utlån	Tapsavsetninger utlån	Netto utlån	Tapsavsetninger utenom balanse
Eiendom	12 230	578	11 652	-159	11 481	-14
Finansielle foretak, forsikring og verdipapirforetak	7 761	108	7 653	-40	7 613	-2
Fiske og havbruk	4 265	472	3 793	-17	3 776	-1
Industri	2 630	663	1 967	-53	1 914	-5
Jordbruk og skogbruk	1 238	86	1 152	-20	1 132	0
Kraft og vannforsyning, bygg og anlegg	2 505	615	1 890	-32	1 858	-6
Offentlig forvaltning	529	405	124	0	124	0
Personmarked	49 093	2 126	46 967	-83	46 896	0
Tjenesteytende virksomhet	2 232	771	1 461	-24	1 437	-3
Transport og lagring	2 764	64	2 700	-17	2 683	-2
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	2 037	540	1 497	-25	1 472	-2
<b>Sum</b>	<b>87 284</b>	<b>6 428</b>	<b>80 856</b>	<b>-470</b>	<b>80 386</b>	<b>-35</b>

#### KONSERN 31.12.18

Utlån fordelt på sektor og næring (IFRS 9) Beløp i mill kroner	Totalt engasjement	Utenom balanse	Brutto utlån	Tapsavsetninger utlån	Netto utlån	Tapsavsetninger utenom balanse
Eiendom	12 253	801	11 452	-136	11 316	-14
Finansielle foretak, forsikring og verdipapirforetak	3 214	252	2 962	-40	2 922	-2
Fiske og havbruk	4 742	514	4 228	-20	4 208	-1
Industri	2 880	597	2 283	-58	2 225	-5
Jordbruk og skogbruk	1 355	68	1 287	-21	1 266	0
Kraft og vannforsyning, bygg og anlegg	2 992	371	2 621	-47	2 574	-6
Offentlig forvaltning	535	401	134	0	134	0
Personmarked	52 015	2 462	49 553	-106	49 447	0
Tjenesteytende virksomhet	2 496	395	2 101	-34	2 067	-3
Transport og lagring	3 578	64	3 514	-21	3 493	-2
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	2 448	438	2 010	-28	1 982	-2
<b>Sum</b>	<b>88 508</b>	<b>6 363</b>	<b>82 145</b>	<b>-511</b>	<b>81 634</b>	<b>-35</b>

## Note 11 – Utlån til og fordringer på kunder

### MORBANK 31.12.17

Utlån fordelt på sektor og næring (IAS 39) Beløp i mill kroner	Totalt engasjement	Utenom balanse	Brutto utlån	Tapsavsetninger utlån	Netto utlån	Tapsavsetninger utenom balanse	01.01.18 Netto utlån IFRS 9
Eiendom	11 778	1 472	10 306	-107	10 199		10 199
Finansielle foretak, forsikring og verdipapirforetak	8 821	43	8 778	-102	8 676		8 676
Fiske og havbruk	4 241	371	3 870	-10	3 860		3 860
Industri	2 233	520	1 713	-138	1 575		1 575
Jordbruk og skogbruk	1 193	104	1 089	-20	1 069		1 069
Kraft og vannforsyning, bygg og anlegg	1 953	623	1 330	-22	1 308	-3	1 308
Offentlig forvaltning	606	452	154	0	154		154
Personmarked	45 304	1 936	43 368	-80	43 288		43 288
Tjenesteytende virksomhet	1 803	314	1 489	-15	1 474		1 474
Transport og lagring	3 461	148	3 313	-76	3 237		3 237
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	1 849	420	1 429	-10	1 419		1 419
Sum	83 242	6 403	76 839	-580	76 259	-3	76 257

### KONSERN 31.12.17

Utlån fordelt på sektor og næring (IAS 39) Beløp i mill kroner	Totalt engasjement	Utenom balanse	Brutto utlån	Tapsavsetninger utlån	Netto utlån	Tapsavsetninger utenom balanse	01.01.18 Netto utlån IFRS 9
Eiendom	11 769	1 535	10 234	-76	10 158		10 158
Finansielle foretak, forsikring og verdipapirforetak	4 413	58	4 355	-102	4 253		4 253
Fiske og havbruk	4 597	392	4 205	-10	4 195		4 192
Industri	2 444	484	1 960	-138	1 822		1 817
Jordbruk og skogbruk	1 288	103	1 185	-20	1 165		1 164
Kraft og vannforsyning, bygg og anlegg	2 531	580	1 951	-31	1 920	-3	1 914
Offentlig forvaltning	616	452	164	0	164		164
Personmarked	47 569	1 893	45 676	-105	45 571		45 561
Tjenesteytende virksomhet	2 401	321	2 080	-39	2 041		2 053
Transport og lagring	4 330	198	4 132	-77	4 055		4 050
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	2 260	451	1 809	-10	1 799		1 797
Sum	84 218	6 467	77 751	-608	77 143	-3	77 123

For å beregne forventet kredittap i henhold til IFRS 9 kategorisere alle eiendelene i såkalte "buckets" eller trinn:

1. Ikke vesentlig høyere kredittisiko enn ved innvilgelse.
2. Vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse, men ikke objektive bevis på mislighold eller tap.
3. Vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse, og objektive bevis på mislighold eller tap.

Forutsetningene for migrering mellom trinnene er spesifisert i note 14.

## Totalt engasjement fordelt på trinn i kredittriskovurdering

MORBANK				KONSERN					
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Sum	Beløp i mill kroner		Sum	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1
70 923	4 480	904	<b>76 307</b>	Totalt engasjement til amortisert kost 31.12.17		<b>77 283</b>	909	4 979	71 395
Periodens migrering mellom trinn i kredittrisiko:									
1 657	-1 630	- 27	<b>0</b>	til (-fra) trinn 1		<b>0</b>	-27	-1 821	1 848
-2 241	2 609	- 368	<b>0</b>	til (-fra) trinn 2		<b>0</b>	-369	2 893	-2 524
- 48	- 63	111	<b>0</b>	til (-fra) trinn 3		<b>0</b>	167	-75	-92
-5 466	- 333	- 25	<b>-5 824</b>	Netto ny måling av tap		<b>-6 629</b>	-25	-428	-6 176
7 270	128	- 212	<b>7 186</b>	Netto økning/reduksjon saldo		<b>8 198</b>	-223	211	8 210
72 095	5 191	383	<b>77 669</b>	Totalt engasjement til amortisert kost 31.12.18		<b>78 852</b>	432	5 759	72 661
			<b>9 615</b>	Utlån til virkelig verdi over resultat		<b>9 656</b>			
72 095	5 191	383	<b>87 284</b>	Totalt engasjement		<b>88 508</b>	432	5 759	72 661
-5 598	- 813	- 17	<b>-6 428</b>	Utenom balanse		<b>-6 363</b>	-17	-813	-5 533
66 497	4 378	366	<b>80 856</b>	Brutto utlån		<b>82 145</b>	415	4 946	67 128

Totalt engasjement fordelt på risikokategori etter Sparebank 1 Nord-Norges eget klassifiseringssystem. Trinn 1, 2 og 3 er utlån som måles til amortisert kost etter IFRS 9. Se note 14 for mer informasjon. Utlån til virkelig verdi består av fastrentelån og boliglån for salg til boligkreditselskapet.

### MORBANK

Risikokategori 31.12.18 Beløp i mill kroner	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Utlån til virkelig verdi	Sum	IAS 39 31.12.17
Svært lav risiko	32 753	41		5 907	<b>38 701</b>	38 150
Lav risiko	19 532	805		2 717	<b>23 054</b>	21 766
Middels risiko	17 475	2 799		838	<b>21 112</b>	18 720
Høy risiko	1 614	841		49	<b>2 504</b>	2 151
Svært høy risiko	721	705		87	<b>1 513</b>	1 504
Misligholdt og nedskrevet			383	17	<b>400</b>	951
Totalt engasjement	72 095	5 191	383	9 615	<b>87 284</b>	83 242
Andel engasjement	83 %	6 %	0 %	11 %	<b>100 %</b>	

### KONSERN

Risikokategori 31.12.18 Beløp i mill kroner	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Utlån til virkelig verdi	Sum	IAS 39 31.12.17
Svært lav risiko	30 585	51		5 948	<b>36 584</b>	35 761
Lav risiko	20 923	863		2 717	<b>24 503</b>	22 865
Middels risiko	18 426	2 999		838	<b>22 263</b>	20 416
Høy risiko	1 846	991		49	<b>2 886</b>	2 505
Svært høy risiko	881	855		87	<b>1 823</b>	1 762
Misligholdt og nedskrevet			432	17	<b>449</b>	909
Totalt engasjement	72 661	5 759	432	9 656	<b>88 508</b>	84 218
Andel engasjement	82 %	7 %	0 %	11 %	<b>100 %</b>	



## Note 12 – Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån

### Kreditrisiko

Tabellen viser saldo på konti med forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd, fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelser i betalingsformidlingen.

<b>MORBANK</b>					
<b>2018</b> Beløp i mill kroner	<b>5 - 30 dager</b>	<b>31 - 60 dager</b>	<b>61 - 90 dager</b>	<b>Over 91 dager</b>	<b>Totalt</b>
<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>					
<b>Utlån til og fordringer på kunder</b>					
Privatmarked	453	58	10	14	<b>535</b>
Bedriftsmarked	315	8	13	77	<b>413</b>
<b>Sum</b>	<b>768</b>	<b>66</b>	<b>23</b>	<b>91</b>	<b>948</b>
<b>2017</b> Beløp i mill kroner	<b>5 - 30 dager</b>	<b>31 - 60 dager</b>	<b>61 - 90 dager</b>	<b>Over 91 dager</b>	<b>Totalt</b>
<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>					
<b>Utlån til og fordringer på kunder</b>					
Privatmarked	512	24	13	67	616
Bedriftsmarked	78	5	3	20	105
<b>Sum</b>	<b>590</b>	<b>29</b>	<b>16</b>	<b>86</b>	<b>721</b>

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet, utlån til kredittinstitusjoner og kunder var virkelig verdi på tilhørende pantstillelser 657 mill kroner per 31.12.18 (623 mill kroner per 31.12.17). Verdien av pantstillelser er satt til realisasjonsverdi (virkelig verdi med fradrag for reduksjonsfaktor)

<b>KONSERN</b>					
<b>2018</b> Beløp i mill kroner	<b>5 - 30 dager</b>	<b>31 - 60 dager</b>	<b>61 - 90 dager</b>	<b>Over 91 dager</b>	<b>Totalt</b>
<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>					
<b>Utlån til og fordringer på kunder</b>					
Privatmarked	453	83	18	48	<b>602</b>
Bedriftsmarked	315	116	20	117	<b>568</b>
<b>Sum</b>	<b>768</b>	<b>199</b>	<b>38</b>	<b>165</b>	<b>1 170</b>
<b>2017</b> Beløp i mill kroner	<b>5 - 30 dager</b>	<b>31 - 60 dager</b>	<b>61 - 90 dager</b>	<b>Over 91 dager</b>	<b>Totalt</b>
<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>					
<b>Utlån til og fordringer på kunder</b>					
Privatmarked	512	46	24	91	673
Bedriftsmarked	78	66	6	34	184
<b>Sum</b>	<b>590</b>	<b>112</b>	<b>30</b>	<b>125</b>	<b>857</b>

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet, utlån til kredittinstitusjoner og kunder var virkelig verdi på tilhørende pantstillelser 845 mill kroner per 31.12.18 (738 mill kroner per 31.12.17). Verdien av pantstillelser er satt til realisasjonsverdi (virkelig verdi med fradrag for reduksjonsfaktor).

## Note 13 – Overføring av finansielle eiendeler

SpareBank 1 Nord-Norge har avtaler om mulig juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene. Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte utlånene er overført. Det innebærer full fraregning.

Mottatt vederlag for lån som er overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS, tilsvarer bokført verdi, og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på overføringstidspunktet.

I forbindelse med innføring av IFRS 9 har banken endret regnskapsmessig behandling på deler av låneporteføljen, som klassifiserer for salg til kredittforetakene. Basert på konsernets finansieringsplan kommende 12 måneder merkes lånene som er forventet solgt til kredittforetakene. Disse lånene blir behandlet regnskapsmessig til virkelig verdi over resultat. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved overføringen separat, som eiendeler eller forpliktelser.

Hvis kredittforetakene får tap på overtatte lån, har de en viss motregningsrett i provisjoner fra samtlige banker som har overført lån. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte utlån, ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon.

Denne motregningsadgangen anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Kredittforetakene kan foreta videresalg av utlån som er kjøpt av banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene, kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser.

### SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1 alliansen. Banken har en eierandel på 17,82 % per 31.12.18 (16,85 % per 31.12.17). SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007.

Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene, og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2018 solgt boliglån til en netto verdi av 2 mrd kroner til SpareBank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt for 33 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret.

Gjenværende involvering er som følger:

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap (siste års provisjon) mill kr
Gjenværende involvering	3 mill kroner	3 mill kroner	0	0	0

Gjennomsnittlig løpetid på porteføljen er per 31.12.19 beregnet til 3,7 år.

### Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av 12 måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale.

Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Per 31.12.18 utgjør denne forskjellen samlet omlagt 47,5 mill kroner og er ikke balanseført.

## Note 13 – Overføring av finansielle eiendeler

Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall, at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Per 31.12.2018 utgjør denne forpliktelsen samlet om lag 47,5 mill kroner.

### Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, har SpareBank 1 Nord-Norge også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst 11 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt.

### SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Næringskreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1 alliansen. Banken har en eierandel på 13,97 % per 31.12.18 (14,48 % per 31.12.17).

SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver utlån med pant i næringsseiendom, og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007.

Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringsseiendom innenfor 60 % av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS, og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene.

Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene, og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2018 overført lån for 0,43 mrd kroner til SpareBank 1 Næringskreditt AS ved utgangen av regnskapsåret.

Gjenværende involvering er som følger:

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap (siste års provisjon) l kr
Gjenværende involvering	0	0	0	0	0

### Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Næringskreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe OMF for det tilfellet at SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste 12 måneders forfall i foretaket.

Tidligere kjøp under denne avtalen, trekkes fra framtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Næringskreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall, at banken vil rapportere noe engasjement her i henhold til kapitaldekning eller store engasjementer.

Per 31.12.18 utgjør denne forpliktelsen 0 kroner.

### Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS, har banken også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Næringskreditt AS til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 11 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette.

Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Næringskreditt AS.

## Note 14 – Tap på utlån og garantier

Hovedregelen i IFRS 9 er at tapsavsetning skal beregnes som forventet kredittap over de neste 12 måneder, eller som forventet kredittap over hele levetiden til den finansielle eiendelen. For å beregne forventet kredittap i henhold til IFRS 9 kategorisere alle eiendelene i såkalte "buckets" eller trinn, herunder:

1. Ikke vesentlig høyere kredittisiko enn ved innvilgelse.
2. Vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse, men ikke objektive bevis på mislighold eller tap.
3. Vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse, og objektive bevis på mislighold eller tap.

I trinn 1 er tapsavsetningen forventet tap de neste 12 måneder.

I trinn 2 og 3 er tapsavsetningen forventet tap over eiendelens levetid.

For å beregne forventet kredittap benytter SpareBank 1 Nord-Norge en tapsmodell som er utviklet i samarbeid med de øvrige bankene i SpareBank 1-alliansen. Tapsmodellen er basert på bankens kredittmodeller (IRB), herunder estimer for PD, LGD og EAD. I modellen benyttes PD og andre objektive hendelser for å kategorisere eiendelene i de ulike trinnene, mens LGD benyttes for å beregne forventet tap. Til forskjell fra hvordan kredittmodellene benyttes for kapitaldekningsformål, er modellen for tapsavsetninger en "point-in-time"-modell og forventningsrett på et tidspunkt.

Beregningen av forventet kredittap gjøres månedlig gjennom året og tar utgangspunkt i en objektiv og sannsynlighetsvektet analyse av alternative utfall, der det også tas hensyn til tidsverdien av forventede kontantstrømmer. Analysen baseres på relevant informasjon som er tilgjengelig på tidspunktet for rapportering og bygger på tre makroøkonomiske scenarier for å ta hensyn til ikke-lineære aspekter av forventede tap. De ulike scenarier benyttes for å justere aktuelle parametere for beregning av forventet tap, og et sannsynlighetsvektet gjennomsnitt av forventet tap i henhold til respektive scenarier innregnes som tap.

Tapsavsetningene inkluderer også forventede tap på eiendeler som ikke er bokført i balansen, herunder garantier og ubenyttede kredittammer mv.

Tapsavsetningene består av:

**Trinn 1:** Dette er startpunktet for alle finansielle eiendeler omfattet av tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittisiko enn ved første gangs innregning, får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. På dette trinnet ligger alle finansielle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller trinn 3.

**Trinn 2:** På dette trinnet ligger finansielle eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittisiko siden første gangs innregning, men hvor det ikke er objektive bevis for mislighold eller tap. Forventet tap er her beregnet over lånets løpetid. Konsernet definerer det som en vesentlig økning av kredittisiko dersom engasjementets beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt. Både absolutte og relative endringer i PD er brukt som kriterie for å flytte et engasjement over til trinn 2. Den viktigste faktoren for en vesentlig endring i kredittisiko er kvantitativ endring i PD på balansedagen sammenlignet med PD ved første gangs innregning. Endring i PD med over 150 % er satt som grense for en vesentlig endring. I tillegg må PD være høyere enn 0,60 %. Engasjementer der det har vært mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse vil alltid flyttes til trinn 2. Det gjøres også en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig ending i kredittisiko dersom det settes på særskilt overvåking eller det er gitt betalingslettelse.

**Trinn 3:** Alle finansielle eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis for mislighold eller tap på balansedagen, ligger i dette trinnet. Forventet tap over lånets løpetid beregnes. Dette trinnet omfatter finansielle eiendeler som etter tidligere regelverk (IAS 39) ble definert som misligholdte og tapsnedskrevne engasjementer.

## Note 14 – Tap på utlån og garantier

En eiendel flyttes fra kategori 2 til kategori 1 når:

- Kunden har hatt en positiv utvikling i risiko, slik at økningen i kredittrisiko siden innvilgelse ikke lenger er vesentlig.
- Kunden fjernes fra «særskilt overvåking».
- Engasjementet blir restrukturert med vilkår som tar hensyn til forholdene som forårsaket at kunden ble satt til "særskilt overvåking".

En eiendel flyttes fra kategori 3 til kategori 2 når:

- Det ikke lenger foreligger objektive bevis for mislighold eller tap, men økningen i kredittrisiko siden innvilgelse fortsatt er vesentlig.

En eiendel flyttes fra kategori 3 til kategori 1 når:

- Det ikke lenger foreligger objektive bevis for mislighold eller tap, og økningen i kredittrisiko siden innvilgelse ikke lenger er vesentlig.

I henhold til IFRS 9 beregnes tapsavsetninger for finansielle eiendeler i trinn 1, 2 og misligholdte trinn 3 som nåverdien av forventet eksponeringen (EAD), multiplisert med tapssannsynlighet (PD), multiplisert med tap ved mislighold (LGD).

Tapsavsetninger på bokførte utlån i balansen er presentert som reduksjon av eiendelen, og tapsavsetninger på eiendeler som ikke er bokført i balansen.

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Bokførte tap</b>				
-9	-111	Periodens endring i tapsavsetninger	-116	103
64	149	Konstaterte tap	162	91
-9	-7	Inngang på tidligere avskrevne tap	-24	-10
46	31	<b>Sum tap</b>	<b>22</b>	<b>184</b>

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Tap fordelt på sektor og næring</b>				
3	10	Eiendom	5	3
5	15	Finansielle foretak, forsikring og verdipapirforetak	15	5
-26	7	Fiske og havbruk	6	-26
-10	-77	Industri	-76	-10
2	2	Jordbruk og skogbruk	3	2
1	10	Kraft- og vannforsyning, bygg og anlegg	11	6
-5	9	Tjenesteytende virksomhet	-5	1
21	4	Transport	3	21
1	15	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	16	1
-8	-5	Sum tap bedriftsmarkedet	-22	3
24	17	Sum tap personmarkedet	25	37
16	12	<b>Tap på utlån til kunder</b>	<b>3</b>	<b>40</b>
30	19	Øvrige tap	19	144
46	31	<b>Sum tap</b>	<b>22</b>	<b>184</b>

## Endringer tapsavsetninger

MORBANK				KONSERN					
Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	sum	Endringer i tapsavsetninger på utlån til amortisert kost Beløp i mill kroner	sum	Trinn 3	Trinn 2	Trinn 1	
			-583	Tapsavsetninger 31.12.17	-611				
			-580	herav tapsavsetninger som reduksjon av eiendeler	-608				
			-3	herav tapsavsetninger som annen gjeld	-3				
-149	-100	216	-33	Implementeringseffekt 01.01.18	-51	243	-127	-167	
-149	-100	-367	-616	<b>Tapsavsetninger 01.01.18</b>	-662	-368	-127	-167	
			-582	herav tapsavsetninger som reduksjon av eiendeler	-628				
			-34	herav tapsavsetninger som annen gjeld	-34				
Periodens endringer i beregnet tapsavsetning som følge av at lån har migrert mellom trinnene:									
-45	42	3	0	til (-fra) trinn 1	0	3	42	-45	
7	-8	1	0	til (-fra) trinn 2	0	1	-8	7	
0	2	-2	0	til (-fra) trinn 3	0	-2	2	0	
	-85	197	111	Netto økning/reduksjon saldo	116	200	-81	-3	
-188	-149	-168	-505	<b>Tapsavsetninger 31.12.18</b>	-546	-166	-172	-208	
				Tapsavsetninger segmentert på markeder					
-23	-28	-32	-83	Sum personmarked	-118	-52	-38	-28	
-165	-121	-136	-422	Sum bedriftsmarked	-428	-114	-134	-180	
-188	-149	-168	-505	<b>Tapsavsetninger 31.12.18</b>	-546	-166	-172	-208	
			-470	herav tapsavsetninger som reduksjon av eiendeler	-511				
			-35	herav tapsavsetninger som annen gjeld	-35				

## Note 14 – Tap på utlån og garantier

SpareBank1 Nord-Norge har egne modeller som scorer kundene ut fra sannsynlighet for mislighold. Summen av risikoklasse (PD) og sikkerhetsklasse (sikkerhetsdekning) definerer hvilke risikokategori engasjementene havner i. Følgende tabell gir opplysninger om hvilke risikokategori tapsavsetningene etter ECL-modellen (IFRS 9) er scoret i.

<b>MORBANK</b>				
Kredittrisiko Tapsavsetninger fordelt på risikokategori	12 mnd ECL	Levetid ECL– ikke objektive bevis på tap	Levetid ECL - objektive bevis på tap	Tapsavsetninger 31.12.18
Beløp i mill kroner	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Svært lav	9	0		9
Lav	22	2		24
Middels	87	53		140
Høy	35	38		73
Svært høy	35	56		91
Mislighold og nedskrevet			168	168
<b>Sum</b>	<b>188</b>	<b>149</b>	<b>168</b>	<b>505</b>
Andel avsetning	37 %	30 %	33 %	100 %
<b>KONSERN</b>				
Kredittrisiko Tapsavsetninger fordelt på risikokategori	12 mnd ECL	Levetid ECL– ikke objektive bevis på tap	Levetid ECL - objektive bevis på tap	Tapsavsetninger 31.12.18
Beløp i mill kroner	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Svært lav	11	0		11
Lav	26	2		28
Middels	95	58		153
Høy	38	40		78
Svært høy	38	72		110
Mislighold og nedskrevet			166	166
<b>Sum</b>	<b>208</b>	<b>172</b>	<b>166</b>	<b>546</b>
Andel avsetning	38 %	32 %	30 %	100 %

Forventet tap, EL, (expected loss) er det beløpet banken statistisk sett må forvente å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12-måneders periode. Forventet tap beregnes ved å multiplisere PD, EAD og LGD.

- PD - er den estimerte sannsynligheten for at et en kunde vil misligholde sitt engasjement.
- EAD - er den forventede størrelsen på engasjementet dersom mislighold inntreffer. Den forventede størrelsen avhenger av innvilget ramme/kreditt/bevilgning, saldo og type engasjement.
- LGD - tap gitt mislighold. Det sentrale elementet i LGD-modellen er forholdet mellom engasjement og realisasjonsverdi (sikkerhet).

Se konsernets pilar 3-rapport for nærmere beskrivelse av modeller for beregning av forventet tap (EL), herunder forskjeller mellom modeller for forventet tap (EL) og forventet kreditttap (ECL).

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Forventet årlig gjennomsnittlig tap</b>				
8	9	Svært av risiko	10	9
17	17	Lav risiko	19	19
80	84	Middels risiko	90	86
31	38	Høy risiko	42	34
61	53	Svært høy risiko	61	70
66	29	Mislighold	58	81
263	230	<b>Totalt</b>	280	299

31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Forventet årlig gjennomsnittlig tap</b>				
119	77	Eiendom	78	120
19	18	Finansielle foretak, forsikring og verdipapirforetak	18	19
12	14	Fiske og havbruk	16	14
13	14	Industri	17	15
3	2	Jordbruk og skogbruk	3	4
11	12	Kraft og vannforsyning	16	15
0	0	Offentlig forvaltning	0	0
57	59	Personmarked	79	74
8	11	Tjenesteytende virksomhet	23	12
11	8	Transport og lagring	13	14
10	15	Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	17	12
263	230	<b>Totalt</b>	280	299



## Note 14 – Tap på utlån og garantier

### Mislighold

Mislighold defineres som overtrekk/restanse over 90 dager, eller når det finnes objektive bevis på hendelser som tilsier mislighold hos kunden. Det beregnes en misligholdssannsynlighet for hver bedriftskunde basert på historiske regnskapsdata og anmerkingshistorikk. Tilsvarende for privatkunder, og da med utgangspunkt i likningstall og anmerkingshistorikk. Banken har ni klasser for friske engasjement, basert på misligholdssannsynligheten til hver kunde, samt to egne klasser for misligholdte og nedskrevne engasjement.

Hele porteføljen scores månedlig ved bruk av automatisk datafangst og med utgangspunkt i objektive data. Overvåkning skjer med bakgrunn i engasjementsstørrelse, risikoklasse og migrasjon. Scoringmodellene blir årlig validert og justert. Saldo for misligholdte og tapsutsatte engasjementer er i denne tabellen oppgitt for alle typer utlån og er derfor større enn i ECL beregningen etter IFRS 9 hvor kun utlån til amortisert kost oppgis.

Misligholdt og tapsutsatt utlånsvolum						
MORBANK				KONSERN		
31.12.17	01.01.18	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	01.01.18	31.12.17
238	238	210	Misligholdte engasjement	259	265	265
713	713	190	Øvrig tapsutsatte engasjement	190	644	644
951	951	400	<b>Sum misligholdte og tapsutsatte engasjement</b>	<b>449</b>	909	909
	-367	-168	Tapsavsetninger trinn 3 J/K (IFRS 9)	-166	-368	
	-59		Individuelt nedskrevne misligholdte (IAS 39)			-57
	-250		Individuelt nedskrevne øvrige (IAS 39)			-251
-309	-367	-168	<b>Sum tapsavsetninger utlån og garantier trinn 3</b>	<b>-166</b>	-368	-308
642	584	232	<b>Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement</b>	<b>283</b>	541	601
32 %	39 %	42 %	<b>Andel netto misligholdte og tapsutsatte engasjement</b>	<b>37 %</b>	40 %	34 %

## Note 15 – Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Renterisiko oppstår ved at banken har ulik rentebindingstid på sine eiendeler og forpliktelser. Renterisikoen håndteres innenfor rammer gitt av bankens styre, der renterisikoen uttrykkes ved en maksimum verdiendring dersom alle markedsrenter stiger med 2 prosentpoeng. Det er gitt rammer for total renterisiko og innenfor spesifiserte tidsintervall.

Beregningene i tabellen er utført med utgangspunkt i bankens posisjoner og markedsrente per 31.12.18. I analysen inngår alle rentesensitive balanseposter på aktiva- og passivasiden. "Off-balance"-poster som benyttes i bankens risikostyring, herunder renteswapper, er også inkludert.

Analysen viser at renterisikoen er innenfor den totale rammen på 60 mill. kroner i 2018. Den lave eksponeringen gjør at markedsrisiko knyttet til renterisiko har liten effekt på bankens resultatutvikling.

Alle rentebærende finansielle instrumenter inngår i rammen.

Alle beløp er like for morbank og konsern og oppgitt i mill. kroner		
<b>Sensitivitetsanalyse ved 2 prosentpoeng renteskift</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
Obligasjoner og sertifikater	-40	-35
Fastrentelån til kunder	-26	-21
Obligasjonsinnlån	68	70
Annen finansiering og plassering	-1	1
Utlån/innskudd kunder	-41	-16
Øvrige derivater	-2	-4
<b>Total renterisiko</b>	<b>-41</b>	<b>-5</b>

<b>Renterisiko ved 2 prosentpoeng renteskift fordelt på løpetid</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
0-1 måned	-10	8
1-3 måneder	-22	-20
3-6 måneder	2	8
6-12 måneder	7	10
1-3 år	-9	-1
3-5 år	-6	-7
5-10 år	-2	-2
<b>Total renterisiko</b>	<b>-41</b>	<b>-5</b>

<b>Renterisiko ved 2 prosentpoeng renteskift fordelt på valuta</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
NOK	-46	-28
EUR	5	17
USD	-0	1
CHF	1	5
Øvrige	-0	0
<b>Total renterisiko</b>	<b>-41</b>	<b>-5</b>

## Note 16 – Markedsrisiko knyttet til valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg tap som følge av endringer i valutakursene. Risikoen oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Styret har vedtatt ramme på nettoposisjoner i enkeltevalutaer og aggregerte posisjoner.

Tabellen angir netto valutaeksposering i millioner kroner per 31.12.18

MORBANK			KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	2018	2017
<b>Valuta</b>				
55	91	USD	91	55
26	1	EUR	1	26
-2	-2	CHF	-2	-2
1	2	SEK	2	1
1	1	Andre	1	1
82	94	<b>Netto</b>	94	82

## Note 17 – Finansielle derivater

SpareBank 1 Nord-Norge inngår sikringsforretninger med anerkjente norske og utenlandske banker for å redusere egen risiko. Derivatforretninger er knyttet til ordinær bankvirksomhet og gjennomføres for å redusere risiko knyttet til bankens innlån i finansmarkedene, og for å avdekke og redusere risiko relatert til kunderettede aktiviteter. Kun sikringer knyttet til bankens innlånsvirksomhet defineres som "virkelig verdi sikring" i henhold til IAS 39. Øvrig sikring defineres som ordinær regnskapsmessig sikring. Banken benytter seg ikke av kontantstrømssikring.

Bankens styre har fastsatt rammer for maksimal risiko på bankens renteposisjoner. Det er også etablert rutiner som sørger for at de fastsatte posisjoner holdes.

Valuta- og renteavtaler består av:

- *Renteswapper*: Avtaler om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode.
- *Valutaterminforretninger*: Avtaler om å kjøpe eller selge et gitt valutabeløp på en gitt dato frem i tid, og til en på forhånd avtalt kurs.
- *Valutabytteavtaler*: Avtaler om å bytte valuta-beløp til en på forhånd avtalt kurs og periode.
- *Rente- og valutabytteavtaler*: Avtaler om å bytte valuta- og rentebetingelser over en på forhånd avtalt periode og til et avtalt beløp.
- *Opsjoner*: Avtale hvor selger gir kjøper en rett, men ikke en plikt til, enten å selge eller kjøpe et finansielt instrument eller valuta før eller på et bestemt tidspunkt, og til en forhåndsavtalt pris.

## MORBANK OG KONSERN

Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
Netto tap resultatført knyttet til sikringsinstrumentene ved virkelig verdisikring	24	30
Total gevinst på sikringsobjekter knyttet til den sikrede risikoen	-18	-44
<b>Sum virkelig verdi sikringer</b>	<b>6</b>	<b>-14</b>

Valuta- og renteinstrumenter til virkelig verdi over resultatet	2018			2017		
	Kontraktsum	Virkelig verdi		Kontraktsum	Virkelig verdi	
Beløp i mill kroner		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
<b>Valutainstrumenter</b>						
Valutaterminer (forwards)	1 843	24	17	1 630	28	11
Valutabytteavtaler (swap)	15 687	459	194	16 497	357	128
<b>Sum valutainstrumenter</b>	<b>17 530</b>	<b>483</b>	<b>210</b>	<b>18 127</b>	<b>385</b>	<b>139</b>
<b>Renteinstrumenter</b>						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	26 388	733	625	24 757	675	746
Andre rentekontrakter	474	40	39	353	8	9
Sum ikke-standardiserte kontrakter	26 862	773	664	25 110	683	755
Standardiserte rentekontrakter (futures)						
<b>Sum renteinstrumenter</b>	<b>26 862</b>	<b>773</b>	<b>664</b>	<b>25 110</b>	<b>683</b>	<b>755</b>

Sikring av innlån	2018			2017		
	Kontraktsum	Virkelig verdi		Kontraktsum	Virkelig verdi	
Beløp i mill kroner		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
<b>Renteinstrumenter</b>						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	16 918	396	-	14 816	443	8
<b>Sum renteinstrumenter</b>	<b>16 918</b>	<b>396</b>	<b>-</b>	<b>14 816</b>	<b>443</b>	<b>8</b>
<b>Sum valuta- og renteinstrumenter</b>						
Sum rentederivater	43 779	1 169	664	39 926	1 126	763
Sum valutaswap og terminer	17 530	483	210	18 127	385	139
<b>Sum</b>	<b>61 310</b>	<b>1 653</b>	<b>874</b>	<b>58 053</b>	<b>1 511</b>	<b>902</b>

## Note 18 – Gjenværende kontraktmessig løpetid på forpliktelser

### Likviditetsrisiko

SpareBank 1 Nord-Norge utarbeider årlig en likviditetsstrategi, som blant annet tar for seg bankens likviditetsrisiko.

Konsernets likviditetsrisiko avdekkes, for utenom ved opptak av fremmedkapital, gjennom bankens likviditetsreserve/buffer. Banken har et daglig og aktivt forhold til styringen av likviditetsrisikoen i konsernet, og skal til en hver tid overholde regulatoriske minimumsnivå til forsvarlig likviditetsstyring. Det kortsiktige likviditetsmålet, "Liquidity Coverage Ratio" (LCR), viste ved utgangen av året 172 % i norske kroner.

Tabellen nedenfor viser inn- og utbetalinger inklusive fremtidige rentebetalinger på de ulike tidspunkt.

<b>MORBANK</b>						
<b>2018</b> Beløp i mill kroner	<b>På forespørsel</b>	<b>Under 3 måneder</b>	<b>3-12 måneder</b>	<b>1 - 5 år</b>	<b>Over 5 år</b>	<b>Totalt</b>
Gjeld til kredittinstitusjoner	140	3	9	36		<b>188</b>
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier						
Innskudd fra og gjeld til kunder	64 005					<b>64 005</b>
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		827	2 741	18 138	3 429	<b>25 135</b>
Derivater	874					<b>874</b>
Kontraktmessige kontantstrømmer ut		442	358	1 570	750	<b>3 120</b>
Kontraktmessige kontantstrømmer inn		-583	-307	-1 270	-279	<b>-2 439</b>
Andre forpliktelser		1 015				<b>1 015</b>
Ansvarlig lånekapital		8	369	823		<b>1 200</b>
<b>Totale forpliktelser</b>	<b>65 019</b>	<b>1 712</b>	<b>3 170</b>	<b>19 297</b>	<b>3 900</b>	<b>93 098</b>
<b>2017</b> Beløp i mill kroner	<b>På forespørsel</b>	<b>Under 3 måneder</b>	<b>3-12 måneder</b>	<b>1 - 5 år</b>	<b>Over 5 år</b>	<b>Totalt</b>
Gjeld til kredittinstitusjoner	376	3	9	48		436
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier						
Innskudd fra og gjeld til kunder	57 883					57 883
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 454	243	3 495	14 427	3 933	23 552
Derivater	902					902
Kontraktmessige kontantstrømmer ut		322	435	1 480	689	2 926
Kontraktmessige kontantstrømmer inn		-553	-280	-1 102	- 324	-2 259
Andre forpliktelser		739				739
Ansvarlig lånekapital		5	15	830		850
<b>Totale forpliktelser</b>	<b>60 615</b>	<b>759</b>	<b>3 674</b>	<b>15 683</b>	<b>4 298</b>	<b>85 029</b>

**KONSERN**

<b>2018</b> Beløp i mill kroner	<b>På forespørsel</b>	<b>Under 3 måneder</b>	<b>3-12 måneder</b>	<b>1 - 5 år</b>	<b>Over 5 år</b>	<b>Totalt</b>
Gjeld til kredittinstitusjoner	139	3	9	36		<b>187</b>
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier						
Innskudd fra og gjeld til kunder	63 985					<b>63 985</b>
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		827	2 741	18 138	3 429	<b>25 135</b>
Derivater	874					<b>874</b>
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		442	358	1 570	750	<b>3 120</b>
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-583	-307	-1 270	- 279	<b>-2 439</b>
Andre forpliktelser		1 440				<b>1 440</b>
Ansvarlig lånekapital		8	369	823		<b>1 200</b>
<b>Totale forpliktelser</b>	<b>64 998</b>	<b>2 137</b>	<b>3 170</b>	<b>19 297</b>	<b>3 900</b>	<b>93 502</b>

<b>2017</b> Beløp i mill kroner	<b>På forespørsel</b>	<b>Under 3 måneder</b>	<b>3-12 måneder</b>	<b>1 - 5 år</b>	<b>Over 5 år</b>	<b>Totalt</b>
Gjeld til kredittinstitusjoner	374	3	9	48		434
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier						
Innskudd fra og gjeld til kunder	57 849					57 849
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 455	243	3 495	14 427	3 933	23 553
Derivater	235					235
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		322	435	1 480	689	2 926
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-553	-280	-1 102	-324	-2 259
Andre forpliktelser		1 233				1 233
Ansvarlig lånekapital		5	15	896		916
<b>Totale forpliktelser</b>	<b>59 913</b>	<b>1 253</b>	<b>3 674</b>	<b>15 749</b>	<b>4 298</b>	<b>84 887</b>

## Note 19 – Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

Tabellen nedenfor viser forfallstidspunktet etter balansedagen for eiendeler og forpliktelser.

<b>MORBANK</b>						
<b>31.12.18</b> Beløp i mill kroner	<b>På forespørsel</b>	<b>Under 3 måneder</b>	<b>3-12 måneder</b>	<b>1 - 5 år</b>	<b>over 5 år</b>	<b>Totalt</b>
<b>Eiendeler</b>						
Konter og fordringer på sentralbanker	3 786					<b>3 786</b>
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	450	5 425	46	55		<b>5 976</b>
Utlån til og fordringer på kunder	8 385	296	1 562	6 504	58 132	<b>74 879</b>
Tapsavsetninger utlån - trinn 3					-164	<b>-164</b>
Tapsavsetninger utlån - trinn 2					-134	<b>-134</b>
Tapsavsetninger utlån - trinn 1					-172	<b>-172</b>
Aksjer og andeler	105	3	1	146	85	<b>340</b>
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		197	1 336	10 383	643	<b>12 560</b>
Finansielle derivater	1 653					<b>1 653</b>
Investeringer i konsernselskaper					1 073	<b>1 073</b>
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					3 461	<b>3 461</b>
Eiendom, anlegg og utstyr					216	<b>216</b>
Andre eiendeler	6	49	72		301	<b>428</b>
<b>Sum eiendeler</b>	<b>14 385</b>	<b>5 970</b>	<b>3 017</b>	<b>17 088</b>	<b>63 442</b>	<b>103 902</b>
<b>Gjeld</b>						
Gjeld til kredittinstitusjoner	188					<b>188</b>
Innskudd fra og gjeld til kunder	60 793	1 254	1 958			<b>64 005</b>
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		677	2 075	18 559	3 824	<b>25 135</b>
Finansielle derivater	874					<b>874</b>
Andre forpliktelser	1 015					<b>1 015</b>
Utsatt skatt					173	<b>173</b>
Ansvarlig lånekapital					1 200	<b>1 200</b>
<b>Sum gjeld</b>	<b>62 870</b>	<b>1 931</b>	<b>4 033</b>	<b>18 559</b>	<b>5 197</b>	<b>92 590</b>

**KONSERN**

<b>31.12.18</b> Beløp i mill kroner	<b>På forespørsel</b>	<b>Under 3 måneder</b>	<b>3-12 måneder</b>	<b>1 - 5 år</b>	<b>over 5 år</b>	<b>Totalt</b>
--	---------------------------	----------------------------	-------------------------	-----------------	------------------	---------------

**Eiendeler**

Kontanter og fordringer på sentralbanker	3 786					<b>3 786</b>
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	450	731	46	55		<b>1 282</b>
Utlån til og fordringer på kunder	8 385	296	1 562	6 504	64 116	<b>80 863</b>
Tapsavsetninger utlån - trinn 3					-162	<b>-162</b>
Tapsavsetninger utlån - trinn 2					-157	<b>-157</b>
Tapsavsetninger utlån - trinn 1					-192	<b>-192</b>
Aksjer og andeler	117	3	1	146	85	<b>352</b>
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		197	1 336	10 383	643	<b>12 560</b>
Finansielle derivater	1 653					<b>1 653</b>
Investeringer i konsernselskaper						
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					4 990	<b>4 990</b>
Eiendom, anlegg og utstyr					499	<b>499</b>
Virksomhet holdt for salg	25					<b>25</b>
Immatrielle eiendeler	95					<b>95</b>
Andre eiendeler	6	49	72		435	<b>562</b>
<b>Sum eiendeler</b>	<b>14 517</b>	<b>1 276</b>	<b>3 017</b>	<b>17 088</b>	<b>70 258</b>	<b>106 156</b>

**Gjeld**

Gjeld til kredittinstitusjoner	187					<b>187</b>
Innskudd fra og gjeld til kunder	60 773	1 254	1 958			<b>63 985</b>
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		677	2 063	18 558	3 837	<b>25 135</b>
Finansielle derivater	874					<b>874</b>
Andre forpliktelser	1 440					<b>1 440</b>
Utsatt skatt					277	<b>277</b>
Ansvarlig lånekapital					1 200	<b>1 200</b>
<b>Sum gjeld</b>	<b>63 274</b>	<b>1 931</b>	<b>4 021</b>	<b>18 558</b>	<b>5 314</b>	<b>93 098</b>



## Note 19 – Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

### MORBANK

31.12.17 Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
<b>Eiendeler</b>						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	775					775
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4 191	2 075		831	46	7 143
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	8 038	835	2 727	12 653	45 412	69 665
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-217	-217
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-271	-271
Aksjer og andeler	137			43	75	255
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		719	764	9 040	1 017	11 541
Finansielle derivater	1 511					1 511
Investeringer i konsernselskaper					924	924
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					3 160	3 160
Eiendom, anlegg og utstyr					234	234
Andre eiendeler	48	50	95		306	499
Sum eiendeler	14 700	3 679	3 586	22 567	50 624	95 157
<b>Gjeld</b>						
Gjeld til kredittinstitusjoner	408			28		436
Innskudd fra og gjeld til kunder	55 038	1 116	1 729			57 883
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		168	3 283	16 372	3 729	23 552
Finansielle derivater	902					902
Andre forpliktelser		668	71			739
Utsatt skatt				178		178
Ansvarlig lånekapital			350	500		850
Sum gjeld	56 348	1 952	5 433	17 078	3 729	84 540

**KONSERN**

<b>31.12.17</b> Beløp i mill kroner	<b>På forespørsel</b>	<b>Under 3 måneder</b>	<b>3-12 måneder</b>	<b>1 - 5 år</b>	<b>over 5 år</b>	<b>Totalt</b>
<b>Eiendeler</b>						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	775					775
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	94	1 747		831	46	2 718
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	8 038	835	2 727	12 653	50 750	75 003
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-216	-216
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-300	-300
Aksjer og andeler	137			43	90	270
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		719	764	9 040	1 017	11 541
Finansielle derivater	1 511					1 511
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					4 755	4 755
Eiendom, anlegg og utstyr					453	453
Virksomhet holdt for salg	30					30
Immaterielle eiendeler					68	68
Andre eiendeler	48	50	95		447	640
<b>Sum eiendeler</b>	<b>10 633</b>	<b>3 351</b>	<b>3 586</b>	<b>22 567</b>	<b>57 048</b>	<b>97 186</b>
<b>Gjeld</b>						
Gjeld til kredittinstitusjoner	406			28		434
Innskudd fra og gjeld til kunder	55 004	1 116	1 729			57 849
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		168	3 283	16 372	3 729	23 552
Finansielle derivater	902					902
Andre forpliktelser		943	71			1 014
Utsatt skatt				286		286
Ansvarlig lånekapital			350	500		850
<b>Sum gjeld</b>	<b>56 312</b>	<b>2 227</b>	<b>5 433</b>	<b>17 186</b>	<b>3 729</b>	<b>84 887</b>

## Note 20 – Netto renteinntekter

MORBANK			KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	2018	2017
<b>Renteinntekter på finansielle eiendeler til virkelig verdi</b>				
204	255	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	255	204
155	174	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	171	152
359	429	Sum renteinntekter til virkelig verdi	426	356
<b>Renteinntekter på finansielle eiendeler til amortisert kost</b>				
89	101	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	15	26
1 939	2 028	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	2 354	2 229
2 028	2 129	Sum renteinntekter til amortisert kost	2 369	2 255
2 387	2 558	<b>Sum renteinntekter</b>	2 795	2 611
<b>Rentekostnader på finansielle forpliktelser til virkelig verdi</b>				
0	22	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	22	0
0	22	Sum rentekostnader til virkelig verdi	22	0
<b>Rentekostnader på finansielle forpliktelser til amortisert kost</b>				
61	67	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	68	82
370	417	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	407	366
314	338	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	338	314
42	25	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	25	42
37	39	Banksikringsfondsavgift	39	37
824	886	Sum rentekostnader til amortisert kost	877	841
824	908	<b>Sum rentekostnader</b>	899	841
1 563	1 650	<b>Netto renteinntekter</b>	1 896	1 770

## Note 21 – Netto provisjonsinntekter og andre driftsinntekter

MORBANK			KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	2018	2017
<b>Provisjonsinntekter</b>				
261	282	Betalingstjenester	282	261
153	149	Forsikring	155	159
15	15	Garantiprovisjoner	14	15
Eiendomsmegling			135	121
43	44	Forvaltning	44	48
39	32	Øvrige provisjonsinntekter	88	82
511	522	<b>Sum provisjonsinntekt ekskl SpareBank 1 Boligkreditt</b>	<b>718</b>	<b>686</b>
245	260	SpareBank 1 Boligkreditt	260	245
756	782	<b>Sum provisjonsinntekt</b>	<b>978</b>	<b>931</b>
-77	-82	Provisjonskostnader	-95	-85
Regnskapstjenester			158	116
46	22	Andre driftsinntekter	16	30
46	22	<b>Sum andre driftsinntekter</b>	<b>174</b>	<b>146</b>
725	722	<b>Netto provisjons- og andre inntekter</b>	<b>1 057</b>	<b>992</b>

## Note 22 – Inntekter fra andre finansielle investeringer

Finansielle instrumenter som inngår i tabellen nedenfor er verdsatt til virkelig verdi. Verdiendringen på aksjer, obligasjoner og derivater føres som inntekt over resultatet i henhold til IFRS 9.

MORBANK			KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	2018	2017
4	6	<b>Sum utbytte fra aksjer</b>	<b>6</b>	<b>4</b>
103	20	Utbytte og netto inntekter fra datterselskaper	6	
354	344	Inntekt av eierinteresser i felleskontrollert virksomhet	368	434
457	364	<b>Sum inntekter av eierinteresser</b>	<b>374</b>	<b>434</b>
44	-30	Obligasjoner og sertifikater verdsatt til virkelig verdi over resultat	-32	44
44	-30	<b>Sum inntekter fra obligasjoner og sertifikater</b>	<b>-32</b>	<b>44</b>
-16	4	Verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	4	-16
-1	-12	Verdiendring på sikrede fastrentelån og derivater	-12	-1
-17	1	Verdiendring på øvrige finansielle derivater	1	-17
-35	-7	<b>Sum inntekter fra finansielle derivater</b>	<b>-7</b>	<b>-34</b>
71	82	Aksjer verdsatt til virkelig verdi over resultat	88	73
71	82	<b>Sum inntekter fra aksjer</b>	<b>88</b>	<b>73</b>
31	34	<b>Sum inntekt fra valutahandel</b>	<b>34</b>	<b>31</b>
111	79	Gevinst/tap og netto verdiendringer på finansielle eiendeler	83	114
573	449	<b>Sum netto inntekter fra andre finansielle investeringer</b>	<b>463</b>	<b>552</b>

## Note 23 – Personalkostnader, ytelser og lån til – samt egenkapitalbevis eid av styret og ledende ansatte

### Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

I henhold til allmennaksjelovens bestemmelse § 6-16 a, skal styret fastsette retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Retningslinjene skal forelegges bankens representantskap, jf. allmennaksjeloven § 5-6 (3). Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår.

Styret bekrefter at retningslinjene om lederlønn for 2018, gitt i fjorårets erklæring, er blitt fulgt. Konsernledelsen fikk ikke særskilt tilbud om kjøp av rabatterte EK-bevis i 2018. Det ble gitt et tilbud til alle ansatte, inklusive konsernledelsen, om kjøp av egenkapitalbevis med rabatt. 338 ansatte tegnet seg for 5,8 mill kroner.

### Retningslinjene

Styret behandlet retningslinjene for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i møte 28.02.18, hvor man videreførte fjorårets retningslinjer.

Følgende er vedtatt for det kommende regnskapsåret:

#### 1. Definisjoner

Ledende ansatte forstås i dette henseende som konsernsjefen, konserndirektører (konsernledelsen), direktør for Markets og leder for Compliance og selskapsledelse. De samlede kompensasjonsordningene for ledende ansatte omfatter fast lønn, naturalytelser, og kollektive pensjonsavtaler, med unntak av tre konserndirektører som har individuell førtidspensjonsavtale. Ledende ansatte med innskuddspensjon har i tillegg sparing over 12 G med følgende sparesatser:

- Konserndirektører 15 %
- Konsernsjef 23 %

### 2. Hovedprinsipper for fastsettelse av de samlede kompensasjonsordningene

Lederlønningene i SpareBank 1 Nord-Norge skal, innenfor rammen av godtgjørelsespolitikken, være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenlignet med bransjen for øvrig. Hovedelementet i kompensasjonsordningen skal være den faste grunnlønnen. Konsernledelsen i SpareBank 1 Nord-Norge har ingen individuelle eller kollektive bonusavtaler. Styret kan beslutte at konsernledelsen skal ha rett til å kjøpe EK-bevis med inntil 30 % rabatt innenfor en definert beløpsramme og bindingstid. Ordningen skal bidra til at konsernledelsen skal ha økt eierskap og å styrke interessefellesskapet med bankens aksjonærer. Vilkårene i ordningen tilfredsstiller de krav som følger av finansforetaksforskriften, kapittel 15. Styret skal påse at lederlønningene ikke gir uheldige virkninger for konsernets omdømme.

Konsernledelsen er en del av en spareordning som gjelder for fast ansatte. For hvert andre egenkapitalbevis man kjøper, gir SpareBank 1 Nord-Norge ytterligere ett bevis gratis. Tildelingen av gratisbevis skjer to år etter oppstart av sparingen, og forutsetter at den ansatte fortsatt eier de opprinnelig oppsparte egenkapitalbevisene og fortsatt er ansatt i konsernet.

### 3. Fastsettelse av lønn

Styret skal årlig vurdere konsernsjefens totale prestasjoner, og på denne bakgrunn foreta en lønnsvurdering og fastsette lønnsvilkårene. Tilsvarende skal konsernsjefen vurdere prestasjonene til konsernledelsen, samt foreta en lønnsvurdering.

### 4. Virkningsdato

Retningslinjene for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge gjøres gjeldende etter at saken er forelagt representantskapet.

Personalkostnader, antall ansatte og årsverk				
MORBANK			KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	2018	2017
380	378	Lønn	578	552
31	35	Pensjonskostnader (se note 25)	52	42
100	104	Sosiale kostnader	118	114
511	517	<b>Sum personalkostnader</b>	<b>748</b>	<b>708</b>
556	555	Gjennomsnittlig antall ansatte	826	809
538	550	Antall årsverk per 31.12.	810	784
550	559	Antall ansatte per 31.12.	841	810

Ytelser til styret 2018 Beløp i hele tusen kroner	Styre- honorar	Honorar godtgjørelsesutvalg	Honorar revisjons- utvalg	Honorar risiko- utvalg	Sum hono- rarer	Utlån	Antall EK-bevis <sup>1)</sup>
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (leder)	473	13			486	2 000	6 532
Hans-Tore Bjerkaas (nestleder)	263		47	47	357		19 293
Sonja Djønne	210	11			221	4 268	7 777
Kjersti Terese Stormo	210				210		861
Greger Mannsverk	210	11			221		60 904
Bengt Olsen	210		37	37	284		7 000
Ingvild Myhre	210		37	37	284		
Vivi Ann Pedersen	210				210	230	24 230
Kjetil Berntsen	210				210	3 860	571
<b>Sum</b>	<b>2 206</b>	<b>35</b>	<b>121</b>	<b>121</b>	<b>2 483</b>	<b>10 358</b>	<b>127 168</b>

Ytelser til styret 2017							
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (leder)	472	12			484	2 000	6 150
Hans-Tore Bjerkaas (nestleder)	262		47	47	356		10 911
Sonja Djønne	210	10			220	3 663	7 395
Kjersti Terese Stormo	210				210		479
Greger Mannsverk	210	10			220		60 522
Bengt Olsen	210		37	37	284		
Ingvild Myhre	210		37	37	284		
Vivi Ann Pedersen	210				210		23 848
May Britt Nilsen (sluttet i 2017)	53				53		10 100
Kjetil Berntsen (ny i 2017)	158				158	4 000	189
<b>Sum</b>	<b>2 205</b>	<b>32</b>	<b>121</b>	<b>121</b>	<b>2 479</b>	<b>9 663</b>	<b>119 594</b>

<sup>1)</sup> Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i.

Styret har vilkår på utlån og eventuelle sikkerhetsstillelser, som for ordinære kunder, med unntak av de ansattes representanter som har ansattevilkår. Styrets leder har verken bonusavtale eller avtale om etterlønn.

## Note 23 – Personalkostnader, ytelser og lån til – samt egenkapitalbevis eid av styret og ledende ansatte

Ytelser til konsernledelsen og ledende ansatte i datterselskaper i 2018. Beløp i hele tusen kroner	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Honorar <sup>3)</sup>	Bonus	Sum lønn og ytelser	Pensjonspremie/pensjons sparing	Pensjonsavtale	Utlån	Antall EK-bevis <sup>5)</sup>
Jan-Frode Janson. Konsernsjef	4 826	60		4 886	881	1) 2)		116 876
Rolf Eigil Bygdnes, Konserndirektør / Økonomi og Finans	2 486			2 486	965	1) 4)	1 958	77 174
Geir Andreassen, konserndirektør. Teknologi og prosess	2 249			2 249	894	1) 4)	1 925	78 106
Liv Bortne Ulriksen Konserndirektør / Kreditt og risikostyring	2 369			2 369	597	1) 2) 4)	6 874	84 537
Petter Høiseith. Konserndirektør / Konsernutvikling	2 394			2 394	249	1) 2)	8 883	80 557
Ronni Møller Pettersen, Konserndirektør / Salg og kunderelasjon	2 239			2 239	210	1) 2)	4 495	35 580
Trond Hanssen Konserndirektør / Finnmark	1 865			1 865	196	1) 2)	3 048	63 159
Christian Overvaag Konserndirektør / Troms	1 941			1 941	212	1) 2)	5 951	102 945
Lasse Hagerupsen Konserndirektør / Hålogaland	1 871			1 871	185	1) 2)	3 451	79 170
Trude Glad Konserndirektør / Helgeland og Salten	2 476			2 476	125	2)	3 652	79 300
Nina Wihuri Leder / Compliance og selskapsledelse	1 024			1 024	87	2)	3 755	1 197
Tom Robin Solstad-Nøis Direktør / Markets	1 217		600	1 817	128	2)	3 115	51 097
<b>Totale ytelser konsernledelsen og ledende ansatte datterselskap</b>	<b>26 957</b>	<b>60</b>	<b>600</b>	<b>27 617</b>	<b>4 729</b>		<b>47 107</b>	<b>849 698</b>

Enkelte konserndirektører og konsernsjef har frasagt seg sitt stillingsvern mot en etterlønn.

Utlån til ansatte	<b>1 222 383</b>
-------------------	------------------

Verdien på samlet rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør 12,3 mill kroner for 2018.

1) Pensjonordning for inntekt over 12 G.

2) Har avtale om innskuddspensjon

3) Styrehonorar fra datterselskap

4) Har avtale om førtidspensjon

5) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.18. Egenkapitalbevis eid av personlig nærstående og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i medregnes også.

6) Lånerenten er ett prosentpoeng lavere enn den til enhver tid gjeldende beste boliglånsrente for våre ordinære kunder, innenfor et maksimalt lånebeløp på 4 mill kroner. Ingen sikkerhetsstillelser er gitt på vegne av ansatte.

Ytelser til konsernledelsen og ledende ansatte i datterselskaper i 2017 Beløp i hele tusen kroner	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Kompensasjon	Bonus	Sum lønn og ytelser	Pensjonspremie/pensjons sparing	Pensjonsavtale	Utlån	Antall EK-bevis <sup>5)</sup>
Jan-Frode Janson Konsernsjef	4 718	6) 5 844		10 562	921	1) 2)		116 876
Rolf Eigil Bygdnes Konserndirektør / Økonomi og Finans	3 042			3 042	685	1) 4)		72 292
Geir Andreassen konserndirektør. Teknologi og prosess	2 591			2 591	491	1) 4)		77 724
Liv Bortne Ulriksen Konserndirektør / Kreditt og risikostyring	2 285			2 285	289	1) 2) 4)	485	84 537
Petter Høiseith Konserndirektør / Konsernutvikling	2 237	6) 2 847		5 084	292	1) 2)	9 232	79 793
Ronni Møller Pettersen, Konserndirektør / Salg og kunderelasjon	2 249	6) 2 597		4 846	270	1) 2)	75	35 198
Trond Hanssen Konserndirektør / Finnmark	1 797	6) 2 442		4 239	238	1) 2)	672	63 159
Christian Overvaag Konserndirektør / Troms	1 824	6) 2 307		4 131	262	1) 2)		102 563
Lasse Hagerupsen Konserndirektør / Hålogaland	1 798	6) 2 284		4 082	226	1) 2)	1 916	68 788
Trude Glad Konserndirektør / Helgeland og Salten	2 557	6) 2 676		5 233	277	1) 2)	1 100	78 918
Nina Wihuri, Leder / Compliance og selskapsledelse	781			781	64	2)		1 197
Tom Robin Solstad-Nøis, Direktør / Markets	1 237		361	1 597	126	2)		45 208
<b>Totale ytelser konsernledelsen og ledende ansatte datterselskap</b>	<b>27 115</b>	<b>20 997</b>	<b>361</b>	<b>48 473</b>	<b>4 141</b>		<b>13 480</b>	<b>826 253</b>

Enkelte konserndirektører og konsernsjef har frasagt seg sitt stillingsvern mot en etterlønn.

Utlån til ansatte	1 205 190
-------------------	-----------

Verdien på samlet rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør 13 mill kroner for 2017.

1) Pensjonordning for inntekt over 12 G.

2) Har avtale om innskuddspensjon

3) Ingen ledende ansatte mottok styrehonorar fra datterselskap

4) Har avtale om førtidspensjon

5) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.17. Egenkapitalbevis eid av personlig nærstående og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i medregnes også.

6) I dette inngår mottatt kompensasjon i 2017 for avvikling av førtidspensjonsordning.

7) Lånerenten er ett prosentpoeng lavere enn den til enhver tid gjeldende beste boliglånsrente for våre ordinære kunder, innenfor et maksimalt lånebeløp på 4 mill kroner. Ingen sikkerhetsstillelser er gitt på vegne av ansatte.



## Note 24 – Driftskostnader

MORBANK			KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	2018	2017
511	517	Personalkostnader	748	708
544	578	Andre driftskostnader	726	658
1 055	1 095	<b>Sum driftskostnader</b>	<b>1 474</b>	1 366
<b>Personalkostnader</b>				
380	378	Lønn	577	553
32	35	Pensjonskostnader (ekskl. arbeidsgiveravgift)	52	42
99	104	Sosiale kostnader	119	113
511	517	<b>Sum personalkostnader</b>	<b>748</b>	708
<b>Andre driftskostnader</b>				
115	136	Utviklingskostnader (inkl. prosjekter i SpareBank 1 Alliansen)	140	115
80	89	EDB kostnader	101	90
40	44	Markedsføring	67	61
30	32	Reise- og opplæringskostnader	38	38
27	30	Kommunikasjon og kontorhold	35	31
44	54	Konsulentbistand <sup>1)</sup>	72	52
51	48	Ordinære avskrivninger	61	65
19	18	Driftskostnader lokaler/eiendommer	25	22
46	55	Husleie	71	59
92	72	Øvrige driftskostnader	116	125
544	578	<b>Sum andre driftskostnader</b>	<b>726</b>	658
<b><sup>1)</sup> Herav godtgjørelse til ekstern revisor inkl. MVA. (Beløp i hele tusen kroner)</b>				
1 287	1 330	Lovbestemt revisjon	2 118	2 095
334	342	Andre attestasjonstjenester	748	680
5	0	Skatterådgivning	0	70
0	24	Andre ikke-revisjonstjenester	24	47
1 626	1 696	<b>Sum godtgjørelse til ekstern revisor</b>	<b>2 890</b>	2 892

## Note 25 – Pensjoner

SpareBank 1 Nord-Norge har to pensjonsordninger for sine ansatte.

Innskuddspensjonsordning for alders- og uførepensjon tegnet hos SpareBank 1 Forsikring AS.

Sparesatsene for innskuddspensjonen er for tiden:

- Lønn tilsvarende 0 til 7,1 G: 7 %
- Lønn tilsvarende 7,1 til 12 G: 15 %

Ytelsespensjonsordningen for alders- og uførepensjon ble lukket i 2006, og dekkes i SpareBank 1 Nord-Norges Pensjonskasse. Full pensjon krever en opptjeningstid på 30 år og gir rett til alderspensjon på differansen mellom 70 % av lønn og beregnet ytelse fra Folketrygden. Ordningene oppfyller kravene i Lov om foretakspensjon.

Konsernet har også forpliktelser knyttet til lønn over 12 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), og avtaler om førtidspensjonering for ledende ansatte. I 2018 inngår 3 ansatte i førtidspensjonsordningen (3 ansatte i 2017). Førtidspensjonering finansieres over driften.

De fleste selskaper i konsernet er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon, AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen. Den private AFP-ordningen vil bli finansiert gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G. Premien for 2018 er fastsatt til 2,5 %, (2,5 % i 2017).

## Beregning av ytelsesbasert pensjonsforpliktelse etter IAS 19

Ved verdsettelse av pensjonsmidlene, og ved måling av påløpte forpliktelser, benyttes estimerte verdier. Disse estimatene korrigeres hvert år i samsvar med oppgave over pensjonsmidlenes flytteverdi og aktuarberegninger av forpliktelses størrelse. Både verdien av pensjonskassens forpliktelser, pensjonsforsikring i annet forsikringsselskap og de usikrede forpliktelsene er medtatt i beregningene nedenfor. Alle estimatavvik føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader under utvidede resultatposter, såkalt OCI (Other Comprehensive Income).

Etter IAS 19, beregnes periodens netto rentekostnad ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelse. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene, begge beregnet med diskonteringsrenten. Endringer i netto pensjonsforpliktelse som følge av premiebetalinger og utbetaling av pensjon, tas det hensyn til. Forskjellen mellom faktisk avkastning på pensjonsmidlene og den resultatførte, bokføres over OCI direkte i egenkapitalen.

Aktuarberegningene foretatt etter dødelighetstariiff K2013BE (beste estimat).

## Note 25 – Pensjoner

<b>MORBANK</b>		Beløp i mill kroner	<b>KONSERN</b>	
<b>31.12.17</b>	<b>31.12.18</b>		<b>31.12.18</b>	<b>31.12.17</b>
		<b>Netto pensjonsforpliktelse i balansen</b>		
712	<b>702</b>	Nåverdi av fremtidige pensjonsforpliktelser	<b>728</b>	738
953	<b>928</b>	Estimert verdi av pensjonsmidler	<b>967</b>	994
<b>-241</b>	<b>-226</b>	<b>Netto pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger</b>	<b>-239</b>	-256
0	<b>0</b>	Arbeidsgiveravgift	<b>0</b>	0
<b>-241</b>	<b>-226</b>	<b>Netto pensjonsforpliktelse/-midler i balansen</b>	<b>-239</b>	- 256
8%	<b>-4,1 %</b>	Avvik mellom forventet og virkelig avkastning av pensjonsmidler i %	<b>-4,1 %</b>	8%
<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>Periodens pensjonskostnad</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
7	<b>5</b>	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	<b>5</b>	7
18	<b>17</b>	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	<b>17</b>	18
-22	<b>-23</b>	Forventet avkastning på pensjonsmidler	<b>-23</b>	-22
<b>3</b>	<b>-1</b>	<b>Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift</b>	<b>-1</b>	3
1	<b>3</b>	Periodisert arbeidsgiveravgift	<b>3</b>	1
<b>4</b>	<b>2</b>	<b>Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad</b>	<b>2</b>	4
-5		Curtailment/settlement		-5
32	<b>35</b>	Øvrig pensjonskostnad Innskuddspensjon og førtidspensjon	<b>52</b>	42
<b>31</b>	<b>37</b>	<b>Total pensjonskostnad inkludert arbeidsgiveravgift</b>	<b>54</b>	41
10,0 %	<b>-1,5 %</b>	<b>Faktisk avkastning på pensjonsmidler</b>	<b>-1,5 %</b>	10,0 %
<b>31.12.17</b>	<b>31.12.18</b>	<b>Bevegelser i netto balanseført pensjonsforpliktelse</b>	<b>31.12.18</b>	<b>31.12.17</b>
-156	<b>-242</b>	Netto pensjonsforpliktelse i balansen per 01.01	<b>-256</b>	-163
-11		Korrigerings mot egenkapital inngående balanse 01.01.	<b>0</b>	-16
-56	<b>32</b>	Korrigerings mot egenkapital utgående balanse 31.12.	<b>33</b>	-57
1	<b>2</b>	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	<b>2</b>	1
-2	<b>0</b>	Utbetalt over drift	<b>0</b>	-2
-18	<b>-18</b>	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	<b>-19</b>	-19
<b>-242</b>	<b>-226</b>	<b>Netto pensjonsforpliktelse/-midler i balansen per 31.12.</b>	<b>-240</b>	-256
33	<b>34</b>	Øvrige pensjonsforpliktelser (førtidspensjonsavtale)	<b>34</b>	33
<b>-209</b>	<b>-192</b>	<b>Netto total pensjonsforpliktelse per 31.12.</b>	<b>-206</b>	-223
<b>Forutsetninger</b>				
2,40 %	<b>2,60 %</b>	Diskonteringsrente	<b>2,60 %</b>	2,40 %
2,40 %	<b>2,60 %</b>	Forventet avkastning på midlene	<b>2,60 %</b>	2,40 %
1,00 %	<b>1,00 %</b>	Fremtidig lønnsutvikling	<b>1,00 %</b>	1,00 %
2,25 %	<b>2,25 %</b>	G-regulering	<b>2,25 %</b>	2,25 %
0,00 %	<b>0,00 %</b>	Pensjonsregulering	<b>0,00 %</b>	0,00 %
14,10 %	<b>14,10 %</b>	Arbeidsgiveravgift forpliktelse	<b>14,10 %</b>	14,10 %
14,10 %	<b>14,10 %</b>	Arbeidsgiveravgift kostnad	<b>14,10 %</b>	14,10 %
5,00 %	<b>5,00 %</b>	Finansskatt	<b>5,00 %</b>	5,00 %
0,00 %	<b>0,00 %</b>	Frivillig avgang over 50 år	<b>0,00 %</b>	0,00 %
0,00 %	<b>0,00 %</b>	Frivillig avgang inntil 50 år	<b>0,00 %</b>	0,00 %
50,00 %	<b>90,00 %</b>	Forventet AFP-uttak fra 62 år	<b>90,00 %</b>	50,00 %
K2013BE	<b>K2003BE</b>	Dødelighet, giftemåls sannsynlighet etc.	<b>K2003BE</b>	K2013BE
IR2003	<b>IR2003</b>	Uførhet	<b>IR2003</b>	IR2003
765	<b>725</b>	<b>Antall aktive medlemmer og pensjonister som er omfattet av den ytelsesbaserte ordningen.</b>	<b>737</b>	780

## Sammensetning av pensjonsmidler i SpareBank 1 Nord-Norges Pensjonskasse

Prosentvis fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier var:

2017	2018	Investeringskategori:	2018	2017
58 %	56 %	Obligasjoner	56 %	58 %
37 %	33 %	Aksjer	33 %	37 %
2 %	2 %	Eiendom	2 %	2 %
3 %	9 %	Annet	9 %	3 %
100 %	100 %	Sum	100 %	100 %

## Senstivitet

Estimatene er basert på fakta og omstendighetene per 21.12.18 forutsatt av at alle parametre er konstante. Faktiske resultater kan avvike fra disse estimatene.

Morbank Beløp i tusen kroner	Diskonterings- rente		Lønnsregulering		Årlig regulering grunnbeløp (G)		Pensjons- regulering		Forventet gjenstående levetid	
	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 år	-1 år

### Endringer i pensjon

Forandring ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	-82 683	100 910	21 226	-18 037	-8 531	9 630	90 343	N/A	29 171	-29 246
Estimert forandring netto pensjonskostnader	-5 922	4 743	1 267	-1 074	-506	576	2 988	N/A	930	-936

Konsern Beløp i tusen kroner	Diskonterings- rente		Lønnsregulering		Årlig regulering grunnbeløp (G)		Pensjons- regulering		Forventet gjenstående levetid	
	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 år	-1 år

### Endringer i pensjon

Forandring ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser	-85 588	104 455	21 972	-18 670	-8 830	9 968	93 517	N/A	30 195	-30 274
Estimert forandring netto pensjonskostnaderr	-6 199	4 977	1 306	-1 107	-523	593	3 086	N/A	961	-966

## Note 26 – Skatt

MORBANK			KONSERN	
2017	2018	Beløp i mill kroner	2018	2017
<b>Sammensetning av resultatført skatt</b>				
233	303	Resultatført periodeskatt	355	244
95	-5	Resultatført utsatt skatt	-9	112
-12	23	Ført direkte mot EK	28	-15
0	0	For mye/lite avsatt skatt tidligere år/korreksjoner	0	-17
316	321	Skatt	374	324
8	12	Formueskatt (ført som andre driftskostnader)	12	8
324	333	Resultatført skatt	386	332
241	314	Balanseført betalbar skatt	367	252
<b>Endring i netto utsatt skatt/-skattefordel</b>				
95	-5	Resultatført utsatt skatt	-9	112
-12	23	Estimatendringer pensjonsmidler/andre endringer ført direkte mot egenkapital	28	-32
83	18	<b>Sum endring i netto utsatt skatt/-skattefordel</b>	19	80
<b>31.12.17</b>	<b>31.12.18</b>		<b>31.12.18</b>	<b>31.12.17</b>
<b>Midlertidig forskjeller og blanseført utsatt skatt/skattefordel</b>				
-63	-65	Anleggsmidler	364	399
241	226	Pensjonsforpliktelse/-midler	239	256
535	529	Andre midlertidige forskjeller	527	552
		Fremførbart underskudd	-22	-65
713	690	<b>Sum midlertidige forskjeller</b>	1 108	1 142
-178	-173	<b>Balanseført utsatt skatt/skattefordel - 25%</b>	-277	-286
<b>2017</b>	<b>2018</b>		<b>2018</b>	<b>2017</b>
<b>Endring i midlertidige forskjeller</b>				
-56	-2	Anleggsmidler	-35	114
84	-15	Pensjonsforpliktelse	-17	92
352	-6	Andre midlertidige forskjeller	-25	296
		Fremførbart underskudd	43	-54
380	-23	<b>Sum endring midlertidige forskjeller</b>	-34	448
95	-6	Endring i utsatt skatt/skattefordel - 25%	-9	112
-12	23	Endringer ført direkte mot egenkapital	28	-15
0	1	Endring mellom utsatt skatt/betalbar skatt etter balansedag		-17
83	18	<b>Korrigert resultatført endring i utsatt skatt/skattefordel - 25%</b>	19	80
<b>Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt</b>				
442	427	25 % av resultat før skatt	483	443
-126	-106	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller)	-109	-119
8	12	Formueskatt	12	8
0	0	For mye/lite avsatt tidligere år		
324	333	<b>Resultatført periodeskatt</b>	386	332
18,3 %	19,5 %	<b>Effektiv skattesats (skattekostnad i prosent av resultat før skatt)</b>	20,0 %	18,7 %

## Note 27 – Finansielle instrumenter til virkelig verdi

I tabellen under fremkommer finansielle eiendeler og forpliktelser som er klassifisert som holdt for omsetning eller bestemt ved første gangs innregning verdsatt til virkelig verdi over resultatregnskapet.

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes til, eller en forpliktelse kan innfris ved en transaksjon mellom uavhengige parter.

Verdien på balansetidspunktet fastsettes etter ulike metoder innenfor tre nivåer.

### **Nivå 1:**

Finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser. I kategorien inngår børsnoterte aksjer eller fondsandeler, statsobligasjoner og sertifikater som omsettes i aktive markeder. Pris på balansedagen er benyttet. Markedet anses aktivt dersom det er mulig å fremskaffe eksternt observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene er faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

### **Nivå 2:**

Finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene.

Kategorien inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.

I kategorien inngår også obligasjoner og interbankderivater som renteswapper, valutaswapper

og terminkontrakter med observerbare prisnoteringer på Reuters eller Bloomberg, basisswapper mellom valutaslagene NOK, EUR, USD, og GBP og rente- og valutaderivater mot kunder med uvesentlig kredittmargin.

Verdien er basert på nylige observerbare markedsdata i form av en transaksjon i instrumentet mellom informerte, villige og uavhengige parter. Alternativt at instrumentet er handlet i et aktivt marked som er substansielt likt det aktuelle instrument.

### **Nivå 3:**

Finansielle instrumenter som verdsettes på annen måte enn basert på observerbare markedsdata, og hvor kredittmarginer utgjør en vesentlig del av justeringen til markedsverdi.

Instrumenter i denne kategori verdsettes etter metoder som er basert på estimerte kontantstrømmer, vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper, modeller hvor vesentlige parametere ikke er basert på observerbare markedsdata eller eventuelle bransjestandarder.

Ved bruk av verdsettelsesteknikker justeres verdien for kreditt- og likviditetsrisiko. Prisen for risiko for tilsvarende instrumenter legges til grunn for vurderingen.

Fra og med 2013 har banken benyttet modell i samsvar med IFRS 13 om måling av virkelig verdi, hvor en "exit-pris"-vurdering legges til grunn. I verdsettelsesmodellen tas det hensyn til kredittpåslag og endringer i kredittisiko.

## Note 27 – Finansielle instrumenter til virkelig verdi

<b>MORBANK</b>				
Beløp i mill kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn obser-verbare markedsdata	
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
<b>Eiendeler 31.12.18</b>				
Utlån til kunder med fast rente			7 652	7 652
Utlån til kunder for salg boligkreditselskap			1 963	1 963
Aksjer til virkelig verdi	143	67	131	340
Obligasjoner til virkelig verdi	9 545	3 014		12 560
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 653		1 653
<b>Sum eiendeler</b>	<b>9 688</b>	<b>4 734</b>	<b>9 746</b>	<b>24 168</b>
<b>Forpliktelser 31.12.18</b>				
Finansielle derivater		874		874
<b>Sum forpliktelser</b>		<b>874</b>		<b>874</b>
<b>Eiendeler 31.12.17</b>				
Utlån til kunder med fast rente			6 935	6 935
Utlån til kunder for salg boligkreditselskap				0
Aksjer til virkelig verdi	123	43	89	255
Obligasjoner til virkelig verdi	7 774	3 767		11 541
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 511		1 511
<b>Sum eiendeler</b>	<b>7 897</b>	<b>5 321</b>	<b>7 024</b>	<b>20 242</b>
<b>Forpliktelser 31.12.17</b>				
Finansielle derivater		902		902
<b>Sum forpliktelser</b>		<b>902</b>		<b>902</b>
<b>Årets verdiendringer på instrumenter i nivå 3</b>				
	<b>Finansiell eiendel</b>			
Beløp i mill kroner	Fastrentelån	Aksjer	Utlån til kunder for salg	Obligasjoner
Balanseført verdi 01.01.	6 935	89		0
Netto gevinst (-)/tap (+) gjennom året	- 64	5		
Tilgang/kjøp i året	3 302	37	4 002	
Avgang/salg	-2 521		-2 039	
<b>Balanseført verdi 31.12.</b>	<b>7 652</b>	<b>131</b>	<b>1 963</b>	<b>0</b>

**KONSERN**

Beløp i mill kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	Totalt
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
<b>Eiendeler 31.12.18</b>				
Utlån til kunder med fast rente			7 693	<b>7 693</b>
Utlån til kunder for salg boligkredittselskap			1 963	<b>1 963</b>
Aksjer til virkelig verdi	143	67	143	<b>352</b>
Obligasjoner til virkelig verdi	9 545	3 014		<b>12 560</b>
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 653		<b>1 653</b>
<b>Sum eiendeler</b>	<b>9 688</b>	<b>4 734</b>	<b>9 799</b>	<b>24 220</b>

**Forpliktelser 31.12.18**

Finansielle derivater		874		<b>874</b>
<b>Sum forpliktelser</b>		<b>874</b>		<b>874</b>

**Eiendeler 31.12.17**

Utlån til kunder med fast rente			6 935	6 935
Utlån til kunder for salg boligkredittselskap				0
Aksjer til virkelig verdi	123	123	104	350
Obligasjoner til virkelig verdi	7 774	3 767		11 541
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 511		1 511
<b>Sum eiendeler</b>	<b>7 897</b>	<b>5 401</b>	<b>7 039</b>	<b>20 337</b>

**Forpliktelser 31.12.17**

Finansielle derivater		902		902
<b>Sum forpliktelser</b>		<b>902</b>		<b>902</b>

**Årets verdiendringer på instrumenter i nivå 3**

Beløp i mill kroner	Finansiell eiendel			
	Fastrentelån	Aksjer	Utlån til kunder for salg	Obligasjoner
Balanseført verdi 01.01	6 935	104		0
Netto gevinst (-)/tap (+) gjennom året	- 68	2		
Tilgang/kjøp i året	3 352	37	4 002	
Avgang/salg	-2 526		-2 039	
<b>Balanseført verdi 31.12.</b>	<b>7 693</b>	<b>143</b>	<b>1 963</b>	<b>0</b>



## Note 28 – Virkelig verdi på finansielle instrumenter til amortisert kost

### Finansielle instrumenter til amortisert kost

Som det fremgår i note 2 har banken og konsernet som hovedprinsipp klassifisert sine finansielle eiendeler og forpliktelser til amortisert kost. Ved å ha samme verdsettelsesprinsipp på eiendeler og gjeld ønsker konsernet i størst mulig grad å redusere volatiliteten over resultatregnskapet. Amortisert kost innebærer verdifastsettelse etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for eventuelt verditap. Beregningene er gjort med utgangspunkt i de enkelte instrumentenes egenskaper og verdier på balansetidspunktet.

Amortisert kost vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurderinger av de samme finansielle instrumentene. Dette kan blant annet skyldes ulik oppfatning av markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over estimert virkelig verdi på poster som i regnskapet er bokført til amortisert kost.

Som det fremgår i note 27, fastsettes virkelig verdi etter ulike metoder innenfor tre nivåer.

MORBANK					KONSERN						
2017		2018		Beløp i mill kroner				2018		2017	
Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Nivå	Eiendeler	Nivå	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	
7 173	7 173	5 976	5 976	3	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3	1 282	1 282	2 656	2 656	
62 151	62 731	64 795	65 265	3	Utlån til og fordringer på kunder	3	71 207	70 696	68 068	67 460	
52	52	0	0	3	Aksjer	3	0	0	52	52	
69 376	69 956	70 771	71 241		<b>Sum eiendeler balanseført til amortisert kost</b>		<b>72 489</b>	<b>71 978</b>	<b>70 776</b>	<b>70 168</b>	

Forpliktelser										
436	436	188	188	3	Gjeld til kredittinstitusjoner	3	187	187	434	434
57 883	57 883	64 005	64 005	3	Innskudd fra kunder	3	63 985	63 985	57 849	57 849
23 553	23 737	25 136	24 971	2	Verdipapirgjeld	2	24 971	25 136	23 737	23 552
850	857	1 200	1 196	2	Ansvarlig lånekapital	2	1 196	1 200	857	850
82 722	82 913	90 529	90 360		<b>Sum forpliktelser balanseført til amortisert kost</b>		<b>90 339</b>	<b>90 508</b>	<b>82 877</b>	<b>82 685</b>

#### Forpliktelser og garantiansvar utenfor balansen

1 259		1 171			Garantiansvar			1 253		1 152
					Pantstillelser					

#### Forpliktelser i balansen

8 601		10 374			Balanseført verdi av obligasjoner som ligger i Norges Bank depot			10 374		7 641
0		0			Herav stilt som sikkerhet for D/F-lån			0		0

## Note 29 – Sertifikater og obligasjoner

Etter overgang til IFRS 9 vurderes alle obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi med verdiendring over resultat. Tidligere porteføljer definert som lån, fordringer og hold til forfall ble oppgjort per 31.12.17.

Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende papirer fordelt på utstedersektor				
MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18		31.12.18	31.12.17
Beløp i mill kroner				
<b>Stat og statsgaranterte</b>				
2 720	<b>2 510</b>	– pålydende	<b>2 510</b>	2 720
2 807	<b>2 577</b>	– virkelig verdi	<b>2 577</b>	2 807
2 807	<b>2 577</b>	– balanseført beløp	<b>2 577</b>	2 807
<b>Annen offentlig utsteder</b>				
1 847	<b>1 433</b>	– pålydende	<b>1 433</b>	1 847
1 873	<b>1 449</b>	– virkelig verdi	<b>1 449</b>	1 873
1 873	<b>1 449</b>	– balanseført beløp	<b>1 449</b>	1 873
<b>Finansielle foretak</b>				
6 774	<b>8 456</b>	– pålydende	<b>8 456</b>	6 774
6 821	<b>8 511</b>	– virkelig verdi	<b>8 511</b>	6 821
6 821	<b>8 512</b>	– balanseført beløp	<b>8 512</b>	6 821
<b>Ikke-finansielle foretak</b>				
41	<b>23</b>	– pålydende	<b>23</b>	41
40	<b>22</b>	– virkelig verdi	<b>22</b>	40
40	<b>22</b>	– balanseført beløp	<b>22</b>	40
11 541	<b>12 560</b>	<b>Sum sertifikater og obligasjoner</b>	<b>12 560</b>	11 541

## Note 30 – Aksjer

Som det fremgår i note 2, har SpareBank 1 Nord-Norge kun aksjeporteføljer verdsatt til virkelig verdi. Handelsporteføljer er verdsatt til børskurs på balansedagen. De øvrige aksjene verdsettes basert på observerbare markedsdata og estimerte kontantstrømmer. Alle porteføljene er verdsatt til virkelig verdi med verdiendring over resultat, med unntak av en aksjepost som verdsettes til virkelig verdi med verdiendring ført over utvidet resultat (OCI).

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Virkelig verdi med verdiendring over resultat:</b>				
122	<b>143</b>	Aksjer i handelsportefølje til virkelig verdi	<b>143</b>	122
80	<b>90</b>	Øvrige aksjer verdsatt til virkelig verdi	<b>102</b>	95
	<b>67</b>	Fondsobligasjoner klassifisert som egenkapitalposisjoner	<b>67</b>	
<b>Virkelig verdi med verdiendring ført over utvidet resultat (OCI):</b>				
53	<b>40</b>	Aksjepost verdsatt til virkelig verdi	<b>40</b>	53
255	<b>340</b>	<b>Sum aksjer</b>	<b>352</b>	270

### Spesifikasjoner per 31.12.18.

Aksjer i handelsporteføljer verdsatt til virkelig verdi Beløp i hele tusen kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris - eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
<b>Egenkapitalbevis</b>					
SpareBank 1 SMN	33 298	<0,05 %	1 585	2 820	<b>2 820</b>
Sparebanken Telemark	522	<0,05 %	60	61	<b>61</b>
SpareBank 1 BV	8 000	<0,05 %	269	282	<b>282</b>
SpareBank 1 Østlandet	18 870	<0,05 %	1 603	1 566	<b>1 566</b>
Sparebanken Vest	22 725	<0,05 %	797	1 200	<b>1 200</b>
<b>Sum egenkapitalbevis</b>			<b>4 314</b>	<b>5 929</b>	<b>5 929</b>

### Aksjer

Aker ASA	2 128	<0,05 %	745	990	<b>990</b>
Atea ASA	5 778	<0,05 %	663	645	<b>645</b>
B2 Holding ASA	25 533	<0,05 %	499	314	<b>314</b>
DNB ASA	17 076	<0,05 %	2 021	2 374	<b>2 374</b>
Elkem ASA	26 440	<0,05 %	966	587	<b>587</b>
Equinor ASA	24 536	<0,05 %	3 908	4 508	<b>4 508</b>
Gjensidige Forsikring	3 717	<0,05 %	490	503	<b>503</b>
Marine Harvest ASA (Mowi)	6 962	<0,05 %	971	1 280	<b>1 280</b>
Norsk Hydro	48 881	<0,05 %	2 176	1 922	<b>1 922</b>
ORKLA	11 968	<0,05 %	850	819	<b>819</b>
Schibsted ASA B-aksjer	3 933	<0,05 %	822	1 017	<b>1 017</b>
Storebrand ASA	13 683	<0,05 %	781	843	<b>843</b>
Subsea 7 S.A.	13 764	<0,05 %	1 493	1 155	<b>1 155</b>

Telenor ASA	15 654	<0,05%	2 410	2 628	<b>2 628</b>
TGS-NOPEC Geophysical Company	3 926	<0,05%	849	809	<b>809</b>
XXL ASA	13 185	<0,05%	995	345	<b>345</b>
Yara International	5 993	<0,05%	1 958	1 994	<b>1 994</b>
VISA INC. C	16 784	<0,05%	7 187	77 066	<b>77 066</b>
Visa Pref Stock C	1 175	<0,05%	17 000	16 103	<b>16 103</b>
<b>Sum aksjer</b>			<b>46 784</b>	<b>115 900</b>	<b>115 900</b>

#### Fond

Fondsfinans Global Energi	422		1 222	951	<b>951</b>
Holberg Rurik A	10 058		2 087	1 818	<b>1 818</b>
KLP AkjseGlobal Indeks 2	3 936		9 593	8 657	<b>8 657</b>
Odin Europa C	6 328		1 206	1 034	<b>1 034</b>
Storebrand Global Multifactor	2 055		4 680	4 251	<b>4 251</b>
Sector Healthcare Value B NOK	2 743		3 429	3 274	<b>3 274</b>
Skagen Kon-Tiki A	1 223		1 012	938	<b>938</b>
<b>Sum fond</b>			<b>23 230</b>	<b>20 921</b>	<b>20 921</b>

#### Sum aksjer i handelsporteføljer verdsatt til virkelig verdi

			<b>74 327</b>	<b>142 751</b>	<b>142 751</b>
--	--	--	---------------	----------------	----------------

#### Øvrige aksjer til virkelig verdi:

	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris - eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
SparebankmaterieLL AS	2 312	7,3 %	225	225	<b>225</b>
S.W.I.F.T	11		79	98	<b>98</b>
Trygg Parkering	120		4 200	4 200	<b>4 200</b>
SpareBank 1 Markets	386 516	12,2 %	110 148	84 260	<b>84 260</b>
Bank Tavrichesky	104 821 999	9,3 %	122 284	0	<b>0</b>
Diverse mindre aksjer			1 710	1 721	<b>1 721</b>
<b>Sum øvrige aksjer til virkelig verdi</b>			<b>238 646</b>	<b>90 504</b>	<b>90 504</b>

#### Aksjer til virkelig verdi med verdiendring over utvidet resultat (OCI):

	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris - eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
VN Norge AS	28 778 208		46 214	39 999	<b>39 999</b>
<b>Sum aksjer til virkelig verdi med verdiendring ført mot egenkapital</b>			<b>46 214</b>	<b>39 999</b>	<b>39 999</b>

#### Fondsobligasjoner klassifisert som egenkapitalposisjoner/aksjer til virkelig verdi:

	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris - eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
Fondsobligasjoner SNN Markets			30 500	30 520	<b>30 520</b>
Fondsobligasjoner SNN Treasury			36 500	36 150	<b>36 150</b>
<b>Sum fondsobligasjoner klassifisert som aksjer</b>				<b>66 670</b>	<b>66 670</b>
<b>Sum aksjer morbank</b>			<b>359 187</b>	<b>339 924</b>	<b>339 924</b>

## Note 30 – Aksjer

<b>Aksjer verdsett til virkelig verdi:</b> Beløp i hele tusen kroner	<b>Antall aksjer</b>	<b>Eierandel i %</b>	<b>Kostpris</b>	<b>Markeds-verdi</b>	<b>Bokført verdi</b>
<b>Aksjeposter eid av SpareBak 1 Nord-Norge Portefølje AS per 31.12.18</b>					
Aksis Eiendom AS	18	0,59 %	51	0	0
Bodø Industrier AS	12	0,38 %	108	0	0
Bodø-Gruppen Invest AS	1 210	33,33 %	1 222	0	0
Brevioll Inspection Technologies AS	1 150	2,61 %	1 549	0	0
Helse Investering AS	611	40,73 %	604	2 458	2 458
Lytix Biopharma AS (overført fra Nord I IS)	151 820	0,00 %	5 914	1 139	1 139
MariNor AS	60	13,22 %	343	0	0
Meløy Næringsutvikling AS	337	12,48 %	1 452	0	0
Møteplass Salten AS	1 000	10,00 %	100	0	0
Målselv Industribygg AS	10	8,62 %	104	0	0
Norinnova AS	613	3,70 %	2 900	2 756	2 756
Norinnova Invest AS - A aksjer	3 288	8,30 %	3 669	0	0
Norinnova Invest AS - B aksjer	332	6,60 %	332	0	0
Saltenposten AS	50	2,50 %	565	100	100
Sentrums Næringshage AS	387	6,25 %	517	0	0
Såkorinvest Nord AS u.a.	16 250	17,52 %	3 000	0	0
Ressurs Tromsø AS	10	1,92 %	392	0	0
Viking Venture III LP	37 025	0,90 %	2 255	4 858	4 858
<b>Sum aksjer SNN Portefølje AS</b>			<b>25 078</b>	<b>11 311</b>	<b>11 311</b>
Aksjer eid av SNN Regnskapshuset og EiendomsMegler 1 Nord-Norge			126	1 079	1 079
<b>Sum aksjer og andeler konsern</b>			<b>384 392</b>	<b>352 313</b>	<b>352 313</b>

## Note 31 – Eierinteresser i konsernselskap, tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter

<b>MORBANK</b>			
<b>Eierinteresser i konsernselskap</b>	Beløp i mill kroner	<b>31.12.18</b>	<b>31.12.17</b>
Eierinteresser i kredittinstitusjoner		924	775
Eierinteresser i andre konsernselskaper		149	149
<b>Sum eierinteresser i konsernselskaper</b>		<b>1 073</b>	924
Herav fondsobligasjoner i kredittinstitusjoner		84	84

<b>Aksjer og andeler i datterselskap som er inkludert i konsernregnskapet og som bokføres til kostpris i morselskapet</b>	<b>Selskapets aksjekapital</b>	<b>Antall aksjer</b>	<b>Kostpris</b>	<b>Eierandel og stemmeber. kapital</b>	<b>Balanseført verdi</b>
Beløp i tusen kroner					
<b>Selskap</b>					
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS, Tromsø	781 000	156 200	840 000	100 %	840 000
SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS, Tromsø	1 000	1 000	25 000	100 %	25 000
EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS, Tromsø	21 100	21 100	28 000	100 %	29 636
Fredrik Langes gate 20 AS, Tromsø	20 151	42	50 392	100 %	50 392
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS, Tromsø	150	1 500	43 610	100 %	43 610
<b>Sum investering i konsernselskaper i morbank</b>					<b>988 638</b>

Ingen av datterselskapene er børsnoterte.

<b>Eierinteresser i felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskap</b>	<b>31.12.18</b>	<b>31.12.17</b>
Beløp i mill kroner		
Eierinteresser i kredittinstitusjoner	2 416	2 186
Eierinteresser i andre selskaper	1 045	974
<b>Sum eierinteresser i felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskap</b>	<b>3 461</b>	3 160

<b>Aksjer og andeler i felleskontrollert virksomheter og tilknyttede selskap, som bokføres til kostpris i bankregnskapet</b>	<b>Klassifisering</b>	<b>Eierandel og andel stemmeberett.kap.</b>	<b>Forretningskontor</b>
<b>Selskap</b>			
SpareBank 1 Gruppen AS	Felleskontrollert virksomhet	19,50 %	Oslo
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	Felleskontrollert virksomhet	17,74 %	Oslo
SpareBank 1 Betaling AS	Tilknyttet selskap	18,57 %	Oslo
SpareBank 1 Boligkreditt AS	Tilknyttet selskap	17,82 %	Stavanger
SpareBank 1 Næringskreditt AS	Tilknyttet selskap	13,97 %	Stavanger
BN Bank ASA	Tilknyttet selskap	23,50 %	Trondheim
SpareBank 1 Kredittkort AS	Tilknyttet selskap	17,00 %	Trondheim
SMB LAB AS	Tilknyttet selskap	20,00 %	Trondheim
Betr AS	Tilknyttet selskap	20,00 %	Tromsø

Mellomværende mellom banken og selskapene: Se note 41.

## Note 31 – Eierinteresser i konsernselskap, tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter

<b>KONSERN</b>							
<b>2018</b> Beløp i mill. kroner	<b>Total</b>	<b>Spare-Bank 1 Gruppen AS 19,5%</b>	<b>SpareBank 1 Banksamarbeidet DA 17,74 %</b>	<b>BN Bank ASA 23,5 %</b>	<b>SpareBank 1 Boligkreditt AS 17,82 %</b>	<b>SpareBank 1 Næringskreditt AS 13,97 %</b>	<b>Øvrige</b>
<b>Eierinteresser i fellekontrollert virksomheter og tilknyttede selskap</b>							
Per 01.01.	4 755	1 647	22	820	1 711	266	289
Tilgang/avgang	300				210	20	70
Resultatandel IFRS	442	289	75	65	-6	7	12
Resultatandel ført som administrasjonskostnader	-74		-74				
Posteringer rett mot egenkapitalen	-87	-54			-34	1	
Utbetalt utbytte	-346	-287		-1	-11	-10	-37
<b>Per 31.12.</b>	<b>4 990</b>	<b>1 595</b>	<b>23</b>	<b>884</b>	<b>1 870</b>	<b>284</b>	<b>334</b>

I kolonnen "Øvrige" inngår SpareBank 1 Kredittkort AS, SpareBank 1 Betaling AS, SMB Lab AS og Betr AS (tidligere Proaware AS).

<b>2017</b> Beløp i mill. kroner	<b>Total</b>	<b>Spare-Bank 1 Gruppen AS 19,5%</b>	<b>SpareBank 1 Banksamarbeidet DA 17,74 %</b>	<b>BN Bank ASA 23,5 %</b>	<b>SpareBank 1 Boligkreditt AS 16,85 %</b>	<b>SpareBank 1 Næringskreditt AS 14,48 %</b>	<b>Øvrige</b>
<b>Eierinteresser i fellekontrollert virksomheter og tilknyttede selskap</b>							
Per 01.01.	4 370	1 514	19	844	1 459	313	221
Tilgang/avgang	314				294	-39	59
Resultatandel IFRS	479	353	63	70	-26	10	9
Resultatandel ført som administrasjonskostnader	-60		-60				
Posteringer rett mot egenkapitalen	8	8					
Utbetalt utbytte	-356	-228		-94	-16	-18	
<b>Per 31.12.</b>	<b>4 755</b>	<b>1 647</b>	<b>22</b>	<b>820</b>	<b>1 711</b>	<b>266</b>	<b>289</b>

I kolonnen "Øvrige" inngår SpareBank 1 Kredittkort AS, SpareBank 1 Betaling AS, SMB Lab AS og Proaware AS.

**KONSERN**

2018	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Resultat	Eierandel
------	-----------	-------	-----------	----------	-----------

Beløp i mill kroner

**Konsernets eierandeler i tilknyttede selskap og fellekontrollerte virksomheter**

SpareBank 1 Gruppen AS (konsern)	14 700	13 100	2 675	289	19,50 %
SpareBank 1 Betaling AS	122	0	0	-11	18,57 %
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	206	177	222	0	17,74 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	43 752	41 688	7	1	17,82 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	1 867	1 577	10	7	13,97 %
BN Bank ASA	6 820	5 814	155	69	23,50 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	1 011	827	96	22	17,00 %
SMB LAB AS	19	2	0	-2	20,00 %
Betr AS	2	0	1	-1	20,00 %
<b>Totalt</b>	<b>68 499</b>	<b>63 185</b>	<b>3 166</b>	<b>375</b>	

2017	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Resultat	Eierandel
------	-----------	-------	-----------	----------	-----------

Beløp i mill kroner

**Konsernets eierandeler i tilknyttede selskap og fellekontrollerte virksomheter**

SpareBank 1 Gruppen AS (konsern)	13 777	12 165	3 493	353	19,50 %
SpareBank 1 Betaling AS	57	0	0	-7	19,70 %
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	197	168	199	3	17,74 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	44 180	42 281	- 35	-30	16,85 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	1 807	1 510	13	9	14,48 %
BN Bank ASA	6 150	5 237	151	70	23,50 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	1 033	831	87	15	17,29 %
SMB LAB AS	20	1	0	0	20,00 %
Proaware AS	4	0	0	0	20,00 %
<b>Totalt</b>	<b>67 223</b>	<b>62 193</b>	<b>3 909</b>	<b>412</b>	

**Virksomhet holdt for salg**

Banken eier 100 % av aksjene i Bodø-Gruppen AS som følge av misligholdt engasjement. Investeringen er vurdert til virkelig verdi etter IFRS 5, og presentert som virksomhet holdt for salg i konsernregnskapet. Verdiendringer i løpet av året er presentert på egen linje i resultatregnskapet, og skatteeffekt er hensyntatt.

Tallene nedenfor inneholder regnskapstall for selskapet, 100 % eierandel.

2018	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Resultat	Antall aksjer	Eierandel
------	-----------	-------	-----------	----------	---------------	-----------

Beløp i mill kroner

Bodø-Gruppen AS	18	69	0	-24	2 000	100 %
-----------------	----	----	---	-----	-------	-------



## Note 32 – Eiendom, anlegg og utstyr

MORBANK			KONSERN			
Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	2018 Beløp i mill kroner	Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt
125	833	<b>958</b>	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 01.01.18	342	980	<b>1 322</b>
4	82	<b>86</b>	Tilgang	87	90	<b>177</b>
55	23	<b>79</b>	Avgang	55	36	<b>92</b>
74	892	<b>966</b>	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.18	374	1 033	<b>1 407</b>
14	710	<b>724</b>	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.18	31	838	<b>869</b>
0	47	<b>48</b>	Årets avskrivning	0	60	<b>61</b>
			Årets nedskrivning			
7	14	<b>22</b>	Tilbakeførte akkumulerte avskrivninger, solgte eiendeler	7	14	<b>22</b>
7	743	<b>750</b>	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.18	24	884	<b>908</b>
67	148	<b>216</b>	Balanseført verdi per 31.12.18	350	149	<b>499</b>
			<b>2017</b> Beløp i mill kroner			
192	922	1 114	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 01.01.17	342	1 016	1 358
	47	47	Tilgang	41	63	104
67	136	203	Avgang	41	99	140
125	833	958	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.17	342	980	1 322
48	705	753	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.17	57	800	857
2	49	51	Årets avskrivning	6	59	65
			Årets nedskrivning			
36	44	80	Tilbakeførte akkumulerte avskrivninger, solgte eiendeler	32	21	53
14	710	724	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.17	31	838	869
111	123	234	Balanseført verdi per 31.12.17	311	142	453
1-5 %	10-33 %		Økonomisk levetid etter følgende satser	1-5 %	10-33 %	
0%			Boliger, tomter, kunst	0%		

### Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

### Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler, fortsatt i bruk

Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler, fortsatt i bruk, utgjør 175 mill kroner per 31.12.18 (138 mill kroner per 31.12.17).

### Forpliktelser

Konsernet har per 31.12.18 en pågående avtale om bygging av nytt hovedkontor. Se note 37 for mer informasjon.

### Investerings eiendommer konsern

Banken har ingen eiendeler som er definert som investeringseiendommer per 31.12.18.

## Note 33 – Immaterielle eiendeler

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
		Goodwill	92	66
		Andre immaterielle eiendeler	3	2
		<b>Sum immaterielle eiendeler</b>	<b>95</b>	<b>68</b>

Goodwill gjelder i all hovedsak SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS, og oppkjøp/fusjon av underliggende regnskapskontorer. Det foretas en årlig verdivurdering av goodwill- og lisenspostene, og verdiene nedskrives dersom det er grunnlag for det. Se note 3 for nærmere beskrivelse.

## Note 34 – Andre eiendeler

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
75	75	Kapitalinnskudd i Sparebanken Nord-Norges Pensjonskasse	75	75
241	226	Netto pensjonsmidler	240	256
32	10	Øvrige debitorer	10	32
47	72	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	70	101
62	6	Interne konti	6	62
		Klientkonti eiendomsmegling	79	57
42	39	Andre eiendeler	82	57
499	428	<b>Sum andre eiendeler</b>	<b>562</b>	<b>640</b>
10	7	Herav overtatte anleggsmidler holdt for salg	7	29

### Anleggsmidler holdt for salg

I verdi for overtatte anleggsmidler holdt for salg inngår seks leiligheter og seks tomter.

## Note 35 – Innskudd fra kunder

Banken klassifiserer innskudd fra kunder til amortisert kost i henhold til IFRS 9. Se for øvrig note 2 for øvrig informasjon om regnskapsprinsipper, samt note 20 vedrørende rentekostnader på innskudd.

MORBANK				KONSERN				
31.12.17		31.12.18		Beløp i mill kroner	31.12.18		31.12.17	
Andel	Innskudd	Andel	Innskudd		Andel	Innskudd	Andel	Innskudd
91 %	52 929	92 %	58 624	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	92 %	58 604	91 %	52 895
9 %	4 954	8 %	5 381	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	8 %	5 381	9 %	4 954
100 %	57 883	100 %	64 005	<b>Sum innskudd</b>	100 %	63 985	100 %	57 849
	0,70 %		0,76 %	Gjennomsnittlig rente <sup>1)</sup>		0,76 %		0,70 %

### Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring:

5 %	2 753	5 %	3 416	Eiendom	5 %	3 416	5 %	2 753
2 %	1 123	2 %	1 342	Finansielle foretak, forsikring og verdipapirforetak	2 %	1 342	2 %	1 123
3 %	1 595	3 %	1 727	Fiske og havbruk	3 %	1 727	3 %	1 595
2 %	1 002	2 %	1 252	Industri	2 %	1 252	2 %	1 002
1 %	489	1 %	478	Jordbruk og skogbruk	1 %	478	1 %	489
3 %	1 721	3 %	2 021	Kraft- og vannforsyning, bygg og anlegg	3 %	2 021	3 %	1 721
8 %	4 499	8 %	4 885	Tjenesteytende virksomhet	8 %	4 866	8 %	4 465
3 %	1 716	3 %	1 902	Transport	3 %	1 902	3 %	1 716
3 %	1 724	3 %	2 208	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	3 %	2 208	3 %	1 724
30 %	16 622	30 %	19 231	<b>Sum bedriftsmarked</b>	30 %	19 212	30 %	16 588
56 %	32 304	53 %	34 180	<b>Sum personmarked</b>	53 %	34 179	55 %	32 304
14 %	8 957	17 %	10 594	<b>Sum offentlig</b>	17 %	10 594	15 %	8 957
100 %	57 883	100 %	64 005	<b>Sum innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring</b>	100 %	63 985	100 %	57 849

### Innskudd fordelt på geografiske områder:

17 %	9 702	17 %	10 608	Finnmark	17 %	10 608	17 %	9 702
36 %	21 300	36 %	23 312	Nordland	36 %	23 312	36 %	21 300
5 %	2 771	4 %	2 558	Øvrige Norge	4 %	2 558	5 %	2 771
41 %	23 567	41 %	26 491	Troms inkl Svalbard	41 %	26 471	41 %	23 533
1 %	543	2 %	1 036	Utlandet	2 %	1 036	1 %	543
100 %	57 883	100 %	64 005	<b>Sum innskudd fordelt på geografiske områder</b>	100 %	63 985	100 %	57 849

<sup>1)</sup> Gjennomsnittlig rente er beregnet som sum årlige renter/snittvolum.

## Note 36 – Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Som det fremgår i note 2, har SpareBank 1 Nord-Norge gjeld stiftet ved verdipapirer med flytende og fast rente. Innlån til flytende rente verdsettes til amortisert kost. På innlån med fast rente, benyttes også amortisert kost, men med virkelig verdisikring. Innlån med fast rente er sikret med renteswapavtaler for å sikre markeds-/renterisiko.

Lånet reguleres i verdi i samsvar med virkelig verdi på rentesikringen. Virkelig verdi på rentesikringen hensyntar ikke kredittrisiko. Konsernet benytter regelverket for IAS 39 ved vurdering av rentesikringer.

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
10 523	<b>13 350</b>	Obligasjonsgjeld med fast rente	<b>13 350</b>	10 523
13 029	<b>11 785</b>	Obligasjonsgjeld med flytende rente	<b>11 785</b>	13 029
23 552	<b>25 135</b>	<b>Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer</b>	<b>25 135</b>	23 552
1,44 %	<b>1,43 %</b>	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld <sup>1)</sup>	<b>1,43 %</b>	1,44 %
<b>Obligasjonsgjeld fordelt på forfallstidspunkt</b>				
3 464		2018		3 464
4 138	<b>2 752</b>	2019	<b>2 752</b>	4 138
4 262	<b>4 755</b>	2020	<b>4 755</b>	4 262
3 187	<b>4 595</b>	2021	<b>4 595</b>	3 187
8 023	<b>4 417</b>	2022 og senere	<b>4 417</b>	8 023
	<b>8 156</b>	2023 og senere	<b>8 156</b>	
478	<b>460</b>	Markedsverdi obligasjoner til fast rente	<b>460</b>	478
Egenbeholdning				
23 552	<b>25 135</b>	<b>Obligasjonsgjeld og andre langsiktige låneopptak</b>	<b>25 135</b>	23 552
<b>Gjeld fordelt på vesentlige valutaer</b>				
14 130	<b>16 214</b>	NOK	<b>16 214</b>	14 131
2 206	<b>2 208</b>	CHF	<b>2 208</b>	2 206
742	<b>783</b>	USD	<b>783</b>	742
911	<b>436</b>	SEK	<b>436</b>	911
5 563	<b>5 494</b>	EUR	<b>5 494</b>	5 562
23 552	<b>25 135</b>	<b>Sum gjeld fordelt på vesentlige valutaer</b>	<b>25 135</b>	23 552

<sup>1)</sup> Gjennomsnittlig rente er beregnet på grunnlag av faktisk rentekostnad i året inkludert eventuelle rente- og valutaswapper i prosent av gjennomsnittlig verdipapirbeholdning.

## Note 37 – Andre forpliktelser

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
593	883	Annen gjeld	982	625
143	96	Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	395	360
3	36	Avsetning påløpte kostnader/forpliktelser	63	29
739	1 015	<b>Sum andre forpliktelser</b>	<b>1 440</b>	1 014

### Spesifikasjon av annen gjeld:

137	156	Kreditorer	170	153
241	314	Påløpt skatt sist år	367	252
22	22	Skattetrekk	64	29
73	239	Vedtatte utbetalinger fra gavefondet	239	73
32	35	Pensjonsforpliktelser (IAS 19)	52	42
88	117	Øvrig gjeld	90	76
593	883	<b>Sum annen gjeld</b>	<b>982</b>	625

### Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter:

70	25	Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter <sup>1)</sup>	324	228
73	71	Påløpte personalkostnader	71	92
		Øvrige periodiseringer		40
143	96	<b>Sum påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter</b>	<b>395</b>	360

### Avsetning påløpte kostnader/forpliktelser:

3	36	Spesifisert nedskrivning garanti	63	29
3	35	<b>Sum avsetning påløpte kostnader/forpliktelser</b>	<b>63</b>	29

<sup>1)</sup> Beløpet består i hovedsak av påløpt leasingleie.

### Forpliktende avtaler om anskaffelser av eiendom, anlegg og utstyr

Per 31.12.18 har konsernet et pågående prosjekt med å bygge nytt hovedkontor i Tromsø. Planlagt ferdigstilling av bygget er vår 2019. Investeringene balanseføres underveis og avskrivningene starter ikke før bygget er ferdigstilt. Se for øvrig note 32 vedrørende eiendom, anlegg og utstyr.

### Pågående rettsvister

Per 31.12.18 er konsernet saksøkt i en sak. Banken er ikke involvert i rettsvister som medfører prosessrisiko av betydning for bankens drift.

### Avsetning påløpte kostnader/forpliktelser

Klassifisert som gjeld iht IFRS 9. Se note 14.

## Note 38 – Garantier

MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Fordeling av garantiansvar</b>				
500	<b>327</b>	Betalingsgarantier	<b>327</b>	393
281	<b>266</b>	Kontraktsgarantier	<b>266</b>	281
67	<b>58</b>	Lånegarantier	<b>58</b>	67
385	<b>494</b>	Annet garantiansvar	<b>494</b>	385
26	<b>26</b>	Garanti overfor Bankenes sikringsfond	<b>26</b>	26
1 259	<b>1 171</b>	<b>Sum garantiansvar</b>	<b>1 171</b>	1 152
<b>Garantier fordelt på sektor og næring</b>				
288	<b>272</b>	Bygg og anlegg, kraft- og vannforsyning	<b>272</b>	288
21	<b>16</b>	Eiendom	<b>16</b>	21
255	<b>174</b>	Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	<b>174</b>	148
5	<b>5</b>	Finansinstitusjoner	<b>5</b>	5
126	<b>171</b>	Industri og bergverk	<b>171</b>	126
59	<b>60</b>	Jordbruk, skogbruk, fiske, fangst og oppdrett	<b>60</b>	59
15	<b>13</b>	Personmarked	<b>13</b>	15
12	<b>10</b>	Øvrige tjenesteytende næringer	<b>10</b>	12
77	<b>79</b>	Transport ellers og kommunikasjon	<b>79</b>	77
253	<b>234</b>	Utenriks sjøfart og rørtransport	<b>234</b>	253
148	<b>136</b>	Varehandel, hotell- og restaurantdrift	<b>136</b>	148
1 259	<b>1 171</b>	<b>Sum garantier fordelt på sektor og næring</b>	<b>1 171</b>	1 152
<b>Garantier fordelt på geografiske områder</b>				
143	<b>158</b>	Finnmark	<b>158</b>	143
614	<b>503</b>	Troms inkl Svalbard	<b>503</b>	507
199	<b>232</b>	Nordland	<b>232</b>	199
303	<b>278</b>	Øvrige fylker	<b>278</b>	303
1 259	<b>1 171</b>	<b>Sum garantier fordelt på geografiske områder</b>	<b>1 171</b>	1 152

## Note 39 – Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner

Avtalevilkårene for fondsobligasjonene innebærer at de inngår i bankens kjernekapital for kapitaldekningformål, se note 5.

Fondsobligasjoner er klassifisert som egenkapital og presentert på linjen forndobligasjon under egenkapitalen. De er videre vurdert til amortisert kost. Dette innebærer at rentene ikke presenteres på linjen for rentekostrander, men føres direkte mot egenkapitalen.

Forfallsstruktur				
MORBANK			KONSERN	
31.12.17	31.12.18	Beløp i mill kroner	31.12.18	31.12.17
<b>Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital</b>				
350	350	2024 3m NIBOR + 1,50 % (Call opsjon 2019)	350	350
500	500	2027 3m NIBOR + 1,54 % (Call opsjon 2022)	500	500
	350	2028 3m NIBOR + 1,40 % (Call opsjon 2023)	350	
850	1 200	<b>Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital</b>	1200	850
2,73 %	2,51 %	Gjennomsnittlig rente ansvarlig lånekapital	2,51 %	2,73 %
<b>Evigvarende fondsobligasjon</b>				
350	350	2099 3m NIBOR + 3,30 %	350	350
180	180	2099 3m NIBOR + 3,15 %	180	180
	250	2099 3m NIBOR + 3,30 %	250	
530	780	<b>Sum evigvarende fondsobligasjon</b>	780	530
5,14 %	4,23 %	Gjennomsnittlig rente fondsobligasjoner	4,23 %	5,14 %
3,69 %	3,18 %	Gjennomsnittlig rente	3,18 %	3,69 %

## Note 40 – Oppkjøp av virksomheter/fusjon

### Oppkjøp/fusjon av regnskapsvirksomhet

SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS (RH) kjøpte i løpet av 2018 100 % av aksjene i fire Blueconselskap på Helgeland (Mosjøen, Sandnessjøen, Brønnøysund og Mo i Rana) og Regnskaps-sentralen Nord AS i Harstad. Alle selskapene driver med regnskapsvirksomhet.

Selskapene er fusjonert inn i RH i løpet av 2018. Fusjonen skjedde til regnskapsmessig og skattemessig kontinuitet, og med regnskapsmessig og skattemessig virkning fra 01.01.18.

Det er for hvert kjøp utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3, hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

## Note 41 – Nærstående parter

Morselskap	Datterselskaper	Felleskontrollerte virksomheter/ Tilknyttede selskap
SpareBank 1 Nord-Norge	SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	SpareBank 1 Gruppen AS
	EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS	SpareBank 1 Boligkreditt AS
	SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA
	SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS	BN Bank ASA
	Fredrik Langesg 20 AS	SpareBank 1 Næringskreditt AS
	Rødbanken AS <sup>1)</sup>	SpareBank 1 Betaling AS
	Rødbanken Holding AS <sup>1)</sup>	SpareBank 1 Kredittkort AS
		SMB Lab AS
		Betr AS

<sup>1)</sup> Ideelle virksomheter konsolideres ikke.

Eierandeler er spesifisert i note 31.

### Mellomregningsforhold med morbank og datterselskaper

Beløp i mill kroner	2018	2017
<b>Resultatposter morselskap</b>		
Mottatte renter og lignende inntekter av utlån og fordringer	82	77
Innskuddsrenter til datterselskaper	8	5
Aksjeutbytte	15	87
Opptjent provisjon formidling salgspantlån	1	3
Andre gebyrer og provisjonskostnader	5	2
Andre driftskostnader	6	10

Det tilbys enkelte administrative tjenester, bl.a. innen HR og lønnstjenester, til datterselskaper i konsernet.

### Balanseposter morselskap

Utlån	4 615	4 339
Ansvarlige lån	306	206
Fondsobligasjon	84	84
Innskudd	942	483
Andre fordringer	10	22
Annen gjeld og påløpte kostnader	0	0

Salgspantlån og leasing formidlet til SpareBank 1 Finans AS per 31.12.18 var 1 923 mill kroner.



## Note 41 – Nærstående parter

Mellomregningsforhold med tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet		
Beløp i mill kroner	2018	2017
<b>Resultatposter morselskap</b>		
Mottatte renter og lignende inntekter av utlån og fordringer	72	57
Innskuddsrenter	1	0
Aksjeutbytte	343	357
<b>Balanseposter morselskap</b>		
Utlån	1 798	2 081
Innskudd	81	30
Obligasjoner	84	84

### Transaksjoner mellom morbank og felleskontrollerte virksomheter:

Som deltaker i SpareBank 1-alliansen gjennomføres forskjellige transaksjoner mellom morbank og de felleskontrollerte virksomheter. Disse transaksjonene inngår som en del av ordinær virksomhet og skjer til ordinære markedspriser.

Beløp i mill kroner	2018	2017
<b>De vesentlige transaksjonene</b>		
a) Kjøp av drifts- og vedlikeholdstjenester av IT- systemer, samt utviklingstjenester fra SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.	125	115
b) Provisjon fra salg av forsikringsprodukter og spareprodukter med forsikringselement for SpareBank 1 Gruppen AS.	149	153
c) Utlån solgt til Sparebank 1 Boligkreditt AS (per 31.12.)	32 799	30 464
Opptjent provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt AS	257	245
Fordring (provisjon) på SpareBank 1 Boligkreditt AS (per 31.12.)	0	0
d) Utlån solgt til Sparebank 1 Næringskreditt AS (per 31.12.)	427	0
Opptjent provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt AS	3	0

## Note 42 – Eierandelskapital og eierstruktur

Etter vedtektenes § 2-2 er eierandelskapitalen 1 807 164 288 kroner, fordelt på 100 398 016 egenkapitalbevis, hvert pålydende 18 kroner. Den som er registrert eier av egenkapitalbevis i Verdipapirsentralen, innehar stemmerett.

Representantskapet kan vedta å utstede omsettelige og utbytteberettigede egenkapitalbevis i henhold til lov 10. juni 1988 nr. 40 om finans- og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven).

Egenkapitalbevisene skal være registrert i Verdipapirsentralen. Per 31.12.18 var det 8 491 egenkapitalbevisere (7 939 per 31.12.17).

### Utvikling i bankens eierandelskapital og antall egenkapitalbevis

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
2000	Ansattemisjon	10 453 101	659 701 800	6 597 018
2001			659 701 800	6 597 018
2002			659 701 800	6 597 018
2003			659 701 800	6 597 018
2004			659 701 800	6 597 018
2005	Fondsemisjon	131 940 500	791 642 200	7 916 422
2005	Splitt		791 642 200	15 832 844
2006			791 642 200	15 832 844
2007	Utbytteemisjon	49 055 400	840 697 600	16 813 952
2008	Utbytteemisjon	54 906 050	895 603 650	17 912 073
2009			895 603 650	17 912 073
2010			895 603 650	17 912 073
2011	Splitt og emisjoner	759 621 025	1 655 224 675	66 208 987
2012			1 655 224 675	66 208 987
2013	Fortrinnsrettemisjon og ansatt emisjon	750 029 552	1 807 164 288	100 398 016
2014			1 807 164 288	100 398 016
2015			1 807 164 288	100 398 016
2016			1 807 164 288	100 398 016
2017			1 807 164 288	100 398 016
<b>2018</b>			<b>1 807 164 288</b>	<b>100 398 016</b>

## Note 42 – Eierandelskapital og eierstruktur

### De 20 største egenkapitalbevisene

Eiere	Antall	Andel	Endring
	egenkapitalbevis		antall
	31.12.18	31.12.18	2018
Pareto aksje Norge verdipapirfond ved/ Pareto Asset Management AS	3 260 063	3,25 %	
State Street Bank and Trust Comp A/C Client Omnibus F	3 058 928	3,05 %	190 913
Geveran Trading CO LTD	2 693 280	2,68 %	466 312
MP Pensjon PK	2 584 322	2,57 %	900 000
The Northern Trust Comp, London Br	2 382 129	2,37 %	-113 489
FLPS - Prins All Sec Stock Sub	2 311 392	2,30 %	-273 852
J.P. Morgan Securities PLC	1 785 104	1,78 %	-78 508
Meteva AS	1 614 670	1,61 %	1 767 025
Sparebankstiftelsen SpareBank 1 NO	1 411 606	1,41 %	0
VPF Eika Egenkapitalbevis C/O Eika Kapitalforvaltning AS	1 398 129	1,39 %	0
Forsvarets personalservice	1 391 630	1,39 %	156 158
Morgan Stanley and Co. Int. PLC.	1 215 105	1,21 %	0
Euroclear Bank S.A./N.V. 25% clients	1 033 413	1,03 %	847 787
Landkreditt Utbytte	1 000 000	1,00 %	964 971
SEB Europafond Småbolag SEB Investor World Global Custody	986 425	0,98 %	150 000
State Street Bank and Trust Comp A/C Client Omnibus D	956 239	0,95 %	986 425
Pareto Invest AS	945 976	0,94 %	855 957
Lannebo Europa Småbolag Skandinaviska Enskilda Banken AB	804 230	0,80 %	945 976
State Street Bank and Trust Comp S/A SSB Clieit Omni E	666 798	0,66 %	804 230
Clearstream Banking S.A.	648 843	0,65 %	-110 833
<b>Sum 20 største eiere</b>	<b>32 148 282</b>	<b>32,02 %</b>	<b>8 459 072</b>
Øvrige eiere	68 249 734	67,98 %	
<b>Utstedte egenkapitalbevis</b>	<b>100 398 016</b>	<b>100,00 %</b>	

## Eierandelsbrøk

Resultat for regnskapsåret fordeles proporsjonalt mellom eiergrupperingene i henhold til deres relative andel av bankens egenkapital, justert for eventuelle emisjoner i regnskapsåret. Tallene er eksklusiv avsetninger til utbytte og utdelinger til gavefond per 31.12.

<b>MORBANK</b>		
Beløp i mill kroner	<b>01.01.19</b>	<b>01.01.18</b>
Eierandelskapital	<b>1 807</b>	1 807
Overkursfond	<b>843</b>	843
Utjevningfond	<b>1 798</b>	1 574
Annen egenkapital	<b>34</b>	52
<b>A. Sum egenkapitalbeveiseiernes kapital</b>	<b>4 482</b>	4 276
Sparebankens fond	<b>5 024</b>	4 765
Gavefond	<b>120</b>	120
Annen egenkapital	<b>40</b>	61
<b>B. Sum samfunnseid kapital</b>	<b>5 184</b>	4 946
<b>Egenkapital eksklusiv fondsobligasjoner</b>	<b>9 666</b>	9 222
<b>Eierandelsbrøk (A/(A+B))</b>	<b>46,36 %</b>	46,36 %

### Avstemming mot regnskap

Egenkapital eksklusiv fondsobligasjoner	<b>9 666</b>	9 222
Fondsobligasjon	<b>780</b>	530
Avsatt til utbytte	<b>402</b>	402
Avsatt til gavefond	<b>465</b>	465
<b>Egenkapital i morselskap</b>	<b>11 313</b>	10 619

### Resultat pr EK-bevis

<b>2017</b>	<b>2018</b>		<b>2018</b>	<b>2017</b>
1 444	<b>1 374</b>	Resultat for regnskapsåret	<b>1 542</b>	1 40
-9	<b>-20</b>	Netto renter fondsobligasjon før direkte mot EK <sup>1)</sup>	<b>-20</b>	-9
1 435	<b>1 354</b>	<b>Korrigert resultat for regnskapsåret</b>	<b>1 522</b>	1 431
665	<b>628</b>	Eiernes andel av resultatet (46,36 %)	<b>706</b>	663
6,62	<b>6,25</b>	<b>Eiernes andel av resultat fordelt per EK-bevis</b>	<b>7,03</b>	6,61
1 505	<b>1 355</b>	Total resultat for regnskapsåret	<b>1 493</b>	1 515
-9	<b>-20</b>	Netto renter fondsobligasjon ført direkte mot EK	<b>-20</b>	-9
1 496	<b>1 335</b>	<b>Korrigert totalresultat for regnskapsåret</b>	<b>1 473</b>	1 506
694	<b>619</b>	Eiernes andel av totalresultatet (46,36 %)	<b>683</b>	698
6,90	<b>6,16</b>	Eiernes andel av totalresultat fordelt per EK-bevis	<b>6,80</b>	6,95

<sup>1)</sup> Renter på fondsobligasjon som er klassifisert som egenkapital, er ført direkte mot egenkapital med kr 27 (12) mill, redusert med skatteeffekt på kr 7 (3) mill.

## Note 43 – Årsdisponeringer

Morbanks overskudd etter skatt disponeres som følger		
Beløp i mill kroner	2018	2017
Resultat etter skatt til disponering	1 374	1 444
Avsatt kontantutbytte	402	402
Avsatt til utjevningsfond	235	267
Sum til EK-beviseierne	637	669
Andel til EK-beviseierne	46,36 %	46,36 %
Avsatt til gaver	465	465
Avsatt til Sparebankens fond	272	310
Sum til samfunnsleid kapital	737	775
Andel til samfunnsleid kapital	53,64 %	53,64 %
<b>Sum disponert</b>	<b>1 374</b>	<b>1 444</b>

Fire fondsobligasjoner utstedt av banken omfattes ikke av IFRS regelverkes definisjon av gjeld, og er derfor klassifisert som egenkapital. Påløpte renter på fondsobligasjonslån er på denne bakgrunn ikke kostnadsført i resultatregnskapet, men er belastet direkte mot egenkapitalen. Ved beregning av nøkkeltall tilknyttet egenkapitalen og egenkapitalbevisene, er derfor det regnskapsmessige resultatet fratrukket påløpte renter på fondsobligasjoner. I balansen er samtidig egenkapitalen fratrukket fondsobligasjoner. Dette sikrer at relevante nøkkeltall for bankens eiere beregnes på grunnlag av det resultat og den egenkapital som reelt sett tilhører eierne.

Beløp i mill kroner	2018	2017
Resultat etter skatt til disponering	1 374	1 444
Netto renter fondsobligasjon ført direkte mot EK	- 20	- 9
Resultat etter skatt til beregning av utbytte	1 354	1 435
Utdelingsgrad resultat morbank	64,0 %	60,3 %
Utdelingsgrad resultat konsern	56,9 %	60,5 %
<b>Utbytte per egenkapitalbevis</b>	<b>4,00</b>	<b>4,00</b>

Utbytte utbetales til de egenkapitalbeviseierne som er registrert som eiere per 21.03.19. Bankens egenkapitalbevis noteres ex utbytte 22.03.19. Utbyttet utbetales 11.04.19.

## Note 44 – Hendelser etter balansedagen

### Utbytte

Det er foreslått å dele ut kontantutbytte på 402 mill kroner av årets resultat til egenkapitalbeviserne i SpareBank 1 Nord-Norge og 465 mill kroner i samfunnsutbytte til den samfunnsseide kapital. Forslaget er ikke vedtatt på balansedagen, og er derfor ikke bokført som gjeld i balansen, men ligger fortsatt som en del av egenkapitalen.

### Forsikringsfusjon

Den planlagte fusjonen mellom SpareBank 1 Skadeforsikring AS og DNB Forsikring AS ble godkjent av Finanstilsynet i 2018. Fusjonen vil tre i kraft med virkning fra 1. januar 2019. Det fusjonerte selskapet blir hetende Fremtind Forsikring AS.

Basert på tall per 31.12.17 og proforma konsernregnskap vil fusjonen, sammenholdt med DNBS oppkjøp fra 20 % til 35 % eierandel, medføre en økt egenkapital for SpareBank 1 Gruppen på konsernnivå på omlag 4,7 mrd kroner. Majoriteten (SpareBank 1-bankene og LO) sin andel av denne økningen er ca 2,5 mrd. kroner. SpareBank 1 Nord-Norges andel av denne økningen (19,5 %) utgjør ca. 488 mill. kroner og vil regnskapsføres over resultatregnskapet eller direkte mot egenkapitalen. Dette gir imidlertid tilnærmet uendret ren kjernekapitaldekning i konsernet. Sistnevnte

skyldes at den økte bokførte verdien av eierandelen i SpareBank 1 Gruppen AS øker fradraget i ren kjernekapital og øker risikovektet beregningsgrunnlag. Samlet sett vil dette tilnærmet nøytralisere effekten av økte bokførte verdier.

SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet) vil, før man hensyntar effekten av eventuell overføring av personrisikoproduktene, få en skattefri gevinst på omlag 1,71 mrd kroner som følge av nedsalget til DNB ASA. SpareBank 1 Gruppen sitt utbyttegrunnlag øker tilsvarende denne gevinsten. SpareBank 1 Nord-Norges andel av et eventuelt utbytte på 1,71 mrd kroner (19,5 %), utgjør 334 mill kroner. Dette vil redusere konsernets bokførte verdi på investeringen i SpareBank 1 Gruppen, og dermed også redusere fradraget i ren kjernekapital i kapitaldekningsberegningen (ref. foregående avsnitt). Konsernets kapitaldekning vil følgelig øke. Basert på konsernets regnskapstall per 30.09.18 anslås en økt ren kjernekapitaldekning på omlag 0,4 – 0,5 prosentpoeng. Et eventuelt utbytte fra SpareBank 1 Gruppen vil være betinget av kapital situasjonen og beslutninger i selskapets styrende organer, og kan ikke gjennomføres før tidligst i andre kvartal 2019.

Det vises for øvrig til børsmelding av 21.12.18.

## Note 45 – IFRS 16 leieavtaler

IFRS 16 trår i kraft 1. januar 2019 og erstatter IAS 17 Leieavtaler. Denne overgangen medfører at store leieavtaler ikke lenger kostnadsføres løpende, men aktiveres i balansen på lik linje som om man hadde kjøpt eiendelen og finansiert den med lån. IFRS 16 fastsetter prinsippene for innregning, måling, presentasjon og offentliggjøring av leieavtaler, og pålegger leietakeren å gjøre rede for alle leieavtaler i enkel balansemodell lignende regnskapsføringen av finansielle leieavtaler i henhold til IAS 17.

På startdatoen for en leieavtale vil en leietaker innregne en forpliktelse til å betale leie og en eiendel som representerer retten til å bruke den underliggende eiendelen i leieperioden («bruksrett»). Standarden inneholder en rekke valgfrie praktiske unntak knyttet til innregning og førstegangsansvendingelse. Leietakere vil være pålagt å regnskapsføre rentekostnader på leieforpliktelsen og avskrivningskostnaden på bruksrett separat.

Ved implementering av IFRS 16 kan man enten bruke full retrospektiv metode i tråd med IAS 8 eller modifisert retrospektiv metode. SpareBank 1 Nord-Norge vil ta i bruk IFRS 16 fra 1. januar 2019 ved hjelp av modifisert retrospektiv metode, hvor det ikke er et krav om å endre sammenlignbar informasjon.

En oppsummering av endringer og anvendte praktiske unntak som er benyttet ved overgangen til IFRS 16 er presentert nedenfor:

### **Fastsette om en kontrakt er eller inneholder en leieavtale**

Vi vil anvende IFRS 16 bare for kontrakter som tidligere er identifisert som leieavtaler. Kontrakter som ikke tidligere har vært identifisert som leieavtaler, vil ikke bli vurdert på nytt for å avgjøre om de inneholder en leieavtale.

### **Praktiske unntak**

Konsernet vil benytte følgende praktiske unntak for leieavtaler som tidligere ble klassifisert som operasjonelle leieavtaler, på datoen for førstegangsansvendingelsen:

- unntak for kortsiktige leieavtaler (definert som tolv måneder eller mindre)
- unntak for eiendeler av lav verdi (under USD 5 000).

Når det gjelder leieavtalene som faller inn under disse unntakene, innregner konsernet leiebetalingerne som andre driftskostnader i resultatregnskapet når de oppstår.

### **Konsernet som leietaker**

På datoen for førstegangsansvendingelse av IFRS 16 vil konsernet innregne en leieforpliktelse for leieavtaler som tidligere ble klassifisert som operasjonelle leieavtaler etter IAS 17, i henhold til overgangsreglene. Konsernet fastsetter leieforpliktelsene til nåverdien av gjenværende leiebetalinger, diskontert ved hjelp av konsernets marginale lånerente.

Konsernet innregner også bruksrett fra leieavtale til leieavtale målt til balanseført verdi som om IFRS 16 hadde vært brukt siden startdatoen, men diskontert ved hjelp av marginal lånerente.

### **Konsernet som utleier**

Konsernet er ikke pålagt å gjøre noen justeringer i overgangen for leieavtaler der konsernet er utleier, med unntak av fremleie. Sparebank 1 Nord-Norge (mor) fremleier deler av lokalene til døtre hvor konsernet er felleslokalisert. Disse avtalene var tidligere klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Unntaket er leieavtaler som er under 12 måneder, som fortsatt anses som operasjonelle.

Hvis en fremleieavtale var klassifisert som en operasjonell leieavtale i henhold til IAS 17, men er klassifisert som en finansiell leieavtale i henhold til IFRS 16, har konsernet regnskapsført fremleieavtalen som en ny finansiell leieavtale inngått på datoen for førstegangsansvendingelse.

### **Identifisering av leieavtaler**

Ved starten av en kontrakt vurderer konsernet om kontrakten er, eller inneholder, en leieavtale. En kontrakt er, eller inneholder, en leieavtale hvis kontrakten formidler retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel for en tidsperiode mot godtgjørelse. For å fastsette om en kontrakt formidler retten til å kontrollere bruken av en identifisert gjenstand vurderer konsernet følgende:

- Avtalen skaper rettskraftige rettigheter til betaling og forpliktelser.
- Den identifiserte eiendelen er fysisk atskilt.
- Konsernet har rett til å oppnå så godt som alle de økonomiske fordelene fra bruken av eiendelen.
- Det har rett til å styre bruken av eiendelen.
- Leverandøren har ikke en materiell rett til å erstatte eiendelen i løpet av bruksperioden.

## Metode for måling og innregning

### Måle leieforpliktelsen

Leieforpliktelsen måles som nåverdien av leiebetalinger for retten til å bruke den underliggende eiendelen i avtaleperioden. Leieperioden representerer perioden som ikke kan annulleres. I tillegg regnes opsjoner om forlengelse med i leieperioden, så fremst det er rimelig sikkerhet for at opsjonen vil bli benyttet. Det samme gjelder dersom det er opsjon om å terminere avtalen så fremst det anses med rimelig sikkerhet av opsjonen vil bli benyttet.

Leiebetalinger inkludert i målingen består av:

- faste leiebetalinger (inkludert betalinger som i vesentlighet er faste).
- variable leiebetalinger som avhenger av en indeks eller rente, opprinnelig målt ved bruk av indeksen eller renten på oppstartsdatoen
- prisen for å benytte seg av en kjøpsopsjon hvis konsernet med rimelig sikkerhet vil benytte den opsjonen
- betaling av bøter for å terminere leieavtalen hvis leieavtale gjenspeiler at konsernet utøver en opsjon om å terminere leieavtalen.

Konsernet inkluderer ikke variable leiebetalinger i leieforpliktelsen som oppstår fra avtalefestede indeksreguleringer underlagt fremtidige hendelser, som inflasjon. I stedet innregner konsernet disse kostnadene i resultatet i perioden hendelsen eller forholdet som utløser betalingene oppstår.

Leieforpliktelsen måles deretter ved å øke balanseført verdi slik at den gjenspeiler rente på leieforpliktelsen, redusere balanseført verdi slik at den gjenspeiler innbetalt leie og måle balanseført verdi på nytt slik at den gjenspeiler eventuelle nye vurderinger eller leiemodifikasjoner, eller slik at den gjenspeiler justeringer i leiebetalinger på grunn av justering av en indeks eller rate.

Konsernet presenterer leieforpliktelsen sammen med annen gjeld, mens bruksretten presenteres sammen med eiendom, anlegg og utstyr i den konsoliderte oppstillingen av balansen.

### Innregning og diskonteringsrente

IFRS 16 viser til to ulike metoder for å fastsette diskonteringsrenten for leiebetalinger:

- Implisitt rente i leiekontrakten
- Leietagerens marginale lånerente, dersom den implisitte renten ikke enkelt kan fastsettes

Leiekontraktene som omfattes av IFRS 16 varierer med hensyn til løpetid og opsjonsstruktur. Videre må man gjøre forutsetninger på utgangsverdi av de underliggende eiendelene. Begge disse forholdene gjør en implisitt renteberegning mer komplisert enn en marginal lånerente-betraktning.

SpareBank 1 Nord-Norge har et rammeverk for mellomregning som skal gi et mest mulig korrekt bilde av hvordan ulike balanseposter, forretningsområder, segmenter eller regioner i banken bidrar til bankens lønnsomhet. Utgangspunktet for mellomregningsrentene er bankens historiske fundingkostnad. Konsernets fundingkostnad kan deles opp i en kostnad knyttet til senior usikret gjeld og en kostnad knyttet til kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån). Sistnevnte fundingkost skal, som annen egenkapital, fordeles på eiendeler ut fra risikovekter. Kostnaden knyttet til ansvarlig kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån) fremkommer da som et ytterligere tillegg på mellomregning på utlån.

Banken har også indirekte likviditetskostnader knyttet til likviditetsreserver. Dette er reserver banken er pålagt å holde av myndighetene, samt reserver av overskuddslikviditet som banken holder i kortere perioder. Likviditetsreservene har en betydelig negativ avkastning målt mot bankens fundingkostnad. Denne kostnaden fordeles på balanseposter som skaper behov for likviditetsreserver, og fremkommer som et fradrag på mellomregning på innskudd og et tillegg på utlån.

*Mellomregningsrente = Fundingkostnad (CoF)  
+ tillegg for likviditetsreservekostnad  
+ tillegg for kapitalkostnad*



## Note 45 – IFRS 16 leieavtaler

I mellomregningen fordeles bankens likviditetskostnad eller fundingkostnad på aktiva og passiva, og benyttes aktivt i internregnskapet. Mellomregningen er dermed et godt etablert verktøy i styringen av banken, og oppdateres jevnlig.

Mellomregningsrenten for en eiendel med tilsvarende underliggende, i dette tilfellet næringseiendom, vil derfor være en god representasjon av den marginale lånerenten. Denne diskonteringsrenten vil inkludere de vesentlige tillegg til fundingkostnaden, som gir et mer korrekt bilde

av alternativkostnaden for banken. Denne rentesatsen foreslås brukt som diskonteringsrate for konsernets leieavtaler som faller under IFRS 16.

### Regnskapsmessig effekt

For 2019 er det lagt inn en diskonteringsrate på 2,09 %.

Med utgangspunkt i tall fra 31.12.18 vil implementeringen av IFRS 16 medføre en reduksjon i ren kjernekapital på 0,09 %.

MORBANK			KONSERN	
01.01.19	31.12.19	Beløp i mill kroner	01.01.19	31.12.19
<b>Balanse</b>				
337	302	Leieforpliktelser	430	381
338	298	Bruksrett	432	377
<b>Resultatregnskap</b>				
	42	Avskrivninger		58
	7	Renter		8
	<b>49</b>	<b>Sum</b>		<b>66</b>
<b>Forventede effekter IFRS 16</b>				
	-44	Reduksjon driftskostnader etter IAS 17		-59
	49	Økning kostnader etter IFRS 16		66
	<b>5</b>	<b>Endringer i resultat før skatt</b>		<b>7</b>

## Erklæring fra Styret og konsernsjef

Styret og konsernsjef har i dag behandlet og fastsatt årsberetningen og det konsoliderte årsregnskapet for SpareBank 1 Nord-Norge for perioden 1. januar til 31. desember 2018.

Vi erklærer etter beste overbevisning at regnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2018 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet. Videre at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet, de mest sentrale risiko- og sikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode samt nærstående vesentlige transaksjoner.

Tromsø, 28. februar 2019  
Styret i SpareBank 1 Nord-Norge



Karl Eirik Schjøtt-Pedersen  
(leder)



Hans Tore Bjerkås  
(nestleder)



Ingvild Myhre



Kjersti Terese Stormo



Greger Mannsverk



Sonja Dønne



Kjetil Berntsen  
(ansattevalgt)



Vivi Ann Pedersen  
(ansattevalgt)



Jan-Frode Janson  
(konsernsjef)



KPMG AS  
Stakkevollveien 41  
Postboks 6262  
9292 Tromsø

Telephone +47 04063  
Fax +47 77 64 30 10  
Internet www.kpmg.no  
Enterprise 935 174 627 MVA

Til Representantskapet i SpareBank 1 Nord-Norge

## Uavhengig revisors beretning

### Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

#### Konklusjon

Vi har revidert SpareBank 1 Nord-Norges årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til SpareBank 1 Nord-Norge per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet SpareBank 1 Nord-Norge per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

#### Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Offices in:

Oslo	Elverum	Mo i Rana	Sjørd
Alta	Finnsnes	Molde	Straume
Arendal	Hamar	Skiel	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Knarvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansund	Stavanger	Ålesund

### Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

#### 1. Forventet kredittap på utlån og garantier som ikke er kredittforringet (Steg 1 og 2)

Det vises til Note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper, Note 7 Kredittrisikoeksponering for hver interne risikoring, Note 8 Maksimal kreditttrisikoeksponering, Note 9 Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler, Note 11 Utlån til og fordringer på kunder, Note 12 Aldersfordeling på forfalte, ikke nedskrevne utlån, Note 14 Tap på utlån og garantier og styrets årsberetning, avsnitt tap og mislighold på utlån og avsnitt om kreditt risiko.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Forventet kredittap på utlån og garantier som ikke er kredittforringet utgjør MNOK 337 for morselskapet og MNOK 380 for konsernet per 31.12.2018. Dette tilsvarer 0,42 % av brutto utlån for morselskapet og 0,47 % av brutto utlån for konsernet.</p> <p>IFRS 9 har medført endringer i reglene for innregning og måling av forventede kredittap på utlån, fordringer og garantier sammenlignet med tidligere regelverk. Etter tidligere regelverk, IAS 39, skulle kun tapshendelser som var inntruffet vurderes. IFRS 9 krever at banken innregner et forventet kredittap (ECL) allerede ved etablering av lån og garantier.</p> <p>For å fastsette forventet kredittap utøver ledelsen skjønn, spesielt knyttet til følgende parametere:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sannsynlighet for mislighold (PD),</li> <li>• Tap ved mislighold (LGD),</li> <li>• Eksponering ved mislighold (EAD),</li> <li>• Definisjon av vesentlig økning i kreditt risiko,</li> <li>• Identifisering og vurdering av kredittforringede engasjementer, herunder realisasjonsverdier for sikkerheter.</li> </ul> <p>SpareBank 1 Nord-Norge har utviklet en egen applikasjon for beregning av forventet kredittap. Applikasjonen bygger på Sparebank 1 - alliansens felles utviklede modell for beregning av forventet kredittap.</p> <p>Forventet kredittap vil i stor grad påvirkes av ledelsens forventninger og estimater, og vi vurderer derfor posten som et sentralt forhold ved revisjonen.</p>	<p>Vi har dannet oss en forståelse av hvordan konsernet har implementert de nye reglene knyttet til innregning og måling av forventet kredittap og påsett at dette er gjennomført i tråd med standardens krav.</p> <p>Vi har vurdert bankens definisjon av vesentlig økning av kreditt risiko og påsett at dette er implementert i modellen.</p> <p>Beregnet kredittap fra bankens egenutviklede applikasjon er kontrollert mot beregnet kredittap fra Sparebank 1 - alliansens felles modell. Vi har også kontrollert at datagrunnlag og parameterne i beregningene er de samme.</p> <p>Vi har innhentet attestasjonsuttalelse fra uavhengig revisor som har vurdert Sparebank 1 - alliansens modell. Forhold som inngår i attestasjonsuttalelsen inkluderer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• om PD, LGD og EAD som inngår i regnemodellen er korrekt beregnet,</li> <li>• datagrunnlaget som benyttes i beregningene er korrekt, og</li> <li>• regnemodellen beregner tap i overensstemmelse med kravene i IFRS 9</li> </ul> <p>Vi har forsikret oss om revisorens kompetanse og objektivitet, samt gjennomgått rapporten for å vurdere mulige avvik og konsekvenser for vår revisjon.</p> <p>For å utfordre ledelsens estimater og forventninger som er lagt til grunn i beregningene av forventet kredittap har vi blant annet;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dannet oss en forståelse av hvordan ledelsen følger opp og godkjenner modellens beregninger,</li> <li>• rimelighetsvurdert ledelsens sannsynlighetsvektede analyse av</li> </ul>

	alternative framtidrettede scenarier og parametere i modellberegningen, <ul style="list-style-type: none"> <li>• utført analyser av sentrale nøkkeltall, og vurdert modellberegnete forventede kredittap mot sammenlignbare banker og vår kjennskap til bransjen.</li> </ul>
--	--

## 2. Forventet kredittap på kredittforringede utlån og garantier (Steg 3)

Det vises til Note 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper, Note 7 Kredittrisikoeksponering for hver interne risikoring, Note 8 Maksimal kredittrisikoeksponering, Note 9 Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler, Note 11 Utlån til og fordringer på kunder, Note 12 Aldersfordeling på forfalte, ikke nedskrevne utlån, Note 14 Tap på utlån og garantier og styrets årsberetning, avsnitt tap og mislighold på utlån og avsnitt om kredittisiko.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>Forventet kredittap på utlån og garantier som er kredittforringet utgjør MNOK 168 for morbanken og MNOK 166 for konsernet per 31.12.2018. Dette tilsvarer 0,21 % av brutto utlån for morselskapet og 0,20 % av brutto utlån for konsernet.</p> <p>IFRS 9 krever at det for kredittforringede engasjementer beregnes et forventet kredittap over hele engasjementets løpetid. Fastsettelse av forventet kredittap innebærer stor grad av skjønn fra ledelsens side.</p> <p>Sentrale momenter i ledelsens vurderinger er;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• identifisering av kredittforringede engasjementer,</li> <li>• forutsetninger for fastsettelsen av størrelse og tidfesting av forventede kontantstrømmer inkludert verdsettelse av sikkerheter.</li> </ul> <p>På bakgrunn av størrelsen på brutto utlån, iboende kredittisiko, nedskrivningenes størrelse og estimatene som ligger til grunn, anser vi forventet kredittap som et sentralt forhold ved revisjonen.</p>	<p>I forbindelse med vår revisjon av tapsvurderinger knyttet til kredittforringede engasjementer har vi dannet oss en forståelse av hvordan konsernet identifiserer og følger opp engasjementer som er kredittforringet.</p> <p>Vi har testet at utvalgte kontroller fungerer som forutsatt, herunder;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• konsernets kontroller som er etablert for å sikre fullstendigheten av engasjementer som er kredittforringet,</li> <li>• konsernets kontroll med registrering og oppdatering av sikkerhetsverdier,</li> <li>• konsernets kontroll for beregning av forventet kredittap.</li> </ul> <p>For et utvalg av høyrisikoengasjementer og kredittforringede engasjementer har vi utfordret ledelsens vurderinger ved å;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• teste et utvalg høyrisikoengasjementer med hensyn til om de burde vært behandlet som kredittforringet,</li> <li>• vurdere størrelse og tidfesting av kontantstrømmer som er kredittforringet,</li> <li>• etterkontrollere beregning av tap</li> </ul>

### 3. Verdsettelse av fastrenteutlån regnskapsført til virkelig verdi over resultatet

Det vises til Note 11 Utlån til og fordringer på kunder og note 27 Finansielle instrumenter til virkelig verdi for en beskrivelse av bankens verdsettelse av fastrenteutlån regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>SpareBank 1 Nord-Norge har balanseført fastrenteutlån som utgjør MNOK 7 693, og som vurderes til virkelig verdi over ordinært resultat.</p> <p>Banken benytter egne modeller for beregning av virkelig verdi av fastrenteutlånene hvor verdien fastsettes av inputdata som ikke kan verifiseres direkte mot tilgjengelig markedsinformasjon.</p> <p>Fastrenteutlånene kategoriseres i nivå 3 i IFRS' verdsettelseshierarki.</p> <p>Bruk av forutsetninger og skjønn i beregningene, spesielt rettet mot diskonteringsrenten, kan ha en vesentlig innvirkning på den regnskapsmessige verdien av fastrenteutlånene, og vi vurderer derfor posten som et sentralt forhold ved revisjonen.</p>	<p>Vi har gjennomgått modellen som banken har benyttet for verdsettelse av fastrenteutlån.</p> <p>Vi har påsett at alle fastrenteutlån med tilhørende kontantstrømmer inngår i beregningen, og vi har vurdert de ulike bestanddeler i bankens benyttede diskonteringsrente.</p> <p>Vi har kontrollert bankens vurdering av diskonteringsrenten opp mot observerbare markedsrenter for tilsvarende utlån hos andre banker.</p> <p>Vi har benyttet KPMGs spesialist innenfor finansiell risiko for å etterberegne bankens kalkulasjon av virkelig verdi.</p>

### 4. IT-systemer og applikasjonskontroller

Beskrivelse av forholdet	Vår revisjonsmessige tilnærming
<p>SpareBank 1 Nord-Norge er avhengig av at IT-infrastrukturen i banken fungerer som tilsiktet.</p> <p>Banken benytter et standard kjernesystem levert og driftet av ekstern tjenesteleverandør. God styring og kontroll med IT-systemene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering.</p> <p>Videre understøtter IT-systemene regulatorisk etterlevelse av rapportering til myndigheter, noe som er sentralt for konsesjonspliktige virksomheter.</p> <p>Systemet beregner blant annet rente på innlån og utlån, og bankens interne kontrollsystemer bygger på systemgenererte rapporter.</p> <p>På bakgrunn av IT-systemenes betydning for bankens virksomhet har vi identifisert dette området som et sentralt forhold ved vår revisjon.</p>	<p>I forbindelse med vår revisjon av IT-systemet i banken har vi opparbeidet oss en forståelse av kontrollmiljøet og testet at utvalgte generelle IT kontroller fungerer som forutsatt og understøtter viktige applikasjonskontroller. Vi har i våre kontroller hatt hovedfokus på tilgangsstyring.</p> <p>Uavhengig revisor hos tjenesteleverandøren har vurdert og testet internkontroller knyttet til IT systemene hos ekstern tjenesteleverandør. Vi har innhentet attestasjonsuttalelse (ISAE 3402) fra uavhengig revisor for å vurdere om tjenesteleverandøren har tilfredsstillende internkontroll på områder av vesentlig betydning for SpareBank 1 Nord-Norge. Vi forsikret oss om revisorens kompetanse og objektivitet og gjennomgikk rapportene for å vurdere mulige avvik og konsekvenser for vår revisjon.</p> <p>Vi har bedt uavhengig revisor hos tjenesteleverandøren om å teste et utvalg standard rapporter og nøkkelfunksjonaliteter i kjernesystemet for å vurdere om:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• utvalgte standardrapporter fra systemet inneholder all relevant data, og</li> <li>• at nøkkelfunksjonalitetene, herunder kontroller knyttet til renteberegninger, annuiteter og gebyrer fungerer som forutsatt.</li> </ul> <p>I vårt arbeid med å forstå kontrollmiljøet, teste kontroller og gjennomgå rapportene har vi benyttet våre spesialister innen IT-revisjon.</p>
--	--

#### Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

#### Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Fortsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

#### Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan

innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjons handlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.



## Uttalelse om andre lovmessige krav


### Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

### Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Tromsø, 1. mars 2019  
KPMG AS

  
Stig-Tore Richardsen  
Statsautorisert revisor

# VIRKSOMHETEN



Konserndirektør  
Teknologi og prosess

## Geir Andreassen

### Utdanning

Bachelor i revisjonsfag

### Erfaring

Han er tidligere økonomisjef og revisorsjef i SpareBank 1 Nord-Norge. Han har også arbeidet som revisor i Noraudit.

**Antall EK-bevis** 78 106

Konserndirektør Troms

## Christian Overvaag

### Utdanning

Diplomøkonom

### Erfaring

Han er tidligere administrerende direktør for Næringsforeningen i Tromsøregionen. Han har i tillegg ledererfaring fra flere nærings- og boligprosjekter, og har arbeidet som næringsassurandør hos Gjensidige Forsikring.

**Antall EK-bevis** 102 945

Konserndirektør Konsernutvikling

## Petter Høiseth

### Utdanning

Jurist

### Erfaring

Han har tidligere arbeidet som advokat hos advokatfirmaene Selmer og BAHR.

**Antall EK-bevis** 80 557

Konserndirektør Salg  
og kunderelasjoner

## Ronni Møller Pettersen

### Utdanning

Fiskerøkonom og siviløkonom

### Erfaring

Han er tidligere administrerende direktør i Bladet Nordlys, og partner i Industrifinans Kapitalforvaltning. Han har også vært daglig leder i Formuesforvaltning Norge og salgsdirektør i Storebrand.

**Antall EK-bevis** 70 778



Konserndirektør  
Kreditt og risikostyring

## Liv Bortne Ulriksen

### Utdanning

Fiskerikandidat med hovedfag i økonomi.

### Erfaring

Hun er tidligere banksjef Fokus Bank/Danske Bank, og har ledererfaring fra Fiskeriforskning og Nofima AS.

**Antall EK-bevis** 84 537

Konserndirektør Helgeland og Salten

## Trude Glad

### Utdanning

Siviløkonom og har en Master of Management.

### Bakgrunn

Hun er tidligere banksjef for bedriftsmarkedet for Sparebanken Nord-Norge, Investor Relations ansvarlig i Rieber & Søn ASA, og soussjef i Norgeskreditt/Vestenfjelske Bykreditt.

**Antall EK-bevis** 79 300

Konsernsjef

## Jan-Frode Janson

### Utdanning

Siviløkonom og doktorgrad i Industriell Økonomi og Teknologiledelse.

### Erfaring

Han er tidligere viseadministrerende direktør i Fokus Bank/Danske Bank, og har ledererfaring fra ABB og Nidar/Orkla. Antall

**EK-bevis** 116 876

Konserndirektør Hålogaland

## Lasse Hagerupsen

### Utdanning

Master i ledelse

### Bakgrunn

Han er tidligere banksjef for personmarkedet i både SpareBank 1 Nord-Norge og Postbanken. Han har også tidligere vært administrerende direktør i Interkraft Capital Management, Risk Manager og børsmegler i Norse Securites.

**Antall EK-bevis** 79 170

Konserndirektør Finnmark

## Trond Hanssen

### Utdanning

Diplomøkonom med spesialisering i markedsføring.

### Erfaring

Han er tidligere regionbanksjef i DNB og markedsansvarlig i Altaposten.

Antall EK-bevis 63 159

**Konsernledelsen er konsernsjefens kollegium for overordnet ledelse i SpareBank 1 Nord-Norge. Alle vesentlige beslutninger fattes i samråd med konsernledelsen.**



Konserndirektør Finans (CFO)

## Rolf-Eigil Bygdnes

### Utdanning

Siviløkonom og har en MBA.

### Erfaring

Han har også lang nasjonal og internasjonal erfaring fra bank og næringsliv, og ledererfaring fra Barlindhaugkonsernet.

Antall EK-bevis 77 174

# KONSERNLEDELSEN

**Styret i SpareBank 1 Nord-Norge er konsernets øverste ansvarlige organ og skal gjennom konsernsjefen sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret har tre underutvalg: Risikoutvalget, revisjonsutvalget og godtgjørelsesutvalget.**



*Styreleder*

## **Karl Eirik Schjøtt-Pedersen**

### **Utdanning**

Cand.mag i samfunnsvitenskap og har en MBA.

### **Erfaring**

Han har lang politisk erfaring fra statsministerens kontor som statsråd og stabssjef, og har vært både fiskeri og finansminister. Han er i dag administrerende direktør for Norsk Olje og Gass.

**Antall styremøter** 13/13

**Antall EK-bevis** 6 532



*Nestleder*

## **Hans-Tore Bjerkaas**

**Utdanning:** Cand.mag.

### **Erfaring**

Han har en lang og innholdsrik karriere i mediebransjen bak seg, der han har vært både programleder, journalist, distriktssjef, fjernsynsdirektør og kringkastingssjef.

**Antall styremøter** 13/13

**Antall EK-bevis** 19 293



*Styremedlem*

## **Kjersti Therese Stormo**

**Utdanning:** Siviløkonom

### **Erfaring**

Hun er direktør ved Bodø Havn KF, og har tidligere vært direktør for BE Kraftsalg AS og økonomisjef i Bodø Energi og ved Nordland Psykiatriske sykehus. Hun har lang og bred erfaring fra ulike styrer.

**Antall styremøter** 12/13

**Antall EK-bevis** 861



*Styremedlem*

## **Sonja Dønne**

### **Utdanning**

Diplomøkonom med spesialisering i bedriftsøkonomi, finansiering og investering

### **Erfaring**

Hun er gründer og daglig leder av Heymat, og med ledererfaring fra IT Partner Helgeland, Helgelandssykehuset og Rana Kommune.

**Antall styremøter** 13/13

**Antall EK-bevis** 7 777

# STYRET



Styremedlem  
**Bengt Olsen**

**Utdanning:** Siviløkonom

**Erfaring**

Han har allsidig erfaring som revisormedarbeider i KPMG, Controller i Catch Communications og økonomisjef i Nordlandsbanken samt økonomi- og finansdirektør i DIPS ASA. Fra 2019 går han ut av styret, og inn i stillingen som CFO i SpareBank 1 Nord-Norge.

**Antall styremøter** 12/13

**Antall EK-bevis** 7 000



Styremedlem  
**Ingvild Myhre**

**Utdanning:** Sivilingeniør

**Erfaring**

Hun er i dag selvstendig næringsdrivende, og har tidligere vært administrerende direktør i Telecom AS og Telenor Mobil AS, samt administrerende direktør og konsernsjef i Network Norway AS.

**Antall styremøter** 12/13

**Antall EK-bevis** 0



Styremedlem  
**Greger Mannsverk**

**Utdanning:** Ingeniør i maritim teknologi og skipsteknikk

**Erfaring**

Han er i dag administrerende direktør i Kimek Holding AS, hvor han har vært både avdelingsingeniør, salgs- og prosjektingeniør og produksjonssjef. Han har også jobbet som konstruktør ved Sydvaranger og Munch Internasjonale AS.

**Antall styremøter** 13/13

**Antall EK-bevis** 60 904



Ansattes representant  
**Kjetil Berntsen**

**Utdanning:** Cand.mag

**Erfaring**

Han har bred erfaring innenfor finansiell rådgivning fra SpareBank 1 SR-Bank og i sin nåværende stilling som finansiell rådgiver på personmarked i SpareBank 1 Nord-Norge. Han er også regionstillsvalgt for Troms for Finansforbundet.

**Antall styremøter** 13/13

**Antall EK-bevis** 571



Ansattes representant  
**Vivi Ann Pedersen**

**Utdanning:** Bankutdannet

**Erfaring**

Hun har jobbet ved ulike avdelinger i konsernet i en årrekke. Hun er i dag hovedtillsvalgt for Finansforbundet i SpareBank 1 Nord-Norge og har vært ansattes representant i styret over flere år.

**Antall styremøter** 13/13

**Antall EK-bevis** 24 230

# STYRENDE ORGANER

## Representantskapet

Styreleder Roar Dons, Tromsø (leder)	2017/2018	Advokatfullmektig Ane Engel Røger, Oslo	2018/2021
Kultursjef Kari Ann Olsen Lind, Stokmarknes (nestleder)	2018/2019	Økonomimedarbeider Linn Knudsen, Alta	2018/2021
		Styreleder Kjell Kolbeinsen, Tromsø	2018/2021
		Adm.direktør Erling Dølberg, Tromsø	2018/2021
		Økonomisjef Gry-Janne Rugås, Fauske	2018/2021
		Gullsmed Elin Wintervold, Tromsø	2018/2021
		Direktør Odd Erik Hansen, Tromsø	2018/2021
		Optiker Sissel Ditlefsen, Tromsø	2018/2021
		Kunsthåndverker Marie M. Fangel, Tromsø	2018/2021
		Adm. direktør Lars Martin Lunde, Oslo	2018/2021
		Selvstendig næringsdrivende Rigmor S. Berntsen, Tromsø	2018/2021
		Styreleder/eier Birger Dahl, Bodø	2018/2021
		<b>Egenkapitalbevisieivalgte varamedlemmer</b>	
		Daglig leder John-Oskar Nyvoll, Tromsø	2018/2021
		Daglig leder Hallgeir Angell, Sørreisa	2018/2021
		Daglig leder Erik Tostrup, Bodø	2018/2021
		Seniorrådgiver Arvinn Eikeland Gadgil, Oslo	2018/2021
		Adm. direktør Rita Karlsen, Husøy i Senja	2018/2021
		Sivilingeniør Frøydis Rørtveit Stensvik, Henningsvær	2018/2021
		<b>Ansattevalgte medlemmer</b>	
		Hovedverneombud Irina S. Møllersen, Kirkenes	2018/2021
		Rådgiver Kjetil Ask Olsen, Krokeldalen	2018/2021
		Autorisert finansiell rådgiver Ann Kirsten Larsen, Tromsø	2018/2021
		Avdelingsleder Chris Magne Martinsen, Hammerfest	2018/2021
		Fagansvarlig Ole Jørgen Ørjavik, Tromsø (sluttet)	2018/2021
		Seniorrådgiver Hans Olav Gjovik, Tromsø	2018/2021
		Avdelingsleder Tor Magne Oppheim, Tromsdalen	2018/2021
		Bedriftsrådgiver Eivind Bergmo, Storslett	2018/2021
		Autorisert finansiell rådgiver Dag Inge Lund, Sortland	2018/2021
		Bedriftsrådgiver Svein Borhaug, Finnsnes	2018/2021
		<b>Ansattevalgte varamedlemmer</b>	
		Autorisert finansiell rådgiver Anne Kathrine Nygaard, Mo i Rana	2018/2021
		Banksjef Siri Lund, Finnsnes	2018/2021
		Autorisert finansiell rådgiver Aud Skaret, Meløy	2018/2021
		Autorisert finansiell rådgiver Kenneth Normann, Brønnøysund	2018/2021
		Rådgiver Marianne Nyhagen, Tomasjord	2018/2021



## Representantskapet valgkomité

### Medlemmer

Advokat Charlotte Ringkjøb, Bodø (leder) - innskytervalgt	2018/2019
Optiker Sissel Ditlefsen, Tromsø - egenkap.eiervalgt	2017/2018
Styreleder Kjell Kollbeinsen, Tromsø - egenkap.eiervalgt	2018/2019
Distriktssekretær Synnøve Søndergaard, Tromsø - fylkestingsvalgt	2018/2019
Bedriftsrådgiver Svein Borhaug, Finnsnes - ansattevalgt	2018

### Varamedlemmer

Daglig leder Rita Myrvang, Rossfjordstraumen - innskytervalgt	2018/2019
Adm. direktør Trond Mohn, Bergen - egenkap.eiervalgt	2017/2018
Gullsmed Elin Wintervold, Tromsø - egenkap.eiervalgt	2018/2019
Varaordfører/Driftsleder Kurt Jenssen, Tengelfjord - fylkestingsvalgt	2018/2019
Autorisert finansiell rådgiver Ann Kirsten Larsen, Tromsø - ansattevalgt	2018/2019

## Styret

### Medlemmer

Adm. direktør Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, Hosle (leder)	2017/2018
Pensjonist Hans-Tore Bjerkaas, Tromsø (nestleder)	2017/2018
Daglig leder Sonja Djønne, Mo i Rana	2018/2019
Adm. direktør Greger Mannsverk, Kirkenes	2018/2019
Partner Ingvild Myhre, Oslo	2018/2019
Havnedirektør Kjersti Terese Stormo, Bodø	2018/2019
Økonomi- og finansdirektør Bengt Olsen, Bodø	2018/2018
Hovedtillitsvalgt Vivi Ann Pedersen, Tromsø - ansattevalgt	2017/2018
Autorisert finansiell rådgiver Kjetil Berntsen, Tromsø - ansattevalgt	2017/2018

### Varamedlemmer

Hovedtillitsvalgt May Britt Nilsen, Storslett - ansattevalgt	2017/2018
Forsikringsspesialist Cecilie Bjølgerud Wirkola, Tromsø - ansattevalgt	2017/2018
Autorisert finansiell rådgiver	
Leif Gunnar Kristiansen, Tromsø - ansattevalgt	2017/2018
Rådgiver Daniel Nyhagen, Tromsø (sluttet) - ansattevalgt	2017/2018

## Møtedeltakelse i 2018

Organ	Ant.møter	Ant. deltakere	Ant. ganger fulltallig	Antall møter med fravær
Styret	13	9	10	3
Representantskap	1	40	0	1
Representantskapets valgkomite	9	5	2	7

# EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

## (CORPORATE GOVERNANCE)

### Ledelsen og styret vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse, og hvordan de fungerer i konsernet.

SpareBank 1 Nord-Norge avlegger en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 17.10.18.

### Regnskapsloven § 3-3 b (redegjørelse om foretaksstyring)

Nedenfor redegjøres det for hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd, er dekket i SpareBank 1 Nord-Norge. Inndelingen refererer til nummereringen i paragrafen.

#### **1. En gjengivelse av anbefaling som SpareBank 1 Nord-Norge følger, opplysning om hvor anbefalingen er tilgjengelig og begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalingen.**

Strukturen for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge er basert på norsk lov. SpareBank 1 Nord-Norge følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse, utgitt av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, NUES.

#### **2. Opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1 er offentlig tilgjengelige.**

Anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på [nues.no](http://nues.no).

#### **3. En begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1.**

Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleveres i kapitlet Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge (Corporate Governance).

#### **4. Beskrivelse av hovedelementene i SpareBank 1 Nord-Norges systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.**

Se punkt 10 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, for en beskrivelse av internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.

#### **5. Vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker allmennaksjelovens kapittel 5. SpareBank 1 Nord-Norge følger finansforetaksloven.**

Det henvises til punkt 6 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, for en beskrivelse av SpareBank 1 Nord-Norge sin etterlevelse.

#### **6. Sammensetningen av ledende organer samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjoner og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid.**

Se punktene 6, 7, 8 og 9 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

#### **7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer.**

Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 8.

#### **8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte tilbakekjøp eller utstedelse av egne egenkapitalbevis.**

Se punkt 3 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

#### **Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse**

Beskrivelsen på neste side redegjør for hvordan de 15 punktene i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse av 06.02.2019 er fulgt opp i SpareBank 1 Nord-Norge.

## Oversiktstabell over anbefaling og avvik

	Anbefalingen	Avvik
1	Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse	Ingen
2	Virksomhet	Ingen
3	Selskapskapital og utbytte	Ingen
4	Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående	Ingen
5	Fri omsettelighet	Ingen
6	Generalforsamling	SpareBank 1 Nord-Norge forholder seg til finansforetakslovens bestemmelser, med hensyn til sammensetning av organer.
7	Valgkomité	Alle medlemmene av valgkomiteen til representantskapet velges blant gruppene som er representert i representantskapet. Det er foreløpig ikke vurdert å utvide komiteen med et medlem hentet utenfor gruppene som er representert i representantskapet.
8	Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet	Ingen
9	Styrets arbeid	Ingen
10	Risikostyring og intern kontroll	Ingen
11	Godtgjørelse til styret	Styret deltar i konsernet spareprogram for EK-bevis.
12	Godtgjørelse til ledende ansatte	Ingen
13	Informasjon og kommunikasjon	Ingen
14	Selskapsovertakelser	Lovpålagte eierbegrensninger
15	Revisor	Ingen

## 1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge (Anbefalingens punkt 1)

Det er ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan den etterlevs i SpareBank 1 Nord-Norge. Anbefalingen gjelder så langt den passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Eventuelle avvik er redegjort for nedenfor.

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge er de mål og overordnede prinsipper som

banken styres og kontrolleres etter, for å sikre eiernes, innskytternes og andre gruppers interesser i banken. Bankens prinsipper for eierstyring og selskapsledelse skal dermed sikre en forsvarlig formuesforvaltning, og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir realisert og nådd.

Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance) følges av banken. [www.nues.no](http://www.nues.no)

Ut fra tre hovedpilarer – åpenhet, forutsigbarhet og transparens – har banken definert følgende hovedprinsipper:

- En struktur som sikrer målrettet og uavhengig styring og kontroll
- Systemer som sikrer måling og ansvarliggjøring
- En effektiv risikostyring
- Fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon for å underbygge tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen
- Likebehandling av eiere, og balansert forhold til øvrige interessegrupper
- Overholdelse av lover, regler og etiske standarder

Avvik fra anbefalingens punkt 1: Ingen

## 2. Virksomhet (Anbefalingens punkt 2)

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen.

Bankens vedtektsfestede formål er:

*“Sparebanken har til formål å utføre tjenester som det er vanlig eller naturlig at banker utfører i henhold til den enhver tid gjeldende lovgivning som gjelder for sparebanker og de til enhver tid gitte konsesjoner.”*

Bankens visjon er: *For Nord-Norge*

Det vises til årsrapportens del “Strategisk kompass” for mer informasjon om hva som ligger i bankens visjon, forretningsidé og overordnede økonomiske mål.

Styret vedtar klare mål, strategier og risikoprofil for virksomheten. Dette for å sikre at banken skaper verdier for eierne.

Regelverk for eierstyring og selskapsledelse ble sist vedtatt av styret 06.02.19. Medarbeidere skal

kjennetegnes av høy etisk standard. Det betyr at deres arbeidsadferd skal være tillitvekkende, ærlig og redelig, og i henhold til normer, regler og lover som gjelder i samfunnet. Banken har utarbeidet SNN-koden – etiske retningslinjer. Den omhandler blant annet habilitet, forhold til kunder, leverandører og konkurrenter, verdipapirhandel, innsideregler og relevante privatøkonomiske forhold. Dette regelverket gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte i styrende organer.

Alle ansatte og tillitsvalgte er, i henhold til lov og interne retningslinjer, pålagt taushetsplikt om konsernets eller kunders forhold, som de får kjennskap til i sitt arbeid. Taushetsplikten gjelder ikke bare overfor utenforstående, men også overfor medarbeidere som ikke har tjenstlig behov for de aktuelle opplysningene.

Ingen medarbeidere har lov til aktivt å søke opplysninger om andre medarbeidere, kunder eller utenforstående, via datasystemene eller på en annen måte, når det ikke er tjenstlig nødvendig.

SpareBank 1 Nord-Norge har egen varslingsrutine for medarbeidere som får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende lover og regler, eller vesentlige brudd på interne bestemmelser. Ansatte som varsler om kritikkverdige forhold i samsvar med interne rutiner, skal ikke utsettes for noen belastning som følge av varslingen. Det er også mulig å varsle anonymt.

SpareBank 1 Nord-Norge har samfunnsengasjement som en vesentlig del av bankens visjon og verdier, og integrerer hensynet til omverdenen i verdiskapningen. Det vises ellers til årsrapportens kapittel om samfunnsengasjement.

Styret skal evaluere mål, strategier og risikoprofil minst årlig.

Avvik fra anbefalingens punkt 2: Ingen

## 3. Selskapskapital og utbytte (Anbefalingens punkt 3)

Styret vurderer foretakets kapitalnivå og sammensetning løpende i lys av mål, strategi og ønsket risikoprofil.

Konsernet SpareBank 1 Nord-Norge hadde per 31.12.18 en ren kjernekapitaldekning på 14.5 %. Bankens og konsernets soliditet vurderes som meget god.

Bankens hovedmål, herunder mål for soliditet, kommuniseres på bankens hjemmesider, i periodiske regnskapspresentasjoner og bankens årsrapport (se også foregående punkt). Banken gjennomfører også periodiske gjennomganger av bankens risiko, som måles i forhold til risikokapitalen (ICAAP-prosess). Resultatene forelegges bankens styre.

For nærmere informasjon om selskapskapitalen, se kapitlet Risikostyring og internkontroll.

#### **Utbytte**

Styret har utformet en utbyttepolitikk som grunnlag for de utbytteforslagene som fremmes for representantskapet. Utbyttepolitikken gjøres kjent på bankens hjemmesider, i periodiske regnskaps-presentasjoner og årsrapporten.

Se egen omtale av dette i styrets årsberetning.

#### **Kjøp av egne egenkapitalbevis**

For å ha fleksibilitet i forbindelse med salg av egenkapitalbevis til ansatte og tillitsvalgte, har representantskapet tidligere gitt styret fullmakt til å kjøpe tilbake eller utstede egne egenkapitalbevis. For å styrke denne muligheten, ga representantskapet den 22.03.18 styret fullmakt til å kjøpe og etablere pant i egne egenkapitalbevis, innenfor rammene som er angitt i lov og forskrift.

Den samlede beholdningen av egenkapitalbevis som banken eier og/eller har avtalepant i, kan ikke overstige 5 % av bankens eierandelskapital. Det laveste beløpet som kan betales for egenkapitalbevis er 12,50 kroner, og det høyeste er 75 kroner.

Egenkapitalbevis skal kjøpes i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Avhendelse skal skje gjennom samme marked, eventuelt som rettet salg mot ansatte og tillitsvalgte innenfor gjeldende lover og forskrifter. Pantsettelse skjer gjennom avtaler med kunder i forbindelse med kredittgivning og eventuell realisasjon av pantet i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Fullmakten gjelder til 22.05.2019.

#### **Underskudd**

Eventuelt underskudd dekkes ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, herunder gavefondet og den eierandelskapitalen som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet. Underskudd som ikke blir dekket av dette, dekkes ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, og dernest ved nedsettelse av den vedtektsfastsatte eierandelskapitalen.

#### **Kapitalforhøyelse**

Styrefullmakter til kapitalforhøyelser gis på bakgrunn av konkrete og definerte formål. Per 31.12.18 foreligger det ingen styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse i SpareBank 1 Nord-Norge. Det har ikke vært gjennomført noen emisjoner i 2018. Det er i 2018 utstedt fondsobligasjoner og ansvarlig lån for å øke konsernets ansvarlige kapital (kapitaldekning).

Avvik fra anbefalingens punkt 3: Ingen

## **4. Likebehandling av eiere og transaksjoner med nærstående (Anbefalingens punkt 4)**

Banken skal, gjennom løpende dialog, sikre eiere og øvrige interessegrupper mulighet til å gi uttrykk for deres holdninger til bankens strategiske og forretningsmessige utvikling. Banken skal ha en profil som sikrer troverdighet og forutsigbarhet i egenkapitalmarkedet.

Gjennom vedtektene og i styrets og ledelsens arbeid, legges det vekt på at alle egenkapitalbevis-eiere skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle egenkapitalbevis har lik stemmerett. Banken forholder seg til finansforetakslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger, så langt de gjelder for sparebanker med egenkapitalbevis.

Ved forhøyelse av eierandelskapitalen, skal eksisterende eiere ha fortrinnsrett, med mindre særlige forhold tilsier at dette fravikes. Fravikelsen vil i så fall bli begrunnet.

Over flere år har det blitt gjennomført salg av egenkapitalbevis og/eller ansatteemisjoner med rabatt og bindingstid. Slike transaksjoner er gjennomført for å styrke de ansattes eierskap til egen arbeidsplass, interessen for bankens lønnsomhet og fremtid, samt bankens egenkapitalinstrument.

I 2018 fikk de ansatte kjøpe egenkapitalbevis med spareavtaler på 500, 1 000, 1 500 eller 2 000 kroner i måneden som trekkes fra lønnen. Hvert kvartal kjøpes det egenkapitalbevis for oppspart beløp. For annethvert egenkapitalbevis den ansatte kjøper gjennom spareordningen, får den ansatte ytterligere ett gratis EK-bevis.

Tildelingen av "bonusbevis" skjer to år etter oppstarten av sparingen og forutsetter at den ansatte fortsatt eier de opprinnelig oppsparte EK-bevisene,

og fortsatt er ansatt i konsernet. Styrets medlemmer har også mulighet til å delta i spareprogrammet.

Det var 338 ansatte som benyttet seg av tilbudet i 2018.

#### **Transaksjoner med nærstående**

Styreinstruksen i SpareBank 1 Nord-Norge fastslår at styremedlemmer ikke skal delta i behandling eller avgjørelser av saker med så stor betydning for medlemmet eller nærstående, at medlemmet må anses å ha en personlig økonomisk interesse i saken. Medlemmet plikter selv å påse at han eller hun ikke er inhabil.

Avvik fra anbefalingens punkt 4: Ingen

## **5. Fri omsettelighet** (Anbefalingen punkt 5)

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs og er fritt omsettelige. Det er ikke vedtektsfestet noen form for omsetningsbegrensninger.

Avvik fra anbefalingens punkt 5: Ingen

## **6. Generalforsamlingen** (Anbefalingens punkt 6)

### **Generalforsamling (Representantskapet)**

Banken er en sparebank, og styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene skiller seg fra aksjeselskap, jf. finansforetakslovens kapittel 8 om Generalforsamling, styrings- og kontrollorganer. SpareBank 1 Nord-Norge har derfor organene generalforsamling (representantskap), styre, daglig leder (konsernsjef), internrevisjon, revisor, revisjon-sutvalg, godtgjørelse og risikoutvalg.

Bankens øverste organ, representantskapet, er sammensatt av egenkapitalbevisiere, innskytere, ansatte og representanter fra det offentlige. Representantskapet skal se til at banken virker etter sitt formål og i samsvar med lov, vedtekter og representantskapets vedtak.

Representantskapet har følgende hovedoppgaver:

- Føre tilsyn med styrets forvaltning av selskapet
- Fastsette årsberetning og årsregnskap
- Velge medlemmene til bankens styre, kontrollkomité og valgkomité
- Velge ansvarlig revisor og fastsette revisors honorar

- Fordeling av det beløp som etter Finansforetaksloven § 10-17 kan gis til allmennyttige formål

- Opptak av ansvarlig lånekapital

Til møter i representantskapet, skal banken sikre at samtlige medlemmer får skriftlig innkalling og tilgang til alle saksdokumenter, inkludert valgkomiteens innstilling, med minst 21 dagers varsel. Dokumentene skal være tilgjengelige på bankens hjemmesider senest 21 dager før møtet. Representantskapet kan ikke treffe beslutninger i andre saker enn de som er angitt i innkallingen.

Representantskapet har 40 medlemmer og 20 varamedlemmer med følgende representasjon:

- Egenkapitalbevisiere: 16 medlemmer med 6 varamedlemmer
- Troms, Finnmark og Nordland – velges av fylkesting: 4 medlemmer med 4 varamedlemmer
- Innskytere: 10 medlemmer med 5 varamedlemmer
- Ansatte: 10 medlemmer med 5 varamedlemmer

Representantskapet har normalt 1-2 møter per år. Det er varamedlemmer til representantskapet. Egenkapitalbevisiere kan dermed ikke møte med fullmektig. Avvik fra anbefalingens pkt. 6: SpareBank 1 Nord-Norge forholder seg til finansforetakslovens bestemmelser, med hensyn til sammensetning av organer. Avvikene vurderes ikke å innebære noen reell forskjell fra anbefalingen.

## **7. Valgkomité** (Anbefalingens punkt 7)

### **Valgkomité for representantskapet**

Valgkomiteen består av 5 medlemmer og 5 varamedlemmer, og skal ha representanter fra alle fire grupper som er representert i representantskapet. Valgkomiteen skal forberede valg av:

- Medlemmer i representantskapet, styret og valgkomité, eksklusive de ansattes representanter

Retningslinjer for den nevnte valgkomiteen fastsettes av bankens representantskap.

### **Valgstyre for ansattes valg**

I henhold til finansforetaksloven skal valget tilrettelegges av et valgstyre med representanter oppnevnt av styret. Valgstyret skal bestå av minst 3 medlemmer, hvor både de ansatte og ledelsen skal være representert.

Avvik fra anbefalingens punkt 7: Alle medlemmene av valgkomiteen til representantskapet velges blant gruppene som er representert i representantskapet. Det er foreløpig ikke vurdert å utvide komiteen med et medlem hentet utenfor representantskapet.

## **8. Bedriftsforsamling og styret, sammensetning og uavhengighet (Anbefalingens punkt 8)**

Det vises til punkt 6 for informasjon om generalforsamling/representantskapet.

Styret besto i 2018 av 9 fast møtende medlemmer, hvor 7 var valgt av representantskapet og 2 av de ansatte. 4 av styrets 9 medlemmer er kvinner, hvorav 3 er valgt av representantskapet og 1 av de ansatte. 9 medlemmer velges for 2 år av gangen.

Konsernsjefen er ikke medlem av styret. Ingen av styremedlemmene valgt av representantskapet har noen ansettelses- eller oppdragstakerforhold til konsernet, utover sine verv som tillitsvalgte. Styremedlemmenes uavhengighet er vurdert av valgkomiteen og vurdert som uavhengige, med unntak av de ansattevalgte styremedlemmene. Leder og nestleder velges av representantskapet ved særskilte valg, og for 2 år av gangen.

Sammensetningen av styret er basert på kompetanse, kapasitet og mangfold, og i henhold til bankens vedtekter. Valgkomiteen har laget en kravspesifikasjon som utgangspunkt for styrets sammensetning. Styret har minimum 12 møter i året, og medlemmenes deltakelse på styremøtene er beskrevet i årsrapporten. Deres beholdning av egenkapitalbevis i SpareBank 1 Nord-Norge fremkommer i noter til regnskapet, under presentasjonen av styret i årsrapporten og på bankens nettside. Det enkelte styremedlems bakgrunn er også beskrevet i årsrapporten og på bankens hjemmeside, [www.snn.no](http://www.snn.no).

Avvik fra anbefalingens punkt 8: Ingen

## **9. Styrets arbeid (Anbefalingens punkt 9)**

### **Styrets funksjon**

Styret leder bankens virksomhet i samsvar med lov, vedtekter og nærmere forskrifter gitt av representantskapet. Styret er ansvarlig for at midlene banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret har også plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret har i tillegg følgende hovedoppgaver:

- Ansette konsernsjef
- Fastsette instruks for den daglige ledelse av banken
- Fastsette bankens strategi, budsjett, markeds- og organisasjonsmessige mål
- Ansette og avskjedige leder for internervisjonen

Styret har normalt 12 møter i året.

### **Vesentlige interesser**

Styret må, som representant for banken utad, ikke foreta seg noe som kan gi noen en urimelig fordel på bankens bekostning.

Styremedlemmer skal på eget initiativ opplyse om enhver interesse den enkelte, ledende ansatte, eller nærstående kan ha i avgjørelsen av en sak styret har til behandling. Dette uavhengig av om den kan defineres som en særinteresse som medfører inhabilitet etter foranstående punkt.

Med mindre styremedlemmet selv velger å fratruke ved behandlingen av saken, skal styret beslutte om vedkommende skal fratruke. Ved vurderingen skal det legges vekt på alle former for personlige, økonomiske eller andre interesser hos medlemmet, og behovet for allmennhetens tillit til styrets vedtak og bankens virksomhet. Styrets vurdering av habilitetsspørsmål skal protokolleres.

Styret skal godkjenne avtaler mellom banken og styrets medlemmer. Det samme gjelder avtaler mellom banken og tredjeperson, der et styremedlem, ledende ansatte eller en nærstående måtte ha en særinteresse. Unntak gjelder for avtaler om kreditt innenfor bankens ordinære virksomhet.

Styrets medlemmer er definert som primærinn- sidere, og må forholde seg til bankens reglement for erverv av egenkapitalbevis i banken og banker i SpareBank 1-alliansen. Det samme gjelder for aksjekjøp i selskap med kundeforhold til banken.

Ved behandling av engasjement som et styre- medlem har verv eller interesse i, skal den enkelte erklære seg inhabil og forlate møtet. Styremed- lemmer og ledende ansatte skal også melde fra til styret, hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av banken.

### **Evaluering av styret**

Styret foretar årlig en egevaluering av sitt virke med henblikk på kompetanse, arbeidsform, saksbe- handling, møtstruktur og prioritering av oppgaver.

### **Godtgjørelsesutvalg**

Medlemmer:

- Styrets leder og 3 styremedlemmer, hvorav en representant for de ansatte
- Compliance og selskapsledelse har sekretærfunksjonen

Godtgjørelsesutvalget er felles for de selskapene i konsernet som omfattes av finansforetaksforskriften.

Mandat:

- Forbereder og fremlegger saker for styret om godtgjørelsesordningen, herunder blant annet:
  - a) Godtgjørelsespolitikken
  - b) Rapport om praktisering av godtgjørelsesordninger
  - c) Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte som fremlegges for representantskapet
  - d) Fastsetter rammeverk for variabel godtgjørelse
  - e) Godtgjørelsesutvalget behandler og gir sin innstilling til variabel godtgjørelse for ledende ansatte som omfattes av finansforetaksforskriften
  - f) Kontrollfunksjon
  - g) Godtgjørelse konsernsjef

Styret har fastsatt godtgjørelsesutvalget mandat. Utvalget møter når det selv finner det nødvendig, men minst én gang i året.

### **Revisjonsutvalg**

Revisjonsutvalgets oppgaver etter finansforetaks-lovens § 8-19 er å:

- a) forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen
- b) overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon om slik funksjon er etablert
- c) avgi uttalelse om valg av revisor
- d) ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet
- e) vurdere og overvåke revisors uavhengighet, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten

Utvalget har blant annet følgende oppgaver:

- Vurdere og innstille for styret på valg av ekstern revisor, og innstille overfor styret på godkjenning av ekstern revisors godtgjørelse.
- Følge opp og overvåke revisors eller revisjonsfirmaets uavhengighet, med spesielt fokus på leveranse av tilleggs- tjenester, se til at ekstern revisjon opptrer uavhengig og diskutere omfang og plan for revisjonsarbeidet med revisor.
- Føre tilsyn med regnskapsavleggelsesprosessen.
- Etterse den lovpliktige revisjonen av årsregnskapet og det konsoliderte regn- skapet. Herunder gjennomgå og vurdere konsernets kvartalsvise og årlige regn- skapsrapporteringer med spesiell fokus på:
  - a) endringer i regnskapsprinsipper og regnskapspraksis
  - b) vesentlige skjønnsmessige verdifastsettelser og estimater
  - c) betydelige justeringer som følge av krav og anbefalinger fra revisor
  - d) etterlevelse av lov, forskrifter og regnskapsstandarder



- Gjennomgå og diskutere punkter hvor revisor er uenig med administrasjonen, og/eller punkter hvor det er påpekt stor usikkerhet fra revisor, og/eller andre forhold som revisor ønsker å diskutere.
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller revisjonsutvalget selv, eller som ønskes tatt opp av revisor.

Revisjonsutvalget skal bestå av 3 medlemmer fra styret. De skal være uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Revisjonsutvalget møter så ofte det selv finner det nødvendig, men minst 4 ganger i året.

### **Risikoutvalg**

Utvalget har følgende oppgaver:

- Sikre at banken har gode systemer for intern kontroll og risikostyring, og at compliancefunksjonen og intern revisjon fungerer tilfredsstillende.
- Sikre at risikostyringen er i tråd med beste praksis og styrets ambisjonsnivå.
- Innstille overfor styret på konsernets risikostrategi, herunder å vurdere konsernets risikoevne og -vilje, og gi styret råd om etablering av rammer og mål for framtidig risikoeksponering, herunder å sikre en tilfredsstillende risiko- og kapitalvurderingsprosess (ICAAP).
- Overvåke at konsernets kapitaldekning er tilfredsstillende, og tilstrebe en optimal kapitalallokering.
- Oppfølging av konsernets fundingstrategi, herunder overvåking og kontroll av de faktorer som direkte og/eller indirekte påvirker bankens likviditets- og refinansieringsrisiko.
- Sikre at IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det beregner risikonivå og kapitalkrav på en betryggende måte.
- Overvåke i hvilken grad institusjonens prising av produkter ut mot kundene reflekterer den risikoen som institusjonen bærer, og i motsatt fall gi anvisninger på forbedringer.

- Vurdere hvorvidt de incentiver som følger av bankens belønningsordninger i tilstrekkelig grad tar hensyn til risiko, kapital, likviditet og inntjening.
- Sikre at konsernet har tilfredsstillende beredskapsplaner.
- Vurdere og innstille overfor styret på valg av intern revisor. Vurdere intern revisors årsplan og godtgjørelse, og innstille overfor styret som skal godkjenne disse.
- Sikre at konsernet har gode systemer og prosesser for intern kontroll og compliance (etterlevelse), og at disse fungerer effektivt.
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller risikoutvalget selv, eller som ønskes tatt opp av intern revisor.
- Holde seg oppdatert og gi råd til styret i forhold til gjeldende og framtidige endringer av lover og forskrifter.

Risikoutvalget skal bestå av 3 medlemmer fra styret. De skal være uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Risikoutvalget møter så ofte det selv finner det nødvendig, men minst fire ganger årlig.

### **Rapportering**

Styret mottar periodisk rapportering av:

- Resultatutvikling
- Markedsutvikling
- Ledelses-, personal- og organisasjonsmessig utvikling
- Utvikling i risikobildet og risikoeksponeringen for banken

Foruten ovennevnte, presenteres bankens målekort som inneholder finansielle, organisatoriske, markedsmessige og kvalitetsmessige mål, periodisk.

Sentrale forretnings- og fagområder behandles minimum årlig, med evaluering og fastsetting av rammer og retningslinjer.

### **Intern revisjon**

Intern revisor er et redskap for styret og administrasjonen for overvåking av at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. EY står for leveransen av internrevisjonstjenester for konsernet. Tjenestene omfatter morkonsernet som er underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll. Internrevisjonens hovedoppgave er å bekrefte at den etablerte internkontrollen fungerer som forutsatt, og påse at etablerte risikostyringstiltak er tilstrekkelige sett opp mot bankens risikoprofil.

Internrevisjonen rapporterer tertialvis til styret, som vedtar årsplaner og budsjett for internrevisjonen. Revisjonens rapporter og deres anbefalinger til forbedringer i bankens risikostyring blir kontinuerlig gjennomgått og implementert.

Det utarbeides en revisjonsplan som diskuteres med konsernledelsen, behandles i risikoutvalget og godkjennes av styret. Revisjonens risikovurderinger ligger til grunn for hvilke områder som skal gjennomgås.

Det utarbeides særskilte revisjonsrapporter, med resultater og forslag til forbedringstiltak, som presenteres for ansvarlig leder og konsernets ledelse. Et sammendrag av rapportene sendes tertialvis til risikoutvalget og styret. Eventuelle konsulentoppdrag utføres innenfor de standarder og anbefalinger som gjelder for internrevisorer (IIA/NIRF).

### **Funksjon for risikostyring**

Funksjonen er uavhengig av forretningene, og avdelingen har overordnet ansvar for helhetlig risikostyring og intern kontroll, herunder ansvar for konsernets risikomodeller og videreutvikling av effektive risikostyringssystemer.

### **Compliancefunksjonen**

Compliance-funksjonen er uavhengig av forretningene og har ansvaret for å kontrollere etterlevelse av regelverk og rutiner. Funksjonen dekker hele konsernet og har direkte rapporteringslinje til styret.

Avvik fra anbefalingens punkt 9: Ingen

## **10. Risikostyring og internkontroll** (Anbefalingens punkt 10)

Bankens styringsstruktur bygger på bankens visjon, etablerte mål, strategier og verdigrunnlag. Den skal sikre målrettet og uavhengig styring og kontroll som omfatter alle prosesser og kontrolltiltak iverksatt av bankens ledelse for å sikre effektiv forretningsdrift og gjennomføring av bankens strategier.

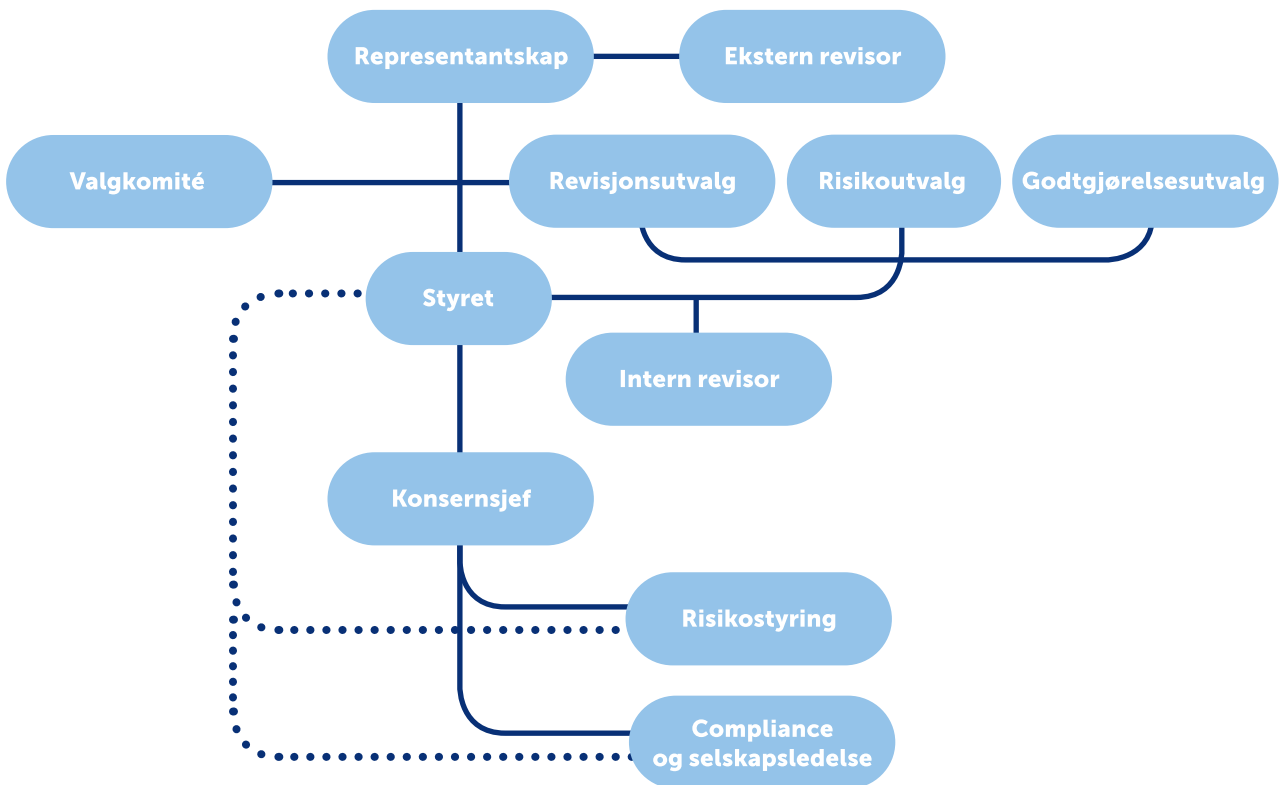
Det er etablert flere uavhengige kontrollorganer (se figur) som skal sikre at eiere og andre interessentgrupper mottar korrekt informasjon om forretningsmessige og økonomiske forhold. Kontrollorganene har ulike oppgaver og formål, der deres roller og ansvar på øverste nivå er definert gjennom lovgivning, forskrifter og vedtekter.

Effektiv målstyring er en forutsetning for å kunne utføre en løpende måling av bankens strategiske måloppnåelse. Banken benytter målekort, rullerende prognoser og regnskapet som styringsverktøy. Ansvarliggjøring sikres med tydelig kommunikasjon av forretningsplaner og fastsatte mål til de ansatte. Dette blir operasjonalisert gjennom klart definerte roller, ansvar og forventninger, og ledere som holdes ansvarlige for måloppnåelsen innenfor de enkelte ansvarsområdene.

Konsernets prinsipper og rammer for intern kontroll og risikostyring er nedfelt i egen risikostrategi, som gjennomgås årlig av styret. Konsernets øverste styringsdokumenter er forretningsstrategien og risikostrategien. Alle øvrige strategidokumenter – og policyer er avledet av disse. Policy for risikostyring og policy for compliance er konsernets interne rammeverk for god styring og kontroll. Policyene gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risikostyring, og skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette. Risikostyringen er en integrert del av ledelsens beslutningsprosesser, og et sentralt element for organisering, rutiner og systemer.

Styret følger opp vedtatte rammeverk, prinsipper, kvalitets- og risikomål gjennom:

- Kvartalsvis rapport fra konsernsjef og avdeling for risikostyring
- Årlig rapport fra compliance
- Tertialvise rapporter fra intern revisor



Bankens internkontroll og risikostyringssystemer omfatter også retningslinjer for hvordan banken integrerer hensynet til omverdenen i verdiskapningen.

Det avkreves årlig en bekreftelse fra alle ledere på at rammeverk, retningslinjer og rutiner følges, og at systemer benyttes aktivt i oppfølging av egen resultatenhet.

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har hovedansvaret for å overvåke og sette grenser for konsernets risikoeksponering. SpareBank 1 Nord-Norges risikoer måles og rapporteres i henhold til prinsipper og policy som styret har vedtatt.

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være lav til moderat og innenfor rammene som konsernets ansvarlige kapital og setter. Gjennom god risikostyring, skal konsernet ha en inntjenings- og resultatutvikling som er stabil og forutsigbar.

I den løpende risikostyringsprosessen i banken, gjennomføres analyser, styring og oppfølging av vesentlige risikoer. Dette for å sikre at banken drives

i tråd med vedtatt risikoprofil og vedtatte strategier. Minst én gang i året går styret og ledelsen gjennom bankens risikoprofil, ut fra strategiske, driftsmessige og transaksjonsmessige forhold. Utviklingen i risikobildet rapporteres periodisk til konsernsjef og styret.

Styret mottar årlig en uavhengig rapport fra intern revisor og ansvarlig revisor, med en vurdering av konsernets risiko og om internkontrollen fungerer hensiktsmessig og er betryggende.

#### **Internkontroll finansiell rapportering**

Konsernet overholder gjeldende myndighetspålagte krav, og bidrar til å sikre relevant, pålitelig, tidsriktig og lik informasjon til bankens egenkapitalbevisere og verdipapirmarkedet forøvrig. Dette gjelder også konsernets kontakt med investorer utenom representantskapet. Enheten økonomi og finans ledes av konserndirektør finans (CFO), og er organisert uavhengig av forretningsområdene. Økonomi og finans ivaretar den finansielle rapporteringen, både på morbank- og konsernnivå. Seksjonen fastsetter retningslinjer for månedlig, kvartalsvis og årlig rapportering fra

alle forretningsområdene og de fleste datterselskapene, på bakgrunn av interne og eksterne krav. CFO vurderer løpende forretningsområdenes finansielle resultater og måloppnåelse, og påser at alle enhetene presterer i tråd med konsernets overordnede økonomiske målsettinger. CFO rapporterer direkte til konsernsjef.

Konsernets økonomiavdeling utarbeider finansiell rapportering for SpareBank 1 Nord-Norge, konsernet. Avdelingen påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, konsernets regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer.

Økonomiavdelingen har etablert prosesser som sørger for at regnskapsrapporteringen kvalitets-sikres og at eventuelle feil og mangler følges opp og rettes løpende. Det er etablert kontrolltiltak for all finansiell rapportering. Dette for å sikre korrekt, gyldig og fullstendig rapportering. Tiltakene omfatter rimelighets- og sannsynlighetskontroller på hvert enkelt sted innenfor forretningsområdene og på et mer aggregert nivå. I tillegg utføres det detaljerte avstemmingskontroller daglig og månedlig. Konsernet har etablert gode målesystemer for alle forretningsområdene i konsernet, hvor de mest sentrale måltallene for hvert område følges opp. Hvert forretningsområde har ansvar for slik månedlig finansiell rapportering og oppfølging, og samarbeider tett med økonomiavdelingen om utvikling og forbedring av målesystemene. Etablerte kontrollaktiviteter evalueres jevnlig på design og effektivitet.

Ekstern revisor foretar årlig revisjon av konsernets årsregnskap. Fra og med tredje kvartal i 2018 foretas det i tillegg forenklet revisorkontroll av delårsrapportering.

#### **Etikk og varsling**

Det er utarbeidet egne etiske retningslinjer for konsernet og dets ansatte. Verdigrunnet og de etiske verdier er godt kommunisert og kjent i hele organisasjonen. Det er etablert klare retningslinjer for intern kommunikasjon dersom ansatte får kunnskap om forhold som er i strid med eksterne eller interne bestemmelser, eller andre forhold som kan skade konsernets omdømme eller finansielle situasjon.

Mer informasjon om risikostyring og internkontroll finnes i kapitlet "Risikostyring og internkontroll".

Avvik fra anbefalingens punkt 10: Ingen

## **11. Godtgjørelse til styret** (Anbefalingens punkt 11)

Styrets medlemmer mottar en fast årlig godtgjørelse. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig. Deler av styrets medlemmer har tegnet seg i konsernets spareprogram. Programmet har samme utforming som i 2017, med spareavtaler på 500, 1 000, 1 500 eller 2 000 kroner i måneden. For annethvert egenkapitalbevis som kjøpes gjennom spareordningen, gir SpareBank 1 Nord-Norge ytterligere ett fribevis. Tildelingen av "bonusbevis" skjer to år etter oppstarten av sparingen og forutsetter at en fortsatt eier de opprinnelig oppsparte EK-bevisene.

Styret har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte i henhold til loven. Disse forelegges bankens representantskap. Godtgjørelsesutvalget avgir årlig innstilling om konsernsjefens fastlønn og eventuell bonus til styret.

Avvik fra anbefalingens punkt 11:  
Spareprogram EK-bevis.

## **12. Godtgjørelse til ledende ansatte** (Anbefalingens punkt 12)

Konsernet har etablert en godtgjørelsespolitikk som samsvarer med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Den skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy eller uønsket risikotaking, bidra til å unngå interessekonflikter og være i henhold til gjeldende lov og forskrift. Konsernets godtgjørelsespolitikk har særskilte regler for ledende ansatte, andre ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering. Det samme er tilfellet for ansatte og tillitsvalgte med kontrolloppgaver.

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg som et forberedende organ i saker som gjelder vurdering og fastsettelse av kompensasjon til konsernsjefen. Videre skal utvalget innstille overfor styret på retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte (konsernledelsen). Det er styret som fastsetter godtgjørelsesutvalgets mandat. Retningslinjene fremlegges for representantskapet. Styrets erklæring om lederlønn er et eget saksdokument til representantskapet. I notene til årsregnskapet framkommer godtgjørelsen til konsernsjefen og ledende ansatte. Se også omtale av styrets godtgjørelsesutvalg under punkt 9.

Avvik fra anbefalingens punkt 12: Ingen

### 13. Informasjon og kommunikasjon (Anbefalingens punkt 13)

Informasjon og effektiv kommunikasjon underbygger tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen, og sørger for at bankens interessentgrupper har mulighet til løpende å vurdere og forholde seg til banken. Bankens informasjonspolitikk legger derfor vekt på en aktiv dialog med bankens ulike interessegrupper, der åpenhet, forutsigbarhet og innsyn settes i fokus.

Banken legger videre vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit i investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner, hjemmesiden og børs- og pressemeldinger. Det avholdes også regelmessige presentasjoner for internasjonale samarbeidspartnere, långivere, investorer og andre interessegrupper. Den åpne informasjonspraksisen følger de til enhver tid gjeldende taushetspliktsregler.

SpareBank 1 Nord-Norges finanskalender offentliggjøres på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens punkt 13: Ingen

### 14. Selskapsovertakelse (Anbefalingens punkt 14)

Den som vil gjennomføre erverv som vil medføre at vedkommende blir eier av en kvalifisert eierandel i en sparebank, må på forhånd sende melding om dette til Finanstilsynet, jf. Finansforetaksloven § 6-1. Det samme gjelder erverv som vil medføre at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 30 eller 50 % av kapitalen eller stemmene i finansforetaket, eller slik at eierandelen gir bestemmende innflytelse som nevnt i allmennaksjeloven § 1-3, i finansforetaket.

Oversikt over de 20 største egenkapitalbevis-eierne i SpareBank 1 Nord-Norge finnes i noter til regnskapet og på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens punkt 14:  
Lovpålagte eierbegrensninger

### 15. Revisor (Anbefalingens punkt 15)

#### **Ekstern revisor**

Ekstern revisor velges av representantskapet etter innstilling fra revisjonsutvalget. Banken har samme revisor i morselskapet og alle datterselskapene.

Ekstern revisor legger frem en årlig plan for revisjonsutvalget, med hovedtrekkene for gjennomføringen av revisjonsarbeidet. Revisor deltar i styremøter som behandler årsregnskapet og i revisjonsutvalgets møter som behandler regnskapet. I tillegg gjennomgås konsernets internkontroll, herunder identifisering av svakheter og forslag til forbedringer. Styret avholder minst ett årlig møte med revisor uten at konsernsjefen eller andre fra den daglige ledelsen er til stede.

Ekstern revisor avgir beretning til representantskapet og kontrollkomiteen om disse forholdene.

Det er fastsatt retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon.

Avvik fra anbefalingens punkt 15: Ingen

# RISIKOSTYRING OG INTERNRKONTROLL





**R**isikostrategien er retningsgivende for arbeidet med risiko i SpareBank 1 Nord-Norge. Der beskrives alle de ambisjoner og holdninger som skal ligge til grunn for arbeidet med risiko i konsernet. Risikostrategien skal gi en helhetlig og balansert oversikt over virksomhetens

risikoer. Den skal fastsette konsernets risikoprofil, basert på risikoevne og risikovilje, og skal bygge opp under konsernets strategiske hovedmål. I tillegg skal den gi føringer for strategiske valg innenfor de ulike risikotypene konsernet er eksponert for.

#### Sentrale begreper om risikostrategi:

Begrep	Definisjon/beskrivelse
Risikoevne	Total risikoeksponering som konsernet kan stå imot før det går inn i en gjenopprettelses (recovery)-situasjon) og må: Iverksette vesentlige korrigerende og/eller begrensende tiltak. Gjennomføre en uønsket endring av forretningsmodell.
Risikovilje	Maksimal ønsket risikoeksponering ut fra et lønnsomhets- og tapsperspektiv. Risikoviljen er lavere enn risikoevnen. Risikoviljen kan være både på aggregert risikoeksponering og enkeltrisikoer.

#### Formålet med risikostrategien:

Tema	Beskrivelse av formål
Oversikt	Gi en helhetlig og balansert oversikt over konsernets risikoer.
Risikoevne	Synliggjøre konsernets risikoevne.
Risikovilje	Definere hvilken risiko som kan tas for å nå strategiske mål, slik de er definert i forretningsstrategien.
Styring og kontroll	Definere hvordan risikoen skal styres og følges opp.
Roller og ansvar	Definere roller og ansvar.



### Virkeområde

Risikostrategien omfatter konsernet, herunder både morbank, datterselskaper, tilknyttet virksomhet og felleskontrollert virksomhet. Risikostrategien følges opp løpende. Føringer knyttet til oppfølging er blant annet:

- Roller og ansvar.
- Agering ved negativ utvikling relatert til risikorammer og måltall.
- Håndtering av brudd på risikorammer.
- Rapportering.

Risikostyring og internkontroll er nøkkelområder innenfor finansiell virksomhet. Styring og forvaltning av risiko er et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen i SpareBank 1 Nord-Norge.

SpareBank 1 Nord-Norge skal ha høy kvalitet i all eksternt og intern rapportering. For å være en attraktiv samarbeidspartner og et naturlig førstevalg for kundene, er konsernet avhengig av godt omdømme og tillit hos kunder, eiere, myndigheter og andre forretningsforbindelser. For å oppnå dette, må konsernet ha en tydelig og effektiv struktur for ansvarsfordeling og styring.

Vi skal til enhver tid drive virksomheten i samsvar med relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer, herunder konsernets verdigrunnlag og etikkregler nedfelt i SNN-koden.

Risiko- og kapitalstyringen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og den skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette oppnås gjennom:

- En god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring.
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- I størst mulig grad prise produkter i tråd med den underliggende risikoen
- Å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategi
- Å utnytte synergi- og diversifiseringseffekter
- Å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Prinsipper for, og beskrivelse av hvordan definert risikovilje skal måles, er dokumentert i operative arbeidsbeskrivelser i avdeling for risikostyring.

OVERSIKT KVALITATIV RISIKOVILJE		
#	Risikoområde	Risikovilje normalscenario
1	Forretningsrisiko (inkludert strategisk risiko)	Lav
2	Kredittrisiko	Lav til moderat
3	Markedsrisiko	Lav
4	Likviditets- og finansieringsrisiko	Lav
5	Eierrisiko	Lav til moderat
6	Operasjonell risiko (inkludert relaterte risikoer)	Lav
7	Forsikringsrisiko	Lav til moderat
8	Pensjonsrisiko	Lav
9	Systemrisiko	Ikke aktuelt
10	Overdreven gjeldsoppbygging	Lav

Konsernet skal ha en lav til moderat risikoprofil og en målsetting om minimum å opprettholde nåværende internasjonale rating. Dette skal sikre en langsiktig og god tilgang på innlån fra kapitalmarkedene.

## Organisering, gjennomføring og oppfølging

Vår kontroll- og styringsmodell tar sikte på uavhengighet i risikorapporteringen, hvor ansvar og roller i den daglige risikostyringen er vektlagt spesielt. SpareBank 1 Nord-Norge har i flere år, både i egen regi og gjennom samarbeid i SpareBank 1-alliansen, lagt ned store ressurser i å utvikle effektive prosesser for å identifisere, måle og styre risiko.

Alle ledere i konsernet er ansvarlige for til enhver tid å ha full innsikt i risikobildet innenfor sitt eget forretnings- og/eller fagområde. For å tilfredsstillere konsernets overordnede mål, har konsernet valgt å dele risikostyringsprosessen i fem deler.

1	2	3	4	5
Forretningssområdene og fagavdelingene	Risikostyring og compliance	Toppledelsen	Intern revisjon	Styret
<p>Har primæransvaret for å identifisere, håndtere, kontrollere og rapportere risikoer.</p> <p>Grunnleggende prinsipp er at kvalitet sikres ved første gangs gjennomføring av arbeidsoppgaver.</p>	<p>Gi råd og bistå med tilrettelegging for at første forsvarslinje skal kunne etablere og gjennomføre god styring og kontroll.</p> <p>Uavhengig måling og rapportering av risikoeksponering opp mot vedtatt risikotoleranse og risikorammer.</p> <p>Teste, kontrollere og vurdere om den etablerte internkontrollen, samt rapportere eventuelle avvik og gi råd om forbedringer.</p>	<p>Implementerer og gjennomfører strategien og risikostyringen, slik prinsippene for dette er vedtatt av styret.</p> <p>Rolleutøvelsen tilpasses resten av mannskapet.</p> <p>Konsernsjef ("lagkapteinen") har den mest sentrale rollen i ledelsen. Lederstilen må tilpasses til både mål, strategi og medarbeidere.</p> <p>Ledelsen må ha god innsikt i og forståelse for forretningsvirksomheten og risikoeksponeringen. Kultur og holdninger "Tone at the top".</p>	<p>Uavhengige vurderinger av at styring og kontroll er i tråd med rammeverket.</p> <p>Gi råd på basis av sine funn.</p> <p>Gi proaktive bidrag til organisasjonens måloppnåelse.</p>	<p>Beslutter mål og strategier, samt fastsetter etiske retningslinjer og selskapets risikotoleranse.</p> <p>Må forholde seg aktivt til selskapets overordnede organisering.</p> <p>Må følge opp at strategies gjennomføres og risikotoleranse overholdes.</p> <p>Må ha god innsikt i og forståelse for forretningsvirksomheten og risikoeksponeringen</p>

Et viktig fundament for effektiv risikostyring er en sterk risikokultur, med høy bevissthet om risiko og risikostyring i hele konsernet. Dette krever at alle medarbeidere har en god forståelse for sin egen rolle og sine handlinger, og risikoer som er forbundet med dette.

Ansvar for løpende risikostyring er delt mellom styret, styrene i datterselskapene, konsernledelsen, fagansvarlige og linjeledelsen. Risikostyring og kontroll er en del av SpareBank 1 Nord-Norges

virksomhetsstyring, som er beskrevet i kapitlet "Eierstyring og selskapsledelse". Det er lagt vekt på ansvar gjennom personlige fullmakter, samt uavhengighet mellom forretningsområdene, og avdelingene og personene som overvåker disse.

**Styret** har ansvaret for å godkjenne en forsvarlig risikoprofil, avkastningsmål, overordnede rammeverk for risiko- og kapitalstyring, inkludert IRB-systemet, og risikomodeller generelt. Styret er videre ansvarlig for å godkjenne risikorammer og

fullmakter samt ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) med tilhørende vurdering av forsvarlig soliditet og likviditet sett opp mot konsernets risikoprofil og regulatoriske krav.

Styret skal forsikre seg om at rammeverket er tilstrekkelig kommunisert og implementert i hele konsernet. Styret skal videre forsikre seg om at rammeverket følges opp med tilstrekkelig autoritet og ressurser.

Styrets oppgaver er nedfelt i en egen årsplan som revideres årlig. Denne skal sikre at styret har tilstrekkelig tid og fokus på tillagte sentrale oppgaver.

**Risikoutvalget**, som ett av styrets arbeidsutvalg, er ansvarlig for innledende behandling av blant annet ICAAP, risikostrategi og risikorapporter, før endelig styrebehandling og -godkjenning.

**Internrevisjonen** overvåker at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger om forbedringer skal følges opp av organisasjonen. Konsernets internrevisjon håndteres av EY.

**Konsernsjef** har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Konsernsjef er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Konsernsjef er også ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

**Styringsforum for risiko- og kapitalstyring** ivaretar overordnet oppfølging av konsernets risikoprofil, funding, likviditet, soliditet, og at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter. Forumet behandler også utkast til risikostrategier, kapitalallokering (kapitalplan), valideringsrapporter og anbefaler nye risikomodeller. Styringsforum for risiko- og kapitalstyring er bredt sammensatt med ledende ansatte fra forretningsenhetene og enhetene som har ansvar for risiko- og kapitalstyring.

**Ledere av forretnings- og støtteområdene og ansatte** har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sine ansvarsområder. Lederne skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller konsernsjef.

**Avdeling for risikostyring** er organisert uavhengig av forretningsenhetene, og rapporterer direkte til konsernsjef. Konserndirektør for kreditt og risikostyring har også mulighet for å rapportere direkte til styret hvis ekstraordinære situasjoner skulle kreve dette. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risiko- og kapitalstyring, inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen har også ansvaret for løpende overvåking og rapportering av risikorammer og måltall til styret.

**Compliance** (etterlevelse) er en funksjon som identifiserer, vurderer, overvåker og rapporterer konsernets compliancerisiko. En egen, uavhengig og dedikert enhet for området ble etablert i 2017. Enheten har ansvar for overvåking og rapportering av compliancerisiko og eventuelle brudd på regelverk som konsernet er underlagt.

**Kredittavdelingen** er konsernets sentrale avdeling innenfor kredittområdet, med ansvar for utarbeidelse og vedlikehold av mål, strategier, rutiner og retningslinjer, operativ styring og oppfølging av konsernets kredittvirksomhet og kredittrisikohåndtering. Avdelingen har en frittstående rolle i forhold til forretningsområdene og lokalbankene.

**Kredittutvalgene** har ansvaret for å avgi en uavhengig innstilling til fullmaktshaver. I innstillingen gjør kredittutvalgene en vurdering av låne- og kredittsøknader i henhold til gjeldende kredittpolicy, bevilgningsreglement og rutiner for kredittbehandling. Kredittutvalgene legger spesiell vekt på å avdekke risiko i tilknytning til den enkelte søknad, og foretar en egen selvstendig vurdering av kredittrisiko.

## Internkontroll og lederbekreftelse

Internkontrollen baserer seg på COSO-rammeverket (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions), som inneholder fem nivåer:

### 1) Kontrollmiljø

**2) Risikovurdering:** Vurdering av interne og eksterne forhold som påvirker måloppnåelsen.

### 3) Kontrollaktiviteter

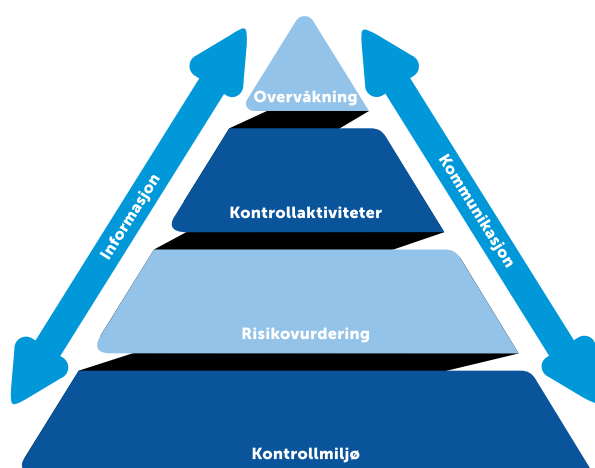
Retningslinjer og prosedyrer som skal sikre at risikoer reduseres og håndteres på en effektiv måte.

### 4) Informasjon og kommunikasjon

Prosesser som sikrer at relevant informasjon identifiseres og kommuniseres i tide.

### 5) Overvåking

Prosesser for å sikre at internkontrollen er hensiktsmessig definert og gjennomført, og at den er effektiv og tilpasningsdyktig.



De fem nivåene skal bidra til at konsernet når sine strategiske mål gjennom god risiko- og virksomhetsstyring. COSO-rammeverket er etablert i tråd med konsernets øvrige prinsipper for risiko- og kapitalstyring, hvor kontinuerlig forbedring, effektivitet i driften, pålitelig finansiell rapportering, og etterlevelse av lover og regler er viktige aspekter.

Direktører, banksjefer, fagsjefer og avdelingsledere skal rapportere oppover i organisasjonen hvordan risikostyringen innenfor deres ansvarsområder er gjennomført sett opp mot godkjent rammeverk og risikoeksponering. Dette skal gi konsernsjefen

og styret et grunnlag for å kontrollere at risikostyringen er forsvarlig ivaretatt. Lederbekreftelse (internkontrollrapportering) gjennomføres én gang i året. Dette arbeidet koordineres av avdeling for risikostyring.

Hensikten med den årlige lederbekreftelsen er først og fremst:

- Å kartlegge konsernets styrker og svakheter innen internkontroll og risikostyring, slikat nødvendige forbedringstiltak kan iverksettes.
- Å legge grunnlaget for et aktivt engasjement og forståelse rundt internkontroll og risikostyring blant ledere på alle nivå i konsernet.

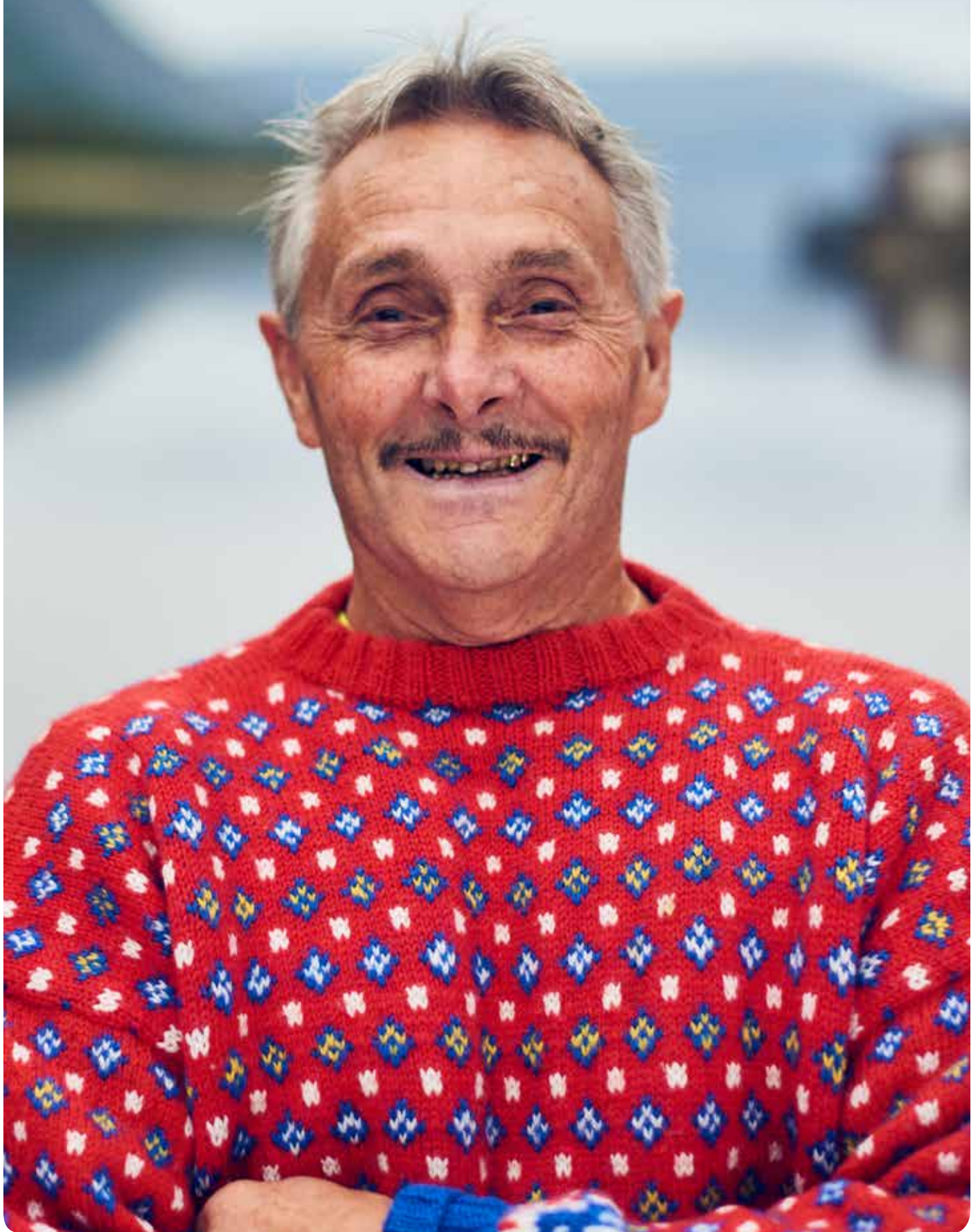
Rapporteringen skal brukes aktivt i en lederutviklingsprosess som skaper økt forståelse for viktigheten av god risikostyring og kvalitet.

For IT-området (informasjonsteknologi) brukes COBIT-rammeverket (Control Objectives for Information and Related Technology) som grunnlag for intern kontroll og risikostyring. COBIT er et rammeverk som skal sikre helhetlig styring og kontroll innenfor tre sentrale områder:

- Interne og regulatoriske krav og kontroller
- Tekniske problemstillinger og utfordringer
- IT-risiko

Forretningsmål og strategiske mål kobles til IT-mål innenfor disse områdene. God styring sikres gjennom løpende beregninger og oppfølging av mål og prestasjoner, og gjennom ansvarliggjøring av prosesseiere innenfor forretningsområder og IT-området. Rammeverket forener anerkjente IT-standarder og beste praksis med øvrige overordnede og strategiske mål.

# EIERFORHOLD



## Bankens eierkapital – eiersammensetning

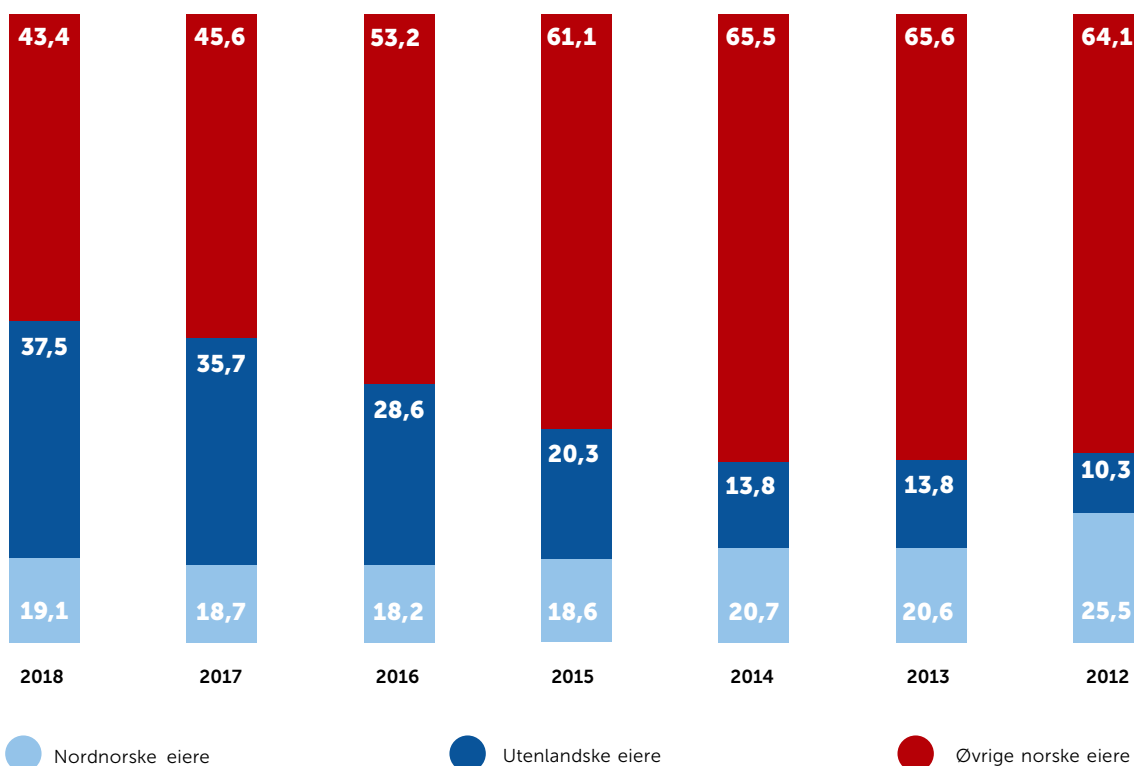
SpareBank 1 Nord-Norge har to eiergrupperinger: eiere av børsnoterte egenkapitalbevis og den samfunnsede kapitalen. Per 01.01.19 eide bankens egenkapitalbevisiere 46,36 % (eierandelsbrøken) av bankens egenkapital gjennom eierandelskapitalen, mens 53,64 % var samfunnsleid. SpareBank 1 Nord-Norges eierandelskapital utgjør 1 807 mill kroner fordelt på 100 398 016 egenkapitalbevis, hvert pålydende kroner 18 kroner. Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs. Antall eiere var 8 491 per 31.12.18, mot 7 939 per 31.12.17.

Antallet nordnorske eiere økte fra 2 570 ved utgangen av 2017 til 2 671 ved siste årsskifte. Disse utgjorde da 19,1 % (18,7 %) av den totale eierandelskapitalen. Banken har fortsatt et ønske om å øke

antallet og andelen nordnorske egenkapitalbevisiere, og har over flere år også stimulert til ansattes eierskap i banken. For 2019 er spareprogrammet for bankens ansatte videreført. Programmet innebærer at alle ansatte kan spare inntil 2 000 kroner per måned i form av kjøp av egenkapitalbevis i banken. Dersom sparingen fullføres vil den ansatte etter to år i tillegg motta et kostnadsfritt egenkapitalbevis for hvert andre kjøpte bevis.

Andelen egenkapitalbevis tilhørende utenlandske eiere har økt de siste årene, til 37,5 % (35,7 %) ved utgangen av 2018.

### Eiersammensetning EK-bevis – prosentvis geografisk fordeling



## Eiersammensetning EK-bevis- fordeling

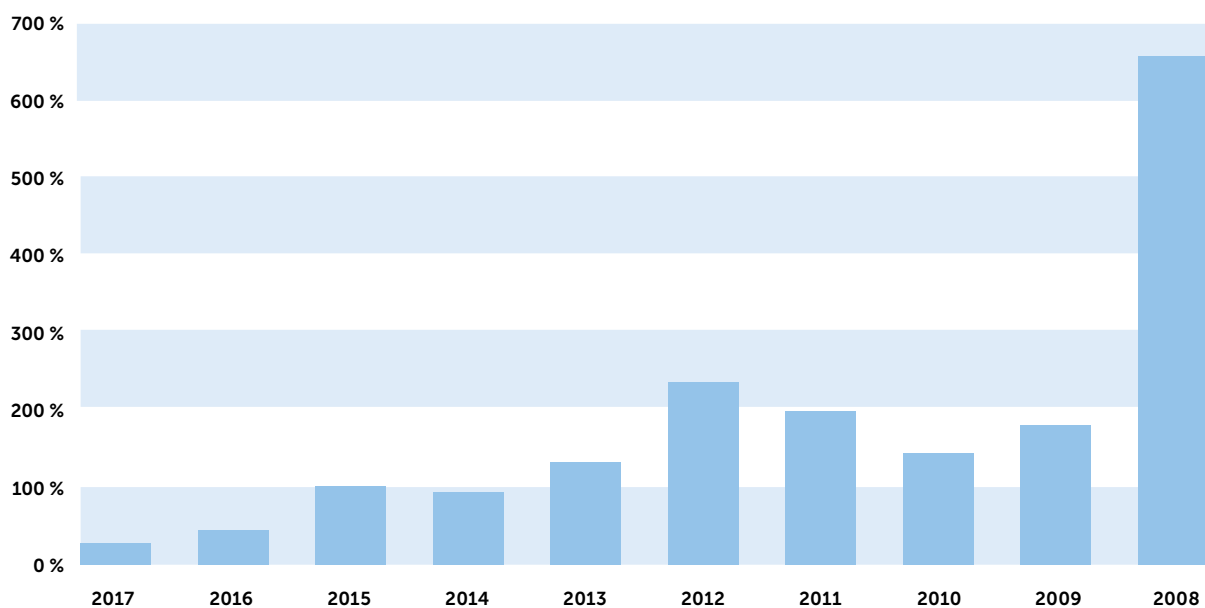
I note 23 finnes en oversikt over egenkapitalbevis eid av bankens ledere og tillitsvalgte. Nedenfor er en oversikt over de 20 største egenkapitalbevisene og endring i antall bevis siste år.

Eiere	31.12.18	31.12.17	Endring i antall 2018
PARETO AKSJE NORGE VERDIPAPIRFOND V/PARETO ASSET MNGT.AS	3 260 063	3 069 150	<b>190 913</b>
STATE STREET BANK AND TRUST COMP A/C CLIENT OMNIBUS F, OM06	3 058 928	2.074.940	<b>983 988</b>
GEVERAN TRADING CO LTD	2 693 280	1 772 126	<b>921 154</b>
MP PENSJON PK	2 584 322	2 697 811	<b>-113 489</b>
THE NORTHERN TRUST COMP, LONDON BR NON-TREATY ACCOUNT	2 382 129	2 655 981	<b>-273 852</b>
FLPS - PRINC ALL SEC STOCK SUB	2 311 392	2 592 616	<b>-281 224</b>
J.P. MORGAN SECURITIES PLC	1 785 104	752 987	<b>1 032 117</b>
METEVA AS	1 614 670	1 614 670	<b>0</b>
SPAREBANKSTIFTELSEN SPAREBANK 1 NO ØKONOMIAVDELINGEN	1 411 606	1 411 606	<b>0</b>
VPF EIKA EGENKAPITALBEVIS C/O EIKA KAPITALFORVALTNING AS	1 398 129	1 241 971	<b>156 158</b>
FORSVARETS PERSONELLSERVICE	1 391 630	1 391 630	<b>0</b>
MORGAN STANLEY & CO. INT. PLC. MS & CO INTL PLC MSIP IPB CL AC NO	1 215 105	1 793 280	<b>-578 175</b>
EUROCLEAR BANK S.A./N.V. 25% CLIENTS	1 033 413	68 442	<b>964 971</b>
LANDKREDITT UTBYTTE	1 000 000	850 000	<b>150 000</b>
SEB EUROPAFOND SMÅBOLAG SEB INVESTOR WORLD GLOBAL CUSTODY	986 425	1 373 754	<b>-387 329</b>
STATE STREET BANK AND TRUST COMP A/C CLIENT OMNIBUS D, OM04	956 239	946 988	<b>9 251</b>
PARETO INVEST AS	945 976	970 659	<b>-24 683</b>
LANNEBO EUROPA SMÅBOLAG SKANDINAVISKA ENSKILDA BANKEN AB	804 230	0	<b>804 230</b>
STATE STREET BANK AND TRUST COMP S/A SSB CLIENT OMNI E, OM06	666 798	777 631	<b>-110 833</b>
CLEARSTREAM BANKING S.A.	648 843	481 332	<b>167 511</b>
<b>SUM 20 største eiere</b>	<b>32 148 282</b>	<b>28 537 574</b>	<b>3 610 708</b>

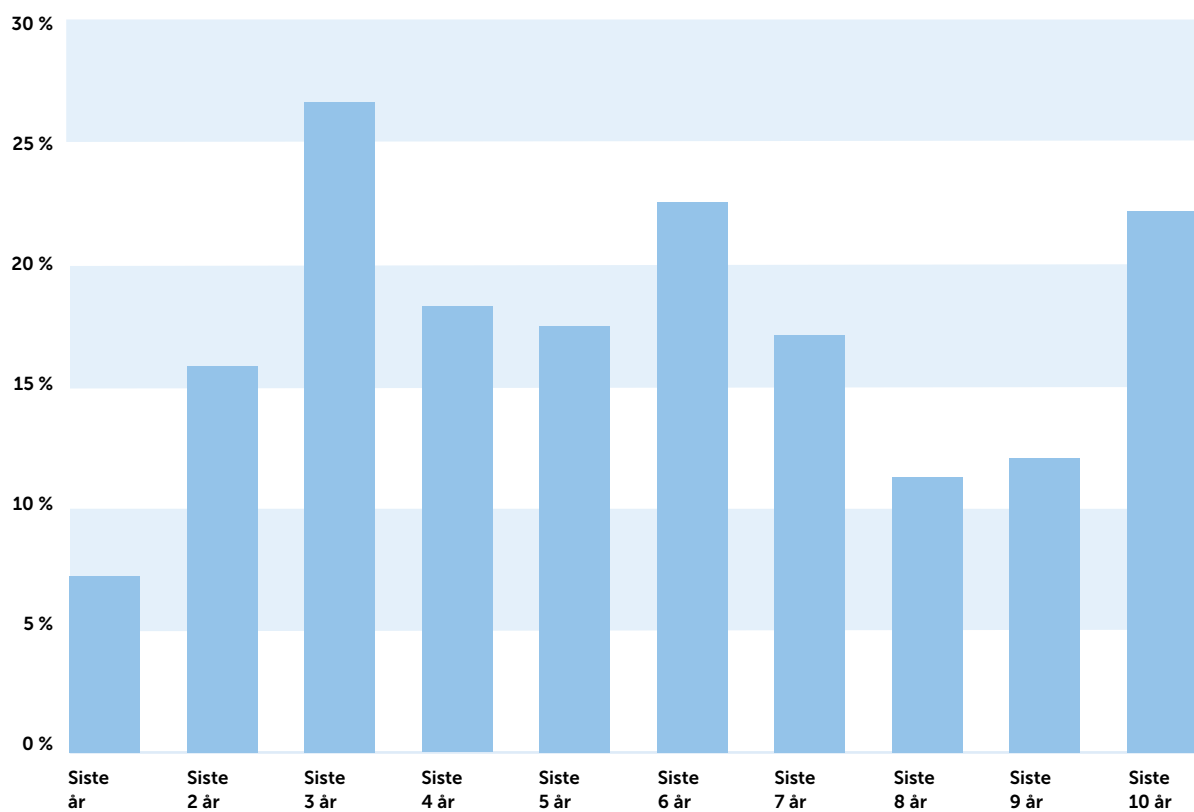
Banken ønsker med sin eier- og utbyttepolitikk å bidra til at egenkapitalbevisene framstår som et attraktivt og likvid finansielt instrument. Det er et mål å forvalte konsernets ressurser slik at det oppnås en langsiktig god og konkurransedyktig avkastning på bankens egenkapital, sett opp mot sammenlignbare plasseringer og bankens risikoprofil. For bankens egenkapitalbevisere vil avkastningen fremkomme i form av kontantutbytte og kursendring.

Bankens utbyttepolitikk tilsier at minimum 50 % av konsernets resultat utbetales til eierne. Foreslått utbyttegrad for 2018 er 56,9 %. Utdelingsgraden er lik for begge eiergrupperinger og eierandelsbrøken opprettholdes.

**Kumulativ totalavkastning (%) fram til  
31.12.2018, ved kjøp av NONG ved årsslutt hvert år**

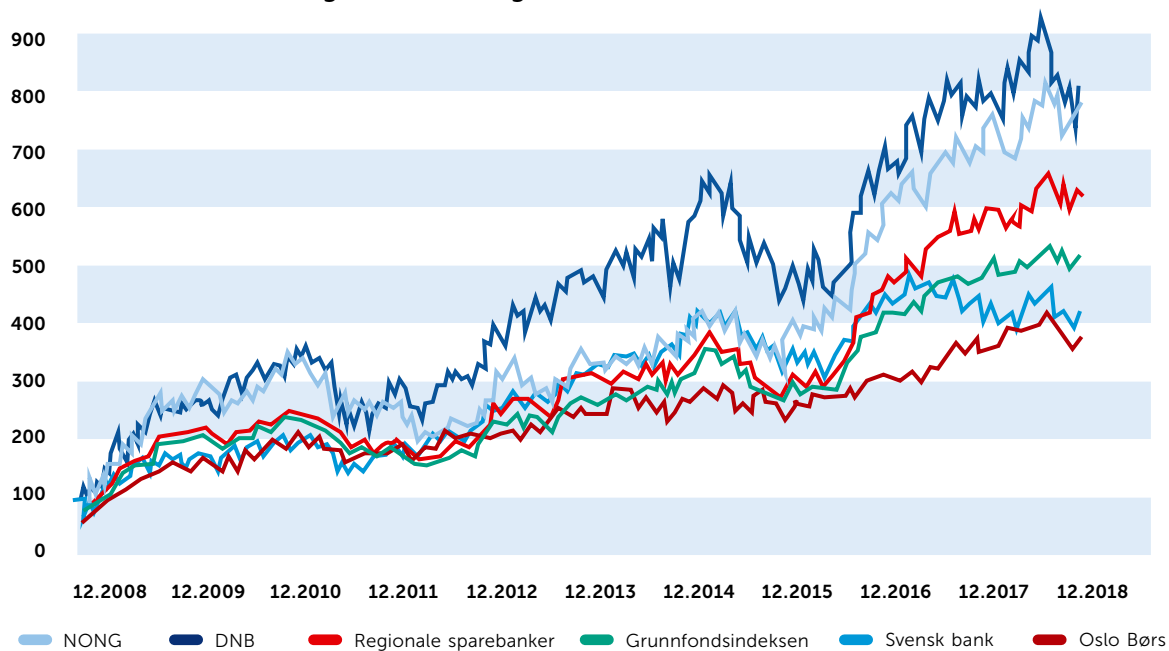


**Annualisert totalavkastning for investor per  
31.12.2018 (forutsatt løpende reinvestering av utbytte)**

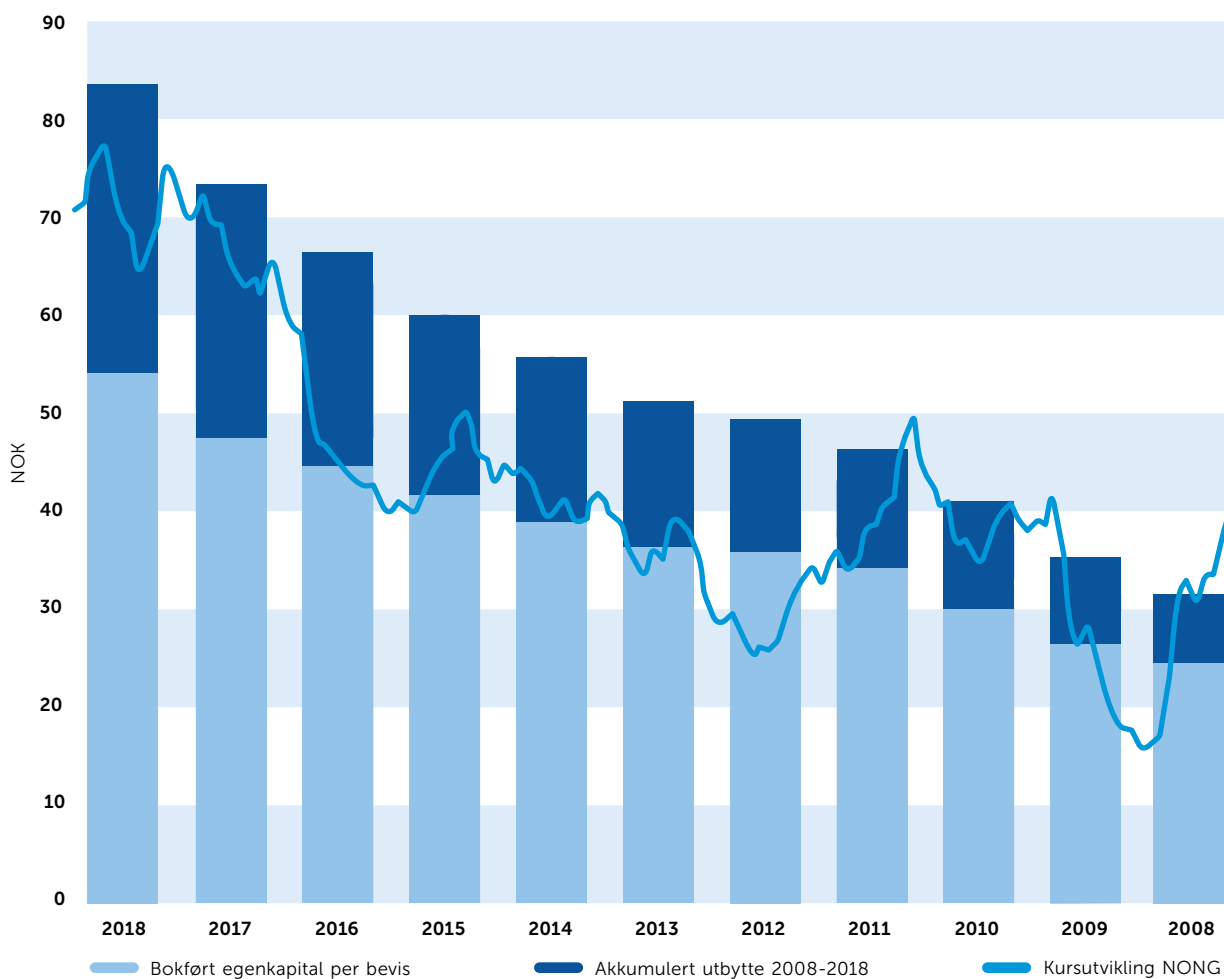




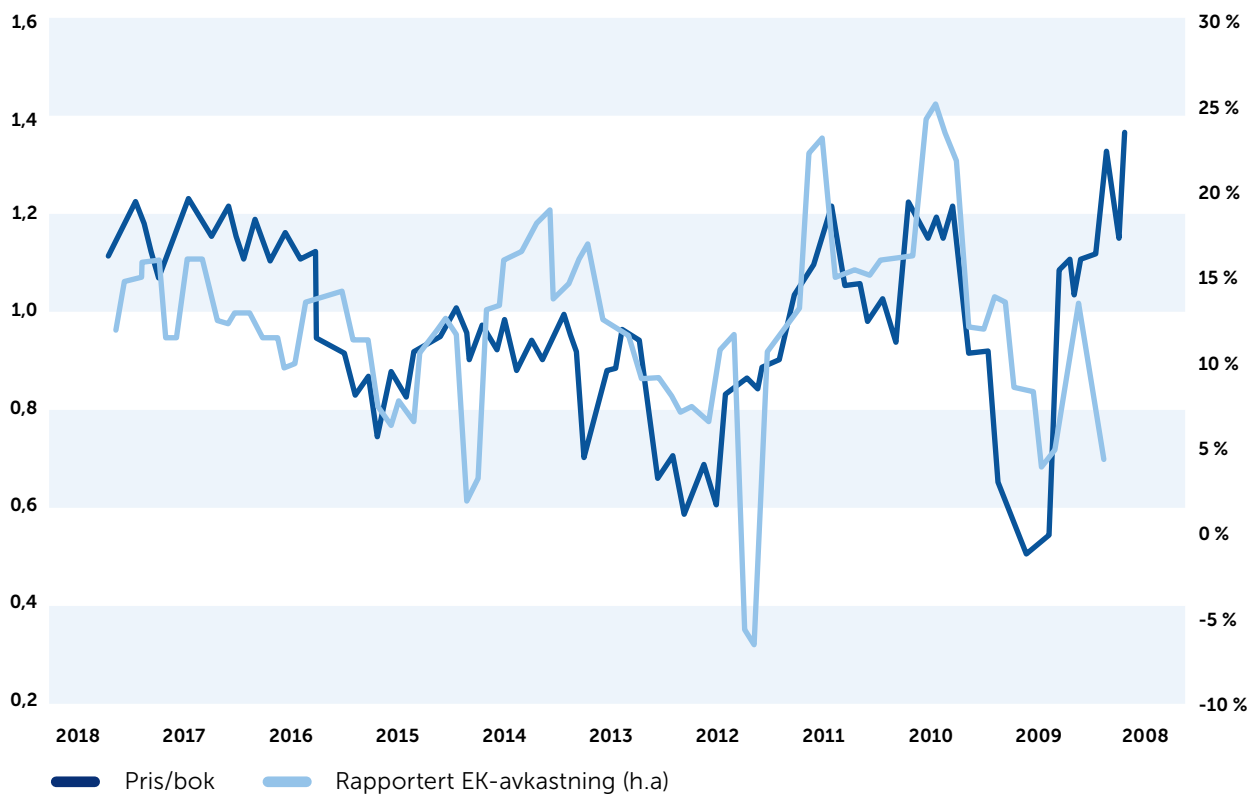
### Siste 10 års totalavkastning mot sammenlignbare indekser



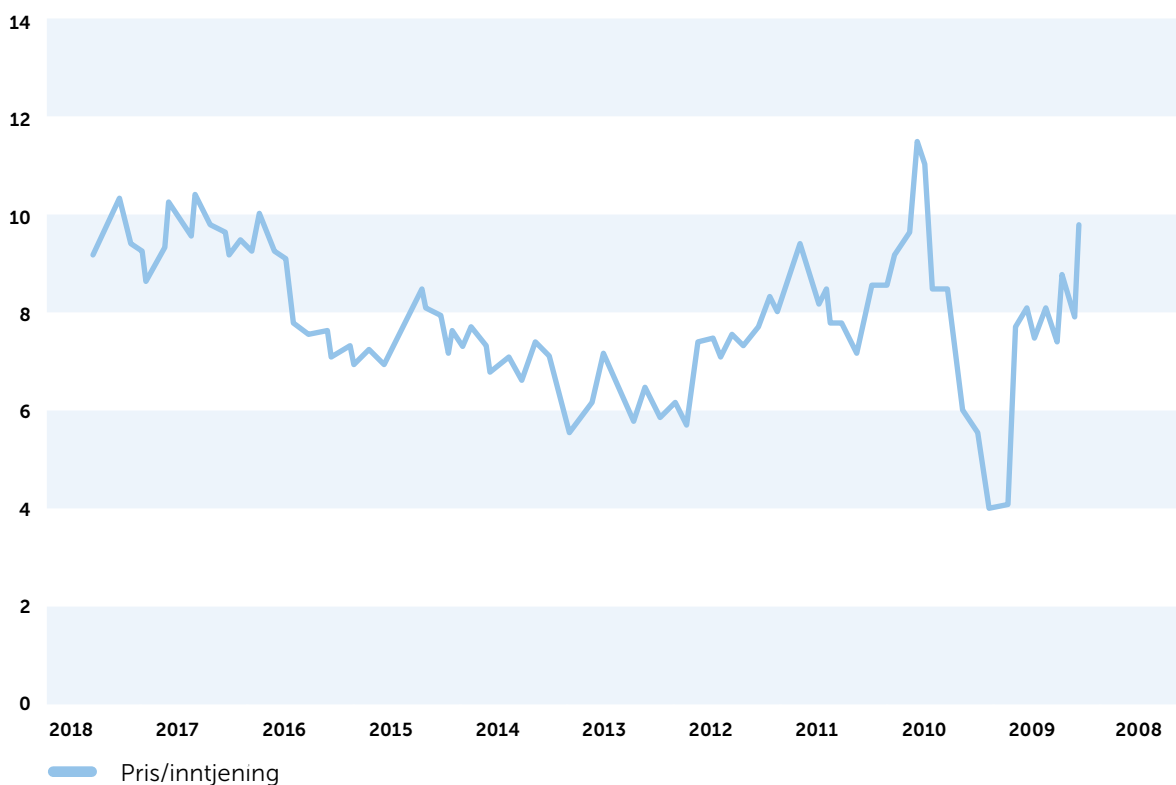
### Akkumulert verdiskaping siste 10 år, gitt ved bokførte verdier og akkumulert utbytte per EK-bevis, samt kursutvikling på NONG i samme periode



**Utvikling markedsverdi EK-bevis mot bokførte verdier siste 10 år (P/B), sammen med rapportert avkastning på bokført egenkapitalen (EK-avkastning)**



**Utvikling i forholdet markedsverdi på EK-bevis mot resultat per EK-bevis siste 10 år (Pris/Inntjening-forhold)**



Det er et mål for banken å legge til rette for fortsatt å være en sparebank med et betydelig innslag av samfunnsmessig eierskap. Det er videre et mål å likebehandle de to eiergrupperingene, i tråd med intensjonene i gjeldende lovgivning. Dette medfører at banken vil søke å unngå uønskede inn- og utvanningseffekter som følge av ulik behandling av eiergrupperingene.

SpareBank 1 Nord-Norges vedtekter inneholder særlige eierbeføyelser som beskytter egenkapitalbeveiserens interesse. Disse angir et krav om 2/3 tilslutning fra egenkapitalbeveiserne ved en rekke beslutninger i bankens representantskap, herunder emisjoner av egenkapital.

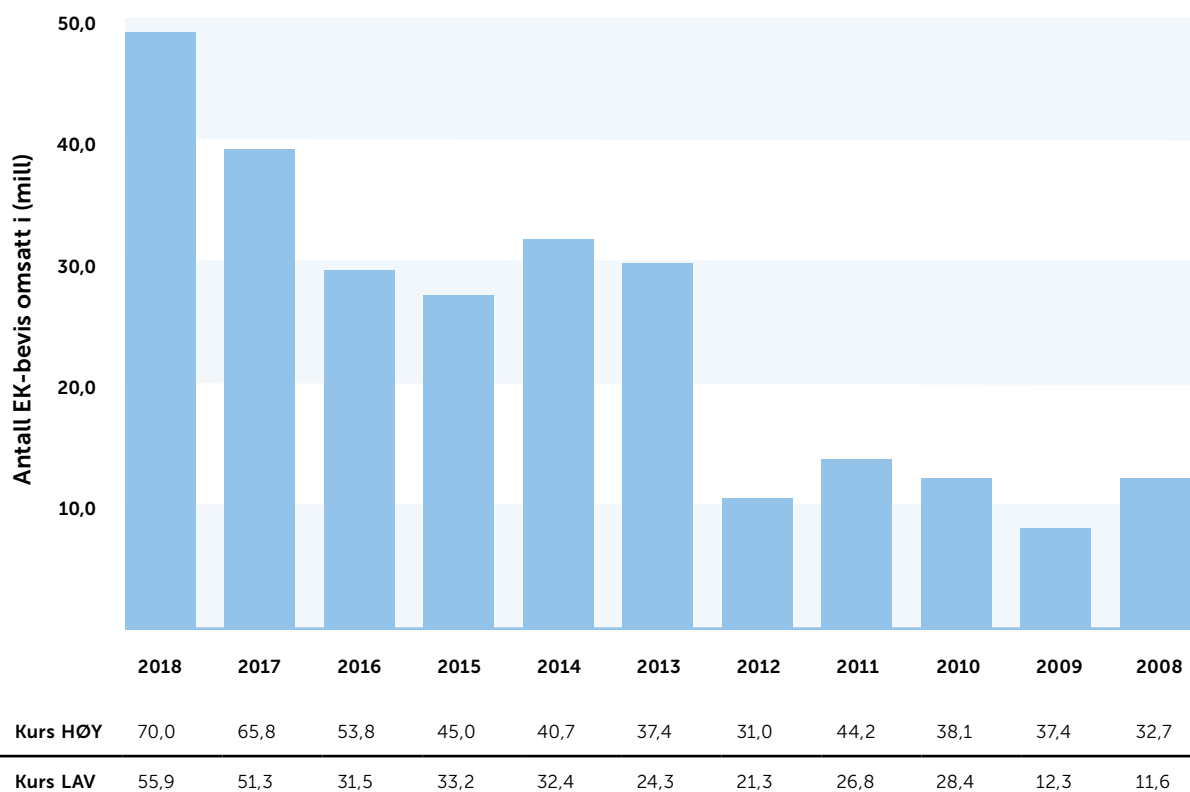
Det enkelte års overskudd fordeles mellom eiergrupperingene i samsvar med deres relative andel av bankens egenkapital. Utbyttmidler vil i størst

mulig grad fastsettes slik at hver eiergruppe mottar en like stor relativ andel av overskuddet som utbyttmidler. Dette vil bestå av kontantutbytte til egenkapitalbeveiserne og samfunnsutbytte til allmennyttige formål.

Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge er en allmennyttig stiftelse, som også er en av bankens største egenkapitalbeveisere. Stiftelsen har som hovedformål å være en langsiktig og stabil eier i SpareBank 1 Nord-Norge, og har over flere år fått tildelt midler fra banken gjennom deler av kontantutbyttet til samfunnskapitalen.

Høyeste og laveste kurs på bankens egenkapitalbevis har i løpet av 2018 vært henholdsvis kroner 70,00 og 55,90. I 2018 ble det omsatt om lag 48,2 millioner egenkapitalbevis på børs, opp fra 39 millioner i 2017.

#### Oversikt over alle EK-bevis omsatt på børs siste 10 år, samt årlig høyeste og laveste kurs.



SpareBank 1 Markets har stilt en likviditetsgarantistavtale (market making) for egenkapitalbeviset siden 02.01.2017.

Etter styrets vurdering understøtter bankens eiermodell konsernets forretningsmodell, som i dag blant annet innebærer at SpareBank 1 Nord-Norge skal være et nordnorsk, delvis samfunnseid finanskonsern med sterk lokal forankring. Eiermodellen er ikke kopierbar. Samfunnseierskapet medfører videre et samfunnsutbytte (kontantutbytte) som vurderes å representere en viktig markedsmessig muskel for konsernet, og samtidig fremmer vekst og bolyst i landsdelen. Erfaringen med eiermodellen med en delvis børsnotert egenkapital, tilsier så langt at denne ikke representerer en begrensning med hensyn til tilgang på innlån eller egenkapital i kapitalmarkedet.

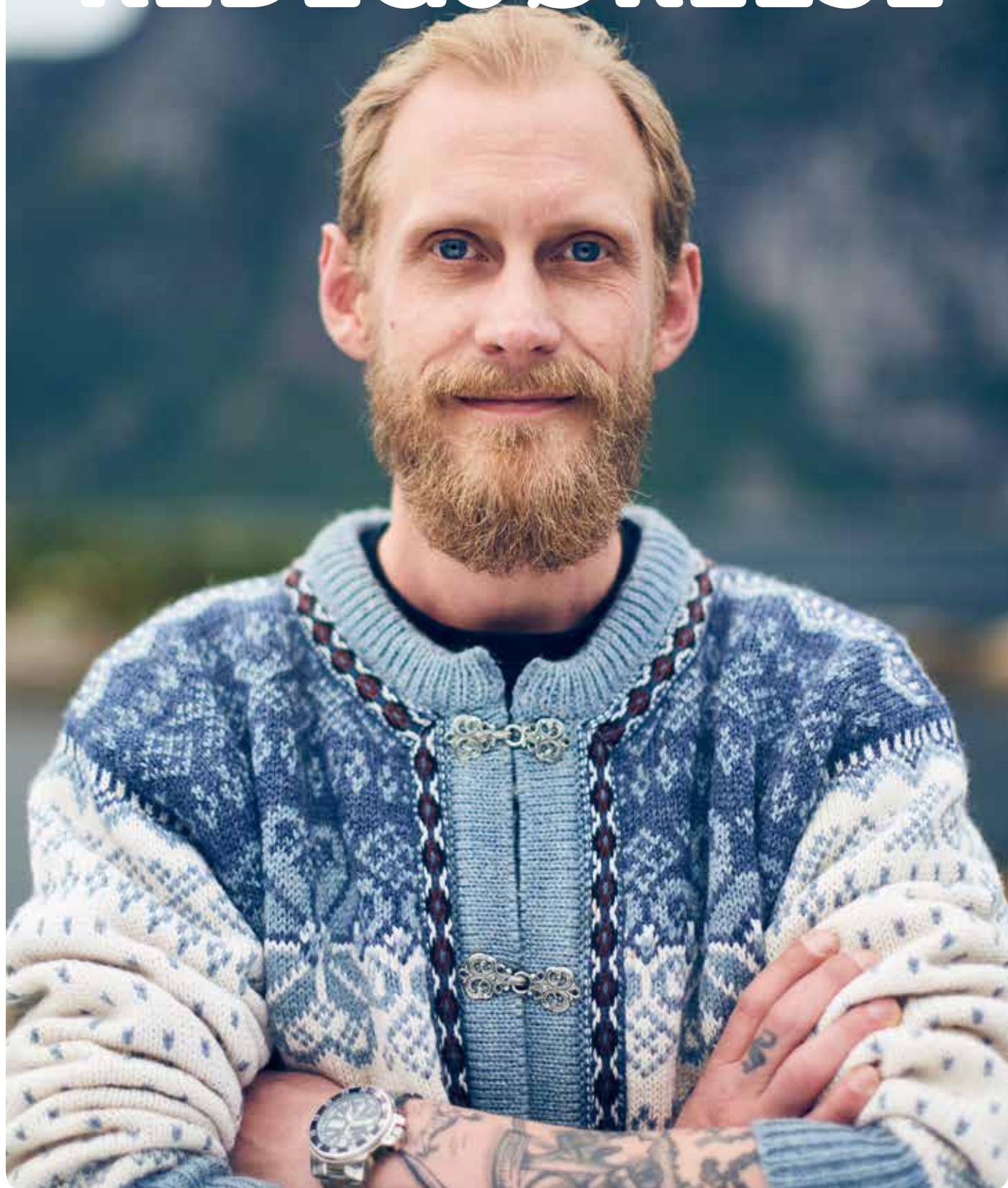
Egenkapitalbeviset fremstår som attraktivt overfor en stadig større investorbase. Særlig nevnes den betydelige økningen i utenlandske eieres eierandel i banken (se også grafen Eiersammensetning EK-bevis

på side 183). Den relative likviditeten i egenkapitalbeviset er god for SpareBank 1 Nord-Norge og de øvrige større egenkapitalbevisbankene. Størrelsen på konsernet – mer enn egenkapitalbeviset som instrument – vurderes først og fremst å representere en begrensning sett opp mot tilgang til enkelte større, utenlandske investorer.

Prisingen av aksjer og egenkapitalbevis vurderes først og fremst å avhenge av selskapenes inntjening og lønnsomhet. Målt ved nøkkeltallet P/B (Pris/Bok – forholdet mellom markedsverdi på egenkapitalbeviset og bokført verdi per egenkapitalbevis) har prisingen de siste årene stabilisert seg over Pris/bok = 1. Prisingen målt ved P/B har videre være på linje med sammenlignbare banker – både aksjebanker og EK-bevisbanker.

Styre og administrasjon har tro på at dagens eiermodell er til nytte for begge eiergrupperinger. Det foreligger på denne bakgrunn for tiden ikke planer om endringer i eiermodellen.

# VIRKSOMHETS- REDEGJØRELSE



**S**pareBank 1 Nord-Norge er Nord-Norges største finanskonsern og tilbyr et komplett utvalg av finansielle tjenester, samt eiendomsmegling og regnskapstjenester til folk og næringsliv i Nord-Norge. Konsernet tilbyr sine tjenester gjennom 38 bankkontorer, digitale flater og et effektivt kundesenter. Det overordnede målet er å skape de beste kundeopplevelsene og oppfylle finansielle målsettinger, med markedets mest begeistrede medarbeidere.

I 2018 har konsernet opplevd sterk vekst både i person- og bedriftsmarkedet. Veksten inkluderer utlån til person- og bedriftsmarked samt alle øvrige produkt- og virksomhetsområder, målt i unike kunder og forretningsvolum. Samtidig ble

2018 nok et år der digitalisering og tilpasning til nye direktiver sto høyt på agendaen. For å bevare og styrke konsernets ledende posisjon i markedet, har det derfor vært økt satsing på utvikling av nye tjenester og produkter i 2018. Ambisjonen er å utvikle og styrke våre kunderelasjoner, effektivisere våre prosesser og vinne nye markedsandeler. Samtidig er konsernet styrket med nye ferdigheter i form av nye ansatte med teknologi og/eller dataanalysebakgrunn.

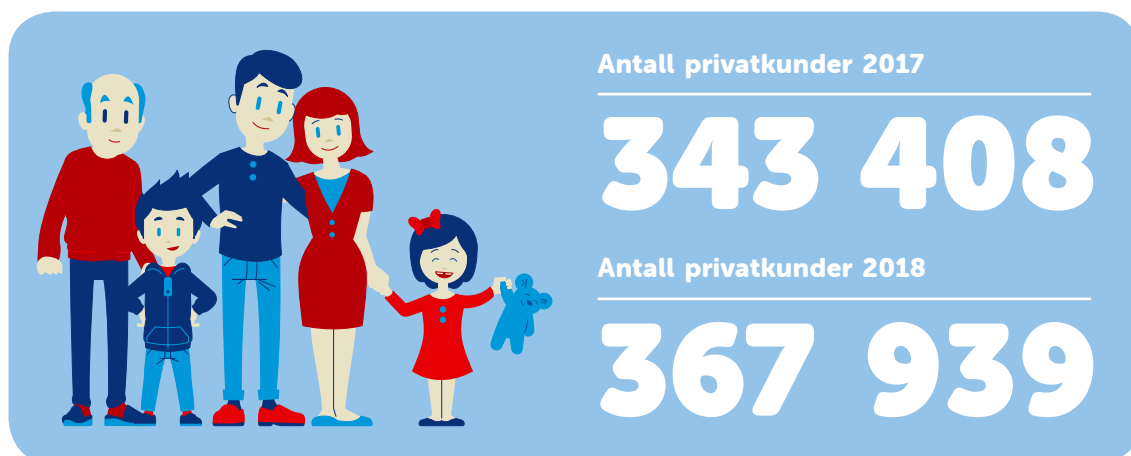
Konsernet har i løpet av året fullført tilpasning til ny personvernforordning, General Data Protection Regulation (GDPR), nytt hvitvaskingsdirektiv og nytt direktiv og forordning som regulerer markedet for finansielle instrumenter, MiFID II.

## Personmarked

SpareBank 1 Nord-Norge er markedsleder målt i utlån til personmarkedet i Nord-Norge. Med en utlånsvekst på 8,2 % har konsernet tatt markedsandeler i personmarkedet i 2018 og ytterligere styrket sin markedsposisjon. Kundeveksten målt i antall unike kunder er på i overkant av 7 % og viser en særlig positiv trend blant unge kunder i aldersgruppen 18-34 år. Veksten gjelder alle produktområder.

Den positive utviklingen er et resultat et av økt proaktivitet i markedet, lokal tilstedeværelse, gode digitale tjenester og sterkt fokus på analytisk basert markedsføring med superlokal vri. Brutto renteinntektene fra personmarkedet øker som en følge av at utlånsveksten mer enn kompenseres for fallende rentemarginer. Kredittkvaliteten anses som meget god. Sensitivitetsanalyser viser

at utlånsvekst, endringer i rentemargin og tap har størst påvirkning på egenkapitalavkastningen. Konsernet har derfor iverksatt tiltak for å øke rentemarginen på utlån til personmarkedet. Positiv marginutvikling på innskudd og innskuddsvekst på 5,8 % bidrar positivt til renteinntektene for konsernet. Provisjonsinntektene fra salg og porteføljebestand fra øvrige produkter, har totalt sett økt gjennom året. Salgs- og bestandsprovisjon fra forsikring økte i 2018, som følge av god aktivitet og vekst i porteføljen. Samlede provisjonsinntekter fra forsikring viste imidlertid en negativ utvikling. Dette skyldes redusert lønnsomhetsprovisjon på grunn av økte skadeutbetalinger i porteføljen. Årsaken til de økte skadeutbetalingene er økt skadefrekvens på motorvognforsikringer, og flere værrelaterte skader på hus og hjem.

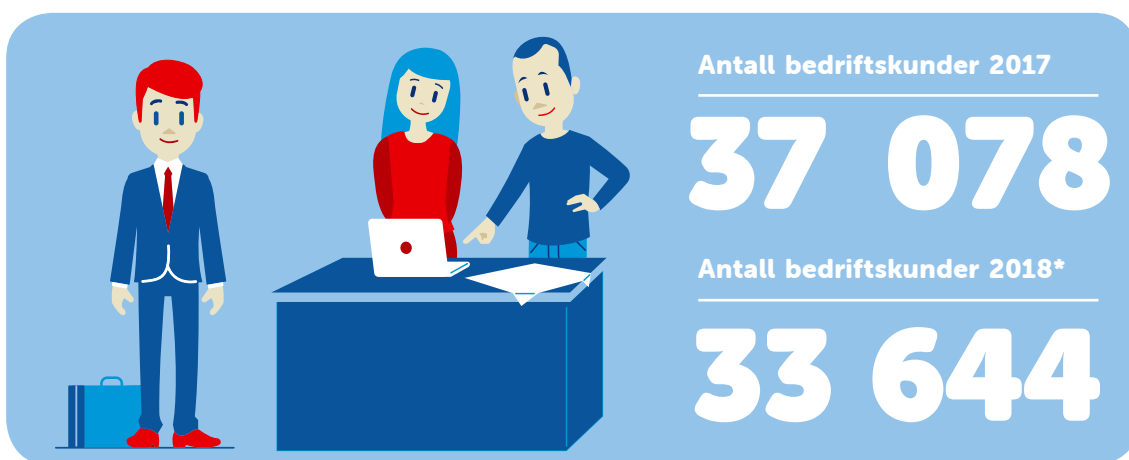


## Bedriftsmarked

Med en utlånsvekst på 8,2 % til bedriftsmarkedet styrker konsernet sin posisjon i markedet for små og mellomstore bedrifter. Gjennom året etablerte 48 % av samtlige nyetablerte selskaper i Nord-Norge et kontoforhold med SpareBank 1 Nord-Norge, og 30 % av nordnorske bedrifter (aktive kunder som har levert regnskap siste 36 måneder) benytter SpareBank1 Nord-Norge som sin hovedbankforbindelse. Den positive utviklingen på bedriftsmarkedet kommer av økt proaktivitet, lokal tilstedeværelse og en betydelig satsing på utvikling av nye, kundevennlige digitale løsninger. Positiv marginutvikling på innskudd fra

bedriftsmarkedet bidrar positivt på renteinntektene til konsernet. Konsernet øker inntektene fra salg av innskuddspensjon og opplever positiv bestandsvekst totalt sett innen forsikringsområdet.

Hovedfokus for årene som kommer er å fortsette arbeidet med å forbedre og utvikle tjenestespekteret for bedriftsmarkedet, øke rentemarginen på utlån, samt utnytte potensialet for kryssalg mellom de ulike enhetene i konsernet, herunder SpareBank 1 Nord-Norge EiendomsMegler 1 Nord-Norge, SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge og SpareBank 1 Finans Nord-Norge.



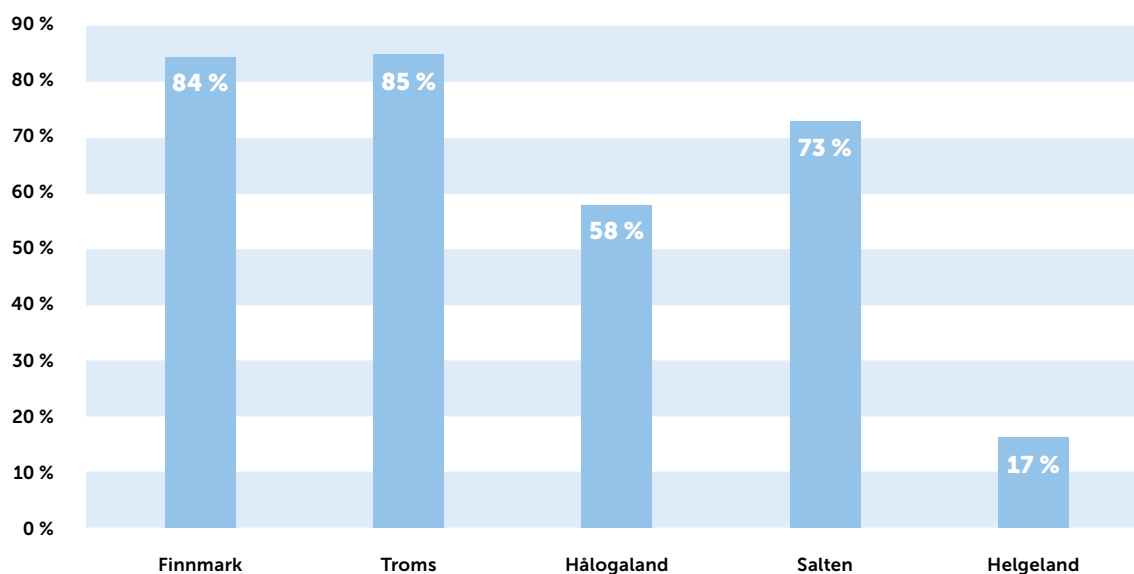
\*I løpet av 2018 har man systematisk jobbet med kvalitet på kundedata og der har vært gjennomført et omfattende ryddearbeid. Dette fører til at antall kunder ikke er direkte sammenlignbare. Nedgangen skyldes opprydding i kunderegister med fiktive organisasjonsnummer ol.

## Hovedtall offentlig marked

SpareBank 1 Nord-Norge har en sterk posisjon innen offentlig marked. Alle tre fylkeskommunene i Nord-Norge benytter konsernet som hovedbankforbindelse. Markedsandelen blant nordnorske kommuner er 64 %.

Pr. 31.12. 18	Antall kommuner/ fylkeskommuner	SNN 1 som hovedbank	Markedsandel
Finnmark	19	16	84 %
Troms	20	17	85 %
Hålogaland	19	11	58 %
Salten inkl. Værøy og Røst	11	8	73 %
Helgeland	18	3	17 %
Totalt kommuner	87	55	63 %
Fylkeskommuner	3	3	100 %
<b>Totalt inkl Fylkeskommuner</b>	<b>90</b>	<b>58</b>	<b>64 %</b>

## Markedsandel



### Kunderelasjonene styrket gjennom 2018

Gjennom 2018 har arbeidet med å styrke konsernets kunderelasjoner fortsatt – først og fremst gjennom implementering av ny kundestrategi. Et viktig prinsipp i endringsarbeidet er å sette kundens behov først, og tilby tjenester som møter kundens behov der og da, på kundens premisser. Omfattende og løpende kundeundersøkelser og kundedataanalyse har gitt konsernet god innsikt i hvordan kundene foretrekker å bruke de ulike kanalene, for å løse behovet for finansielle tjenester. Lokal tilstedeværelse, rådgivning, tilgjengelighet, gode selvbetjeningsløsninger samt evne til å løse henvendelser raskt, verdsettes høyt. Målet med den nye kundestrategien er å styrke konsernets nummer 1 posisjon i landsdelen og bli blant landets fremste finanskonsern målt i kundetilfredshet.

Hovedtiltakene har vært som følger:

#### Digitalisering og automatisering av manuelle kundeprosesser

Arbeidskrevende prosesser, som "Bli kunde", og finansieringsprosessen på person- og bedriftsmarked, er helt eller delvis digitalisert/automatisert gjennom året. De nye og smidige løsningene innfor personmarkedet har medvirket til at:

- 87 % av nye kunder etablerer sitt kundeforhold selvbetjent.
- 91 % av nye konti etableres av kunden selv.

- 63 % av de eksisterende kundene som har behov for økt lån gjør dette selvbetjent.
- 77 % av bedriftskundene etablerer sitt kundeforhold selv.
- 76 % av kontoopprettelser skjer på tilsvarende vis.

Konsernets ambisjon er at 100 % av alle finansieringssaker skal starte digitalt innen andre kvartal 2019, mens 80% av alle saker skal håndteres helt digitalt innen 2020 på personmarkedet. Tilsvarende på bedriftsmarkedet er at 50 % av finansieringssakene skal håndteres helt digitalt innen 2020. Positive resultatbidrag av dette arbeidet i form av kostnads- og inntektseffekter forventes å gjøre seg gjeldende fremover.

#### Ny betjeningsmodell for kunder

I første halvår av 2018 implementerte vi en ny modell for betjening av kunder. Hensikten er å øke tilgjengeligheten for kundene samt å styrke rådgivnings- og servicekapasiteten i samtlige distribusjonskanaler. Ambisjonen er å møte stadig større krav fra kundene, samt øke konsernets kapasitet til å vinne nye kunder og øke kundeporteføljen. Effektene av arbeidet gjenspeiles i økt løsningsgrad i første ledd, bedre tilgjengelighet målt i svartider, flere rådgivningsmøter i alle kanaler og flere proaktive henvendelser rettet mot eksisterende og nye kunder. Samtidig har konsernet innført løpende kundetilfredshetsmålinger etter rådgivningsmøter og kontakt med kundeservice. Alle



prosessendringer følges opp løpende gjennom konsernets nyetablerte kontrollsenter og et nytt KPI-sett (Key Performance Indicator). Resultatene viser at endringene treffer etter hensikten og har vært et vesentlig bidrag til styrket kundetilfredshet, kundevekst og økt salg av konsernets kjerneprodukter. Endringene i konsernets distribusjonsapparat forventes å kunne gi ytterligere økt markedskraft og effektiviseringsgevinster i årene som kommer.

### **Nordnorsk språk og stil verdsettes av kundene**

Et av SpareBank 1 Nord-Norges viktigste konkurransefortrinn er konsernets fysiske nærhet til markedet gjennom omfattende tilstedeværelse, og den tilliten som ligger i denne nærheten. I et finansmarked der de fleste tjenester kan løses digitalt, har konsernet satset på å bevare og utvikle nærheten også i digitale kanaler og markedskommunikasjon – gjennom et eget språk- og bildeprosjekt. Ambisjonen med prosjektet er å styrke konsernets kunderelasjoner ytterligere gjennom bruk av nordnorsk språk og billedbruk. "Superlokal" er et begrep som er brukt i den forbindelsen. Effektene av arbeidet kan tydelig måles i økt respons på konsernets markeds- og kundekommunikasjon. Samtidig opplever vi positiv oppmerksomhet både fra kunder og marked. Prosjektet er sentralt for å dyrke særegenheten som skal bidra til det overordnede målet om økt kundetilfredshet på 90 %. En tydeligere nordnorsk profil skal også styrke posisjonen som foretrukket tjeneste i markedet.

## **Utvikling av nye tjenester**

Nye krav og forventninger fra kundene tvinger SpareBank 1 Nord-Norge til å øke utviklingstakten. Målet med konsernets utviklingsarbeid er å bevare og utvikle konsernets sterke markedsposisjon. Arbeidet med å utvikle nye produkter, tjenester og forbedring av prosesser har som hovedmål å forenkle og forbedre hverdagen til folk og bedrifter i landsdelen – slik at konsernet til enhver tid kan tilby et helhetlig og konkurransedyktig produkt- og tjenestetilbud. Utvikling av nye produkter og tjenester skjer lokalt i banken og gjennom samarbeidet i SpareBank 1-alliansen.

### **Norges beste mobilbank utvikles sammen med kundene**

Gjennom tett dialog med tusenvis av mobilbankkunder har konsernet utviklet mobilbanken med

den høyeste karakteren i App Store. Over 100 000 har gitt mobilbanken en samlet karakter på 4,6 av 5 mulige. Eksempler på forbedringer er en helt ny oversiktsside, enklere regningsbetaling og en forbedret sparetjeneste. I mobilbanken er det for de fleste områdene innebygget kundevennlige rådgivningsløyper. Nye tjenester utvikles som regel i tett dialog med kundene. Bruken av mobilbanken økte markant i 2018, i november ble mobilbanken for første gang benyttet av flere unike kunder enn nettbanken.

### **Spink**

Våren 2018 lanserte konsernet Spink, den nye mobilbanken for barn og unge under 15 år. Spink-appen tilbyr saldo, oversikt over pengebruk, sparing og vennebetaling tilpasset barnets behov. Appen er lastet ned og tatt i bruk av 7 100 kunder, og tilbakemeldingene fra kundene tyder på at den nye tjenesten har truffet markedet godt.

### **DRIV**

Gjennom 2018 har konsernet i samarbeid med bankene i SpareBank 1-alliansen utviklet DRIV – et hverdagsverktøy for små og mellomstore bedrifter. DRIV sammenstiller og presenterer ferske tall fra bank og regnskap på en lettfattelig måte. Tjenesten skal bidra til at bedriftslederen får bedre oversikt, forbedrer muligheten til å planlegge og forstår potensialet i sin virksomhet. Verktøyet er pilot-testet og vil lanseres i løpet av 2019. Tjenesten vil være tilgjengelig på PC og mobil, både for eksisterende og potensielle kunder. Målsettingen er at DRIV vil bidra til å øke kryssalget mellom SpareBank 1 Regnskaphuset Nord-Norge og SpareBank 1 Nord-Norge.

### **Digital løype for selskapetablering**

Høsten 2018 lanserte konsernet en ny tjeneste for selskapetablering. Løsningen er integrert med Brønnøysundregistrene og Altinn.

### **Betaling**

Kortplattformen for Visa-debetkort er modernisert i 2018. Visa Direct ble lansert på høsten som en erstatning for Visa Electron, og har utvidet bruksområdene og funksjonaliteten sammenlignet med Visa Electron. Nytt design for hele kortporteføljen ble også introdusert. Det jobbes med å tilpasse kortene til bruk i ulike smarte, digitale verktøy, som for eksempel smartklokker. Det har vært testet og pilotert på treningsklokkene FitBit og Garmin, og lansering er forventet i løpet av 2019. Moderniseringen av kortplattformen tilrett-

elegger for alle ønskede betalingsmåter og situasjoner, samt implementering i fremtidens IoT (Internet of Things).

Tjenesten eFaktura for privatpersoner er videreutviklet, og det er nå mulig for kunder å motta og betale eFakturaen i Vipps – på samme måte som i nett- og mobilbank.

SpareBank 1 Nord-Norge tilbyr kontanter på om lag 70 steder i landsdelen.

## Anvendelse av kundedata og teknologi

### **Verdiøkende dataanalyse og kampanjestyring**

I 2018 implementerte konsernet nye effektive verktøy som øker salgskraften og styrker kampanjeoppfølgingen. De nye verktøyene gjør det mulig å kommunisere langt mer presist og målrettet på tvers av konsernets salgskanaler.

I bunnen av løsningen har konsernet bygget algoritmer som sikrer at kundene blir presentert for det mest relevante produkt- og tjenestetilbudet, når de er i kontakt med konsernet. Treffsikkerheten på kundekommunikasjonen økte betydelig gjennom året, gjennom utvikling av nye metoder og maskinlæring.

Verdiøkende anvendelse av kundedata står sentralt i utviklingsarbeidet til SpareBank 1 Nord-Norge i året som kommer. Ved å kombinere unik kundeinnsikt med bred lokalkompetanse og eksterne data og tjenester, er ambisjonen å forbedre kundetilbudet betydelig.

### **Ny digital arbeidsflate**

Like før årsskiftet inngikk konsernet en avtale om utvikling av nytt operasjonelt CRM-system basert på Microsoft Dynamics 365. Dette, sammen med implementeringen av verktøy i Office 365-suiten, vil være basisen i konsernets nye arbeidsflate. Gjennom 2019 og 2020 vil det leveres delkomponenter som til sammen blir rolletilpassede arbeidsflater for alle ansatte. Først ut er bankdelen, som i andre og tredje kvartal 2019 vil starte anvendelsen av første generasjon. Utvikling av nytt operasjonelt CRM-system er et samarbeid mellom flere av SpareBank 1-bankene.

### **Veien videre**

I 2019 vil hovedfokuset være å øke effekten av igangsatte reformer, samt videreføre og iverksette nye utviklingstiltak. Sentralt står utvikling av nye digitale tjenester i forbindelse med innføring av PSD2, ytterligere investeringer i dataanalyse og maskinlæring, samt å videreføre utforskningen av lokale/nasjonale partnersamarbeid/økosystem. Utviklingskraften i SpareBank 1 Nord-Norge er styrket gjennom året som følge av økte investeringer, ny kompetanse og metoder som bidrar til økt gjennomføringsevne- og hastighet.

## Nye direktiver

### **GDPR - Personvern i SpareBank 1 Nord-Norge**

SpareBank 1 Nord-Norge forvalter store mengder forretnings- og personrelatert informasjon om sine kunder. Mengden av informasjon har økt i takt med bruken av ny teknologi og digitalisering. Gjennom 2018 har konsernet fullført tilpasning til General Data Protection Regulation (GDPR) og det endrede personvernregelverket. Regelverket pålegger konsernet flere plikter og skjerper kravene til informasjonssikkerhet og internkontroll. Styrende dokumenter som setter rammene for innsamling, lagring og bruk av personopplysninger er oppdatert i henhold til nytt regelverk. Tiltak for å øke kompetanse og bevissthet om personvern hos ansatte har vært gjennomført i 2018 og vil fortsette i 2019. Samtidig er områdene compliance og informasjonssikkerhet styrket i 2018.

### **MiFID II**

SpareBank 1 Nord-Norge driver virksomhet innen spare- og plasseringsmarkedet. I 2018 ble ny forordning som regulerer markedet for finansielle instrumenter, MiFID II innført. Det endrede europeiske regelverket har som mål å styrke investorbeskyttelsen ytterligere gjennom blant annet å skape større åpenhet i det finansielle markedet, og gjøre det enklere å sammenligne investeringstjenester. Direktivet er tatt inn i norsk rett gjennom endringer i verdipapirhandelloven. Konsernet har tilpasset seg nytt direktiv gjennom innføring av nytt oppdatert rutineverk/arbeidsprosesser, intern opplæring og implementering av nye kontrollrutiner.

## PSD2

13.01.18 ble Revised Payment Services Directive (PSD2) innført i Europa. Dette er et EU-direktiv som regulerer betalingsformidlingen i EU og EØS, og som vil føre til store endringer innenfor betalingstjenester. Som EØS-medlem omfattes også Norge, men regelverket antas først å bli tatt inn i norsk lov i løpet av 2019. Bankene i SpareBank 1-alliansen har allerede startet arbeidet med PSD2. I den forbindelse er det åpnet for at kunder med konto i en annen SpareBank 1-bank kan se saldo og betalingstransaksjoner fra andre banker i alliansen.

SpareBank 1 Nord-Norge har inngått tilsvarende avtale med Sbanken, hvor formålet er å skaffe verdifull erfaring knyttet til nytt regelverk. Ytterligere satsing på konsernets mobile flater, Vipps-samarbeidet, utvikling av DRIV, og utvikling av smart bilforsikring, har gitt verdifulle erfaringer i arbeidet med å bevare og styrke konsernets posisjon i et åpnere finansmarked.

Parallelt jobbes det i tillegg med å styrke salg SpareBank 1 Nord-Norges tjenester gjennom eksterne selskaper, som finansiering og forsikring hos bilforhandlere. Konsernet har en offensiv holdning til et åpnere finansmarked og arbeidet fortsetter med uforminsket styrke i 2019.

## Nytt hvitvaskingsdirektiv

Europaparlaments og Rådsdirektiv (EU) 2015/849 av 20. mai 2015 om forebyggende tiltak mot bruk av det finansielle systemet i forbindelse med hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme, trådte i kraft 15.oktober 2018 gjennom endringer i hvitvaskingsloven. Loven bygger videre på tidligere norsk lovgivning for å forhindre hvitvasking og terrorfinansiering, men utvider regelverket til nye grupper næringsdrivende (tilbydere av spilltjenester) og skjerper inn kravene på en del områder. SpareBank 1 Nord-Norge har tilpasset seg nytt direktiv gjennom innføring av nytt oppdatert rutineverk/arbeidsprosesser, intern opplæring og implementering av nye kontrollrutiner. Det har også blitt gjort investeringer i oppdateringer av systemer.

**34 %**

Det digitale salget av hovedprodukter i personmarkedet utgjorde 34 %. Trenden i fjerde kvartal viser hele 38 %.

**48 %**

48% av samtlige nyetablerte aksjeselskap etablerte konto i SpareBank 1 Nord-Norge.

**85 %**

85% av kundene som er i kontakt med bankens kundeservice uttrykker at de er svært fornøyd med vår service.

**90 %**

90% av kundene som har mottatt rådgivning i personmarkedet oppgir at de er svært fornøyd med rådgivningen.

**500 000**

Konsernets kundesenter besvarte 500 000 telefoner, chat og e-poster.

**328 300**

328 300 unike brukere var inne på vårt nyhetssenter.

**FAKTA OM KUNDER, MARKED OG SALG**

# SPAREBANK 1 NORD-NORGE MARKETS

## Styret besluttet i 2010 å etablere SpareBank 1 Nord-Norge Markets som en avdeling i banken.

### Organisering verdipapirforetaket

#### Avdelingens kunderettede virksomhet består av følgende fokusområder:

- Risikorådgivning rettet mot bedriftsmarkedet
- Sikringsforretninger og handel i rente- og valutainstrumenter
- Sikringsforretninger i råvarederivatmarkedet
- Omsetning av norske obligasjoner og sertifikater, samt kapitalutvidelser i obligasjonsmarkedet
- Kjøp og salg av aksjer og fondsandeler
- Egen avdeling for Corporate Finance ble opprettet 1. mars 2018
- Ordredrevet handel og investeringsrådgivning

Avdelingen samarbeider tett med konsernets øvrige kunderettede virksomhet, særlig innenfor bedriftskundesegmentet og det formuende sparesegmentet.

Alle oppgjørs- og controllerfunksjoner er organisert i Driftsstøtte kapitalmarked, som også har ansvar for støtte og kontrolloppgaver til SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA og Treasury. Driftsstøtte kapitalmarked er organisert som en adskilt avdeling fra SpareBank 1 Nord-Norge Markets.

Etter etableringen av SpareBank 1 Nord-Norge Markets, har verdipapirforetaket fått en sterkere rolle. Ansvarsdelingen mellom SpareBank 1 Nord-Norge Markets og regionkontorenes investeringstjenester er avklart. Samtidig har organiseringen med Driftsstøtte kapitalmarked (back and middle office) og etableringen av faktiske ledere og en uavhengig compliancefunksjon, styrket arbeidsdelingen og intern kontroll. SpareBank 1 Nord-Norge Markets samarbeider med

SpareBank 1 Markets om handelssystemer og verdipapir- og makroanalyse. For mer informasjon om SpareBank 1 Markets vises det til omtale i styrets beretning.

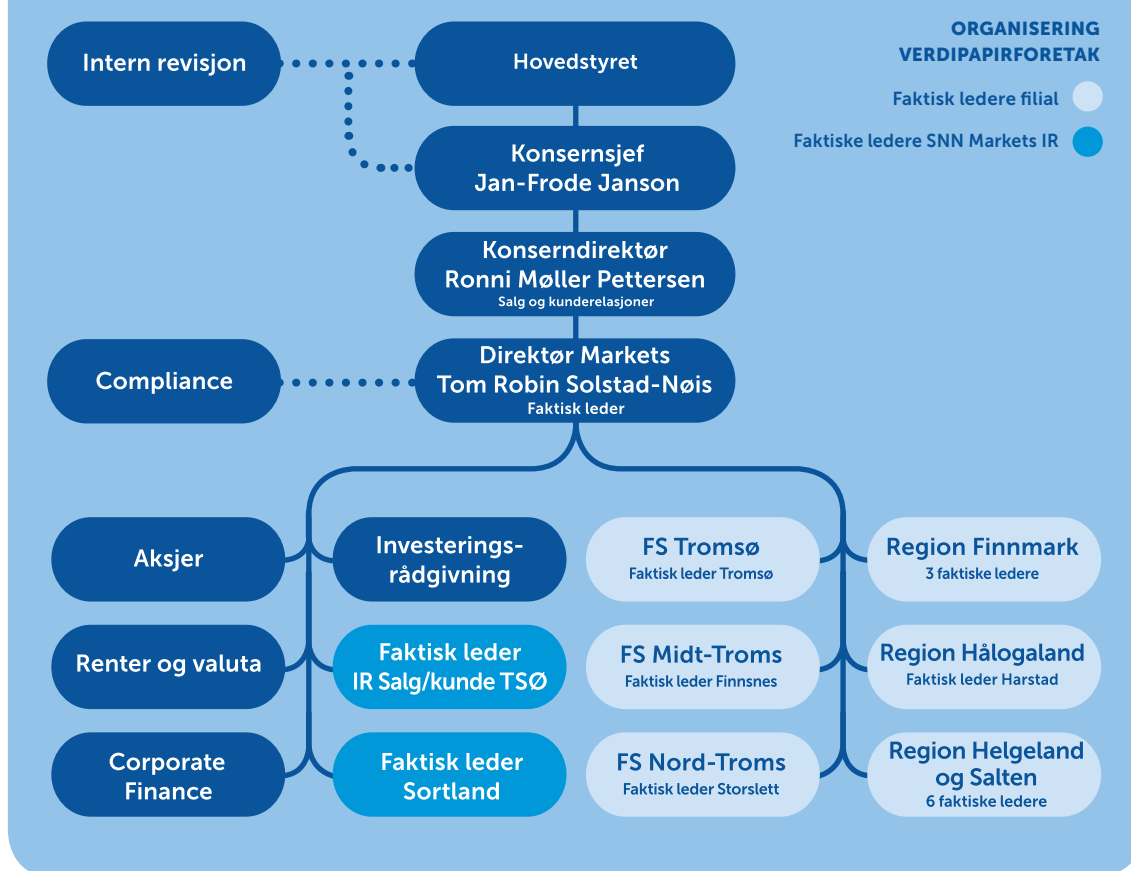
Finanstilsynet godkjente i 2011 organiseringen av investeringstjenestevirksomheten i verdipapirforetaket. Tom Robin Solstad-Nøis har siden juni 2013 vært direktør for SpareBank 1 Nord-Norge Markets og faktisk leder for verdipapirforetakets konsesjonsbelagte investeringstjenester. Finanstilsynet godkjente 19.11.18 SpareBank 1 Nord-Norge sin nye organisering av verdipapirforetaket, slik det fremgår av figuren.

### Renter, valuta og verdipapirer

SpareBank 1 Nord-Norge Markets har styrket bemanningen og økt sitt tjenestespekter gjennom 2018. Det er etablert et nytt forretningsområde, Corporate Finance. Corporate Finance skal rette sine tjenester innen rådgivning, kapitalinnhenting og virksomhetssalg i all hovedsak mot investorer og bedrifter med tilhørighet i Nord-Norge. Ved utgangen av 2018 arbeidet 8 personer ved SpareBank 1 Nord-Norges Markets meglerbord for valuta, renter og verdipapirer, samt 2 personer i Corporate Finance. I tillegg ble meglerbordet styrket med ytterligere en senior megler med oppstart 14. januar 2019.

Områdets samlede inntekter ble for 2018 46,9 mill kroner. Dette var en nedgang på 6,3 mill kroner sammenlignet med 2017. Hovedårsaken var lavere inntekter fra andrehåndsomsetning av aksjer samt obligasjoner, tross oppgang i inntekter knyttet til plasseringsoppdrag i emisjoner. På valutaområdet samt råvarer økte inntektene med om lag 3,8 mill kroner.

## Organisering av investeringstjenestevirksomheten i verdipapirforetaket



Et viktig satsingsområde har vært og er risikorådgivning innenfor området rente, valuta og råvarer. Målet er å øke aktiviteten på dette området over tid. Innenfor valutahandel og trading har det vært et særlig fokus på fundamental analyse av markedet som grunnlag for rådgivningen. For 2018 økte de samlede inntektene knyttet til dette forretningsområdet med 21,36 % (3,1 mill kroner) sammenlignet med 2017.

Verdipapiriområdet består av omsetning av børsnoterte norske aksjer og aksjefond (såkalte ETF-er – exchange traded funds), obligasjoner – hovedsakelig utstedt av norske selskaper nominert i norske kroner, og utenlandske aksjer. SpareBank 1 Nord-Norge Markets har ingen egen funksjon for aksjeanalyse, men har et samarbeid med SpareBank 1 Markets' analysetjenester. En felles oppgjørsfunksjon for all aksjehandel i SpareBank 1-alliansen er også lagt til SpareBank 1 Markets. Slik handel kanaliseres gjennom megleridenten til SpareBank 1 Markets på Oslo Børs. Samarbeidet fungerer godt og gir redusert sårbarhet på system- og oppgjørssiden.

På samme vis som for 2017 var også 2018 preget av høyt fokus på implementering av nye regulatoriske krav som følge av MiFID II. Arbeidet med god etterlevelse og ytterligere forbedring av avdelingens tjenester vil fortsette i 2019. I tillegg økes fokuset vesentlig på å øke kundetilfanget. Foreløpige analyser av markedspotensialet tilsier at det er realistisk å legge til grunn en god vekst i etterspørselen etter avdelingens tjenester.

I 1996 ble SpareBank 1-alliansen dannet. I alliansen skal SpareBank 1-bankene samarbeide via de to felleseide selskapene SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

# SPAREBANK 1 – ALLIANSEN



SB 1 ØSTLANDET

SB 1 ØSTFOLD AKERSHUS

SB 1 TELEMARK

SB 1 SØRE SUNNMØRE

SB 1 SR-BANK ASA

SB 1 SMN

SB 1 RINGERIKE HADELAND

**S**pareBank 1-alliansen er Norges nest største finansgruppering. Alliansen består av 14 selvstendige banker som alle er fullverdige leverandører av finansielle produkter og tjenester til privatpersoner, bedrifter og organisasjoner.

Kundene skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærhet, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen rundt 7000 medarbeidere. Rundt 1200 av disse er tilknyttet SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA med datterselskaper. Disse utgjør det som kalles alliansesamarbeidet. Alliansesamarbeidets visjon er *Attraktiv for kundene og bankene* og med verdiene *Nær og dyktig*.

## SpareBank 1 Gruppen AS

SpareBank 1 Gruppen AS er morselskapet til åtte datterselskaper som alle utvikler og leverer produkter til alliansebankene, som igjen tilbyr disse til sine kunder i lokalmarkedene.

Selskapet utvikler og leverer også produkter til LOs forbund og forbundsmedlemmer gjennom fordelsprogrammet LOfavør.

SpareBank 1 Gruppen AS og DNB ASA inngikk i september 2018 avtale om å slå sammen sine forsikringsvirksomheter. Fusjonen ble godkjent av Finanstilsynet 21. desember og trådte i kraft med virkning fra 1. januar 2019. Selskapets navn er Fremtind Forsikring AS. SpareBank 1 Gruppen AS eier 65 % og DNB ASA 35 %.

Et viktig rasjonale bak fusjonen er å bygge nødvendig volum. Dette gjøres ved å ytterligere styrke distribusjonen av forsikring gjennom bankene. Samtidig vil fusjonen gi større kraft til å videreutvikle innovative og kundevennlige løsninger, opprettholde konkurransedyktige priser og komme enda raskere på banen med nye produkter til kundene.

Fremtinds distribusjon skjer gjennom bankenes lokale kontorer utover hele landet, via kundesenter og digitalt. SpareBank 1-bankene distribuerer forsikringene under SpareBank 1-merkevaren, mens DNB distribuerer forsikringene under DNB-merkevaren. For øvrig viderefører selskapet SpareBank 1s avtale om å levere produkter til LO-forbundenes 930 000 medlemmer gjennom merkevaren LOfavør.



SB 1 NORDVEST

SB 1 NORD-NORGE

SB 1 MODUM

SB 1 LOM OG SKJÅK

SB 1 HALLINGDAL VALDRES

SB 1 GUDBRANDSDAL

SB 1 BV

SpareBank 1 Gruppen AS eies av SpareBank 1-banker og LO med disse eierbrøkene: SpareBank 1 SR-Bank ASA (19,5 %), SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %), SpareBank 1 SMN (19,5 %), Samarbeidende SpareBanker AS (19,5 %), SpareBank 1 Østlandet (12,4 %), og LO og fagforbund tilknyttet LO (9,6 %).

## SpareBank 1 Banksamarbeidet DA

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA har det administrative ansvaret for samarbeidsprosesser og leveranser av tjenester til SpareBank 1-alliansen. Selskapet leverer forretningsplattformer og felles

forvaltnings- og utviklingstjenester til allianse-bankene. Selskapet bidrar til felles aktiviteter som gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler.

Selskapet eier og forvalter alliansens immaterielle rettigheter under merkevareravnet SpareBank 1. SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er 100 % eid av SpareBank 1-banker og SpareBank 1 Gruppen AS med følgende eierbrøker: SpareBank 1 SR-Bank ASA (17,74 %), SpareBank 1 SMN (17,74 %), SpareBank 1 Nord-Norge (17,74 %), Samarbeidende SpareBanker Utvikling AS (17,74 %), SpareBank 1 Østlandet (19,04 %) og SpareBank 1 Gruppen AS (10 %).

### SpareBank 1 Banksamarbeidet DA eier 100 % av aksjene i følgende datterselskap

- EiendomsMegler 1 Norge AS – ledelse og administrasjon av eiendomssamarbeidet i alliansen
- SpareBank 1 Kundesenter AS – felles kundesenter for bankene etter kl 16.00
- SpareBank 1 Verdipapirservice AS – felles handelsplattform for verdipapirer.

Felleseide selskap utenfor alliansesamarbeidet	SpareBank 1 SR-Bank	SpareBank 1 SMN	SpareBank 1 Nord-Norge	SpareBank 1 SamSpar	SpareBank 1 Østlandet	BN Bank ASA/andre
SpareBank 1 Betaling AS	19,8 %	21,5 %	18,6 %	21,0 %	18,7 %	0,45 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	17,9 %	17,4 %	17,0 %	25,6 %	20,5 %	1,4 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	4,8 %	20,7 %	18,0 %	28,5 %	21,6 %	6,5 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	14,4 %	33,0 %	14,0 %	25,3 %	13,4 %	
SpareBank 1 Markets AS	5,6 %	66,7 %	12,2 %	4,4 %	6,0 %	5,0 %
BN Bank ASA	23,5 %	33 %	23,5 %	20,0 %		
SMB LAB	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %
Betr AS	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %

- SpareBank 1 Boligkreditt AS, SpareBank 1 Næringskreditt AS og SpareBank 1 Kredittkort AS Såkalt dynamisk eierskap, der eierskapsbrøken varierer med portefølje.
- SpareBank 1 Betaling AS, BN Bank ASA og SpareBank 1 Markets Statisk eierskap der eierskapsbrøkene ligger fast.



## Eier - og selskapsstrukturen i SpareBank 1-alliansen

### EIERE OG ALLIANSEPARTNERE

**SpareBank 1  
SR-Bank**

18/19,5 %

**SpareBank 1  
SMN**

18/19,5 %

**SpareBank 1  
Nord-Norge**

18/19,5 %

**SpareBank 1  
SamSpar**

18/19,5 %

**SpareBank 1  
Østlandet**

19/12,4 %

**LO/  
LO forbund**

0/9,6 %

Eierandeler BS=/SBIG

### FELLESEIDE SELSKAP UTENFOR ALLIANSESAMARBEIDET

**SpareBank 1 Betaling AS**

**SpareBank 1 Kredittkort AS**

**SpareBank 1 Boligkreditt AS**

**SpareBank 1 Næringskreditt AS**

**SpareBank 1 Markets AS**

**BN Bank ASA**

**SMB Lab**

**Betr AS**

### ALLIANSESAMARBEIDET

**SpareBank 1  
Banksamarbeidet DA (BS)**

**Eiendomsmegler 1 Norge AS**

**SpareBank 1 Kundesenter AS**

**SpareBank 1  
Verdipapirservice AS**

**SpareBank 1 Gruppen AS (SB1G)**  
Holdingselskap. Eier 10 % SB

**SpareBank 1 Forsikring AS**

**Fremtind Forsikring AS**  
(skadeforsikringsselskap, eier 65 %, DNB 35 %)

**ODIN Forvaltning AS**

**LOfavr AS**  
(eier 51 %, LO 49 %)

**Conecto AS**  
(inkasso)

**SpareBank 1 Factoring AS**

**SpareBank 1 Portefølje AS**

**SpareBank 1 Spleis AS**  
(folkefinansiering)

# STIFTELSENE

## SpareBank 1 Nord-Norges Kulturnæringsstiftelse

SpareBank 1 Nord-Norges Kulturnæringsstiftelse ble etablert i 2012 av bankens hovedstyre. Stiftelsen hadde sitt siste ordinære driftsår i 2018. I løpet av en seksårsperiode er det tildelt om lag 95 millioner kroner til i alt 600 prosjekter.

Formålet har vært å bidra til allmennyttig utvikling av kulturnæringen i landsdelen ved at stiftelsen har gitt økonomiske bidrag (gaver eller investeringer) til kulturnæringsvirksomhet eller kulturnæringsfremmende aktiviteter. Det overordnede målet har vært å bidra til å skape flere arbeidsplasser.

Ved tildelinger har det blant annet vært lagt vekt på:

- Mangfoldet innenfor kulturnæringen
- Utvikling av kulturnæringen i SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde
- Mulighetene for å utvikle bærekraftige strukturer som over tid kan danne grunnlag for økt sysselsetting innenfor kulturnæringen

I løpet av 2018 har Kulturnæringsstiftelsen bevilget til sammen 8,7 mill kroner til i alt 42 prosjekter.

Stiftelsens viktigste virkemiddel har vært søknadsbaserte tilskudd innenfor musikk, litteratur, film, scenekunst og visuell kunst. I utlysingsrunden våren 2018 ble det tildelt til sammen 2,7 mill kroner til 27 prosjekter. Prosjektene var i størrelsesorden 20 000 til 200 000 kroner, med et gjennomsnitt på om lag 100 000 kroner.

Som en andel av et treårig samarbeid gikk Kulturnæringsstiftelsen inn med 1,5 mill kroner i fondskapital i det regionale investeringsfondet Filmfond Nord, som eies av fylkeskommunene i Nordland, Troms og Finnmark. Tilsvarende gikk stiftelsen inn med 1 mill kroner i fondskapital i Artica Svalbard – en stiftelse som ble etablert i 2016 i samarbeid med Kulturdepartementet og Fritt Ord. Videre har Kulturnæringsstiftelsen i 2018 vært inne i til sammen ni talentprogrammer i samarbeid med Talent Norge.

Kulturnæringsstiftelsen har vært aktiv med å påvirke opinion og beslutningstakere i retning av en sterkere satsing på kulturnæringer. I den forbindelse er det holdt en rekke foredrag på workshops og konferanser, og det er skrevet kronikker i nordnorske aviser. Som en del av sluttrapporteringen publiserer Kulturnæringsstiftelsen et eget inspirasjonstidsskrift som skal vise mangfoldet i og betydningen av kulturnæringer i landsdelen. Magasinet distribueres fysisk fra februar 2019 og vil også være tilgjengelig i webutgave på [www.detduser.no](http://www.detduser.no).

## **Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge**

Banken opprettet SpareBankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge i 2011. Stiftelsens hovedformål er å utøve et langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 Nord-Norge, herunder å forvalte de egenkapitalbevis som stiftelsen ble tilført ved opprettelsen, og så langt det er mulig å delta i emisjoner i SpareBank 1 Nord-Norge. Stiftelsen skal også yte gaver til allmennyttige formål av avkastningen på kapitalen den forvalter.

Bakgrunnen for opprettelsen var ny finansieringsvirksomhetslov i 2009, som la til rette for likebehandling av de to eiergrupperingene i Sparebanker: samfunnet og egenkapitalbevis-eierne. Tidligere utfordringer knyttet til såkalt utvanning av egenkapitalbevisene, med høy utdeling av utbytte til egenkapitalbevisene, var med dette løst. Banken vedtok derfor en utbyttepolitikk som fastslo at man skulle likebehandle eiergrupperingene, herunder med en i utgangspunktet lik utdelingsgrad av overskuddet til utbytte og gaver. Dette kunne imidlertid medført svært store utdelinger av utbytte/gaver til samfunnet som eier – en eier som ikke kan delta i fremtidige emisjoner. Over tid kunne dette ført til forvitring av bankens samfunnsmessige eierskap, noe som ble vurdert til verken å være i bankens eller det samfunnsmessige eierskapets interesse.

SpareBank 1 Nord-Norges intensjon er at deler av det årlige samfunnsutbyttet skal tildeles til stiftelsen. Stiftelsen vil dermed kunne bygge opp kapital som kan benyttes i fremtidige emisjoner i banken.

Stiftelsen har siden opprettelsen fått flere tildelinger fra banken og forvalter til sammen 750 mill kroner per 31.12.18.

### **Gavetildeling**

Stiftelsens vedtekter sier at den kan yte gaver til allmennyttige formål innenfor SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde. I 2018 er det gitt gaver på til sammen 13,5 mill kroner, fordelt på 132 prosjekter. Tiltak rettet mot barn og unge samt eldre ble prioritert, og har mottatt totalt 8 mill kroner.

SpareBankstiftelsens nettside, Facebook-side og Instagram-profil oppdateres regelmessig med aktuelle nyheter: [www.snnstiftelsene.no/SpareBankstiftelsen](http://www.snnstiftelsene.no/SpareBankstiftelsen). Der finner en også informasjon om alle gavetildelinger.

SpareBankstiftelsen har to deltidsansatte; en daglig leder i 20 % stilling og en kontorleder i 70 % stilling.

## **SpareBank 1 Nord-Norges kunststiftelse**

SpareBank 1 Nord-Norges kunststiftelse ble etablert i 2007 av bankens styre. Hovedformålet er å bygge opp og forvalte en samling av kunstverk av betydning for landsdelen. Verkene vises i bankens lokaler eller deponeres i offentlige institusjoner. Samlingen teller i dag 835 verk, hvorav 131 er innkjøpt etter oppstarten.

# ORGANISASJON OG HR

## Konsernets ambisjon er å være nummer 1 for ansatte, og å være Nord-Norges mest attraktive og engasjerende arbeidsplass.

**P**arallelt med innføringen av ny forretnings- og risikostrategi, utarbeidet konsernet tre ansatteprofiler for ledere, ansatte i kundeposisjon og ansatte i konsernfunksjoner. Ansatteprofilene utgjør en konsistent og samlet oversettelse av strategien til hver ansatt, og bidrar til å forsterke konsernets kortreiste beslutninger og lokale handlekraft.

Konsernets mål om å være en attraktiv og engasjerende arbeidsplass, er nådd. Engasjementet ligger fortsatt over måltallet 80, og de ansatte slutter seg til konsernets tiltak for å fremme et engasjerende og bærekraftig arbeidsmiljø. Konsernet har et høyt antall kvalifiserte søkere til ledige stillinger. I 2018 ble det satt i gang nye og spennende satsinger som på sikt er ment å bidra til økt arbeidskraft i landsdelen. Det er også verdt å merke seg at konsernet har stabilisert seg som en intern karrierevei for ansatte, både mellom og i selskapene i konsernet. Sykefraværet har imidlertid vist en økning i 2018, fra lave 2,8 % (legemeldt og egenmeldt) i 2017, til 4,02 % per 31.12.2018.

Compliance-arbeid har preget organisasjonen i 2018. Dette har truffet de ansatte, blant annet i kraft av nye retningslinjer og personvernerklæringer som preger arbeidsprosessene deres. I tillegg har implementering av ny kundestrategi ført til endringer i organisasjonsdesign, noe som igjen har ført til justeringer i arbeidsoppgaver og arbeidsdeling for ansatte i kundeposisjon. Foreløpig ser dette ut til å ha hatt god effekt på konsernets mål innenfor kundetilfredshet.

Samfunnsloftet er et av konsernets strategiske valg. Dette preger også vår organisasjon gjennom levendegjøring av samfunnsengasjementet i aktiviteter for de ansatte. I 2018 ble det vist gjennom ansattes oppslutning og dugnad knyttet til arrangementer som Arctic Race of Norway og Glødkonserten i Harstad. Sistnevnte samlet nesten

alle ansatte. Og det ble ikke minst vist gjennom engasjerte ansatte som deltok i arbeidet med å skaffe innspill til Samfunnsloftet.

Konsernet SpareBank 1 Nord-Norge hadde i 2018 en organisasjonsgrad på 58 %. Det gir konsernets ansatte en tydelig stemme og bistand til å ivareta arbeidsvilkårene sine, og det er også en styrke for arbeidsgiver å ha profesjonelle tillitsvalgte som bindeledd mellom ledelsen og ansatte. Verne-tjenesten samarbeider godt på tvers av selskapene i konsernet, noe som er avgjørende når stadig flere samlokaliseringer blir en realitet.

Konsernet har aktive pensjonist- og funksjonærforeninger som ivaretar sosiale arrangementer for ansatte og pensjonister.

### Likestilling og mangfold

Mangfold er en pilar for å fremme innovasjon og konkurransekraft i konsernet. SpareBank 1 Nord-Norge har utarbeidet ny rekrutteringspolicy der vektlegging av likestilling og mangfold gjennom-syrer bestemmelsene, og der diskriminering ikke aksepteres.

I konsernet er det flere kvinner enn menn. Andelen kvinnelige ledere i konsernet var ved utgangen av 2018 på 37 %, tilsvarende andel som i 2017. Ambisjonen er minst 40 % kvinneandel i ledelsen i SpareBank 1 Nord-Norge”

Konsernets lønnsanalyser viser at det ikke er lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, som er basert på kjønn. Konsernet har i 2018 kvalifisert ledere i arbeidet med lønnsamtaler og prestasjonsutvikling, som blant annet skal lede til rett og forståelig lønnsfastsettelse, og sikre at vi også i fortsettelsen ikke skal ha lønnsforskjeller basert på kjønn.





Kvinnelige ledertalenter identifiseres og skal blant annet delta i konsernets LederLab, som ledd i det systematiske arbeidet med å få flere kvinnelige ledere.

## Helse, miljø og sikkerhet

Et bærekraftig og engasjerende arbeidsmiljø er avgjørende for at konsernets ansatte skal prestere og å ha det bra på jobb. Dette må og skal våre ledere ha kontinuerlig fokus på. Ansatteundersøkelsen med spørsmål om arbeidsmiljø er en viktig driver for å identifisere og sette i gang tiltak for å gjenopprette eventuelle svakheter i arbeidsmiljøet, i tillegg til at både ansatte, tillitsvalgte og vernetjeneste melder inn sine bekymringer til ledelsen. Et godt tegn for vårt arbeidsmiljø er at gjennomsnittlig pensjonsalder i 2018 var 64,4 år.

HR og vernetjenesten bistår ledelsen i organisasjonsutviklende tiltak og oppfølging av lederne. Det er tydelig at dette arbeidet har gitt resultater, ved at enkeltavdelinger har store framskritt på undersøkelsen.

SNN SPOR er konsernets kostholds- og trimkonsept, og representerer den mest offensive delen av vårt systematiske HMS-arbeid. Arbeidsmiljøloven pålegger arbeidsgiver å vurdere tiltak for å fremme fysisk aktivitet blant arbeidstakerne. Gjennom SNN Spor er vurdering blitt tiltak, og bidrar til sunn

livsstil og økt fysisk aktivitet blant konsernets ansatte. Hele 87 % av konsernets ansatte deltar, og aktivitetsnivået ligger fortsatt godt over Helsedirektoratets anbefalinger om fysisk aktivitet.

Det har vært gjennomført obligatoriske kurs for alle ansatte om hvitvasking og GDPR i 2018. I tillegg gjennomførte de ansatte mindre kurs om ulike temaer innenfor sikkerhetsproblematikk (nano-læring).

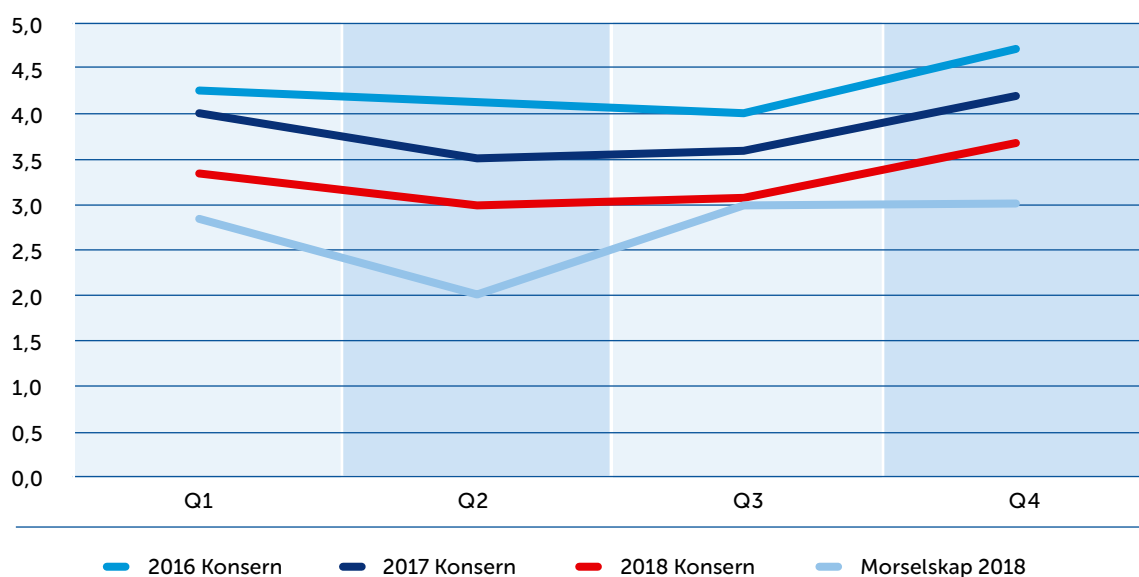
I desember 2018 ble konsernets filial på Svalbard utsatt for væpnet ran. De tre ansatte ble ikke fysisk skadd, og har blitt fulgt opp i henhold til konsernets beredskapsrutiner.

Det var to registrerte tilfeller av trusler mot ansatte og det var registrert to ulykker.

## Sykefravær

Konsernet har siden 2014 hatt et meget lavt sykefravær, under 3 %. I 2018 endret dette seg til 4,02 % (lege- og egenmeldt). Dette er fortsatt et lavt sykefravær sett opp mot landsdelens statistikker, men konsernet vil nå jobbe aktivt for å identifisere årsaker og nye tiltak. Konsernets deltakelse i SINTEFs forskningsprosjekt Arbeidskraft i nord, vil bidra til å gi god beslutningsstøtte framover.

### Utvikling av sykefravær i SNN, kvartalsvis fra 2016 og 2018



## Rekruttering og karriere

SpareBank 1 Nord-Norge er en attraktiv arbeidsplass i landsdelen, noe som vises i et stort antall interne og eksterne søkere. I 2018 kom det 1589 søknader til 136 utlyste stillinger, og konsernet er i stor grad fornøyd med kandidatenes bakgrunn og kompetanse. Totalt ble det rekruttert nye ansatte til 144 stillinger, der åtte stillinger var intern.

I 2017 ble det påpekt en trend om vanskeligheter med å finne tilstrekkelig kvalifisert arbeidskraft til noen av konsernets minste lokasjoner. Dette har også vært synlig i 2018 gjennom flere utlysninger av samme stilling.

I 2018 satte vi søkelyset på unge i landsdelen, med utgangspunkt i rapporten om mangelen på arbeidskraft i Nord-Norge i årene fremover (Konjunkturbarometeret, Arbeidsmarkedet i Nord-Norge 08.09.2017). Tiltakene gikk fra å arrangere Hackathon (prosjektarbeid for studenter for å komme opp med en idé), internships og traineemuligheter, til å ha fokus på mulighet for yngre til vikarstillinger og sommerjobb.

Et av resultatene av Hackathonet er karrierenord.no. Dette er et nettsted som skal koble studenter og arbeidsliv i Nord-Norge, og er laget og styrt av studenter med hjelp av ansatte i konsernet gjennom internships. Arbeidet med unge i Nord-Norge vil fortsette i 2019 med et nytt Hackathon, og deltakelse på ulike studentarrangement.

SpareBank 1 Nord-Norge har i 2018 hatt tre konorfaglæringer fra videregående skole.

## Medarbeiderutvikling og ledelse

Et strategisk mål for SpareBank 1 Nord-Norge er å være nummer 1 for kunder, ansatte og eiere. For å lykkes med dette, har lederne et særlig ansvar knyttet til utviklingen av sine medarbeidere og sin enhet. Ledernes egen kompetanseutvikling gis fokus på ulike ledersamlinger og ukentlige lederwebinar. I tillegg tilbys et skreddersydd masterprogram i utviklingsorientert ledelse, særlig til nye ledere. Programmet gjennomføres i samarbeid med Handelshøyskolen BI og SpareBank 1-alliansen.

I 2018 utviklet konsernet et nytt konsept for utvikling av ledere og ledertalenter, en LederLab, som skal ta utgangspunkt i virksomhetskritiske

utfordringer. Arbeidet er inspirert av samarbeidet med Olympiatoppen Nord og Handelshøyskolen BI, og vil for alvor treffe organisasjonen i 2019.

Behovet for kontinuerlig læring er tydeligere enn noensinne. Det er derfor viktig for SpareBank 1 Nord-Norge å bygge ny og relevant kompetanse, også blant eksisterende medarbeidere.

Alle nyansatte gjennomgår et introduksjonsprogram for å bli kjent med konsernet, vår kultur og strategiske rammeverk. 83 nyansatte gjennomførte ulike deler av introduksjonsprogram i 2018.

SpareBank 1 Nord-Norges kunder møtes av dyktige rådgivere, både ved de fysiske kontorene og i de digitale kanalene. Finansbransjen har etablert autorisasjonsordninger for rådgivere, noe som skal sikre nødvendig kunnskap, ferdigheter og holdninger hos rådgivere. 252 rådgivere er autoriserte finansielle rådgivere. 214 av dem er også godkjente gjennom Godkjenningsordningen for skadeforsikring (GOS) og 110 av dem har bestått autorisasjonsordningen for kreditt i personmarkedet.

Konsernets fokus på læring på arbeidsplassen vises gjennom læringsplattformen "Utsikt", som er et samarbeidsprosjekt i SpareBank1-alliansen. Der gjøres et samlet læringstilbud tilgjengelig for hele konsernet. Plattformen gir god rapportering og dokumentasjon, og bidrar til å målstyre kompetansearbeidet.

Etikk og etiske dilemmaer stod på agendaen også i 2018. SNN-koden (etiske retningslinjer og retningslinjer for håndtering av brudd) har vært utgangspunktet for dette arbeidet. Flere tiltak som blogginnlegg, møter med ledere og avdelingsvise kurs er gjennomført.

På slutten av 2018 ble det ferdigstilt og publisert et felles elektronisk introduksjonsprogram til bruk i hele SpareBank 1-alliansen. Programmet består av tre deler: Introduksjon til Finans, SpareBank1-alliansen og Kundeløsninger. Programmet skal pakkes sammen med Taushetsplikt, Hvitvasking og GDPR slik at det fremstår som en obligatorisk pakke.

## Nøkkeltall

Antall medarbeidere i	2017		2018	
	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk
Konsernet	813	785	871	841,8
SpareBank 1 Nord-Norge	550	536	576	560,4
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	88	87	86	85
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	37	37	37	37
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge 1	138	125	172	159,4

Rekruttering	Totalt	Totalt
Konsernet	93	144
SpareBank 1 Nord-Norge	56	71
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	10	8
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	12	4
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	15	61

Antall avganger i SpareBank 1 Nord-Norge	Totalt 2017	Totalt 2018
	49	102

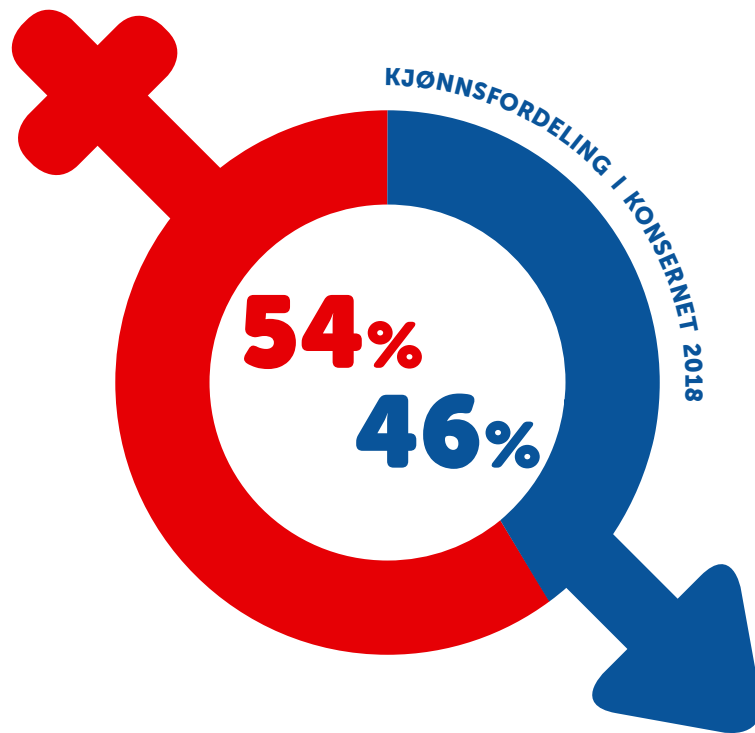
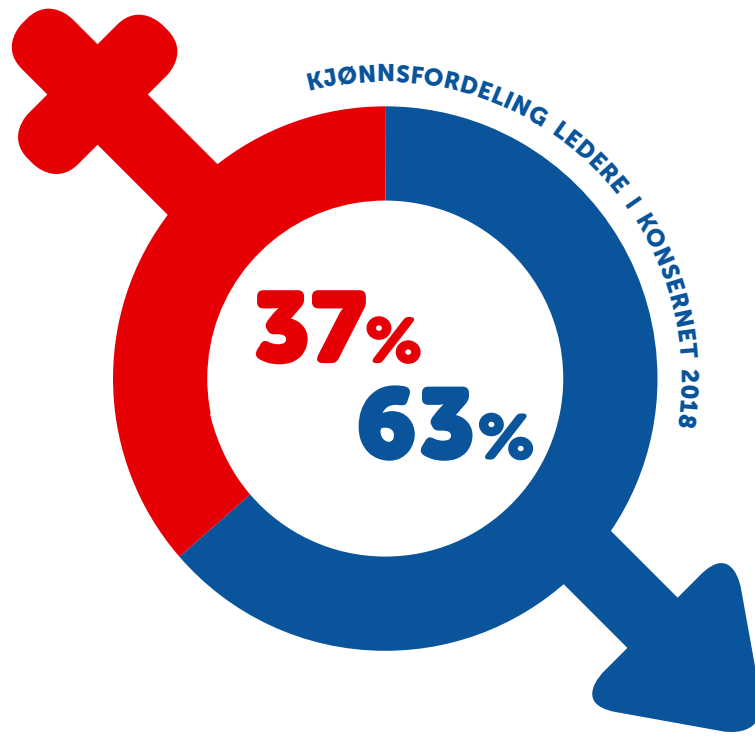
Sykefravær, legemeldt og egenmeldt	2017		2018	
	I prosent	Antall dager	I prosent	Antall dager
Konsernet	2,8 %	5 358	4 %	7 781,8
SpareBank 1 Nord-Norge	2,6 %	3 528	4,7 %	5 913,5
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	2,5 %	450	3,3 %	669,90
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	2,3 %	203	1,85 %	168,8
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	3,9 %	1 177	2,78 %	1 029,6

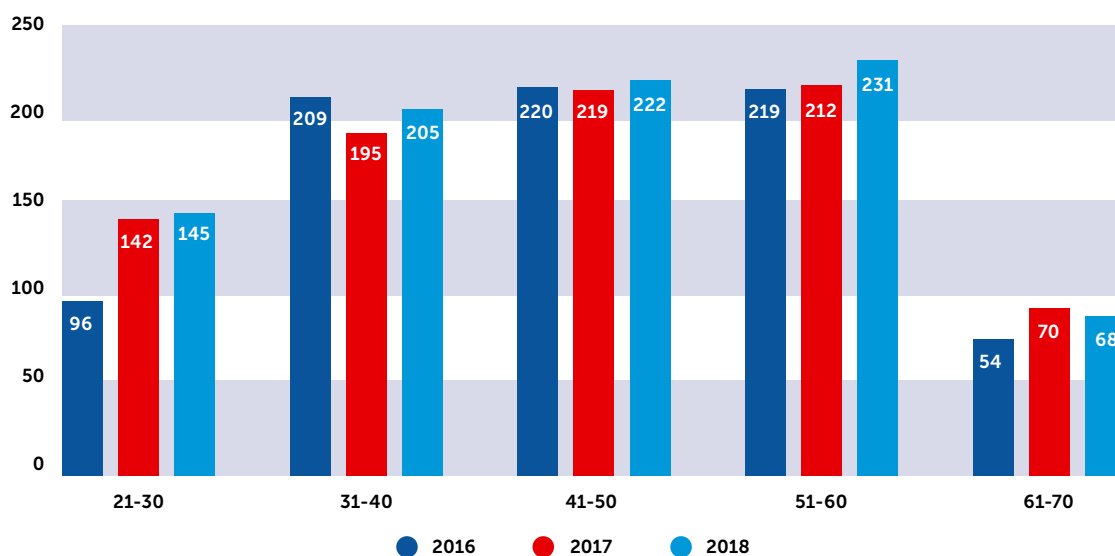
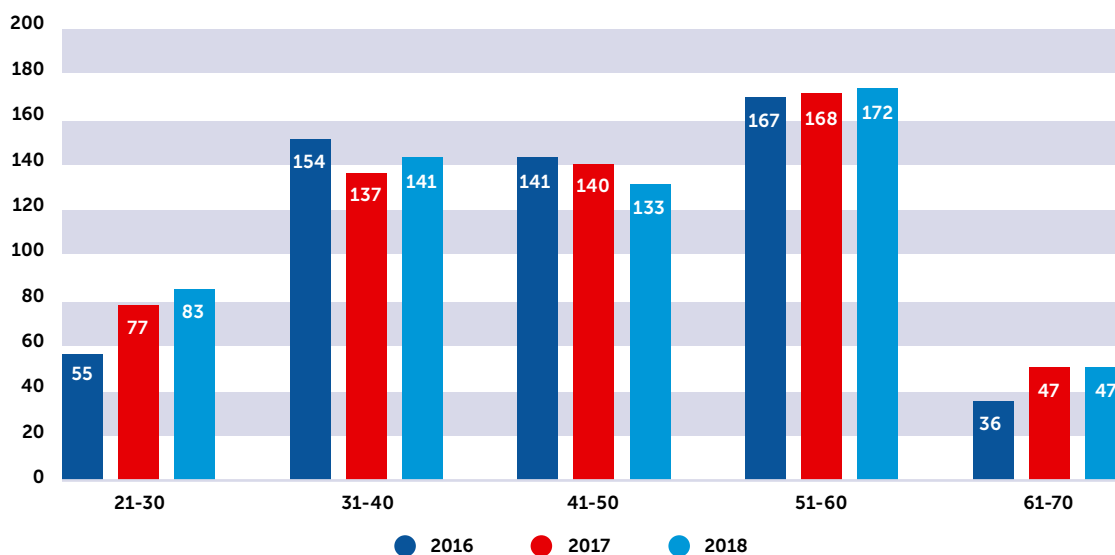
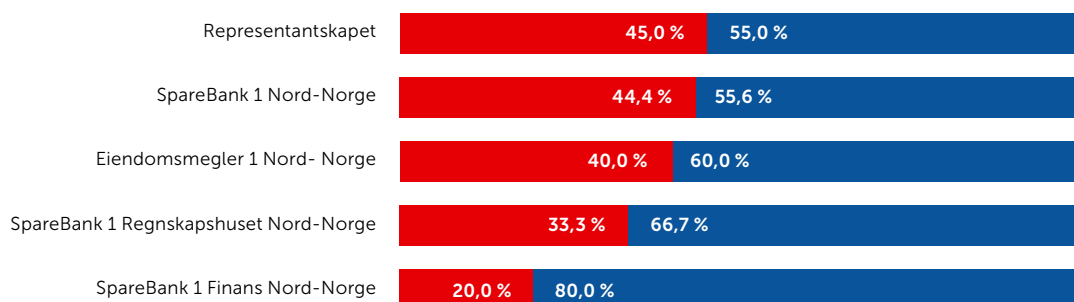


Ledelsen i SpareBank 1 Nord-Norge	2017		2018	
	Antall	Kvinner/ Menn	Antall	Kvinner/ Menn
Konsernledelsen	11	2 / 9	10	2 / 8
Øvrig ledelse i banken	63	23 / 40	64	21 / 43
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	16	5 / 11	15	5 / 10
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	5	5 / 0	6	5 / 1
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	12	5 / 7	14	8 / 6
<b>Sum</b>	<b>107</b>	<b>40 / 67</b>	<b>109</b>	<b>41 / 69</b>
<b>Prosentvis fordeling</b>	<b>100 %</b>	<b>37 / 63 %</b>	<b>100 %</b>	<b>37 / 63 %</b>

Alderssammensetning	Gjennomsnittsalder 2015	Gjennomsnittsalder 2016	Gjennomsnittsalder 2017	Gjennomsnittsalder 2018
Konsernet	46,7	44,6	44,5	44,0
SpareBank 1 Nord-Norge	47,9	45,1	45,2	44,8
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	40,2	39,9	39,3	39
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	38,6	40,1	38,9	39,8
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	46,5	46,9	46,5	44,9

**Noter:** Note 1. Økningen av ansatte i 2018 for SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge tilskrives i hovedsak oppkjøp av Bluecon AS og Regnskapscentralen Nord AS.



**Alderssammensetning 2016-2018 for konsern**

**Alderssammensetning 2016-2018 for SpareBank 1 Nord-Norge**

**Kjønnsfordeling 2018 i representantskapet og styret**




# SAMFUNNSANSVAR



**Arbeidet med bærekraft skjøt fart i løpet av året som gikk. Årsaken er todelt: for det første faller det naturlig for konsernet å ta et utvidet ansvar som en betydelig næringsaktør i et sårbart område. For det andre forventer kunder, ansatte og samfunnet for øvrig at vi satser på bærekraft, noe som dermed kan gjøres til et konkurransefortrinn.**

**SpareBank 1 Nord-Norge har signert Global Compact, og rapporterer nå på bærekraft etter GRI-standarden. Gjennom samarbeidet med Den Nordiske Investeringsbank (NIB) tilbyr vi gunstig finansiering til grønne prosjekter. Arbeidet med å integrere bærekraft i strategi og daglig drift pågår for fullt, og vil fortsette gjennom 2019.**

*Konsernsjef Jan-Frode Janson*

# Global Reporting Initiative (GRI) Index

## Obligatoriske indikatorer

GRI-indikator	Beskrivelse	Plassering i rapporten	Rapportering direkte i indeks
<b>ORGANISASJONSPROFIL</b>			
102-1	Navn på virksomheten	SpareBank 1 Nord-Norge	
102-2	De viktigste produktene og/eller tjenestene	Virksomheten (189)	
102-3	Lokalisering av virksomhetens hovedkontor		SpareBank 1 Nord-Norge har hovedkontor i Tromsø
102-4	Antall land virksomheten opererer i	SpareBank 1 Nord-Norge – Vår tilstedeværelse (16) Årsregnskap – Noter (53)	
102-5	Eierskap og juridisk selskapsform		SpareBank 1 Nord-Norge er en sparebank som er eid 53,6 % av det nordnorske samfunnet og 46 % gjennom egenkapitalbevis på Oslo Børs.
102-6	Beskrivelse av de markedene virksomheten opererer i	Virksomheten – Redegjørelse for virksomheten (187)	
102-7	Virksomhetens størrelse og omfang	Virksomheten – Redegjørelse for virksomheten (189) Årsregnskap 2018 – Note 23 (109) SpareBank 1 Nord-Norge – Årsregnskap (18)	
102-8	Totalt antall ansatte etter ansettelsestype, ansettelseskontrakt og region, fordelt på kjønn		
102-9	Beskrivelse av virksomhetens leverandørkjede	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (229)	
102-10	Vesentlige endringer i løpet av rapporteringsperioden som gjelder størrelse, struktur eller eierskap		Ingen store endringer
102-11	Beskrivelse av om og hvordan man anvender "føre var"-prinsippet i virksomheten	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (219)	Medlem i Global Compact og har dermed forpliktet seg til å ivareta "føre var"-prinsippet.
102-12	Eksterne initiativer, chartre eller prinsipper for det økonomiske, miljømessige eller samfunnsmessige området som virksomheten støtter eller har gitt sin tilslutning til	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (219)	
102-13	Medlemskap i bransjeorganisasjoner eller andre sammen slutninger, og nasjonale/internasjonale lobbyorganisasjoner	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (208)	

STRATEGI OG ANALYSE			
102-14	Uttalelse fra konsernsjef	Fra konsernsjefen (6,7)	
ETIKK OG INTEGRITET			
102-16	Virksomhetens verdier, prinsipper, standarder og normer for adferd	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (219)	
STYRING			
102-18	Virksomhetens styringsstruktur, herunder øverste myndighet og komiteer som er ansvarlige for beslutninger om økonomiske, miljømessige og samfunnsmessige temaer	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (222-23)	
INTERESSEDIALOG			
102-40	Interessentgrupper som virksomheten er i dialog med	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (220, 221)	
102-41	Prosent medarbeidere som er dekket av kollektive tariffavtaler		100 % i morbanken, 70 % i konsernet.
102-42	Beskrivelse av hvordan virksomheten velger relevante interessenter	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (220, 221)	
102-43	Tilnærming til interessent-samarbeid, inkludert hvor ofte interessentene involveres fordelt på type og interessentgruppe	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (220, 222)	
102-44	Viktige temaer og spørsmål som er blitt tatt opp gjennom dialog med interessenter og virksomhetens respons	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (222)	
PRAKSIS FOR RAPPORTERING			
102-45	Oversikt over alle enhetene som omfattes av virksomhetens årsregnskap eller tilsvarende dokumenter	Styrets årsberetning (27)	
102-46	Beskrivelse av prosess for å definere rapportens innhold og avgrensninger samt implementering av rapporteringsprinsippene	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (219)	
102-47	Oversikt over alle temaer som er identifisert som vesentlige	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (222)	
102-48	Endring av historiske data fra tidligere rapporter		Ingen
102-49	Vesentlige endringer fra forrige rapport med hensyn til innholdets omfang, avgrensning av rapporten eller målemetoder		Ingen
102-50	Rapporteringsperiode		01.01.18-31.12.18
102-51	Dato for utgivelse av forrige rapport		Dette er den første GRI rapporten for SpareBank 1 Nord-Norge.
102-52	Rapporteringsfrekvens		Årlig
102-53	Kontaktperson for spørsmål vedrørende rapporten eller innholdet		Ragnhild Dalheim Eriksen
102-54	Rapporteringsnivå		<i>This report has been prepared in accordance with the GRI Standards: Core option</i>
102-55	GRI-indeks	Årsrapport (214)	
102-56	Gjeldende praksis for eksternt verifikasjon av rapporteringen		Rapporten verifiseres ikke eksternt.

## Spesifikk informasjon

GRI-indikator	Beskrivelse	Plassering i rapporten	Rapportering direkte i indeks
<b>ØKONOMISK PRESTASJON</b>			
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Styrets årsberetning (23-46)	
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema		
103-3	Evaluerings av styringssystemet		
201-1	Økonomisk verdiskaping og fordeling	Årsregnskap 2018 (55)	
201-2	Økonomiske virkninger, risikoer og muligheter ved klimaendringer	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (219)	
<b>ANTI-KORRUPSJON</b>			
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (222, 223)	
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema		
103-3	Evaluerings av styringssystemet		
205-2	Kommunikasjon og opplæring i retningslinjer for korrupsjon	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (226, 227)	
205-3	Bekreftede korrupsjonshendelser og gjennomførte tiltak		Ingen bekreftede tilfeller.
<b>OPPLÆRING OG UTDANNING</b>			
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Organisasjon og HR (204-211)	
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema		
103-3	Evaluerings av styringssystemet		
404-1	Gjennomsnittlig antall timer brukt på opplæring per ansatt etter stillingskategori		Delvis rapportert. Privatmarkedet (40 timer). Bedriftsmarkedet og fagavdelinger (10 timer).
404-2	Programmer for utvikling av egenskaper og livslang læring som utvikler ansattes verdi i arbeidsmarkedet	Organisasjon og HR (207)	Gjennomfører en rekke kurs for å oppgradere kunnskaper og utvikle egenskaper hos de ansatte (se informasjon om kurs, s. 207). Den årlige utviklingssamtalen dekker også dette temaet. Alle over 60 år meldes inn i pensjonsforeningen.
404-3	Andel ansatte som jevnlig gjennomgår personal- og utviklingssamtaler		Delvis rapportert. Alle ansatte gjennomfører en årlig medarbeidersamtale. I tillegg er ca. 30 % tilbudt kvartalsvise samtaler.



MANGFOLD OG LIKESTILLING						
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Organisasjon og HR (207)				
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema					
103-3	Evaluerings av styringssystemet					
405-1	Mangfold i styrende organer og i ulike ansattkategorier			Kvinne	Menn	
			Ledergruppe	2 (+2)	8 (+1)	
			Andre ledere	21 (+16)	43 (+16)	
			Vanlig ansatte	253 (428)	248 (330)	
			Ledergruppe: Konsernledelsen. Konsernledelsen inkl. Adm. Dir. fra datterselskaper oppgitt i parentes.			
			Andre ledere: Ledelse i banken. Ledelsen inkl. datterselskapers ledelse oppgitt i parentes.			
			Vanlige ansatte: Ansatte i bankdelen totalt minus ledergruppe og andre ledere. Vanlig ansatte i konsernet oppgitt i parentes.			
				30 og under	30-50	50+
			Ledergruppe	0 (0)	4 (2)	6 (1)
			Andre ledere	4 (0)	38 (28)	22 (4)
			Vanlig ansatte	79 (62)	230 (123)	192 (75)
				Kvinne	Menn	
			Stab/støtte	122	157	
			Kjerne (innlån, utlån, treasury)	162	153	
				30 og under	30-50	50+
Stab/støtte	54	121	104			
Kjerne (innlån, utlån, treasury)	42	156	117			

IKKE-DISKRIMINERING			
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Organisasjon og HR (207)	
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema		
103-3	Evaluerings av styringssystemet		
406-1	Antall saker knyttet til diskriminering og gjennomførte tiltak		Ingen hendelser knyttet til diskriminering i 2018
PERSONVERN			
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (227, 228)	
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema		
103-3	Evaluerings av styringssystemet		
418-1	Antall av dokumenterte klager knyttet til brudd på personvernet eller tap av kundedata	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (228)	
ANSVARLIG KREDITT			
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (224, 225, 226)	
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema		
103-3	Evaluerings av styringssystemet		
FS7	Pengeverdien av produkter og tjenester utviklet for å levere en sosial fordel		SNN Har ikke noen produkter med sosiale kriterier.
FS8	Pengeverdien av produkter og tjenester utviklet for å levere en miljømessig fordel	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (224)	
ANSVARLIGE INVESTERINGER OG KRAV TIL FINANSIELLE LEVERANDØRER			
103-1	Beskrivelse og avgrensning for vesentlig(e) tema	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (224, 225, 226)	
103-2	Beskrivelse av styringssystemet som dekker vesentlig(e) tema		
103-3	Evaluerings av styringssystemet		
FS10	Andel og antall selskaper i porteføljen som virksomheten har samhandlet med om miljømessige eller sosiale forhold.	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (224)	SpareBank 1 Nord-Norges policyer og retningslinjer er kommunisert til konsernets heleide datterselskaper.
FS11	Andel av eiendeler utsatt for positiv og negativ miljømessig eller sosial screening	Samfunnsansvar – Bærekraft i SpareBank 1 Nord-Norge (224)	Fondsinvesteringer: 100% I 2019 ferdigstilles et prosjekt for å gjøre bærekraft en naturlig del av kredittvurderingsprosessene.

# BÆREKRAFT I SPAREBANK 1 NORD-NORGE

SpareBank 1 Nord-Norge er landsdelsbanken med visjonen For Nord-Norge. Samfunnsansvaret gjenspeiles i alle ledd av virksomheten, med særlig fokus på mennesker, miljø og samfunn i nord. Som en betydelig nærings- og samfunnsaktør i landsdelen, har SpareBank 1 Nord-Norge et ansvar for å fokusere på bærekraft. Konsernet skal kjennetegnes av høy etisk standard og troverdighet i møte med kunder, eiere, leverandører, myndigheter og samfunnet for øvrig.

Konsernets etiske retningslinjer – også kalt "SNN-koden", gjelder for alle ansatte og dekker alle forhold knyttet til etisk adferd. SNN-koden er et fundament for konsernets forretningsdrift og strategiske mål, og revideres årlig av et eget etisk råd.

Som finanskonsern har SpareBank 1 Nord-Norge en ambisjon om en etisk og bærekraftig kapital-

forvaltning, ansvarlig utlånsvirksomhet og utvikling av grønne produkter og tjenester innen finans. SpareBank 1 Nord-Norge har forpliktet seg til å følge FN Global Compacts ti prinsipper som omhandler menneskerettigheter, arbeidsliv, miljø og bekjempelse av korrupsjon. Som et ledd i dette arbeidet utvikler konsernet nå tydeligere retningslinjer og oppfølging av de kravene som stilles til kjernevirksomheten. I 2018 er det satt i gang et prosjekt på bærekraft kalt "Grønn nr 1". Prosjektets formål er å etablere tydelige ambisjoner, mål og tiltak slik at bærekraft integreres i all virksomhet i konsernet.

For å sikre bedre intern oversikt og åpenhet overfor eksterne interessenter, har konsernet valgt å rapportere etter Global Reporting Initiative (GRI). Dette er den ledende globale standarden for rapportering av bærekraft, og Oslo Børs' anbefalte standard.



## Global Compact

SpareBank 1 Nord-Norge har signert på FNs Global Compact som er verdens største initiativ for samfunnsansvar i næringslivet.



## Miljøfyrtårn

SpareBank 1 Nord-Norge er Miljøfyrtårnsertifisert, og følger alle de forpliktelsene som ligger i ordningen.



## Klimapartner

Troms SpareBank 1 Nord-Norge er med i Klimapartner Troms sammen med 15 andre bedrifter.

## Andre

Andre fagorganisasjoner SpareBank 1 Nord-Norge samarbeidet med er NHO Finans Norge og AEC.

## Interessentdialog og vesentlighetsanalyse

I prosessen med å styrke konsernets arbeid med bærekraft, ble det i 2017 satt i gang en kartlegging av de viktigste interessentene og deres syn på etikk og bærekraft. I 2018 gjennomførte konsernet en vesentlighetsanalyse der det ble kartlagt hvilke bærekraftstema som er viktige for de ansatte, sett opp moteksterne interessenter.

### Konsernets viktigste interessenter

SpareBank 1 Nord-Norge har en rekke interessenter, se figur under. I tabellen (ved siden av) er de aktuelle møteplassene presentert, sammen med de viktigste temaene for hver interessentgruppe, og SpareBank 1 Nord-Norges strategi og tiltak.



Interessenter	Møteplass for dialog	Viktigste temaer	Tiltak knyttet til tema
<b>Kunder</b>	<p>Kunde, markeds- og posisjonsundersøkelser to eller flere ganger i året.</p> <p>Digitale kanaler (Snn.no, Sosiale medier Nyhetssenter), samt Kundeservice.</p> <p>Intervju med PM-kunder og BM-kunder i forbindelse med vesentlighetsanalyse på bærekraft.</p>	<p>Interessenten er opptatt av hvordan konsernet, og konsernets virksomhet, oppfattes av våre kunder.</p> <p>Bærekraft, tilstedeværelse med lokalkontorer og minibanker, respons på markedsføring.</p> <p>Ansvarlig investering, kredittvirksomhet, åpenhet, tillit, lokal tilstedeværelse.</p>	<p>Utvikling av forretningsstrategi.</p> <p>Dialog med kundene gjennom svar på henvendelser på telefon, sosiale medier og i media.</p> <p>Rapportering rundt samfunnsansvar. Mer dialog med samfunnet (Samfunnsløftet).</p>
<b>Medarbeidere</b>	<p>Organisasjonsundersøkelse to ganger i året.</p> <p>Samarbeid med fagforeninger hver måned.</p> <p>Workshop og intervjuer i forbindelse med konsernets utviklingsprogram.</p> <p>Spørreundersøkelse og workshop på bærekraft i forbindelse med vesentlighetsanalyse.</p>	<p>Arbeidsmiljø.</p> <p>Arbeidsmiljø.</p> <p>Involvering av ansatte i utvikling av konsernet.</p> <p>Økonomisk kriminalitet, etikk, personvern, bidrag til lokalsamfunnet.</p>	<p>Forretningsstrategi og Samfunnsløftet.</p> <p>Igangsetter et eget prosjekt på bærekraft.</p>
<b>Eiere</b>	<p>Representantskapsmøte og valgmøte for egenkapitalbeveiere.</p> <p>Børsmeldinger og kvartalsrapporter.</p> <p>Investorpresentasjoner.</p>	<p>Årsregnskap og disponering av overskudd, eventuelt andre selskapshandlinger. Valg av medlemmer til Styret.</p> <p>Orientering om utviklingstrekk i nordnorsk økonomi, samt utviklingen i konsernet og i finansmarkedet.</p> <p>Regnskapsresultat og måloppnåelse, avkastning, orientering om utviklingstrekk i nordnorsk økonomi.</p> <p>Resultatutvikling og samfunnsansvar.</p>	
<b>Myndigheter</b>	<p>Kontakt med kontroll- og tilsynsmyndigheter løpende gjennom året.</p>	<p>Drift, sikkerhet og personvern.</p>	<p>Økt fokus på etterlevelse av lover og regler (Compliance) og vern av personopplysninger (GDPR)</p>
<b>Det nordnorske samfunnet</b>	<p>Største interessentdialog noensinne gjennomført våren 2018. Se artikkelen om Samfunnsløftet.</p> <p>Dialog med lag og foreninger i hele landsdelen gjennom samarbeidsavtaler og sponsorat.</p> <p>Undervisning og dialog om personlig økonomi i ungdoms- og videregående skoler én gang i året.</p> <p>Agenda Nord-Norge arrangeres årlig Konjunkturbarometer for Nord-Norge gis ut flere ganger i året.</p>	<p>10 000 innspill i kampanjeperioden på 6 uker.</p> <p>Innsikt i lag og foreningers utfordringer i landsdelen.</p> <p>Personlig økonomi.</p> <p>Møteplass for næringsliv, det offentlige og academia i landsdelen.</p> <p>Kunnskap om landsdelens potensial og utfordringer.</p>	<p>Innspillene la grunnlaget for den førende strategien for samfunnskontakt fremover.</p> <p>Støtte gjennom samfunnsutbytte, sponsorat og banktjenester.</p>
<b>Interesseorganisasjoner</b>	<p>Datainnsamling til Etisk Bankguide skjer i årlige samtaler med Framtiden i våre hender og Forbrukerrådet.</p> <p>Intervju med Finans Norge, LO, Finanstilsynet i forbindelse med vesentlighetsanalyse på bærekraft.</p> <p>Samarbeid med LO gjennom LO favør og ulike prosjekter i landsdelen løpende.</p>	<p>Påvirke tilbydere av eksterne fond.</p> <p>Ansvarlig investering, kredittvirksomhet, åpenhet, tillit, lokal tilstedeværelse</p>	<p>Mer omfattende kommunikasjon omkring eget samfunnsansvar.</p> <p>Det er satt i gang et eget prosjekt på bærekraft.</p>

## Vesentlighetsanalyse

Analysen vil være et viktig utgangspunkt for arbeidet med bærekraft og samfunnsansvar. Den viser at fokus på bærekraft og klimarisiko vil øke i finansnæringen fremover. Dette innebærer blant annet mer tydelige krav til hvordan det jobbes med Environmental Social and Governance (ESG)

i investormarkedet og fondsporteføljen. I tillegg kommer krav og forventninger om mer rapportering på bærekraft i egen virksomhet. Den viktigste oppfølgingen av dette arbeidet er det nyopprettede prosjektet Grønn nummer 1 som skal se på hvordan bærekraft kan integreres i konsernets virksomhet.

VIKTIGHET FOR EKSTERNE INTERESSER	HØY	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Aktivt eierskap</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Negativ screening og eksklusjon</li> <li>• Krav til finansielle leverandører</li> <li>• Policy/retningslinjer ansvarlig kreditt</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Etikk og- antikorrupsjon</li> <li>• Personvern/informasjonsikkerhet</li> <li>• Økonomisk kriminalitet</li> <li>• Lokal næringsutvikling</li> <li>• Nye grønne produkter og grønn innovasjon</li> </ul>
	MEDIUM	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Interessentdialog</li> <li>• Positiv screening</li> <li>• Tilrettelegging for kunder med særskilte behov</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Leverandørkjedeoppfølging</li> <li>• Markedsføring produkter og tjenester</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bankhåndverk</li> <li>• Utvikling av ansatte</li> <li>• Bidrag til lokalsamfunnet</li> </ul>
	LAV	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Papirforbruk</li> <li>• Tiltak for de som faller utenfor arbeidslivet</li> <li>• Vannforbruk</li> <li>• Ressursutnyttelse i nord</li> <li>• Samiske forhold</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Energiforbruk og besparing</li> <li>• Klimagassutslipp (CO2)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Mangfold og likestilling</li> <li>• Avfallshåndtering</li> <li>• HMS</li> </ul>
		LAV	MEDIUM	HØY
VIKTIGHET FOR KONSERNET				

## Målsettinger innen bærekraft

Vesentlighetsanalysen peker på de områdene innenfor bærekraft som er særlig viktig for SpareBank 1 Nord-Norge. Disse legges til grunn for konsernets rapportering på bærekraft i 2018 og i det strategiske arbeidet i 2019. Det skal settes mål som vil følges opp i neste års GRI-rapport.

Bærekraft og etikk berører alle deler av konsernets virksomhet. Det jobbes med temaet i flere dimen-

sjoner: fra leverandøravtaler, kredittpolicy, innlånsavtaler og håndtering av reiseaktivitet og detaljer rundt byggetekniske forhold, til juridiske og compliancemessige forhold. Bærekraft er et tema som er gjennomgående. De sakene som krever spesiell håndtering går til Etisk råd, eller konsernledelsen. Tabellen under viser hvilke avdelinger som er formelt ansvarlig.

Vesentlige temaer	Ansvarlig	Oppfølging i 2019
Etikk, antikorrupsjon og økonomisk kriminalitet	Compliance HR Juridisk avdeling	Etisk råd Økt rapportering på bærekraft Nytt rammeverk for etikk og antikorrupsjon
Personvern og informasjonssikkerhet	Personvernombud Digitalisering og IT	Opplæringsplan på personvern
Lokal næringsutvikling	Kommunikasjon BM og PM	Forretningsstrategi Samfunnsløftet
Nye grønne produkter og grønn innovasjon	Treasury Kreditt Kommunikasjon	Grønne obligasjoner "Grønn nr 1"

Viktige aktiviteter i 2018 omfatter integrering av FN Global Compacts 10 prinsipper i konsernets kredittpolicy, revisjon av denne slik at bærekraft blir en naturlig del av kredittvurderingsprosessen samt et låneprogram gjennom Nordic Investment Bank (NIB) til grønne prosjekter.

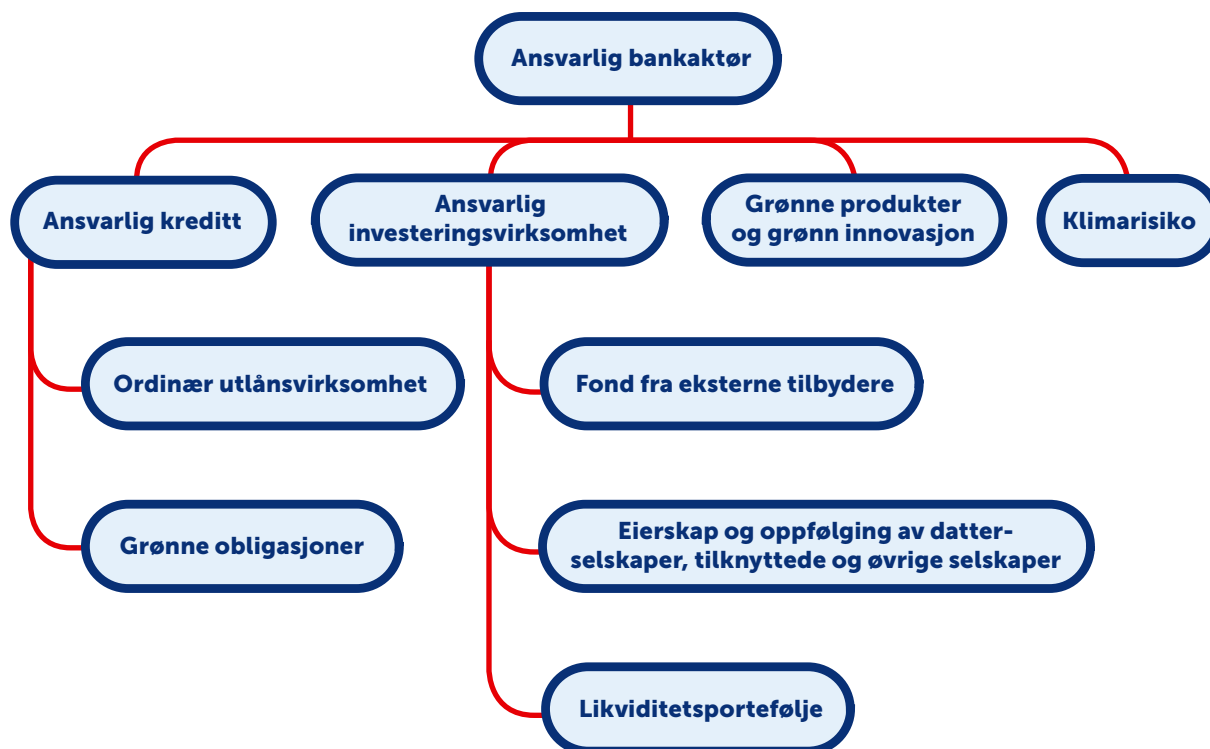
Bærekraftsprosjektet "Grønn nummer 1" skal ferdigstilles i første kvartal 2019. Prosjektet skal bidra til at det blir enklere for kundene å velge produkter og tjenester basert på bærekraft. Arbeidet går på tvers av flere avdelinger i konsernet og inkluderer kreditt, fasilitetsstyring, juridisk avdeling, Treasury, Digitalisering og IT, Salg og kunde og Kommunikasjon.

Sentral satsing og innsats på området i 2019 vil inkludere implementeringen av bærekraft i kredittvurderinger, med tilhørende opplæring. Konsernet jobber også med en generell kompetanseheving når det gjelder bærekraft. Det gjelder spesielt for rådgivere som jobber mot bedriftsmarkedet, plasseringsrådgivere og rådgivere på Treasury (innlån). Vi vil også delta i et prosjekt relatert til bærekraft

og ESG hos fondstilbydere, som er satt i gang i Spare- og Plasseringsutvalget (SPU) i SpareBank 1-alliansen. Videre vil en viktig prioritet for konsernet være å styrke rapporteringen på bærekraft med utgangspunkt i internasjonalt anerkjente standarder.

## Ansvarlig bank

Som et ansvarlig konsern og en betydelig samfunnsaktør har SpareBank 1 Nord-Norge et særskilt ansvar når det gjelder bærekraft. Gjennom retningslinjer og prosedyrer for ansvarlig bankvirksomhet, kan konsernet påvirke langt mer enn egne selskap. Bærekraft kan ivaretas også utover eget markedsområde gjennom ansvarlig investeringsvirksomhet. Bærekraftstutviklingen kan ivaretas innenfor eget markedsområde gjennom ansvarlig utlån og grønne produkter og tjenester. Ved å stille krav til leverandører og følge egne retningslinjer, kan man påvirke flere deler av leveransekjeden og samtidig være et eksempel til etterfølgelse. Disse elementene skal i 2019 løftes ytterligere. Se figur under.



## Ansvarlig kreditt

Utlånsvirksomheten er en meget vesentlig del av SpareBank 1 Nord-Norge, og der vi har størst påvirkningsmulighet når det gjelder bærekraft i eget markedsområde. SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde innenfor kredittgivning er begrenset til Nord-Norge og Norge, og konsernet finansierer som hovedregel ikke prosjekter eller virksomheter i utlandet.

Kredittpolicy setter krav til at konsernet ikke skal finansiere virksomheter eller prosjekter som strider mot bankens etiske retningslinjer. I følge Global Compacts 10 prinsipper for bærekraft, skal konsernet ikke finansiere virksomheter som ikke er i overensstemmelse med prinsippene. I kredittprosesser gjøres en vurdering av selskapsstyring hos hver enkelt kunde, herunder også det ytre miljøet.

I 2018 har det blitt satt i gang et større initiativ for å revidere konsernets retningslinjer for utlån, slik at vurderinger av forhold knyttet til bærekraft blir en naturlig del av kredittvurderingsprosessen. I denne sammenhengen vil det også bli satt i gang opplæringstiltak. Arbeidet ferdigstilles i første halvår 2019.

## Ansvarlig investeringsvirksomhet

Investeringsvirksomheten til SpareBank 1 Nord-Norge følger norske lover og regler. Dette skal sikre at konsernet ikke medvirker til krenkelser av menneske- og arbeidsrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. I all forvaltning skal det tas hensyn til risiko knyttet til miljø, sosiale forhold, menneskerettigheter og eierstyring (ESG), slik det er definert blant annet i rapportene til Statens Pensjonsfond Utland.

Investeringene er i all hovedsak rettet mot det norske og nordiske markedet, og mot obligasjonsmarkedet. Det foreligger ingen spesifikke ESG-krav på investeringene i likviditetsporteføljen.

Konsernet tilbyr fondssparing til kundene gjennom eksterne fondstilbydere. SpareBank 1 Nord-Norge setter krav til de eksterne kapitalforvalterne, og det er i 2018 etablert retningslinjer med minimumskrav innenfor etikk, bærekraft, samfunnsansvar, åpenhet og god eierstyring. Minimumskravet er at forvalterne må overvåke og følge opp brudd på oljefondets eksklusjonsliste og også delta i FNs

Principles for Responsible Investments (UN PRI). Dette følges opp gjennom spare- og plasseringsutvalget i SpareBank 1 Gruppen.

Spare- og plasseringsutvalget velger og følger opp fondsavtaler på vegne av alliansemedlemmene, og kontrollerer ESG-krav for at produktene kan godkjennes. Tettere oppfølging av ESG-praksis hos eksterne fondsforvaltere vil vurderes i 2019. SpareBank 1 Nord-Norge deltar i utvalget med én representant.

### Aktivt eierskap

SpareBank 1 Nord-Norges policyer og retningslinjer gjelder også for konsernets heleide datterselskaper: Eiendomsmegler1Nord-Norge, SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge og SpareBank 1 Finans Nord-Norge. Konsernledelsen er representert i samtlige styrever, og selskapene forvaltes i tråd med retningslinjene for konsernet for øvrig. Mer informasjon om datterselskapene finnes i styrets beretning i årsrapporten.

Konsernet har eierposter i flere ulike selskaper i SpareBank 1-alliansen. I tillegg eier SpareBank 1 Nord-Norge forsikrings-selskapet Fremtind sammen med øvrige alliansebanker og DNB. Bærekraft står høyt på agendaen i samtlige selskaper. Se mer i tabellen Eier og selskapsstruktur i kapitlet om virksomheten.

## Grønne produkter og grønn innovasjon

Finansnæringen er med på å styre samfunnsutviklingen gjennom å tilby finansiering, forsikring og investeringer til privatpersoner og næringsliv. Gjennom innovative, grønne finansielle produkter kan konsernet være med på å styre utviklingen i en mer bærekraftig retning.

I 2018 utstedte SpareBank 1 Boligkreditt (Spabol) den første grønne Obligasjon med fortrinnsrett (OMF) fra et norsk OMF-foretak. Lånet var på 1 milliard euro og har en løpetid på sju år. Spabol er SpareBank 1-alliansens felleseide OMF-utsteder og SpareBank 1 Nord-Norge har per utgangen av 2018 en eierandel på 17,82 % i selskapet. Overførte lån til Spabol utgjør et volum tilsvarende ca 57 % av SpareBank 1 Nord-Norges samlede innlån fra kapitalmarkedet.



SpareBank 1 Nord-Norge og Nordic Investment Bank (NIB) inngikk i 2018 en låneavtale på totalt én milliard kroner. Midlene er forbeholdt små og mellomstore bedrifter, samt miljøprosjekter i Nord-Norge. Totalt ble det innvilget lån innen miljøprosjekter basert på NIB-avtalen på 100 mill kroner. Dette utgjør i overkant av 0,1 % av den totale utlånsporteføljen.

Konsernet jobber med å utvikle grønne spare- og utlånsprodukter til privat- og bedriftsmarkedet i 2019 som en del av prosjektet "Grønn nr 1".

## Klimarisiko

Risiko relatert til klimaforandringer har fått mer oppmerksomhet de siste årene. Økende temperaturer og større nedbørsmengder har direkte påvirkning på mange selskap. Risiko i form av endrede reguleringer og krav til hvordan selskaper håndterer og rapporterer på klimarisiko, har blitt sentrale elementer som styre og ledelse i selskap i økende grad må forholde seg til.

For SpareBank 1 Nord-Norge er klimarisiko et relevant tema innenfor områder som finansiering, forsikring og investeringer. Arbeidet med å identifisere, håndtere og rapportere på klimarisiko står derfor på agendaen i 2019.

SpareBank 1 Nord-Norge vil fremover jobbe med tilpasning til retningslinjene for rapportering av klimarisiko som er utviklet av Task Force for Climate Related Financial Disclosures (TCFD). Rammeverket omfatter anbefalinger for rapportering relatert til hvordan styret og ledelsen jobber med klimarisiko, og hvordan arbeidet reflekteres i Sparebankens strategier, risikostyring og målsettinger.

### Styret og ledelse

I forbindelse med løpende analyser og rapportering knyttet til konsernets samlede risikoeksponering, vil klimarisiko inkluderes som en del av vurderingene. Området vil videreutvikles i 2019.

### Strategi

Konsernet vil løpende tilpasse seg endringer i risikoeksponering, markedspraksis og kundeatferd. Det vurderes ikke som nødvendig å iverksette spesifikke tiltak på området på nåværende tidspunkt, utover allerede beskrevne endringer for 2019.

### Risikostyring

Det foretas løpende og periodevis vurdering av konsernets risikoeksponering, men det er ikke etablert særskilte prosesser for å håndtere klimarelaterte risikoer. Denne delen av området er fortsatt under utvikling. I forbindelse med oppdatering av risikoanalyser og rammeverk vil klimarisiko tas hensyn til framover.

### Måling

SpareBank 1 Nord-Norge rapporterte på konsernets egne klimautslipp etter "The Greenhouse Gas Protocol (GHG)" protokollens scope 1, 2 og 3. Det er på nåværende tidspunkt ikke etablert styringsindikatorer eller målsettinger for klimarelaterte risikoer og muligheter. Dette vil vurderes når rammeverket for styring og kontroll oppdateres i 2019.

## Lokalsamfunnet

SpareBank 1 Nord-Norges eiermodell, der 53,6 % av konsernet er eid av det nordnorske samfunnet, skaper hvert år utbytte til det samme samfunnet. Dette kalles samfunnsutbytte og tilbakeføres til allmennyttige formål i Nord-Norge. I regnskapet for både 2017 og 2018 ble det avsatt 465 millioner kroner til samfunnsutbytte. I 2018 ble det lansert en ny strategi for fordeling av disse midlene. Pengene skal bidra til utvikling av landsdelen gjennom et felles samfunnsløft. Mer informasjon står i artikkelen sist i årsrapporten. En egen rapport om Samfunnsløftet og resultater i 2018 kan leses på [snn.no](http://snn.no).

### Plastløft på 10 millioner kroner

Via Samfunnsløftet har SpareBank 1 Nord-Norge inngått et samarbeid med Norges Fotballforbund, for å ta tak i den nest største kilden til plastforurensning i landsdelen: plastgranulat fra kunstgressbaner. Miljødirektoratet peker på at det er mulig å redusere utslippet av granulat med 98 %. Plastløftet er todelt og består av kompetanseheving for fotballklubber i landsdelen, og støtte til tiltak for å samle opp granulat på anlegg. Det ble satt av 10 mill kroner i 2018 til plastløftet.

Arbeidet med å begrense spredningen av plastgranulat er første trinn i plastløftet. I løpet av 2019 inviteres aktører i landsdelen med på flere tiltak for å redusere plastforurensningen. Innenfor de faste kategoriene av Samfunnsløftet vil konsernet prioritere søknader som adresserer plastproblemet.

## Samiske områder

SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde er en del av Sápmi. Konsernet er opptatt av å være til stede i de samiske lokalsamfunnene, og være en god forretningsforbindelse for samisk næringsliv og samiske personkunder. Telefonbank og rådgivning på nordsamisk er tilgjengelig for kundene. Samtidig er det tilrettelagt informasjon på [snn.no](http://snn.no) på nordsamisk.

## Etikk, antikorrupsjon og økonomisk kriminalitet

SpareBank 1 Nord-Norge er opptatt av å opptre i tråd med retningslinjer og normer for god forretnings-skikk. Konsernet forvalter store verdier, og er avhengig av tillit hos alle parter konsernet samhandler med. Arbeidet med etikk, antikorrupsjon og forebygging av økonomisk kriminalitet er viktig, og det jobbes kontinuerlig med å være i forkant på området.

### Etiske retningslinjer

Ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge skal kjenne-tegnes av høy etisk standard. De skal opptre på en tillitsvekkende, ærlig og redelig måte, og i henhold til normer, regler og lover i samfunnet. Konsernets etikkhåndbok "SNN-koden" beskriver hvordan de ansatte skal forholde seg til dette. De etiske retningslinjene gjelder for konsernets virksomhet og inkluderer både datterselskapene,

medarbeidere og medlemmer i styre, komitéer og representantskap. SNN-koden beskriver krav og forventninger konsernet har til ansattes håndtering av blant annet etikk, korrupsjon, hvitvasking og terrorfinansiering. Alle ansatte, tillitsvalgte og styremedlemmer må ha gjennomgått og signert SNN-koden når de tiltrer i konsernet.

Konsernets etiske råd skal sikre at retningslinjene er oppdaterte og relevante. Rådet skal, etter henvendelse fra konsernledelsen, gi uttalelser om forhold som ønskes vurdert.

### Opplæring

Etikk er en viktig del av all opplæring i SpareBank 1 Nord-Norge. SNN-skolen er konsernets eget opplæringsprogram, og tar alle ansatte gjennom innholdet i SNN-koden. I autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere, gjennomføres det i tillegg en årlig oppdatering når det gjelder etikk.

Trening rundt etikk og etiske dilemmaer har vært viktig i 2018, og i løpet av høsten ble det gjennomført særskilt opplæring av ansatte i Direktebanken (totalt 35 ansatte).

Det gjennomføres ukentlige lederwebinar for konsernets ledere. Videre tar et "opplæringskort" (se figur for 2018) for seg forskjellige områder, og dette distribueres til ledere og ansatte i de ulike avdelingene.

---

## SpareBank 1 Nord-Norges kurs

- E-læringskurset "**Etikk og god skikk**" (alle ansatte)
- E-læringskurset: "**Anti-hvitvasking**" (alle ansatte)
- E-læringskurset: "**Hvitvasking og terrorfinansiering**" (autoriserte finansielle rådgivere og salgsmedarbeidere i skadeforsikring)
- E-læringskurset "**GDPR og personopplysninger**" (alle ansatte)
- Sikkerhetsprogramene "**PassOpp**"; 20 kurs, inkludert kurs om økonomisk kriminalitet, personvern, informasjonssikkerhet (alle ansatte)
- **Lederwebinar** på økonomisk kriminalitet, etikk og antikorrupsjon (ledere)

For 2019 vurderes det å tilby et opplæringsprogram for styremedlemmer som er utviklet i regi av SpareBank 1-alliansen.

### **Ansatte – etikk og antikorrupsjon**

Korrupsjon skaper forskjellsbehandling, det hindrer sosial rettferdighet og skaper konkurransevridning. Ikke minst kan korrupsjon påføre bedrifter direkte økonomisk tap og tap av omdømme.

SNN-Koden gir de overordnede retningslinjene som konsernet og alle ansatte skal følge i forhold til korrupsjon og misligheter. Konsernet har nulltoleranse for korrupsjon. Både den som gir og den som mottar slike ytelser kan straffes, og alle ansatte har et ansvar for å varsle om slike handlinger. Personalhåndboken beskriver hvordan varsling skal gjennomføres og klargjør at ingen ansatte skal oppleve sanksjoner som følge av varsling om brudd på de etiske retningslinjene. Konsernet hadde ingen bekreftede tilfeller av korrupsjon i 2018.

Konsernet har også prosedyrer som tar for seg korrupsjon knyttet til innkjøp og krav til leverandører. Disse prosedyrene er tuftet på SpareBank 1-alliansens retningslinjer.

Det ble i 2018 gjennomført risikovurdering og arbeidet med å utarbeide en policy for håndtering av interne misligheter, herunder korrupsjon, ble påbegynt. Tydeliggjøring av ansvar og prosess samt å definere konkrete kontrollpunkter for håndtering av risiko, er sentrale momenter. Nytt rammeverk skal implementeres i løpet av første halvår 2019.

### **Kunder og samarbeidspartnere – økonomisk kriminalitet**

Finanstjenester kan misbrukes av kunder og samarbeidspartnere til å begå økonomisk kriminalitet som skatteunndragelse, hvitvasking og terrorfinansiering. Dette utgjør en alvorlig trussel mot enkeltpersoner og næringslivet, og undergraver den legale økonomien i alle samfunn. Finansnæringen er derfor underlagt strenge lovkrav og tilsyn. SpareBank 1 Nord-Norge skal etterleve alle lovkrav og treffe tiltak for å bekjempe alle former for økonomisk kriminalitet. Konsernet skal verken yte tjenester til eller gi råd til kunder som har til hensikt å oppnå unndragelse av skatt, hvitvasking, terrorfinansiering, eller annen økonomisk kriminalitet.

Kompetanse og kunnskap i organisasjonen er det viktigste tiltaket for å sikre at konsernet etterlever lovkrav og forventninger fra samfunnet. Jevnlig opplæring i regelverk og etikk gjennom kurs og dilemmatruening er avgjørende. Alle ansatte skal

instrueres i å bekjempe enhver form for økonomisk kriminalitet og terrorhandling, og aktivt å forebygge, avdekke og rapportere transaksjoner som er knyttet til straffbare forhold eller forhold med tilknytning til terrorhandling.

Et sentralt virkemiddel i arbeidet mot økonomisk kriminalitet, er å kjenne kunden og opphavet til midler som passerer gjennom konsernets systemer. Dette sikres gjennom gode rutiner ved etablering og løpende oppfølging av kundeforholdet. SpareBank 1 Nord-Norge samarbeider internasjonalt med korrespondentbanker hvor oppfølging av tema innen terrorfinansiering, hvitvasking og korrupsjon skjer årlig.

Det rapporteres årlig til styret om status på arbeidet med økonomisk kriminalitet. Det rapporteres kvartalsvis på viktige hendelser, omfang, trender og tiltak. Fra oktober 2018 stiller hvitvaskingsloven særskilte kompetansekrav til styret på feltet.

Det gjennomføres en årlig risikoanalyse på området, og det er løpende kontroll av kundegrupper og enkeltkunder som det er identifisert risiko ved. I 2018 og 2019 har det vært, og vil være, enda større fokus på å identifisere og bekjempe økonomisk kriminalitet innenfor nordnorsk næringsliv.

## **Personvern**

### **Målsetinger**

SpareBank 1 Nord-Norge behandler en rekke personopplysninger som ikke skal komme på avveie eller misbrukes. Ansatte får opplæring i prosedyrer relatert til taushetsplikt og utnyttelse av datasystemer. Konsernet har en egen policy for personvern og en rekke prosedyrer for å sikre at kundedata håndteres ansvarlig. Status på etterlevelse av regelverket, herunder eventuelle avvik, rapporteres kvartalsvis til styret og konsernledelsen.

I 2018 ble det gjennomført en rekke tiltak for å implementere og etterleve endret personvernregelverk (The General Data Protection Regulation - (GDPR)). Det nye regelverket, som ble norsk lov i 2018, gir virksomheter nye plikter og enkeltpersoner nye rettigheter. Et GDPR e-læringskurs ble satt i gang i forbindelse med implementeringen av lovkravene. Kurset var obligatorisk for alle ansatte.

Konsernet gjennomfører en rekke opplærings tiltak for å sørge for at de ansatte har kunnskap

og kompetanse innenfor personvern. I 2018 fikk blant annet 150 ansatte opplæring i personvern, og det ble gjennomført to lederwebinar om innføringen av GDPR og opplæringsplan for personvern og avvikshåndtering. I 2018 kom det ni klager knyttet til brudd på personvernet, og alle

klagene ble fulgt opp. I tillegg ble det registrert 11 tilfeller av tap av kundedata. Konsernet har ikke fått inn klager relatert til brudd på personvernet fra tilsynsmyndigheter i 2018. I 2019 vil arbeidet med gjennomføring av opplæringsplanen relatert til personvern videreføres.

## Miljø

SpareBank 1 Nord-Norge fortsatte i 2018 arbeidet med å bli en enda mer ressursbesparende og miljøeffektiv organisasjon, blant annet gjennom å stille krav til konsernet, leverandører og samarbeidspartnere. Som landsdelsbank har konsernet et ansvar for å bidra til å nå Norges mål om reduksjon av klimagassutslipp. SpareBank 1 Nord-Norge satte i 2016 et mål om å redusere klimagassutslipp på egen drift til 10 % i perioden 2016-2026. Blant annet jobbes det med at deler av konsernet skal være papirløst fra og med 2020.

SpareBank 1 Nord-Norge er Miljøfyrtårnsertifisert, er medlem i Klimapartner Troms og arbeider systematisk med miljøtiltak. Grunnen er at alle ansatte i konsernet skal ha et bevisst forhold til forbruk, reiser, avfallshåndtering og energiforbruk generelt. Fokus på bærekraft er et personlig ansvar i arbeidshverdagen.

SpareBank 1 Nord-Norge utarbeider hvert år et energi- og klimaregnskap. Regnskapet følger de internasjonale standardene i "The Greenhouse Gas Protocol" og ISO 14064-1. Energi- og klimaregnskapet for 2018 viser et totalt klimagassutslipp for SpareBank 1 Nord-Norge på 871,7 tonn CO<sub>2</sub>-ekvivalenter (tCO<sub>2</sub>e). Dette er en total reduksjon på 20 % tCO<sub>2</sub>e og i tråd med konsernets mål om å redusere klimagassutslipp.

### Kommentar til klimaregnskapet for SpareBank 1 Nord-Norge 2018:

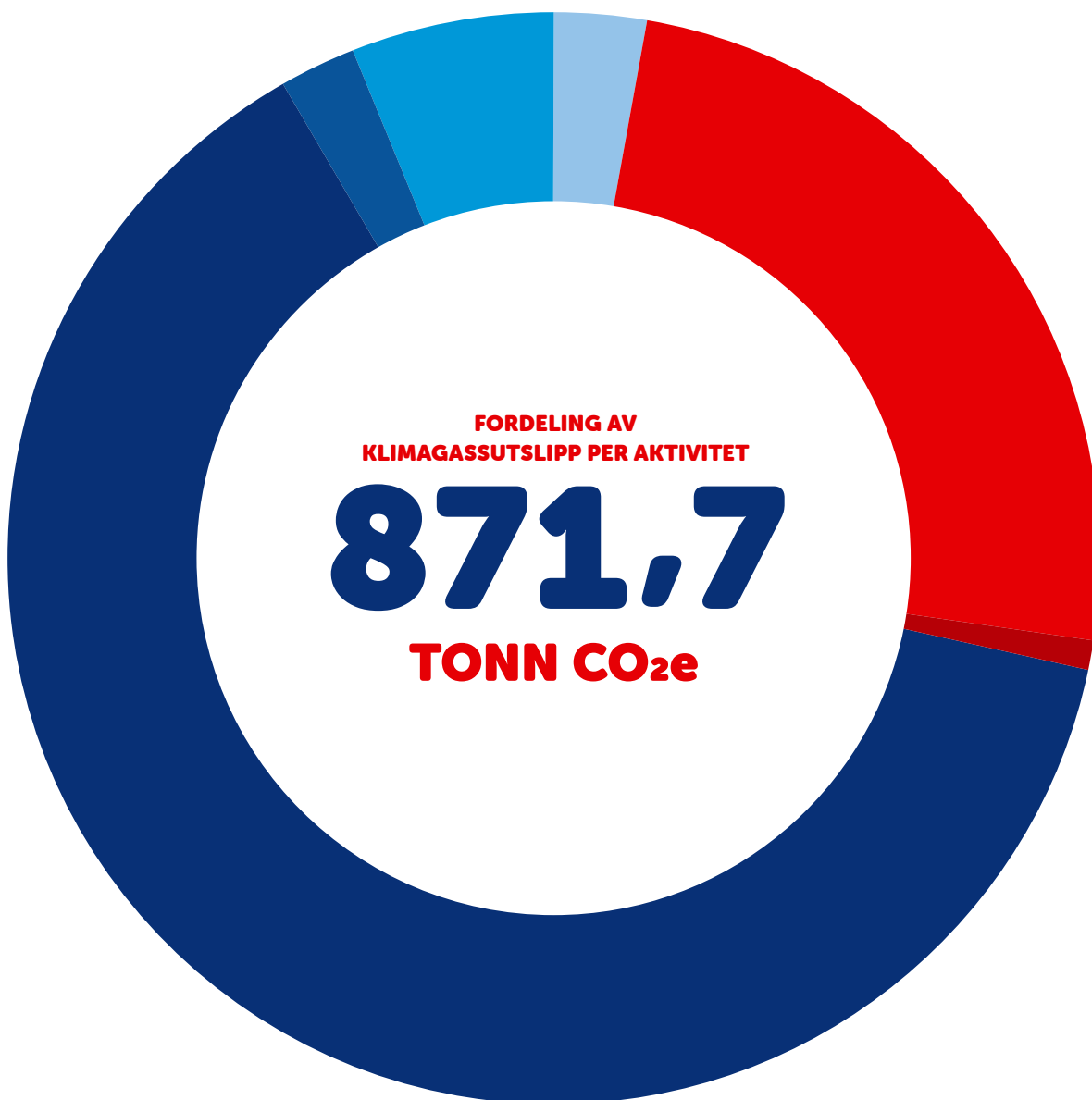
**Scope 1:** 3 % (24 tCO<sub>2</sub>e) Transport: Faktisk forbruk av fossilt brensel i selskapets kjøretøy (eiet, leiet, leaset). Bruk av diesel (B5) og bensin står i 2018 for utslipp tilsvarende 23,8 tCO<sub>2</sub>e. Dette er en nedgang på 14,6 % fra 2017.

**Scope 2:** 25 % (222 tCO<sub>2</sub>e) Målt forbruk av elektrisitet i egne eller leide lokaler/bygg. Utslippene fra elektrisitetsbruk er redusert med 34 % i forhold til 2017. Dette tilsvarer 111,8 tCO<sub>2</sub>e. En av

grunnene til nedgangen er at det er benyttet strøm fra kilder med lavere klimagassutslipp enn tidligere.

**Scope 3:** 72 % (626 tCO<sub>2</sub>e) Flyreiser og kilometer godtgjørelse: Målt reiste personkilometer (pkm) per region. Utslipp fra flyreiser tilsvarer 553,6 tCO<sub>2</sub>e, og utgjør 63,5 % av totale utslipp i 2018. Dette er en reduksjon i utslipp fra flyreiser med 11 %. I løpet av 2018 er det gitt kilometergodtgjørelse for 374 000 km. Dette gir et utslipp på 52,4 tCO<sub>2</sub>e, og er redusert med 17 % fra 2017. Avfall står for et totalt utslipp på 19,5 tCO<sub>2</sub>e i 2018, og utgjør 2,2 % av det totale klimagassutslippet for konsernet. Restavfall forbrenning som kategori innenfor avfall har redusert utslippet fra fjoråret med 52,4 % Det er en reduksjon på 41 405 kg registrert restavfall.

	Kategori	2018
<b>Scope 1</b>	Transport	
	Diesel og bensin	
	Scope 1 Utslipp	23,8
<b>Scope 2</b>	Elektrisitet	
	Elektrisitet nordisk miks	215,7
	DH Nordic locations Total	6,6
	Scope 2 Utslipp	222,2
<b>Scope 3</b>	Reise og avfall	
	Flyreiser totalt	553,7
	Bil	52,4
	Avfall totalt	19,5
	Scope 3 Utslipp	625,6
	Utslipp total	871,7
	(*Alternativ beregning utslipp fra el. Markedsbasert metode (RECs, GoO)	1385



● Flyreiser ● Forretningsreiser ● Avfall ● Transport ● Elektrisitet ● DH Nordic locations

## Leverandører

Med et betydelig anskaffelsesvolum i nasjonal sammenheng, kan SpareBank 1 Nord-Norge påvirke leverandører i arbeidet med bærekraft. I 2018 ble det gjort innkjøp for 800 mill kroner fordelt på 1905 ulike leverandører. Blant de største innkjøpskategoriene er innkjøp av system og ny teknologi. Som et minimumskrav stiller konsernets innkjøpspolicy krav til følgende kjerneområder: Menneskerettigheter, arbeidsforhold, miljø og hederlig virksomhet.

Leverandørene skal som et minimum tilfredsstillende og rette seg etter lokale, nasjonale og internasjonale lover, regler og prinsipper, herunder bestemmelser om forhold som lønn, arbeidstid og HMS, samt miljø og antikorrupsjon. Kravene gjelder alle innkjøp SpareBank 1 Nord-Norge gjør, i tillegg til de innkjøpene som gjøres gjennom SpareBank 1-alliansen.

# SAMFUNNSLØFTET



**S**pareBank 1 Nord-Norges eiermodell, der 53,6 % av konsernet er eid av det nordnorske samfunnet, gir hvert år utbytte til det samme samfunnet. Tidligere ble dette kalt Gavefondet, og pengene var øremerket til allmennyttige formål.

I praksis har tildelinger skjedd etter søknad, og verken avgrensninger i forhold til hva som støttes, eller forventningsstyring har vært mulig å ivareta på en god nok måte. Ofte har man endt opp med flere skuffede enn fornøyde søkere, samtidig som man ikke har fått den kraften man kunne fått med en satsing på færre og mer definerte områder.

Gjennom Samfunnsløftet, som ble lansert i 2018, satte SpareBank 1 Nord-Norge seg flere mål: gjøre eiermodellen bedre kjent, skape en høyere grad av legitimitet og mer positivt engasjement internt og eksternt. Samtidig gjorde et stadig høyere utbytte det mulig å gjøre større løft enn tidligere, så et tydeligere system var også en av ambisjonene. Man gikk derfor ut og spurte folk i nord om hvordan samfunnets andel av utbyttet (nå samfunnsutbyttet) burde benyttes for å utvikle det nordnorske samfunnet best mulig. Å løfte Nord-Norge videre var ordlyden som ble valgt.

Hele konsernet deltok i ulike aktiviteter rundt Samfunnsløftet og dette førte til at vi fikk mer enn 10 000 innspill. Det ble så satt sammen en gruppe med representanter fra det nordnorske samfunnet - et samfunnsråd. Rådet analyserte og kategoriserte alle forslagene, og endte med å anbefale fem kategorier - kalt løft, eller løfter; ungdomsløftet, kunnskapsløftet, innovasjonsløftet, arenaløftet og lokalsamfunnsløftet. Disse ble besluttet å være gjeldende i hele konsernets strategiperiode, altså frem til 2021. I tillegg ble det besluttet å definere et temaløfte - som da vil endres hvert år i strategiperioden. For 2018 var dette plastløftet, der man umiddelbart startet jobben med å forhindre at gummigranulat fra kunstgressbaner havner som mikroplast i havet.

Til løftene ble det allokert 300 mill kroner fordelt på ungdomsløftet (45 mill kroner), kunnskapsløftet (35 mill kroner), innovasjonsløftet (40 mill kroner), arenaløftet (110 mill kroner), lokalsamfunnsløftet (60 mill kroner) og plastløftet (10 mill kroner).

Allerede på lanseringsdatoen 27. september ble det bevilget penger til flere større prosjekter som hver for seg representerer kjernen i samfunnsløftene. Arbeidet med å bygge ny idrettshall i Hammerfest fikk 6 mill kroner, ungdomssenteret

Tvibit i Tromsø mottok 4 mill kroner til sitt arbeid med nye medier og kreativ teknologi, mens FIRST Scandinavia og prosjektet "Mobile Newton-rom" i Bodø ble tildelt 5,5 mill kroner.

Etter lanseringen i høst har dedikerte ressurser jobbet med kommunikasjon av Samfunnsløftet, og å kartlegge og samordne prosjekter og organisasjoner på tvers i landsdelen. Og ikke minst har det vært behandlet søknader til de seks løftene - både reaktivt og proaktivt. Per 31. desember hadde vi mottatt nesten 800 søknader, som løpende har blitt behandlet. 426 prosjekter har mottatt til sammen 91,5 mill kroner.

Alle søknader behandles likt. I de fleste tilfellene er det et råd satt sammen av medarbeidere på tvers av konsernet som beslutter endelig tildeling. For søknader der summen overstiger 1 mill kroner er det konsernsjef som beslutter. Dersom summen overstiger 10 mill kroner er det styret som har siste ord.

Allerede nå kan man slå fast at SpareBank 1 Nord-Norge gjennom Samfunnsløftet har oppnådd deler av målsetingen. Kjennskapen til SpareBank 1 Nord-Norges eiermodell hatt en klar fremgang, og gått fra 42 % i første kvartal 2018 til 56 % i desember 2018. Effektmålingen viser at langt flere nå vet at konsernet eies av det nordnorske samfunnet og privatpersoner, til forskjell fra banker som kjennetegnes ved å eies utelukkende av profesjonelle investorer. Dette poenget er vurdert som svært viktig, for å vise sammenhengen med at man som kunde i konsernet bidrar til at millionverdier går tilbake til landsdelen.

**SpareBank 1 Nord-Norge**

Org. nr: NO 952 706 365

PB 6800, 9298 Tromsø

Tel 02244

[www.snn.no](http://www.snn.no)

